

สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

วิทยานิพนธ์

ของ

วราวุฒิ เหล่าจินดา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

กันยายน 2559

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

**STATE OF PROBLEMS ON STUDENTS COUNSELING SYSTEM
IMPLEMENTATION AT SCHOOLS UNDER THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 32**

Warawut Laojinda

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Educational Administration**

September 2016

Copyright of Buriram Rajabhat University

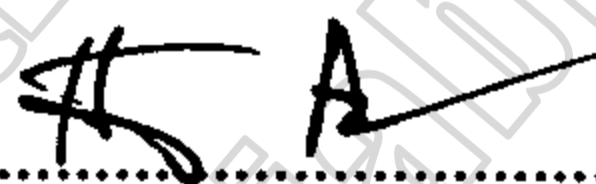

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นายวราวุฒิ เหล่าจินดา
ศิษย์เอกแล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะกรรมการสอบ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สงวน ทรงวิวัฒน์)
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตยา บรรณประสิทธิ์)
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

..... กรรมการ
(ดร.เผ่าพงษ์ทัศน์ บุญกะนันท์)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

วันที่..... เดือน..... 25 ป.ย. 2559 พ.ศ.....

ชื่อเรื่อง	สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32		
ผู้วิจัย	วราวุฒิ เหล่าจินดา		
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สงวน ทรงวิวัฒน์	ที่ปรึกษาหลัก	
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตยา บรรณประสิทธิ์	ที่ปรึกษาร่วม	
ปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา การบริหารการศึกษา	
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ปีที่พิมพ์ 2559	

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยจำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 338 คน ซึ่งได้จากตารางการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครชชีและมอร์แกน และใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมี 3 ลักษณะ ได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น 0.856 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีของเซฟเฟ่

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน และระดับน้อย 1 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาลำดับ ได้แก่ ด้านการส่งต่อ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งเสริมนักเรียน ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการส่งต่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา และ ด้านการส่งต่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการส่งต่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

5. ครูได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีจำนวนมากที่สุด ได้แก่ นักเรียนและผู้ปกครองไม่ให้ข้อมูลตามความเป็นจริง รองลงมาคือ ครูและผู้ปกครองขาดความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา ตามลำดับ

TITLE State of Problems on Students Counseling System Implementation at Schools under the Secondary Educational Service Area Office 32

AUTHOR Warawut Laojinda

THESIS ADVISORS Assistant Professor Dr. Sanguan Songwiwat Major Advisor
Assistant Professor Dr. Nittaya Bunprasit Co - advisor

DEGREE Master of Education **MAJOR** Educational Administration

SCHOOL Buriram Rajabhat University **YEAR** 2016

ABSTRACT

The purposes of this research were to study and compare state of problems on students counseling system implementation according to opinions of the teachers at schools under the Secondary Educational Service Area Office 32. They were classified by educational background, work experiences and school sizes. The sample consisted of 338 teachers at the schools under the Secondary Educational Service Area Office 32 in academic year 2013. They were selected by using the table of Krejcie & Morgan and stratified random sampling. The research tool was a questionnaire with three parts: checklist, five-rating scales and open-ended questions with the reliability of 0.856. The statistics used to analyze the obtained data were frequency, percentage, mean and standard deviation. Moreover, the hypothesis was tested by using independent t-test, One Way ANOVA. Moreover, the paired differences were compared by using a Scheffe's method if the differences of each aspect were found significantly. The results revealed that:

1. The state of problems on students counseling system implementation according to opinions of the teachers at schools under the Secondary Educational Service Area Office 32 was overall found at a moderate level. Having considered each aspect, it showed that four aspects were found at a moderate level while one aspect was found at a low level. Moreover, the following aspects were ranked from the average high to low levels: forwarding students, knowing an individual student, screening students, problems prevention and solutions and promoting students, respectively.

2. Having compared the sample's opinions on the aforementioned issue, classified by their educational background, it showed that their opinions were overall significantly different at the statistical level of .05. Having considered each aspect, forwarding students was significantly different at the statistical level of .01 while other aspects were not found different.

3. Having compared the sample's opinions on the aforementioned issue, classified by their work experiences, it showed that their opinions were overall significantly different at the statistical level of .01. Having considered each aspect, three aspects i.e., screening students, problems prevention and solutions, and forwarding students was significantly different at the statistical level of .01 while other aspects were not found different.

4. Having compared the sample's opinions on the aforementioned issue, classified by their school sizes, it showed that their opinions were overall significantly different at the statistical level of .01. Having considered each aspect, three aspects i.e., screening students, promoting students and forwarding students was significantly different at the statistical level of .01 while other aspects were not found different.

5. The sample's other opinions and suggestions about this issue were as follows:
Students and parents do not provide true information. Teachers and parents lack knowledge and understanding of the students counseling system. And parents do not cooperate in preventing and solving problems.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้โดยได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สงวน ทรงวิวัฒน์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตยา บรรณประสิทธิ์ ที่ปรึกษาร่วม และอาจารย์ ดร.เผ่าพงษ์พัฒน์ บุญกะนันท์ กรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ ที่กรุณาช่วยเหลือให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องตั้งแต่ต้นจน สำเร็จเรียบร้อยด้วยความเอาใจใส่ รวมทั้งได้อบรมประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทั้งประสบการณ์ อันมีค่ายิ่งให้แก่ผู้วิจัย และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ที่ได้อำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ในการประสานงานในการจัดทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน คือ นายประชัย พรสง่ากุล ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ โรงเรียนหนองก๊กพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 นางสาวจิตาวิทย์ ปริกกุลพิสัย ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนร่มเกล้า บุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 และนายอุเทน ระวะใจ ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนหนองก๊กพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 ซึ่งกรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ และแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัยให้สมบูรณ์

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ที่กรุณาอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ตลอดจนคุณครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ที่กรุณาตอบแบบสอบถามการวิจัย และขอขอบคุณ ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานที่ได้อนุเคราะห์ช่วยเหลืองานในหน้าที่ของผู้วิจัย ทำให้งานใน หน้าที่ไม่มีปัญหาและสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ประโยชน์และคุณค่าที่เกิดขึ้นจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณบิดา มารดา ผู้ให้กำเนิด บุรพาจารย์ คณาจารย์ที่ได้อบรมสั่งสอน ช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยใน ครั้งนี้

วราวุฒิ เหล่าจินดา

สารบัญ

	หน้า
หน้าอำนวยการ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
ประกาศคุณูปการ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพประกอบ	ต
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
สมมุติฐานของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
นโยบายเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	9
นโยบายเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	9
หลักการเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	13
แนวคิดเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	20

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	24
ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	24
ขอบข่ายการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	25
องค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	29
การบริหารงานการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	50
ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน.....	51
ประโยชน์ของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	53
บทบาทและหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	55
บทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษา.....	59
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	64
งานวิจัยในประเทศ.....	64
งานวิจัยต่างประเทศ.....	70
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	73
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	73
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	76
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	78
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	85

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	115
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	115
สมมติฐานของการวิจัย.....	115
วิธีดำเนินการวิจัย.....	116
สรุปผลการวิจัย.....	118
อภิปรายผล.....	120
ข้อเสนอแนะ.....	125
บรรณานุกรม.....	127
ภาคผนวก.....	134
ภาคผนวก ก หนังสือขอความร่วมมือการตอบแบบสอบถาม.....	135
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	141
ภาคผนวก ค ค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	149
ภาคผนวก ง ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	153
ภาคผนวก จ ค่าความสอดคล้อง (IOC).....	155
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	159

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
2.1 ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่ควรทราบ.....	27
2.2 ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่ควรทราบ.....	31
2.3 เกณฑ์การคัดกรองและแหล่งข้อมูลเพื่อคัดกรองนักเรียนแต่ละด้าน.....	35
2.4 ตารางจัดกิจกรรมโฮมรูม.....	39
2.5 การจัดกิจกรรมประชุมชั้นเรียน.....	41
2.6 การให้การปรึกษาเบื้องต้น.....	43
2.7 การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของนักเรียน.....	44
2.8 แนวดำเนินการส่งต่อนักเรียน.....	49
3.1 จำนวนประชากร โรงเรียนที่ส่งมาได้และกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามอำเภอและขนาดของโรงเรียน.	74
3.2 จำนวนประชากรครูในโรงเรียนที่ส่งมาได้และกลุ่มตัวอย่างครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จากโรงเรียนกลุ่ม ตัวอย่างจำแนกตามอำเภอและขนาดของโรงเรียน.....	75
4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน.....	86
4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้าน.....	87
4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมและ รายข้อ.....	88
4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยรวมและรายข้อ.....	89

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยรวมและรายข้อ	90
4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยรวมและรายข้อ	92
4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการส่งต่อ โดยรวมและรายข้อ	93
4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้าน	94
4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้าน	95
4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 10 ปี เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้าน	96
4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 10 ปีขึ้นไป เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้าน	97

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานใน โรงเรียนขนาดเล็กเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้าน.....	98
4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานใน โรงเรียนขนาดกลางเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้าน.....	99
4.14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานใน โรงเรียนขนาดใหญ่เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้าน.....	100
4.15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานใน โรงเรียน ขนาดใหญ่พิเศษ เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้าน.....	101
4.16 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้าน.....	102
4.17 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวม และรายด้าน	103

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.18 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน	104
4.19 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน รวมทุกด้าน เป็นรายคู่.....	106
4.20 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน เป็นรายคู่.....	107
4.21 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน เป็นรายคู่.....	108
4.22 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ด้านการส่งต่อ เป็นรายคู่.	109
4.23 จำนวนและร้อยละความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	110
4.24 จำนวนและร้อยละความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 ด้านการคัดกรองนักเรียน.....	111

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.25 จำนวนและร้อยละความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการส่งเสริมนักเรียน.....	112
4.26 จำนวนและร้อยละความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา.....	113
4.27 จำนวนและร้อยละความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการส่งต่อ.....	114

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
2.1 ขั้นตอนการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล	20
2.2 กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	26
2.3 กระบวนการดำเนินงานเพื่อการแก้ไขปัญหาให้นักเรียนของครูแนะแนว/ฝ่ายปกครอง..	48
2.4 โครงสร้างของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	50
2.5 การดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	51
2.6 โครงสร้างคณะกรรมการในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	58
2.7 การทำงานประสานกันและร่วมงานกันเป็นทีม	58

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพสังคมปัจจุบัน ภัยที่จะเกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนมีมากมาย เช่น ภัยจากสิ่งเสพติด การถูกลวนลามทางเพศ การใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา การถูกมอมเมาจากสื่อลามกอนาจาร โดยเฉพาะภัยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่กำลังเข้าสู่ช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่ถูกชักจูงได้ง่าย ในทุกด้าน ทั้งความประพฤติ ความคิด การเรียนรู้และวัฒนธรรม จะมีการฝ่าฝืนระเบียบวินัยของโรงเรียน การหนีเรียน เที่ยวเตร่ยามวิกาล มั่วสุมและเสพสารเสพติด ซึ่งเป็นภัยที่เกิดปัญหาที่ต้องรับการแก้ไขอย่างรีบด่วน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ แลคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและแนวทางการจัดการศึกษา ยังได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคน โดยยึดหลักการว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งเรื่องหนึ่งที่กำหนดให้ดำเนินการ คือเรื่องความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ทั้งนี้การจัดกระบวนการเรียนการสอน ให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้รู้จักคิดเป็นทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา อีกทั้งมีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 10) นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการ (2546ก : 11) ได้จัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้มีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบมีความชัดเจน มีการประสานความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนรวมทั้งมีวิธีการจัดกิจกรรมและเครื่องมือต่าง ๆ ที่มีคุณภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อันจะส่งผลให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ โดยดำเนินการตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีครูเป็นบุคลากรหลัก

ในการปฏิบัติงานที่มีองค์ประกอบสำคัญ คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อ

การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ เป็นการสร้างกลยุทธ์ใหม่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลในสังคมไทย ผู้เรียนมีศักยภาพในการแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในสังคมโลก ปลุกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : จ) การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมและมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนานักเรียน เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งทางด้านการสื่อสาร เทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อผู้คนในเชิงบวกแล้ว ในเชิงลบก็มีปรากฏเช่นกัน เป็นต้นว่า ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาการแข่งขันในรูปแบบต่าง ๆ ปัญหาครอบครัวซึ่งก่อเกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด มีการปรับตัวที่ไม่เหมาะสม หรืออื่น ๆ ที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิต และสุขภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นภาพความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามความมุ่งหวังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกคน โดยเฉพาะบุคคลากรทุกคนในโรงเรียน ซึ่งมีครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรักและเมตตา ที่มีต่อศิษย์และภาคภูมิใจในบทบาทที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เติบโตงอกงาม เป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคม (พึงใจ รังคะวงษ์. 2549 : 2)

ในขณะเดียวกัน กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา (2550 : 5) ได้กล่าวว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนโยบายเร่งพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมทั่วประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา หลังพบว่าเด็กมัธยมศึกษาตอนต้นกว่าแสนคนอยู่ในกลุ่มเสี่ยง เหตุสำคัญเพราะครูที่ปรึกษาภาระมากจนไม่มีเวลาดูแลเด็ก และโรงเรียนกลุ่มนี้ยังไม่ค่อยมีระบบดูแลนักเรียนที่เข้มแข็ง ขณะที่ข้อมูลสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนมัธยมทั่วประเทศเกือบ 3,000 โรงเรียน อยู่ในกลุ่มเสี่ยงกว่าแสนคนทั่วประเทศ ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนออกกลางคัน เนื่องจากผลการเรียนไม่ดีและพฤติกรรมไม่ดี เช่น ดิถยาเสพติด ปัญหาเรื่องเพศ จึงจำเป็นต้องฟื้นฟูระบบ

ดูแลนักเรียนของโรงเรียนมัธยม รวมทั้งโรงเรียนขยายโอกาสให้เข้มแข็ง ที่ผ่านมาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียน ซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่น ได้เท่าที่ควรสิ่งแรกที่ต้องแก้ปัญหานี้ คือ เรื่องของครูที่ปรึกษาซึ่งส่วนใหญ่มีภาระมากอยู่แล้ว จึงไม่มีเวลาเตรียมกิจกรรมดูแลนักเรียนในฐานะครูที่ปรึกษาได้อย่างดีเพราะฉะนั้นอาจจะให้ครูแนะแนวเปลี่ยนบทบาทมาเป็นพี่เลี้ยงคอยช่วยครูที่ปรึกษาอีกทางหนึ่ง นอกจากนี้ ยังจะต้องพัฒนานักเรียนกลุ่มหนึ่งขึ้นมาในโรงเรียนและเสริมกลไกบางอย่าง เพื่อให้ให้นักเรียนกลุ่มดังกล่าวทำหน้าที่ให้คำปรึกษากับเพื่อน ๆ ในลักษณะของกลุ่มเพื่อนเตือนเพื่อนหรือเพื่อนช่วยเพื่อน ได้ ประสิทธิภาพมากขึ้นเนื่องจากนักเรียนจะสนใจปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนด้วยกันมากกว่าครู ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา 4 แห่งทั่วประเทศไทย เสริมความเข้มแข็ง ให้กับระบบดูแลนักเรียนประกอบด้วย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยทักษิณและมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จะทำหน้าที่เป็นฐานในการอบรมและเป็นพี่เลี้ยง ให้กับโรงเรียนในแต่ละภูมิภาค โดยเน้นการอบรมเติมเต็มความรู้ให้กับครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว และผู้ปกครอง ตลอดจนเสริมกลไกให้เครือข่ายเพื่อนในโรงเรียน แบ่งโรงเรียนเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นโรงเรียนที่มีระบบดูแลเด็กกลุ่มเสี่ยงคืออยู่แล้ว ซึ่งต้องหาวิธีต่อยอดให้เป็นโรงเรียน ต้นแบบ กลุ่มที่สองเป็นโรงเรียนที่มีระบบดูแลเด็กกลุ่มเสี่ยงอยู่แล้วแต่ต้องได้รับการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น และโรงเรียนที่ยังไม่มีระบบดูแลเด็กกลุ่มเสี่ยง ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขยายโอกาส ซึ่งจะต้องเข้าไปพัฒนาระบบดูแลนักเรียนอย่างมาก

ในปัจจุบันการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ยังไม่ได้ผลเต็มที่ดังจะเห็นได้จากข้อมูลสารสนเทศ ปีการศึกษา 2556 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จากการตรวจพินิจข้อมูลในรอบปีการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า มีนักเรียนที่ ออกกลางคันในปี การศึกษา 2555 เป็นจำนวนมากด้วยสาเหตุหลายประการ ได้แก่ อพยพตามผู้ปกครอง จำนวน 67 คน มีปัญหาการปรับตัว จำนวน 130 คน มีปัญหาครอบครัว จำนวน 77 คน หาเลี้ยงครอบครัว จำนวน 18 คน เจ็บป่วยหรืออุบัติเหตุ จำนวน 12 คน สมรส จำนวน 70 คน ฐานะยากจน จำนวน 34 คน สาเหตุอื่น ๆ 191 คน รวมทั้งสิ้น 599 คน นักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับญาติ ไม่ได้อาศัยอยู่พ่อแม่ เพราะพ่อแม่ต้องไปทำงานที่ต่างจังหวัด หรือนักเรียนบางคนก็เป็นเด็กกำพร้าพ่อหรือแม่ บางคนก็ไม่มีทั้งพ่อและแม่ ทำให้นักเรียนขาดความอบอุ่น หรือได้รับความรักที่ไม่เต็มที่จากผู้ปกครอง หรือบางปัญหาที่เกิดจากการเลี้ยงดูที่ผิด ๆ ของผู้ปกครอง ตามใจลูกมากเกินไป ประกอบทั้งความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เป็นไปอย่าง

รวดเร็วทำให้เกิดปัญหาการติดเกมส์ ติดโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 32. 2556 : 1 - 30)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะครูและเป็นครูที่ปรึกษา
ได้ตระหนักถึงความสำคัญของงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นอย่างยิ่งว่าจะมีส่วนช่วยเหลือ
และสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ลดลงได้ จึงทำการศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนของครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
เพื่อจะได้ทราบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและเป็นแนวทาง
ในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพอันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพ
ผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นคนดี มีความรู้และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมี
ความสุขต่อไปพร้อมทั้งการบริหารงานโรงเรียนก็จะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนใน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความ
คิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยจำแนกตาม
ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ที่มีระดับ
การศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
แตกต่างกัน
2. ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ที่มี
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบ
ดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน
3. ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ปฏิบัติงาน
ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ซึ่งจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 และรวมทั้งเขตอื่น ๆ ด้วย ในการนำเอาผลการวิจัยไปแก้ปัญหาและพัฒนาการส่งเสริมดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยกำหนดตามกรอบในการปฏิบัติงานที่มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ด้าน ดังต่อไปนี้ (กรมสุขภาพจิต. 2551 : 7 - 24)

- 1.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 1.2 การคัดกรองนักเรียน
- 1.3 การส่งเสริมนักเรียน
- 1.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา
- 1.5 การส่งต่อ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 2,752 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครชชีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970 : 608 - 610 ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์สุวรรณรักษ์. 2555 : 148 - 149) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 338 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling)

3. ตัวแปร ตัวแปรที่ศึกษามีดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ

3.1.1 ระดับการศึกษา จำแนกเป็น

3.1.1.1 ปริญญาตรี

3.1.1.2 สูงกว่าปริญญาตรี

3.1.2 ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน จำแนกเป็น

3.1.2.1 ต่ำกว่า 10 ปี

3.1.2.2 10 ปีขึ้นไป

3.1.3 ขนาดของโรงเรียน จำแนกเป็น

3.1.3.1 โรงเรียนขนาดเล็ก

3.1.3.2 โรงเรียนขนาดกลาง

3.1.3.3 โรงเรียนขนาดใหญ่

3.1.3.4 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เพื่อให้มีความชัดเจน และสามารถสื่อสารให้เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงกำหนดคำนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. **สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน** หมายถึง สิ่งที่เป็นอุปสรรคหรือข้อขัดข้องที่ต้องพิจารณาและแก้ไขในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

2. **ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน** หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีระบบ มีขั้นตอนการดำเนินงาน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน โดยมีบุคคลที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยมุ่งหวังเพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์มีทักษะในการดำรงชีวิต และปลอดภัยจากวิกฤติทั้งปวง ซึ่งประกอบด้วย

2.1 **การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล** หมายถึง การรู้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนแต่ละคน เช่น ข้อมูลด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว ด้านสารเสพติด ด้านความปลอดภัย ด้านพฤติกรรมทางเพศ และด้านอื่น ๆ ที่ทำให้ครูมีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อคัดกรองนักเรียน เพื่อเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนา และสามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสม

2.2 **การคัดกรองนักเรียน** หมายถึง การใช้ข้อมูลจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อจำแนกนักเรียนออกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา เพื่อครูที่ปรึกษาจะได้จัดกิจกรรมและให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนแต่ละกลุ่มได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

2.3 การส่งเสริมนักเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในการดูแลรับผิดชอบของครูที่ปรึกษา ทั้งในกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา ให้สามารถพัฒนาเป็นบุคคลที่มีคุณภาพสูงสุดตามศักยภาพนักเรียนแต่ละคน สำหรับกลุ่มปกติต้องพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งกลุ่มเสี่ยงต้องจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาให้เป็นกลุ่มปกติและป้องกันไม่ให้เด็กกลุ่มนี้กลายเป็นกลุ่มที่มีปัญหาในอนาคต โดยครูที่ปรึกษาต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนเป็นสำคัญ

2.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา หมายถึง การดูแลเอาใจใส่และช่วยเหลือนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหาจำเป็นต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และหาวิธีการช่วยเหลือ โดยใช้รูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ การให้คำปรึกษา เบื้องต้น กิจกรรมในชั้นเรียน การสื่อสารกับผู้ปกครอง กิจกรรมเสริมหลักสูตรและการเยี่ยมบ้านนักเรียน

2.5 การส่งต่อ หมายถึง กระบวนการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อช่วยแก้ไขปัญหานักเรียน ในกรณีที่เป็นปัญหาที่มีความยากต่อการแก้ไขปัญหาช่วยเหลือของครูที่ปรึกษาโดยสามารถส่งต่อภายในโรงเรียน เช่น ครูแนะแนว ครูอนามัย ฝ่ายวิชาการ ฯลฯ หรือส่งต่อภายนอกโรงเรียน เช่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กต่างๆ จิตแพทย์ นักจิตวิทยา ฯลฯ

3. ระดับการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาสูงสุดของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 32 จำแนกได้ดังนี้

3.1 ปริญญาตรี

3.2 สูงกว่าปริญญาตรี

4. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน หมายถึง ระยะเวลาตั้งแต่การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครู หรือระยะเวลาตั้งแต่มีการจ้างให้ดำรงตำแหน่งครูผู้สอน ครูอัตราจ้าง จนถึงปัจจุบัน จำแนกได้ดังนี้

4.1 ต่ำกว่า 10 ปี

4.2 10 ปีขึ้นไป

5. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง การกำหนดขนาดของโรงเรียนซึ่ง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งตามการจัดสรรงบประมาณโดยใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ในการจัดสรร แบ่งออกเป็น 4 ขนาด ดังนี้

5.1 โรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนตั้งแต่ 1 – 499 คน

5.2 โรงเรียนขนาดกลาง มีนักเรียนตั้งแต่ 500 – 1,499 คน

5.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียนตั้งแต่ 1,500 – 2,399 คน

5.4 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีนักเรียนตั้งแต่ 2,400 คนขึ้นไป

6. ครู หมายถึง บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้าน การเรียนการสอนและ การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32

7. โรงเรียน หมายถึง สถานศึกษาซึ่งเปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

8. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 หมายถึง หน่วยงานที่เกิดขึ้นตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 เรื่องกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งมีหน้าที่สนับสนุนส่งเสริม และประสานงานในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. นโยบาย หลักการ และแนวคิดเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. การบริหารงานการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
4. บทบาทและหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกัระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
5. บทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษา
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

นโยบาย หลักการ และแนวคิดเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

นโยบายเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบที่มีความสำคัญในการบริหารงานในโรงเรียน ดังนั้นจึงมีนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่าน ได้กล่าวถึงนโยบายเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2553 : 2 – 3)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานว่า หมายถึง การศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) มีหลักการจัดการศึกษา 3 ประการ คือ

1. เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
2. ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. พัฒนาสาระ และกระบวนการเกี่ยวกับ การเมือง การปกครองในระบอบ

ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมายความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย

รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติรวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของ ประเทศชาติการกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (มาตรา 7) แนวทางการจัด การศึกษาให้ยึดหลักว่านักเรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่านักเรียน มีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ (มาตรา 22) การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องดำเนินการ คือ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2553 : 6)

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของ นักเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
3. จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วน สมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ทุกวิชา
5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สภาพ ความปลอดภัย สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และ มีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและ นักเรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ
6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนานักเรียนตามศักยภาพ (มาตรา 24) เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553

กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 23 - 24) ได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ขึ้นหลักสูตรได้กำหนดจุดมุ่งหมายการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ ให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

1. เป็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์

2. มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า
  3. มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีปรับวิธีการคิดวิธีการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์
  4. มีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญญา และทักษะการดำเนินชีวิต
  5. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี
  6. มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าผู้บริโภค
  7. เข้าใจประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
  8. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม
  9. รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม
- เพิ่ม กรณีการ และคณะ (2546 : 26) ได้กล่าวถึง นโยบายการปฏิบัติงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า ผู้ปฏิบัติงานฝ่ายปกครองจะต้องระลึกถึงวัตถุประสงค์ของหน่วยงานปกครองที่ตั้งไว้เสมอ ดังนั้น การปฏิบัติงานจึงมีทั้งการป้องกัน แก้ไข และส่งเสริมพฤติกรรมของนักเรียน ให้บรรลุเป้าหมายและอุดมการณ์ของสถานศึกษาที่วางไว้ คณะครู อาจารย์ จะทำหน้าที่เอาใจใส่ดูแล ชี้นำและสนับสนุนให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม ละเว้นการประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ถูกต้องดีงามและขัดต่อระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษา ของสังคมคนส่วนรวม
- ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพระบบหนึ่งที่กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระทรวงสาธารณสุข โดยกรมสุขภาพจิตได้ร่วมกันวางรากฐานเพื่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนซึ่งมีการดำเนินงาน ดังนี้
1. ปรับเปลี่ยนบทบาทและเจตคติของผู้บริหารสถานศึกษา และครูอาจารย์ให้ส่งเสริมดูแลพัฒนานักเรียนทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม
  2. วางระบบที่จะสร้างความมั่นใจว่า นักเรียนทุกคนมีอาจารย์อย่างน้อยหนึ่งคนที่จะคอยดูแลทุกข์สุขอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง
  3. สนับสนุนให้ครูอาจารย์มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ปกครอง เพื่อให้บ้านสถานศึกษาและชุมชน เชื่อมประสานและรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่าย ช่วยกันเฝ้าระวังดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4. ประสานสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ชุมชน และผู้ชำนาญการในสาขาต่าง ๆ เพื่อให้มีการส่งต่อและรับช่วงแก้ไข ส่งเสริม พัฒนานักเรียนและเยาวชนในรูปแบบผู้จัดทำแบบสหวิทยาการ

การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงมีคุณค่าและความจำเป็นที่สถานศึกษาชั้นพื้นฐานจะต้องนำไปปฏิบัติให้เกิดผลกับนักเรียนอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง และยั่งยืน

อภิชาติ เสรณีวิชัยกิจการ (2547 : 59) ได้กล่าวถึง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ว่า สถานศึกษานำเอา “ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน” ที่เคยใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 ต่อมาชบเขาลงกลับมาใช้อีกครั้งในปีงบประมาณ 2546 ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้กำหนดจุดเน้นประการหนึ่ง คือ ให้สถานศึกษาจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดย สพฐ. ในฐานะที่มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เล็งเห็นว่าภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นต่อเด็กและเยาวชนอย่างมากมาย เช่น การทะเลาะวิวาท การแต่งกาย ชู้สาว ยาเสพติด การแข่งขันรถจักรยานยนต์บนท้องถนน ฯลฯ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในอนาคตจึงมีนโยบายสำคัญที่จะต้องร่วมมือกับทุกฝ่าย ทั้งในและนอกกระทรวงศึกษาธิการ แก้ไขปัญหานี้วิธีการหนึ่ง คือ นำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาดำเนินการอย่างจริงจังอีกครั้ง เนื่องจากการติดตามประเมินผลพบว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบที่ช่วยป้องกันและ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้รวมทั้งยังช่วยเสริมสร้างคุณภาพที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และวิถีชีวิตที่เป็นสุข

กรมสามัญศึกษา (2547 : 3) ได้ให้หลักการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขนั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริม สนับสนุนด้านสติปัญญาแล้ว การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะครู อาจารย์ทุกคน ในสถานศึกษาที่จะต้องดำเนินการในด้านต่าง ๆ มีหน้าที่ที่จะต้องปลูกฝังความรู้สึกผิดชอบ (Conscience) หรือจริยธรรม (Morality) ลงในตัวเด็กเพื่อให้เขาเจริญเติบโตเป็นสมาชิกที่ดีมีประสิทธิภาพของชาติ การดำเนินงานเพื่อป้องกันแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ หรือการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จะต้องมีการวางแผนการทำงานที่เป็นระบบ มีหลักการปฏิบัติงาน มีเทคนิค วิธีการ หรือการใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่ง จัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกำหนดมาตรการสนับสนุน ส่งเสริมศักยภาพนักเรียน เน้นกิจกรรมส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน แก้ไขปัญหาและการคุ้มครองสิทธิเด็ก โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากนโยบายจะเห็นว่า คุณลักษณะของนักเรียนที่ถูกกำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นจุดมุ่งหมายที่ขยายความในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายการพัฒนาคนไทยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้มีความชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติในการจัดการศึกษา เป็นการสะท้อนภาพของคุณลักษณะของ เด็กไทย ตามความต้องการของสังคม ซึ่งสรุปได้ว่าคุณลักษณะของนักเรียนที่พึงประสงค์ คือ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข คนดี คือ คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านจิตใจและการแสดงออก คนเก่ง คือ คนที่มีสมรรถภาพสูงในการดำเนินชีวิตโดยมีความสามารถด้านใดด้านหนึ่งหรือรอบด้าน หรือมีความสามารถพิเศษเฉพาะทาง เช่น ด้านคณิตศาสตร์ ด้านภาษา ดนตรี กีฬา มีภาวะผู้นำ ควบคุมตนเองได้ เป็นต้น คนมีความสุข คือ คนที่มีสุขภาพกายและใจดี เป็นคนร่าเริงแจ่มใส ร่างกาย แข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักต่อสรรพสิ่ง มีอิสระ มีความปลอดภัย พ้นจากการตกเป็นทาสของอบายมุข และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเพียงพอแก่อัตภาพ (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 11 - 12)

หลักการเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อ ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องมีความรู้และ หลักการเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย จิตวิทยาเกี่ยวกับการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน หลักการเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังจะกล่าวในรายละเอียด ต่อไปนี้

1. หลักจิตวิทยาเกี่ยวกับการดูแลนักเรียน

การดูแลนักเรียนไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนในระดับใด ผู้ที่มีหน้าที่ดูแลและผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาเพื่อที่จะดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้อย่าง มีคุณภาพ โดยเฉพาะจิตวิทยาดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546ข : 67 - 81)

1.1 จิตวิทยาพัฒนาการของผู้เรียนวัยรุ่น

วัยรุ่น เป็นช่วงรอยต่อของชีวิต ระหว่างวัยรุ่นกับวัยผู้ใหญ่ ซึ่งเป็น หัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญยิ่ง เพราะมีการเปลี่ยนแปลงหลายด้านในระบบต่างๆ ของร่างกาย ซึ่งมี จุดเริ่มต้นและการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล โดยเฉลี่ยแล้ววัยรุ่นจะอยู่ในช่วงอายุ

ระหว่าง 10 - 19 ปี ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ระยะ คือ วัยรุ่นตอนต้น อายุ 10 - 13 ปี วัยรุ่นตอนกลาง อายุ 14 - 16 ปี วัยรุ่นตอนปลาย อายุ 17 - 19 ปี วัยรุ่นเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายมาก จึงมีความคิดหมกมุ่นอยู่กับความเปลี่ยนแปลงของร่างกาย ทำให้อารมณ์เปลี่ยนแปลงไป อาจหงุดหงิด แปรปรวนง่าย บางรายอาจจะกลายเป็นคนเก็บขี้นและสุขุมมากขึ้น หรือบางรายอาจจะถึงขั้นเก็บตัวเลยก็มี ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอาจแบ่งเป็นได้ดังนี้

1.1.1 การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย

ช่วงประถมศึกษาตอนปลายหรือมัธยมศึกษาตอนต้น วัยรุ่นหญิงมีการเปลี่ยนเจริญเติบโตก่อนวัยรุ่นชาย ร่างกายสูงใหญ่ เป็นสาวน้อยแรกเริ่ม ในขณะที่ผู้ชายยังคงเป็นเด็กชายตัวเล็กๆ ทำให้เกิดความวิตกกังวลใจ การมีประจำเดือนครั้งแรกอาจทำให้รู้สึกพอใจหรือภูมิใจที่เป็นผู้หญิงเต็มตัว หรืออาจจะรู้สึกในทางลบ หวาดหวั่น กลัว และอายได้ การผื่นเปื่อยของวัยรุ่นชายจะมีขึ้นในช่วง 14 - 16 ปี โดยวัยรุ่นชายจะมีอารมณ์ทางเพศสูงและรุนแรงในช่วงอายุ 17 - 18 ปี ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของวัยรุ่นในช่วงนี้จะก่อให้เกิดความกังวลและสับสนต่อร่างกายของตนเองได้

1.1.2 การเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์

ผลจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย วัยแรกเริ่มบางคนจะรู้สึกวิตกกังวล กลัวว่าจะมีความผิดปกติในร่างกาย หรือรู้สึกหงุดหงิด หมกมุ่น กังวลกับพฤติกรรมทางเพศ กลัวความเป็นผู้ใหญ่ บางรายจะมีความเป็นผู้ใหญ่เกินตัว แม้พฤติกรรมจะเป็นสิ่งที่ควบคุมหรือบังคับได้ แต่แรงขับทางเพศในวัยรุ่นอาจจะรุนแรงมากและควบคุมได้ยาก วัยรุ่นจะต้องเรียนรู้วิธีการข่มอารมณ์ทางเพศหรือหันเหเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทิศทางที่สังคมหรือกลุ่มวัยรุ่นด้วยกันเองยอมรับ

1.1.3 การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม

จากการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและอารมณ์ วัยรุ่นต้องการได้รับการยอมรับจากเพื่อน จึงเกิดการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุวุฒิภาวะทางอารมณ์เรียนรู้การวางตัว และเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงด้านสังคมที่ตนเองเป็นอยู่ เรียนรู้บทบาทหรือสถานภาพของตนเองในสังคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งต่อสุขภาพจิตหรืออนาคตของวัยรุ่น วัยรุ่นตอนกลาง หรือวัยรุ่นที่มีอายุอยู่ระหว่าง 14 - 16 ปี เป็นวัยที่จัดว่าเริ่มยอมรับสภาพร่างกายที่เปลี่ยนแปลง มีความคิดลึกซึ้งจึงหันมาค้นหาอุดมการณ์และเอกลักษณ์เพื่อความเป็นตัวของตนเอง พยายามไม่ผูกพันหรือพึ่งพาอาศัยบิดามารดา และเป็นวัยที่ให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนเป็นอย่างมาก

1.1.4 การเปลี่ยนแปลงด้านสติปัญญา

วัยรุ่นมีความนึกคิดที่เป็นเหตุเป็นผล คิดในสิ่งที่เป็นนามธรรมสามารถจินตนาการและเข้าใจความคิดรวบยอดที่ลึกซึ้งได้ มีความคิดสร้างสรรค์ ทุ่มเทให้ความสนใจอย่างจริงจังในสิ่งที่ชอบ มีความอยากรู้ อยากรลอง อาจถูกชักนำให้ลองเสี่ยงในสิ่งต่างๆ ได้ง่าย วัยรุ่นมีการยอมรับและเปลี่ยนแปลงทางความคิด ความรู้สึก และสภาพการณ์อย่างรวดเร็วและรุนแรง วัยรุ่นจะต้องมีความเป็นตัวของตัวเองหรือเอกลักษณ์ที่มั่นคงเสียก่อน จึงจะสามารถมีความรักใคร่ผูกพันกับผู้อื่นได้ การที่จะมีเอกลักษณ์แห่งตนได้นั้น จะต้องมีการผสมผสานกลมกลืนกันของประสบการณ์ชีวิตที่ราบรื่นมั่นคง อบอุ่น และการเปลี่ยนแปลงด้านบวกของบุคคลสำคัญในชีวิต ซึ่งได้แก่ บิดา มารดา ครู เพื่อน ๆ หรือบุคคลที่เด่นดังในสังคม จึงกล่าวได้ว่าการเลียนแบบช่วยให้วัยรุ่นมีเอกลักษณ์ที่มั่นคงและมีโอกาสเรียนรู้บทบาทหรือประสบการณ์ใหม่ๆ ที่แตกต่างกัน

1.2 จิตวิทยาที่ใช้ในการดูแลผู้เรียน

ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษา เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุดเป็นผู้คอยดูแลให้การปลุกฝังอบรม ให้เกิดการพัฒนามนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี และมีความสุขตามควรแต่อดีตภาพ ครูจึงต้องพยายามใช้วิธีการที่หลากหลายในการดูแลผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการตามวัยเต็มศักยภาพ หลักจิตวิทยาต่างๆ ถือเป็นแนวทางหนึ่งที่ควรศึกษาให้ความสำคัญแนะนำมาใช้ในการดูแลผู้เรียน คือ

1.2.1 ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสิ่งที่ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษาควรให้ความสนใจทั้งในการดูแลและในการสอนทั่วไป ในที่นี้ หมายถึงความแตกต่างกันของผู้เรียน 5 ประการ คือ

1.2.1.1 ความแตกต่างทางด้านความสามารถในการเรียนรู้ ผู้เรียนแต่ละคนมีความสามารถในการเรียนรู้ต่างกัน ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษาควรพิจารณาว่า ปัญหามาจากที่ใดระหว่างระดับสติปัญญาของผู้เรียน หรือวิธีการสอนของครูไม่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน (Learning Style)

1.2.1.2 ความแตกต่างทางด้านบุคลิกภาพและอารมณ์ ความแตกต่างทางด้านบุคลิกภาพและอารมณ์จะเกี่ยวพันถึงสภาพที่พบเห็นในปัญหา ผู้เรียนบางคนมีอารมณ์ก้าวร้าวรุนแรง ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนหรือครูได้ เกิดปัญหาการทะเลาะวิวาท

1.2.1.3 ความแตกต่างทางด้านสภาพร่างกาย สภาพทางร่างกายเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาในด้านต่างๆ ของผู้เรียน บางคนอาจมีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ มีโรคประจำตัวบางชนิดที่อาจจะขัดขวางการทำกิจกรรมการเรียนการสอน

บางอย่างผู้เรียนบางคนอาจมีความพิการทางร่างกายหรือทางประสาทสัมผัส ซึ่งทำให้ไม่สามารถทำกิจกรรมหรือเรียนด้วยวิธีการเดียวกันกับผู้เรียนปกติได้ ซ้ำร้ายไปกว่านั้นปัญหาความพิการทางร่างกายในผู้เรียนบางรายอาจจะส่งผลไปถึงปัญหาทางด้านบุคลิกภาพและอารมณ์ได้

1.2.1.4 ความแตกต่างกันทางด้านวัฒนธรรม ผู้เรียนที่เติบโตใน

ครอบครัวที่มีวัฒนธรรมต่างกันย่อมมีความเชื่อและแบบแผนพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไป เมื่อมีผู้เรียนที่มาจากวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากผู้เรียนส่วนใหญ่ ครูจะต้องตระหนักถึงความแตกต่างเหล่านั้น และพยายามดูแลกิจกรรมต่าง ๆ ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนที่มาจากต่างวัฒนธรรม และเสริมสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้เกิดการรับรู้และพยายามเข้าใจในความแตกต่างเหล่านั้นและป้องกันมิให้เกิดปัญหาการไม่ยอมรับหรือการล้อเลียนซึ่งกันและกัน และป้องกันมิให้เกิดปัญหาการทะเลาะวิวาทตามมาได้

1.2.1.5 ความแตกต่างกันทางด้านฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม

มีความเป็นไปได้สูงมากที่ผู้เรียนซึ่งมาจากครอบครัวที่ขาดแคลนจะได้รับการอบรมเลี้ยงดู การสอนตลอดจนการปลูกฝังเจตคติและค่านิยมที่แตกต่างจากผู้เรียน ซึ่งมาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดีกว่า แต่ไม่ได้เป็นเครื่องรับประกันได้ว่าวิธีการเลี้ยงดูการอบรมสั่งสอนของครอบครัวใดจะดีหรือมีคุณภาพมากกว่ากัน เพียงแต่เป็นสิ่งที่ทำให้ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษาต้องให้ ความสนใจและหาทางปกครองดูแลความแตกต่างนี้ อย่าให้เกิดการแข่งขัน การดูถูกดูแคลนซึ่งกันและกัน และต้องหาทางช่วยเหลือส่งเสริมอย่างเหมาะสม

1.2.2 สัมพันธภาพเบื้องหลังความสำเร็จในการดูแลชั้นเรียน ดูแล

กลุ่มผู้เรียนในความรับผิดชอบของครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษา ก็คือสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับผู้เรียน เพราะความใกล้ชิด ย่อมทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกันได้โดยไม่ยากนัก ยิ่งผู้เรียนที่อยู่ในระดับชั้นเล็กลงมาเท่าไรสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับผู้เรียนยิ่งมีความสำคัญเพราะผู้เรียนจะเชื่อฟังเคารพ และต้องการ การยอมรับจากครูสูงมาก ดังนั้น ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษาควรจะใช้โอกาสที่ดีนี้ในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นเยาวชนและอนาคตของชาติที่มีคุณภาพมีคุณค่าต่อสังคมให้มากที่สุดแนวทางในการเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษากับผู้เรียน ต้องอาศัยทักษะ วิธีการ และเทคนิคต่าง ๆ ของการอยู่ร่วมกันหลายประการ เช่น

1.2.2.1 ทักษะการสื่อสาร ตัวครูและผู้เรียนจะต้องมีความเข้าใจในสิ่งที่ต้องการสื่อสารถึงกันจนเกิดเป็นภาพพจน์ที่ตรงกัน

1.2.2.2 เจตคติของครูต่อผู้เรียนผู้ที่ทำหน้าที่ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษาจะต้องมีจิตใจกว้างขวาง ไม่มีอคติหรือมีความลำเอียงต่อพฤติกรรมของผู้เรียนคนหนึ่งคน

ใดในความดูแลของตน ถ้าครูต้องการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้เรียนที่เกิดขึ้น แล้วให้ความช่วยเหลือหรือพัฒนา ส่งเสริมแล้วแต่กรณี

1.2.2.3 อารมณ์ของครู การแสดงอารมณ์ที่เหมาะสมในบทบาทของครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา คือ อารมณ์ที่สื่อถึงความรักใคร่เอ็นดู ยิ้มแย้มแจ่มใส เนื่องจากจะทำให้บรรยากาศของห้องเรียน บรรยากาศของการพบปะกับผู้เรียนในความดูแลเป็นไปอย่างสดชื่น มีความเป็นมิตรและสร้างสายสัมพันธ์ที่ดี ทำให้ผู้เรียนกล้าพูด กล้าคุย และกล้าเปิดเผยตัวตนที่แท้จริง ให้ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษารับทราบ

1.2.2.4 การให้การยอมรับ เช่น การรับฟังความคิดเห็น เมื่อผู้เรียนต้องการแสดงความคิดเห็นต่อครูและเพื่อน ๆ ในชั้นเรียนหรือในกิจกรรมพบปะระหว่างผู้เรียนกับครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษาถือเป็นการให้เกียรติ ให้ผู้เรียนภาคภูมิใจ การให้การยอมรับเป็นเทคนิคที่ดีอย่างหนึ่งในการสร้างสัมพันธภาพ เพราะมนุษย์ทุกคนต้องการการยอมรับจากสังคม โดยเฉพาะจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตนมากที่สุด

1.2.3 การเสริมแรง เป็นเทคนิคทางจิตวิทยาอย่างหนึ่งที่ใช้ในการปรับพฤติกรรมครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษาควรศึกษาและควรทำความเข้าใจโดยละเอียด ในที่นี้ขอแนะนำข้อควรคำนึงบางประการในการใช้เทคนิคการเสริมแรง ดังนี้

1.2.3.1 ให้การเสริมแรงทันทีหลังจากผู้เรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ในสถานการณ์เหมาะสม

1.2.3.2 ให้การเสริมแรงที่เป็นความต้องการ หรือความพอใจของผู้เรียนไม่ควรให้อย่างเดียวซ้ำ ๆ ควรเปลี่ยนตัวเสริมแรงไปเรื่อย ๆ

1.2.3.3 การเสริมแรงที่ให้ต้องสอดคล้องกับพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกเหมาะสมกับบุคลิกภาพ เพราะการเสริมแรงบางอย่างอาจเหมาะสมกับผู้เรียนคนหนึ่ง แต่อาจไม่มีผลกับผู้เรียนอีกคนหนึ่ง

1.2.3.4 การเสริมแรงด้วยคำพูด ควรเป็นคำพูดที่ชัดเจน เข้าใจง่าย อาจใช้ท่าทางประกอบ ถ้าเป็นคำชมเชยไม่ควรยกยอหรือพูดเกินความเป็นจริง ควรพูดให้ชัดเจนว่าทำไมจึงชมเชยทำไมจึงให้รางวัล

1.2.3.5 ไม่สนใจหรือไม่เอาใจใส่ต่อพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ยกเว้นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์นั้นเป็นพฤติกรรมที่รุนแรงและทำให้ผู้อื่นบาดเจ็บ และควรให้การเสริมแรงทางบวกมากกว่าการเสริมแรงทางลบ เพราะได้ผลดีและถาวรกว่าวิธีการลงโทษควรเป็นวิธีสุดท้ายเมื่อใช้การเสริมแรงไม่ได้ผล และควรเป็นการลงโทษสถานเบา

1.2.3.6 พยายามให้การเสริมแรงอย่างทั่วถึง และสม่ำเสมอที่ไม่ใช่ขึ้นอยู่กับอารมณ์ของครูและครูไม่ควรเป็นผู้ให้การเสริมแรงเพียงผู้เดียว ควรเปิดโอกาสให้เพื่อน ๆ ของผู้เรียนมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้การเสริมแรงบ้าง

1.2.3.7 ควรจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนให้เป็นบรรยากาศที่สดชื่น มีความสะอาดเรียบร้อย เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ป้องกันการเกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและหาโอกาสให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจภายในบ้าง เช่น การกระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้นต้องการความสำเร็จเกิดความพึงพอใจในการกระทำสิ่งที่ดี เป็นต้น

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า ผู้ที่จะสามารถดูแลนักเรียนได้ดีนั้นต้องมีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาของผู้เรียนในด้านพัฒนาการของผู้เรียนในวัยต่าง ๆ พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์ พัฒนาการด้านสังคม พัฒนาการด้านสติปัญญา และต้องรู้จักความแตกต่างระหว่างบุคคลมีสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียน และต้องรู้จักการเสริมแรง

2. หลักการเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

เพื่อให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบผลสำเร็จนั้น ผู้รับผิดชอบต้องมีหลักการและกลยุทธ์การดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนที่ชัดเจนดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 13 - 15)

2.1 การบริหารเชิงระบบการดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นเป็นการบริหารคุณภาพเชิงระบบตามแนวคิดของ เดมมิ่ง (PDCA) โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

2.1.1 การวางแผน (Plan) เป็นการวางระบบซึ่งเป็นองค์ประกอบแรกที่สำคัญที่สุด จะต้องกำหนดขั้นตอนการทำงานเป็นกระบวนการ แต่ละขั้นตอนมีวิธีการปฏิบัติเป็นมาตรฐานและการบันทึกการทำงานเป็นปัจจุบัน ข้อมูลจากบันทึกนี้จะนำไปสู่การตรวจสอบประเมินตนเองและให้ผู้อื่นตรวจสอบได้ และเป็นสารสนเทศที่สะท้อนให้เห็นคุณภาพตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของระบบย่อยที่ส่งผลถึงคุณภาพของโรงเรียนทั้งระบบ

2.1.2 การดำเนินงาน (Do) เป็นการปฏิบัติร่วมกันของทุกคนโดยใช้กระบวนการวิธีการและบันทึกบุคคลภายในองค์กรที่รับผิดชอบในระบบย่อยต่าง ๆ จะปฏิบัติและบันทึกต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน

2.1.3 การตรวจสอบและประเมินผล (Check) เป็นการประเมินตนเองโดยร่วมกันประเมิน หรือสลับเปลี่ยนกันประเมินภายใน ระหว่างบุคคล ระหว่างทีมย่อยในโรงเรียน

2.1.4 การปรับปรุงพัฒนา (Act) เป็นการนำผลการประเมินมาแก้ไขพัฒนา ซึ่งอาจจะแก้ไขพัฒนาในส่วนที่เป็นกระบวนการ วิธีการ บังคับหรือการบันทึกให้ดีขึ้นจนระบบคุณภาพหรือวงจรคุณภาพเป็นวัฒนธรรมการทำงานขององค์กรอย่างยั่งยืน

2.2 การทำงานเป็นทีม การทำงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษานั้น การดำเนินงานต้องมีการกระทำเป็นทีมจะทำตามลำพังไม่ได้ ดังนั้นจึงแบ่งทีมดำเนินการดังนี้

2.2.1 ทีมนำ ได้แก่ คณะผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งจะเป็นผู้วิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็ง จัดทำแผนกลยุทธ์ควบคุม กำกับ ติดตาม และสนับสนุน เสริมสร้างพลังร่วม เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.2 ทีมสนับสนุนเป็นทีมหลักในการสนับสนุนด้านวิชาการและอื่น ๆ ให้เกิดการสร้างระบบคุณภาพขึ้น ทีมสนับสนุนจะเป็นใครขึ้นกับการพัฒนาระบบว่ามีจุดเน้นที่ระบบใด เช่น ทีมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หัวหน้าทีม คือรองผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย

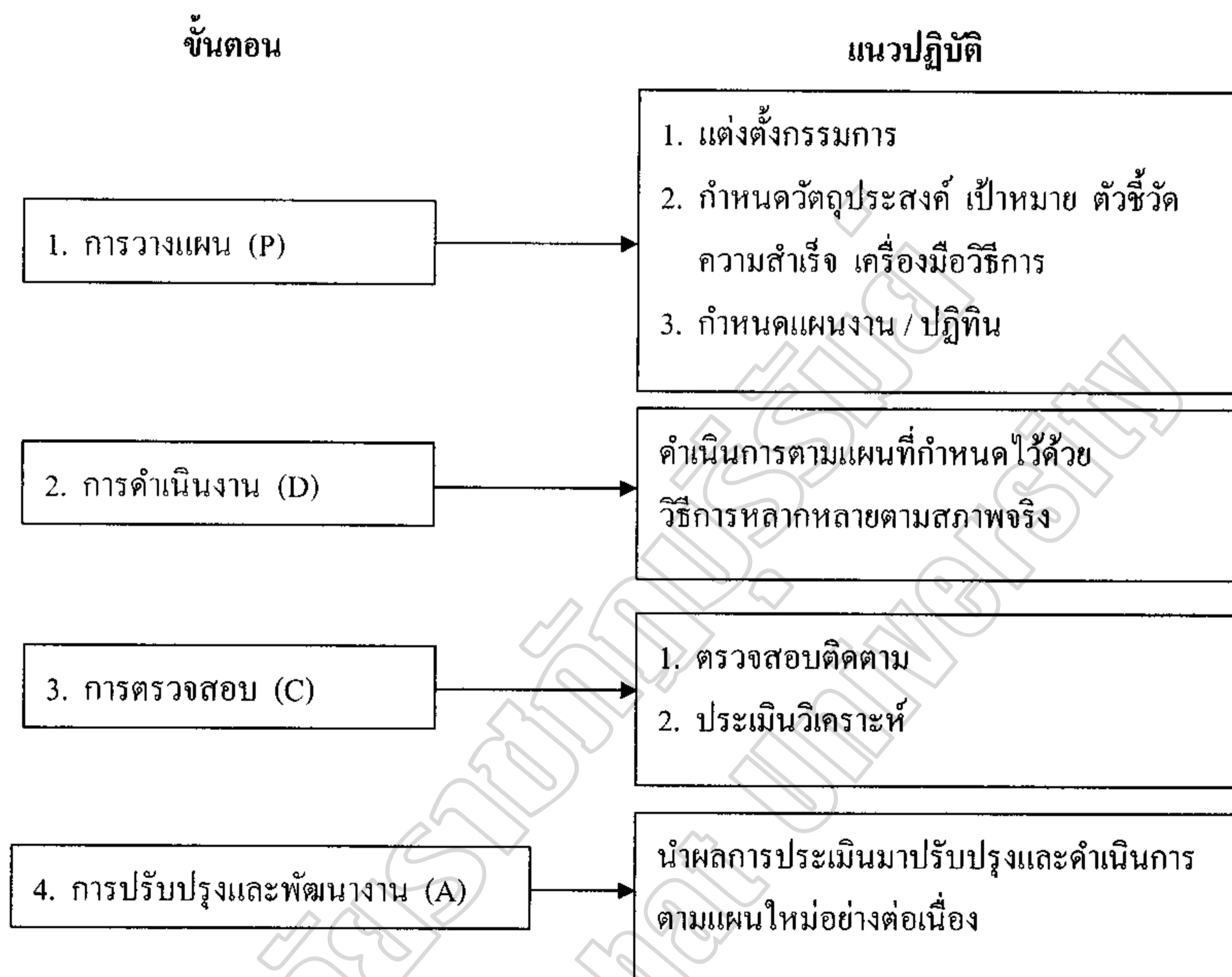
2.2.3 ทีมทำ เป็นทีมที่สมาชิกรับผิดชอบการทำงานโดยตรง เช่น ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือทีมระดับชั้น ครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีคุณภาพ

3. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะทำให้ได้รับทราบจุดอ่อนในการดำเนินงานของตนเพื่อให้เกิดแนวทางที่จะพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำได้ทั้งภายใน โรงเรียนและระหว่างโรงเรียน โดยมีบรรยากาศการทำงานที่เป็นกันเอง ไม่ใช่การสั่งการหรือบังคับบัญชา ทำให้ผู้ปฏิบัติงานในแต่ละส่วนเกิดความรู้สึกที่ดี ไม่ต้องกังวลเรื่องการตรวจสอบจากผู้บังคับบัญชา

4. การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล

การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล เป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนางาน ช่วยส่งเสริมสนับสนุนและให้ข้อมูลย้อนกลับที่จะนำไปใช้ปรับปรุงงานต่อไป สำหรับการดำเนินงานระบบ การช่วยเหลือนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ควรดำเนินการในระบบดังแสดงในภาพประกอบ 2.1 ต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 12)

ภาพประกอบ 2.1 ขั้นตอนการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล

แนวคิดเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม ความเจริญก้าวหน้าในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ และการเปิดรับข้อมูลข่าวสารแบบไร้พรมแดน ก่อให้เกิดการหลังไหลแตกเปลี่ยนของวัฒนธรรมทั่วโลก ส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีการรับรู้ ความคิด เจตคติและพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสังคมมีมากขึ้น โดยเฉพาะปัญหายาเสพติดที่แพร่ระบาดในหมู่นักเรียน นักศึกษา ปัญหาพฤติกรรมวัยรุ่นที่นิยมความฟุ้งเฟ้อและไม่เหมาะสม ปัญหาพฤติกรรมทางเพศทั้งในด้านการมีเพศสัมพันธ์ในช่วงอายุที่เร็วขึ้น ปัญหาการพนัน ปัญหาการก่ออาชญากรรมที่เกิดจากการควบคุมตัวเองไม่ได้ จากฤทธิ์ของยาเสพติด ล้วนแต่กระทบต่อคุณภาพชีวิตและความสงบสุขของสังคมภาพปัญหาของเด็กและเยาวชนเป็นตัวสะท้อนว่าขณะนี้โลกมีความเจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็วทางด้านวัตถุและเทคโนโลยีสารสนเทศ แต่วัยรุ่นกลับมีคุณภาพจิตใจที่ด้อยโอกาสอย่างน่าเสียดาย การช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเหล่านี้ ให้สามารถฝ่ากระแสของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี ซึ่งมีอิทธิพลอย่างรุนแรงต่อการสร้างค่านิยมและรูปแบบการดำเนินชีวิตของ

พวกเขาจึงจำเป็นต้องอาศัยบุคคลผู้ใกล้ชิดที่เข้าใจธรรมชาติ เจตคติและความต้องการของเด็กและเยาวชนอย่างลึกซึ้ง และสามารถสร้างความผูกพันจนเข้าไปนั่งอยู่กลางใจได้ ดังนั้นจึงมีนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

นันทนา เฟื่องฟู และคณะ (2546 : 15) ได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ว่ามีกระบวนการบริหารจัดการอย่างมีระบบ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือเป็นกระบวนการทำงานโดยใช้หลักการบริหารจัดการเชิงระบบตามวงจรคุณภาพของ Deming (P - D - C - A) เป็นฐานความคิด ได้แก่การวางแผนปฏิบัติการ (P - Plan) การดำเนินงานตามแผนที่กำหนด (D - Do) การตรวจสอบประเมินผล (C - Check) และการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานให้ได้มาตรฐาน (A - Act)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 1 - 3) ได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด มีหน้าที่ในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา ครู - อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดมาตรการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพนักเรียน เน้นกิจกรรมส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหา และการคุ้มครองเด็กเพื่อให้นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครู ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องและมีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ให้มีคุณธรรม จริยธรรมและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการศึกษาในสถานศึกษา การเรียนรู้และวิถีชีวิตในสังคม ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจน โดยมีวิธีการและเครื่องมือที่มีคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้มีครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน และมีบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ ครู ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการดำเนินงานร่วมกันของกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับกระทรวงสาธารณสุข โดยกรมสุขภาพจิต เพื่อร่วมกันวางรากฐานในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ซึ่งมีแนวทางในการดำเนินงานดังนี้ (วีระพงษ์ เจริญไชย. 2555 : 12 - 13)

1. ปรับเปลี่ยนบทบาทและเจตคติของผู้บริหารและครู - อาจารย์ ให้ส่งเสริมดูแลพัฒนานักเรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม

2. วางระบบที่จะสร้างความมั่นใจว่า นักเรียนทุกคนจะมีครู - อาจารย์อย่างน้อยหนึ่งคน ที่จะคอยดูแลทุกข์สุขอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง

3. สนับสนุนให้ครู - อาจารย์มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ปกครองเพื่อให้บ้าน โรงเรียนและชุมชนเชื่อมประสานและร่วมกันเป็นเครือข่ายในการเฝ้าระวังดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4. ประสานสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ชุมชนและผู้ชำนาญการในสาขาต่างๆ เพื่อให้มีการส่งต่อและรับช่วงการแก้ไข ส่งเสริม พัฒนานักเรียนและเยาวชนในรูปแบบสหวิทยาการ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะประสบความสำเร็จได้ ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน ต้องมีความเชื่อดังนี้

1. นักเรียนทุกคนต้องการความรัก ความเข้าใจ การให้อภัย การให้โอกาส อยากเป็นคนดีมีปัญญาและมีความสุข

2. นักเรียนทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต เพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการที่แตกต่างกัน

3. ความสำเร็จของงานต้องอาศัยการร่วมแรงร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมกระทำของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

อภิชาติ เศรษฐวิชัยกิจการ (2547 : 61 - 62) ได้กล่าวถึงระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้จัดทำขึ้นตามแนวคิดการบริหารงานเชิงระบบที่มีโครงสร้างสำคัญ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัย (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) โดยที่แต่ละองค์ประกอบจะมีรายละเอียด และมีปฏิสัมพันธ์กัน สามารถให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการปรับปรุงพัฒนาระบบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องตระหนักและรับผิดชอบการบริหารจัดการวางระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ร่วมกับครูทุกคนในสถานศึกษารวมทั้งผู้เกี่ยวข้องและหากจะให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรมีแนวทางการดำเนินงานในขั้นตอนต่อไปนี้ (วิระพงษ์ วันทา. 2555 : 25 -27)

1. ศึกษาสภาพและทิศทางการดำเนินงาน กล่าวคือ ศึกษาและทำความเข้าใจนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาและศักยภาพของสถานศึกษา ในการจัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และศึกษาและวิเคราะห์บริบทในชุมชน

2. วางแผน คือ จัดสร้างทีมงานและสร้างความตระหนัก / เจตคติที่ดีในการทำงานแก่ทีมงาน กำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กำหนด

มาตรฐานการดำเนินงานจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดทำแผนงาน / ปฏิทินปฏิบัติงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตลอดปีการศึกษา จัดทำสื่อ / นวัตกรรม สนับสนุนการดำเนินงาน ตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. ดำเนินงานตามแผนพัฒนาบุคลากรให้มีเจตคติ ความรู้ ความเข้าใจ และ ความสามารถในการดำเนินงานตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สนับสนุนให้ครูที่ปรึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครอบคลุมทั้งการรู้จักนักเรียนเป็น รายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมพัฒนา การป้องกัน การแก้ไข และการส่งต่อภายในและ ภายนอก และช่วยให้สามารถปฏิบัติงานตามระยะเวลาที่กำหนดอย่างราบรื่นและมีคุณภาพผลิต หรือจัดหาสื่อ / นวัตกรรมในการสนับสนุนกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

4. นิเทศ กำกับ ติดตาม เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และประสานความ ร่วมมือในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง นำเสนอข้อมูลความรู้และเทคนิควิธีที่เป็นประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ติดตามผลการ ดำเนินงานของครูในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

5. ประเมินเพื่อทบทวน เป็นการจัดประเมินผลการดำเนินงานตามกระบวนการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของครูแต่ละระดับชั้นด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาด้วยบรรยากาศแบบกัลยาณมิตร นำผลการประเมินไปใช้ในการ ปรับปรุงส่วนที่เป็นจุดอ่อนและพัฒนาในส่วนที่ดี เป็นที่ยอมรับให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นเพื่อให้ มีความเข้มแข็งมั่นคงตลอดไป

6. สรุป รายงาน และประชาสัมพันธ์ คือ จัดทำหลักฐานการสรุป รายงาน ประชาสัมพันธ์ที่ครอบคลุมจุดประสงค์ เป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ปัญหา และอุปสรรคข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนา และการรายงาน รวมทั้งเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์งาน

จาก นโยบาย หลักการ และแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนมีความสำคัญที่จะพัฒนานักเรียนทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม และ การให้นักเรียนมีความปลอดภัยจากอันตรายต่าง ๆ ซึ่งสถานศึกษา ครูอาจารย์ ชุมชน และ ผู้เกี่ยวข้อง ต้องมีความรับผิดชอบสนับสนุน ส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ปัญหาร่วมกันและ ในการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรมีแนวทางการดำเนินงานอย่างมีขั้นตอน มีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดและร่วมมือกันทำงานเป็นทีมประกอบด้วยทีมนำ ทีมทำ และ ทีมสนับสนุน ซึ่งเหมาะกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ ส่วนสถานศึกษาขนาดเล็กจำเป็นต้องบูรณาการ

ทั้งสามทีม เพื่อให้มีการปฏิบัติงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งนี้ควรมีการกำหนดแผนการทำงานให้ร้อยรัดเชื่อมโยงและประสานสัมพันธ์กัน จึงจะเกิดประสิทธิภาพในการทำงาน

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ในที่นี้จะกล่าวถึง ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขอบข่ายดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน องค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

มีนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่าน ได้กล่าวถึงความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไว้ดังนี้

กรมสุขภาพจิต (2544 : 15) ได้ให้ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือ หมายถึง การดูแลช่วยเหลือ การส่งเสริม การป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนา นักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด

กระทรวงศึกษาธิการ (2547 : 4) ได้ให้ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อให้ นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็งมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะในการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากวิกฤติทั้งปวง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนชัดเจน พร้อมทั้งมีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพและมีหลักฐานที่ตรวจสอบได้ มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการทำงาน โดยมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายนอกและภายในสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารและคณะครูทุกคน ฯลฯ

สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 7) ให้ความหมายว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน และบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน ฯลฯ มีส่วนร่วม และการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การส่งเสริม พัฒนา การป้องกัน และการแก้ไขปัญหาให้แก่

นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากวิกฤติทั้งปวง

บัวเครือ โพธิ์ชัย (2548 : 21) กล่าวว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจน พร้อมทั้งมีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ โดยครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา เป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน และบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารและครูทุกคน ฯลฯ มีส่วนร่วม

สมศักดิ์ วรรณศิริ (2550 : 16) กล่าวว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีระบบขั้นตอน มีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ โดยมีบุคคลที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยมุ่งหวังเพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีทักษะการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากวิกฤติทั้งปวง

กรมสุขภาพจิต (2551 : 4) กล่าวว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอนพร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการดังกล่าวและมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่ปรึกษาหรือบุคลากรภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน การดูแลช่วยเหลือนักเรียนหมายรวมถึง การส่งเสริม การป้องกันและการแก้ปัญหา โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด

จากที่มีผู้ให้ความหมายไว้พอสรุปได้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีระบบ มีขั้นตอนการดำเนินงาน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน โดยมีบุคคลที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยมุ่งหวังเพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์มีทักษะในการดำรงชีวิต และปลอดภัยจากวิกฤติทั้งปวง

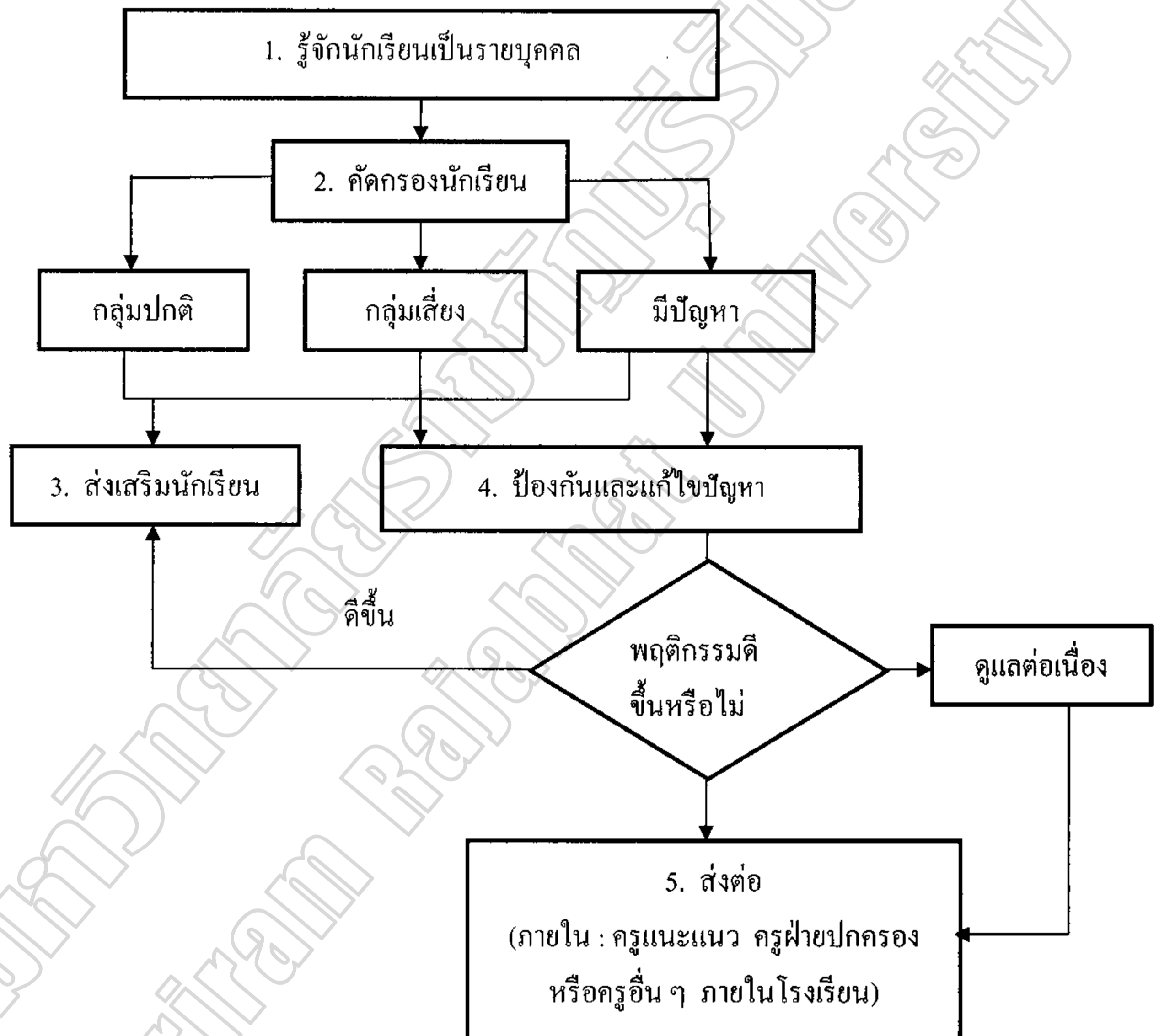
ขอบข่ายการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การศึกษางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีขอบข่ายการดำเนินงานดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 15)

1. นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือ
2. ดำเนินการทั้งส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไข

3. การมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนในโรงเรียนทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง
ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีกระบวนการดำเนินงาน ดังภาพประกอบ 2.2 ดังนี้
(กรมสุขภาพจิต. 2551 : 4)

ภาพประกอบ 2.2 กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กรมสุขภาพจิต (2551 : 5 – 6) ได้สรุป กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่แสดงในภาพประกอบที่ 2.2 เป็นความรับผิดชอบของครูที่ปรึกษาตลอดกระบวนการโดยมีการประสานงานหรือรับการสนับสนุนจาก ผู้บริหาร ครูที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้ปกครอง ซึ่งมีวิธีการและเครื่องมือตัวอย่างสรุปได้ดังตาราง 2.1 ดังนี้

ตาราง 2.1 ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่ควรทราบ

กระบวนการดำเนินงาน	วิธีการ	เครื่องมือ
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ศึกษาข้อมูลจากการใช้	1. ระเบียบสะสม
1.1 ด้านความสามารถ	1. ระเบียบสะสม	2. แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) หรือ
- การเรียน	2. แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) หรือ	หรือ
- ความสามารถอื่น ๆ	3. อื่นๆ เช่น	3. อื่น ๆ เช่น
1.2 ด้านสุขภาพ	- การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (E.Q)	- แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (E.Q)
- ร่างกาย	- การสัมภาษณ์นักเรียน	- การสัมภาษณ์นักเรียน
- จิตใจ	- การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน	- แบบสัมภาษณ์นักเรียน
1.3 ด้านครอบครัว	- การเยี่ยมบ้านนักเรียน	ผู้ปกครองและเยี่ยมบ้านนักเรียน
- เศรษฐกิจ	ฯลฯ	นักเรียน
- การคุ้มครองนักเรียน	- ตรวจสอบสารเสพติด	- แบบบันทึกสุขภาพ
1.4 สารเสพติด		ฯลฯ
1.5 ความปลอดภัย		
1.6 ด้านอื่น ๆ เช่น ด้านเพศ		
2. การคัดกรองนักเรียน	วิเคราะห์ข้อมูลจาก	1. เกณฑ์การคัดกรองนักเรียน
2.1 กลุ่มปกติ	1. ระเบียบสะสม	2. แบบสรุปผลการคัดกรองและช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล
2.2 กลุ่มเสี่ยง	2. แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก	3. แบบสรุปผลการคัดกรองนักเรียนเป็นห้องเรียน
2.3 กลุ่มมีปัญหา	3. แหล่งข้อมูลอื่น ๆ	

ตาราง 2.1 (ต่อ)

กระบวนการดำเนินงาน	วิธีการ	เครื่องมือ
3. การส่งเสริมนักเรียน (สำหรับนักเรียนทุกกลุ่ม)	จัดกิจกรรมต่อไปนี้ 1. กิจกรรมโฮมรูม(Homeroom) 2. ประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom meeting) 3. จัดกิจกรรมอื่น ๆ ที่ครู พิจารณาว่าเหมาะสมใน การส่งเสริมให้มีคุณภาพมากขึ้น	1. แนวทางการจัด กิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) 2. แนวทางจัดประชุม ผู้ปกครอง 3. แบบบันทึก / สรุปผล กิจกรรม
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา (จำเป็นอย่างมากสำหรับนักเรียน กลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา)	1. ให้การปรึกษาเบื้องต้น 2. ประสานงานกับครูและ ผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อการจัด กิจกรรมสำหรับการป้องกันและ ช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียน คือ 2.1 กิจกรรมในห้องเรียน 2.2 กิจกรรมเสริมหลักสูตร 2.3 เพื่อนช่วยเพื่อน (Buddy) 2.4 กิจกรรมสื่อสารกับ ผู้ปกครอง 2.5 กิจกรรมอื่น ๆ เช่น เข้าค่าย	1. แนวทางการจัด กิจกรรมเพื่อป้องกันและ แก้ไขปัญหานักเรียน 5 กิจกรรม 2. แบบบันทึกสรุปผล การคัดกรองและช่วยเหลือ นักเรียนเป็นรายบุคคล 3. แบบบันทึกรายงานผล การดูแลช่วยเหลือนักเรียน
5. การส่งต่อ 5.1 ส่งต่อภายใน 5.2 ส่งต่อภายนอก	ดำเนินการต่อไปนี้ 1. บันทึกการส่งนักเรียนไปยัง ครูที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือ นักเรียนต่อไป เช่น ครูแนะแนว ครูปกครอง ครูประจำวิชา ครูพยาบาล เป็นต้น ซึ่งเป็น	1. แบบบันทึกการส่งต่อ ของโรงเรียน 2. แบบรายงานแจ้งผล การช่วยเหลือนักเรียน

ตาราง 2.1 (ต่อ)

กระบวนการดำเนินงาน	วิธีการ	เครื่องมือ
	การส่งต่อภายใน 2. บันทึกการส่งนักเรียนไปยัง ผู้เชี่ยวชาญภายนอกโดยครูแนะ แนวหรือฝ่ายปกครองเป็น ผู้ดำเนินการ ซึ่งเป็นการส่งต่อ ภายนอก	

สรุปได้ว่า กระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญ มีวิธีการและเครื่องมือที่แตกต่างกันไป แต่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน ซึ่งเอื้อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหาและการส่งต่อ แต่ละองค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดังกล่าวมีความสำคัญ มีวิธีการและเครื่องมือที่แตกต่างกันไป แต่ที่ความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันซึ่งเอื้อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้ (กรมสุขภาพจิต, 2551 : 7 - 11)

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

1.1 ความหมาย

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การรู้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนแต่ละคน เช่น ข้อมูลด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว ด้านสารเสพติด ด้านความปลอดภัย ด้านพฤติกรรมทางเพศ และด้านอื่น ๆ ที่ทำให้ครูมีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อคัดกรองนักเรียน เพื่อเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนา นักเรียน เพื่อเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนา และสามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสม

1.2 ความสำคัญ

ด้วยความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคนที่มีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตไม่เหมือนกัน หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้นการรู้

ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้องซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดาโดยเฉพาะในด้านการแก้ไขปัญหานักเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียน หรือเกิดได้น้อยที่สุด

1.3 ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน

ครูที่ปรึกษาควรมีข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนที่ครูที่ปรึกษาควรมีอย่างน้อย 3 ด้านใหญ่ ๆ คือ

1.3.1 ด้านความสามารถ ประกอบด้วย

1.3.1.1 ด้านการเรียนรู้

1.3.1.2 ด้านความสามารถอื่นๆ

1.3.2 ด้านสุขภาพ แยกเป็น

1.3.2.1 ด้านร่างกาย

1.3.2.2 ด้านจิตใจ – พฤติกรรม

1.3.3 ด้านครอบครัว แยกเป็น

1.3.3.1 ด้านเศรษฐกิจ

1.3.3.2 ด้านการคุ้มครองนักเรียน

1.3.4 ด้านสารเสพติด

1.3.5 ด้านความปลอดภัย

1.3.6 ด้านอื่นๆ ที่ครูพบเพิ่มเติม ซึ่งมีความสำคัญหรือเกี่ยวข้องกับ

การดูแลช่วยเหลือนักเรียน เช่น ด้านเพศ ดังตาราง 2.2 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. 2547 : 21 – 22)

ตาราง 2.2 ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่ควรทราบ

ข้อมูลนักเรียน	รายละเอียดข้อมูลที่ควรทราบ
<p>1. ด้านความสามารถ</p> <p>1.1 ด้านการเรียน</p> <p>1.2 ด้านความสามารถอื่น ๆ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละวิชา - ผลการเรียนเฉลี่ยในแต่ละภาคเรียน - พฤติกรรมการเรียนในห้องเรียนที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น ไม่ตั้งใจเรียน ขาดเรียน เป็นต้น - ฯลฯ - บทบาทหน้าที่พิเศษในโรงเรียน - ความสามารถพิเศษ - การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน - ฯลฯ
<p>2. ด้านสุขภาพ</p> <p>2.1 ด้านร่างกาย</p> <p>2.2 ด้านจิตใจ – พฤติกรรม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ส่วนสูง น้ำหนัก - โรคประจำตัว ความบกพร่องทางร่างกาย เช่น การได้ยิน การมองเห็น - ฯลฯ - อารมณ์ซึมเศร้า / วิตกกังวล - ความประพฤติ - พฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง / สมาธิสั้น - บุคลิกภาพเก็บตัว / ซ้ำอายน - ฯลฯ

ตาราง 2.2 (ต่อ)

ข้อมูลนักเรียน	รายละเอียดข้อมูลที่ควรทราบ
3. ด้านครอบครัว 3.1 ด้านเศรษฐกิจ 3.2 ด้านการคุ้มครองนักเรียน	<ul style="list-style-type: none"> - รายได้ของบิดา มารดา / ผู้ปกครอง - อาชีพของผู้ปกครอง - ค่าใช้จ่ายที่นักเรียนได้รับในการมาโรงเรียน - ฯลฯ - จำนวนพี่น้อง / บุคคลในครอบครัว - สถานภาพของบิดา มารดา - บุคคลที่ดูแลรับผิดชอบนักเรียน - ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว - ลักษณะที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม - ความเจ็บป่วยของบุคคลในครอบครัวหรือการใช้สารเสพติด การติดยา การพนัน เป็นต้น - ฯลฯ
4. ด้านสารเสพติด	<ul style="list-style-type: none"> - พฤติกรรมที่แสดงออก พฤติกรรมในชั้นเรียน - การใช้จ่าย
5. ด้านความปลอดภัย	<ul style="list-style-type: none"> - สุขภาพและบุคลิกภาพ - สถานภาพครอบครัวและสิ่งแวดล้อม - ข้อมูลการเดินทาง - การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน - ฯลฯ

1.4 วิธีการและเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

กรมสุขภาพจิต (2551 : 9) กล่าวถึงวิธีการและเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลว่า ครูที่ปรึกษาควรใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมทั้งด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัวที่สำคัญ คือ ระเบียบสะสม แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) หรือ วิธีการและเครื่องมืออื่น ๆ เช่น การสัมภาษณ์นักเรียน การศึกษาจาก

เพิ่มสะสมผลงาน การเยี่ยมบ้าน การศึกษาข้อมูลจากแบบบันทึกการตรวจสุขภาพด้วยตนเอง ซึ่งจัดทำโดยกรมอนามัย เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 22 – 24) ได้กล่าวถึง รายละเอียดของวิธีการและเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นดังนี้

1. ระเบียบสะสม เป็นเครื่องมือในรูปแบบของเอกสารเพื่อเก็บรวบรวม ข้อมูลที่เกี่ยวกับตัวนักเรียน โดยนักเรียนเป็นผู้กรอกข้อมูลและครูที่ปรึกษานำข้อมูลเหล่านั้นมา ศึกษาพิจารณาทำความเข้าใจนักเรียนเบื้องต้น หากข้อมูลไม่เพียงพอ หรือมีข้อสังเกตบางประการก็ ควรหาข้อมูลเพิ่มเติมด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การสอบถามจากนักเรียนโดยตรง การสอบถามจากครู อื่น ๆ หรือเพื่อน ๆ ของนักเรียน เป็นต้น รวมทั้งการใช้เครื่องมือทดสอบต่าง ๆ หากครูที่ปรึกษา ดำเนินการได้ เช่น แบบประเมินพฤติกรรมเด็กนักเรียน (SDQ) แบบประเมินความฉลาดทาง อารมณ์ (EQ) และแบบประเมินความฉลาดด้านสติปัญญา (IQ) เป็นต้น

รูปแบบและรายละเอียดในระเบียบสะสมของแต่ละโรงเรียนมีความ แตกต่างกันได้ขึ้นอยู่กับความต้องการของแต่ละโรงเรียน แต่อย่างน้อยควรครอบคลุมข้อมูลทั้งด้าน การเรียน ด้านสุขภาพและด้านครอบครัว

ระเบียบสะสม เป็นข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนจึงต้องเป็นความลับและ เก็บไว้อย่างดีมิให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องหรือเด็กอื่น ๆ มารื้อค้นได้ หากเป็นไปได้ควรเก็บไว้ที่ครูที่ ปรึกษาและมีผู้เก็บระเบียบสะสมให้เรียบร้อย

ระเบียบสะสมควรเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่องอย่างน้อย 3 ปี การศึกษาหรือ 6 ปีการศึกษาและส่งต่อระเบียบไปยังครูที่ปรึกษาคนใหม่ในปีการศึกษาต่อไป หรืออาจจัดครูที่ปรึกษาตามดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง จนจบมัธยมศึกษาในแต่ละตอนหรือจนจบ 6 ปี การศึกษาก็ได้

2. แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ)

แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก ไม่ได้เป็นแบบวัดหรือแบบทดสอบ แต่ เป็นเครื่องมือสำหรับการคัดกรองนักเรียนด้านพฤติกรรม การปรับตัวที่มีผลเกี่ยวข้องกับ สุขภาพจิต ซึ่งจะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีแนวทางการพิจารณาด้านสุขภาพจิตมากขึ้น

แบบประเมินพฤติกรรมเด็กเป็นเครื่องมือที่กรมสุขภาพจิตเป็นผู้จัดทำ ขึ้นโดยพัฒนาจาก The Strengths and Difficulties Questionnaire : SDQ ประเทศเยอรมนี ซึ่งใช้ กันแพร่หลายในประเทศยุโรป เพราะมีความเที่ยงและมีความตรง จำนวนข้อไม่มากนัก คณะ ผู้จัดทำของกรมสุขภาพจิตโดยแพทย์หญิงพรรณพิมล หล่อตระกูล เป็นหัวหน้าคณะได้ทำการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยงและความตรงของการประเมินและหาเกณฑ์มาตรฐาน (Norm) ของเด็กไทย แบบประเมินพฤติกรรมเด็กมี 3 ชุด คือ

1. ชุดที่ครูเป็นผู้ประเมินเด็ก
2. ชุดที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นผู้ประเมินเด็ก
3. ชุดที่เด็กประเมินตนเอง

ทั้ง 3 มีเนื้อหาและจำนวนข้อ 25 ข้อเท่ากัน ทางโรงเรียนอาจเลือกชุดที่นักเรียนประเมินตนเองชุดเดียว หรือใช้ควบคุมกับชุดที่ครูเป็นผู้ประเมินเพื่อความแม่นยำยิ่งขึ้น โดยระยะเวลาที่ประเมินไม่ควรห่างจากนักเรียนประเมินตนเองเกิน 1 เดือน ซึ่งหากเป็นไปได้ ควรใช้แบบประเมินทั้ง 3 ชุดพร้อมกัน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของผลที่ออกมา

3. วิธีการและเครื่องมืออื่น ๆ

ในกรณีที่ข้อมูลของนักเรียนจากระเบียนสะสมและแบบประเมินพฤติกรรมเด็กไม่พอเพียงหรือเกิดกรณีที่จำเป็นต้องมีข้อมูลเพิ่มเติม ครูที่ปรึกษาก็อาจใช้วิธีการและเครื่องมืออื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น การสังเกตพฤติกรรมอื่น ๆ ในห้องเรียน การสัมภาษณ์และการเยี่ยมบ้านนักเรียน เป็นต้น

2. การคัดกรองนักเรียน

กรมสุขภาพจิต (2551 : 11) กล่าวถึงความหมาย ความสำคัญของการคัดกรองนักเรียน และแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองไว้ดังนี้

2.1 ความหมาย

การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การใช้ข้อมูลจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อจำแนกนักเรียนออกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา เพื่อครูที่ปรึกษาจะได้จัดกิจกรรมและให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนแต่ละกลุ่มได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

2.2 ความสำคัญ

การคัดกรองนักเรียนเป็นการพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.2.1 กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนแล้วอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ

2.2.2 กลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนซึ่งโรงเรียนต้องให้การช่วยเหลือป้องกันหรือแก้ไขปัญหามาตามแต่กรณี

การจัดกลุ่มนักเรียนนี้ มีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษาในการหาวิธีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาให้ตรงกับปัญหาของนักเรียน และมีความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา เพราะมีข้อมูลของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งหากครูที่ปรึกษาไม่ได้คัดกรองนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มแล้ว ความชัดเจนในเป้าหมายเพื่อการแก้ไขปัญหานักเรียนจะมีน้อยลงมีผลต่อความรวดเร็วในการช่วยเหลือ ซึ่งบางกรณีจำเป็นต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน

ผลการคัดกรองนักเรียน ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องระมัดระวังอย่างยิ่งที่จะไม่ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าตนจัดอยู่กลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา ซึ่งมีความแตกต่างจากกลุ่มปกติ โดยเฉพาะนักเรียนวัยรุ่นที่มีความไวต่อการรับรู้ (Sensitive) แม้ว่านักเรียนจะรู้ตัวดีว่า ขณะนี้ตนมีพฤติกรรมอย่างไรหรือประสบกับปัญหาใดก็ตาม และเพื่อเป็นการป้องกันการล้อเลียนในหมู่เพื่อนอีกด้วย ดังนั้นครูที่ปรึกษาต้อง เก็บผลการคัดกรองนักเรียนเป็นความลับ นอกจากนี้หากครูที่ปรึกษามีการประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อช่วยเหลือนักเรียนก็ควรระมัดระวังการสื่อสารที่ทำให้ผู้ปกครองเกิดความรู้สึกว่าคุณครูของตนจัดอยู่ในกลุ่มที่ผิดปกติ แตกต่างจากเพื่อนนักเรียนอื่น ๆ ซึ่งอาจมีผลเสียต่อนักเรียนในภายหลังได้

2.3 แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียนให้อยู่ในดุลพินิจของครูที่ปรึกษาและยึดถือเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเป็นหลักด้วย ดังนั้นโรงเรียนจึงควรมีการประชุมครูเพื่อพิจารณาเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกัน เพื่อให้มีมาตรฐานหรือแนวทางการคัดกรองนักเรียนที่เหมือนกัน เป็นที่ยอมรับของครูในโรงเรียน รวมทั้งให้มีการกำหนดเกณฑ์ว่าความรุนแรงหรือความถี่ของพฤติกรรมเท่าใดจึงจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา

สำหรับประเด็นการพิจารณาเพื่อทำเกณฑ์คัดกรองและแหล่งข้อมูลเพื่อคัดกรองนักเรียนแต่ละด้านมีตัวอย่าง ดังตาราง 2.3 (กรมสุขภาพจิต. 2551 : 12 - 13)

ตาราง 2.3 เกณฑ์การคัดกรองและแหล่งข้อมูลเพื่อคัดกรองนักเรียนแต่ละด้าน

กระบวนการดำเนินการ	วิธีการ	เครื่องมือ
1. ด้านความสามารถ 1.1 ด้านการเรียน	1. ผลการเรียนที่ได้ และความเปลี่ยนแปลงของผลการเรียน 2. ความเอาใจใส่ ความพร้อมในการเรียน	1. ระเบียบสะสม

ตาราง 2.3 (ต่อ)

กระบวนการดำเนินการ	วิธีการ	เครื่องมือ
1.2 ด้านความสามารถ อื่น ๆ	3. ความสามารถในการเรียน 4. ความสม่ำเสมอในการเรียน การเข้าชั้นเรียน 1. การแสดงออกถึง ความสามารถพิเศษที่มี 2. ความถนัด ความสนใจ และผลงานในอดีตที่ผ่านมา 3. บทบาทหน้าที่พิเศษใน โรงเรียน 4. การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ	2. วิธีการอื่น ๆ เช่น การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน การได้ข้อมูลจากครูที่เกี่ยวข้อง กับนักเรียน เป็นต้น 1. ระเบียบสะสม 2. วิธีการอื่น ๆ เช่น การได้ ข้อมูลจากเพื่อนนักเรียน เพิ่มสะสมผลงาน พฤติกรรมที่แสดงออกของ นักเรียน เป็นต้น
2. ด้านสุขภาพ		
2.1 ด้านร่างกาย	1. ความปกติ ความพิการหรือ ความบกพร่องทางร่างกาย เช่น การมองเห็น การได้ยิน เป็นต้น 2. โรคประจำตัว 3. ความสัมพันธ์ระหว่าง น้ำหนักกับส่วนสูง 4. ความสะอาดของร่างกาย	1. ระเบียบสะสม 2. วิธีการอื่น ๆ เช่น การสังเกต การสอบถามจาก ครูพยาบาลจากบันทึกการ ตรวจสอบสุขภาพด้วยตนเอง สำหรับนักเรียน ม. 1 – ม. 6 เป็นต้น
2.2 ด้านจิตใจ – พฤติกรรม	1. สภาพอารมณ์ที่มีผลต่อ การดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น ความวิตกกังวล หรือ ซึมเศร้า 2. ความประพฤติ	1. ระเบียบสะสม 2. แบบประเมินพฤติกรรม นักเรียน (SDQ)

ตาราง 2.3 (ต่อ)

กระบวนการดำเนินการ	วิธีการ	เครื่องมือ
	<p>3. พฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการเรียนรู้ ความสามารถพิเศษและการปรับตัวของนักเรียน เช่น พฤติกรรมที่อยู่ไม่นิ่งสมาธิสั้น</p> <p>4. ความสัมพันธ์กับเพื่อน / ครู / ผู้ปกครอง การใช้สารเสพติด การลักขโมย การทำร้ายตนเอง พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น</p>	<p>3. วิธีการอื่น ๆ เช่นการสังเกต พฤติกรรมที่ได้ข้อมูลจากเพื่อนนักเรียนจากแบบสอบถาม เป็นต้น</p>
<p>3. ด้านครอบครัว</p> <p>3.1 ด้านเศรษฐกิจ</p> <p>3.2 ด้านการคุ้มครองนักเรียน</p>	<p>1. ผู้หารายได้ให้ครอบครัว</p> <p>2. ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว ภาระหนี้สิน</p> <p>3. ความเพียงพอของรายรับกับรายจ่าย</p> <p>4. จำนวนเงินที่นักเรียนได้รับและใช้จ่ายในแต่ละวัน</p> <p>1. ความสามารถในการคุ้มครองดูแลนักเรียนได้อย่างปลอดภัยและเหมาะสมของผู้ปกครอง</p> <p>2. ความเหมาะสมของสภาพที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อม</p> <p>3. ความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว เช่น อบอุ่น หรือมักทะเลาะเบาะแว้ง ใช้ความรุนแรงในการตัดสินใจแก้ปัญหา ซึ่งมี</p>	<p>1. ระเบียบสะสม</p> <p>2. วิธีการอื่น ๆ เช่น การได้ข้อมูลจากเพื่อนนักเรียนหรือจากนักเรียนโดยตรง เป็นต้น</p> <p>1. ระเบียบสะสม</p> <p>2. วิธีการอื่น ๆ เช่น การสังเกต พฤติกรรมนักเรียน การสอบถามนักเรียน โดยตรงหรือจากกลุ่มเพื่อน เป็นต้น</p>

ตาราง 2.3 (ต่อ)

กระบวนการดำเนินการ	วิธีการ	เครื่องมือ
	ผลกระทบต่อพฤติกรรมของนักเรียน เช่น ซึม เหม่อลอย แสดงออกถึงการไม่อยากกลับบ้าน เป็นต้น 4. การใช้สารเสพติด สุรา หรือ เล่นการพนัน รวมถึงความเจ็บป่วยเรื้อรัง / รุนแรงของสมาชิกในครอบครัว	
4. ด้านสารเสพติด	1. พฤติกรรมที่แสดงออก 2. พฤติกรรมในชั้นเรียน 3. การใช้จ่ายเงิน 4. การคบเพื่อน 5. สุขภาพและบุคลิกภาพ 6. สถานภาพทางครอบครัวและสิ่งแวดล้อม	1. การสังเกต 2. การสัมภาษณ์ 3. การคัดกรอง 4. จากระเบียนสะสม
5. ด้านความปลอดภัย	1. พฤติกรรมการทำงานที่สร้างความปลอดภัยให้กับตนเองและผู้อื่น 2. จิตสำนึกในเรื่องความปลอดภัย	1. ข้อมูลการเดินทาง 2. สภาพแวดล้อมในโรงเรียน
6. ด้านอื่น ๆ เช่น ด้านเพศ เป็นต้น	พฤติกรรมอื่น ๆ ที่เปลี่ยนแปลงจากเดิมซึ่งอาจเป็นไปได้ขึ้นหรือมีความไม่เหมาะสมที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถ สุขภาพและการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียน	1. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน 2. การสัมภาษณ์นักเรียน 3. จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น เพื่อนนักเรียน เป็นต้น

3. การส่งเสริมนักเรียน

กรมสุขภาพจิต (2544 : 19 – 20) กล่าวถึง ความหมาย และความสำคัญของการส่งเสริมนักเรียน ไว้ดังนี้

3.1 ความหมาย

การส่งเสริมนักเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ใน การดูแลรับผิดชอบของครูที่ปรึกษา ทั้งในกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา ให้สามารถพัฒนาเป็น บุคคลที่มีคุณภาพสูงสุดตามศักยภาพนักเรียนแต่ละคน สำหรับกลุ่มปกติต้องพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งกลุ่มเสี่ยงต้องจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาให้เป็นกลุ่มปกติและป้องกันไม่ให้เกิดกลุ่มนี้กลายเป็นกลุ่มที่มี ปัญหาในอนาคต โดยครูที่ปรึกษาต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนเป็นสำคัญ

3.2 ความสำคัญ

การส่งเสริมนักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแล ของครูที่ปรึกษาไม่ว่า จะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา ให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็น นักเรียนกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา กลับมาเป็นนักเรียน กลุ่มปกติและมีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป

3.3 วิธีการและเครื่องมือเพื่อการส่งเสริมนักเรียน

อัญชญา พงษ์จันโอ (2554 : 25) กล่าวว่า การส่งเสริมนักเรียนมีหลายวิธีที่ โรงเรียนสามารถพิจารณาดำเนินการได้ แต่มีกิจกรรมหลักสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการ คือ การจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting) โดยมีรายละเอียด ดังตาราง 2.4 และ 2.5

ตาราง 2.4 การจัดกิจกรรมโฮมรูม

สาระความรู้	แนวดำเนินการ
1. การจัดกิจกรรมโฮมรูม เป็นกิจกรรมที่ ดำเนินการเพื่อส่งเสริมนักเรียนเป็นรายบุคคล หรือเป็นรายกลุ่มก็ได้ ซึ่งสถานที่ที่ใช้ในการจัด กิจกรรมโฮมรูมอาจเป็นที่ห้องเรียนหรือนอก ห้องเรียนให้มีบรรยากาศเสมือนบ้านที่มีครูที่ ปรึกษา และนักเรียนเป็นดั่งสมาชิกใน	แนวดำเนินการจัดกิจกรรมโฮมรูม ดังนี้ 1. กำหนดกิจกรรมโฮมรูม โดยยึดความ ต้องการของนักเรียนให้นักเรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมโฮมรูม ดังนี้ 1.1 สสำรวจความต้องการของนักเรียน ในการจัดกิจกรรมโฮมรูม

ตาราง 2.4 (ต่อ)

สาระความรู้	แนวดำเนินการ
<p>ครอบครัวเดียวกันและมีการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ในด้านต่างๆ เช่น การรู้จักตนเอง ของนักเรียน การรู้จักผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม มีทักษะในการตัดสินใจ ทักษะในการปรับตัว และการวางแผนชีวิต เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ ครูและนักเรียนควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้วยกัน</p> <p>2. ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมโฮมรูมจะช่วยให้ครูที่ปรึกษารู้จักนักเรียนมากขึ้น สามารถส่งเสริมความสามารถและป้องกันปัญหาของนักเรียนได้อีกด้วย</p>	<p>1.2 พิจารณาเลือกหัวข้อและวิธีการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องความต้องการของนักเรียน หรือให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ในขณะนั้นเป็นเรื่องที่ทันสมัย</p> <p>1.3 การจัดกิจกรรมโฮมรูมในแต่ละครั้ง ควรมีการดำเนินการเป็นหลักฐาน ทั้งก่อน การดำเนินการและหลังการดำเนินการ ซึ่งอาจเขียนในรูปแบบของบันทึกการทำกิจกรรมหรืออื่นๆ รวมทั้งให้มีการบันทึกสรุปผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนหลังจัดกิจกรรมทุกครั้ง ซึ่งการบันทึกอาจบันทึกในแผนการจัดกิจกรรมหรือในรูปแบบฟอร์มบันทึกที่แยกออกมาต่างหากก็ได้</p> <p>1.4 ประเมินผลการจัดกิจกรรมและจัดทำรายงาน</p> <p>2. โรงเรียนกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมโฮมรูม หรือมีคู่มือในการจัดกิจกรรมทุกครั้ง โดยมีจุดมุ่งหมายเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนในการพัฒนานักเรียน ครูที่ปรึกษาที่ดำเนินการตามนั้นแต่ให้มีความยืดหยุ่นในการกำหนดหัวข้อและวิธีการดำเนินกิจกรรมให้เหมาะสมและทันสมัยได้ด้วย</p> <p>3. วิธีการผสมผสาน โดยยึดความต้องการของนักเรียนและนโยบายของโรงเรียนในการพัฒนานักเรียนในการจัดกิจกรรมโฮมรูม</p>

ตาราง 2.5 การจัดกิจกรรมประชุมชั้นเรียน

สาระความรู้	แนวดำเนินการ
<p>3. พบกันระหว่างครูที่ปรึกษากับผู้ปกครอง นักเรียนที่ครูที่ปรึกษาดูแลอยู่เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันและร่วมมือกันดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระหว่างบ้าน โรงเรียน และผู้ปกครองด้วยกัน</p>	<p>4. วิธีการอื่น ๆ ตามความเหมาะสมครูที่ปรึกษา ควรจัดประชุมอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ซึ่งการเตรียมการประชุมนี้มีใช้การรายงาน สิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนให้ผู้ปกครอง ทราบเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการจัดกิจกรรม ต่างๆ ที่จะทำให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มากขึ้น ดังนั้น สิ่งสำคัญที่ควรตระหนัก ในการจัดกิจกรรม ประชุมก็คือ</p>
<p>4. การประชุมผู้ปกครองต้องทำให้นักเรียน ได้รับการเอาใจใส่ดูแลจากผู้ปกครองมากขึ้น หรือร่วมมือกับทางโรงเรียนในการป้องกันหรือ แก้ไขปัญหาของนักเรียน</p>	<p>4.1. การเตรียมการ ครูที่ปรึกษาควร เตรียมความพร้อมก่อนการประชุมในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะข้อมูลของนักเรียนแต่ละคนและ กิจกรรมที่จะดำเนินการ โดยกำหนด วัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน</p> <p>4.2. การสื่อสาร ครูที่ปรึกษาควร ระมัดระวังคำพูดที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบ หรือต่อต้านจากผู้ปกครอง เช่น การตำหนิ นักเรียนหรือผู้ปกครอง การแจ้งข้อบกพร่องของ นักเรียนในที่ประชุมใช้คำพูดที่แสดงถึงความ เข้าใจในตัวนักเรียน แสดงถึงความห่วงใยของ ครูที่มีต่อนักเรียนทุกคนและอาศัยกิจกรรมที่จะ ทำให้ผู้ปกครองตระหนักในความรับผิดชอบ และต้องการปรับปรุงหรือแก้ไขในส่วนที่ บกพร่องของนักเรียน</p>

ตาราง 2.5 (ต่อ)

สาระความรู้	แนวดำเนินการ
	<p>4.3. การจัดกิจกรรมในการประชุม การที่จะให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในที่ประชุมนั้น จำเป็นต้องใช้กิจกรรมต่าง ๆ โดยเริ่มด้วยการสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้ปกครองด้วยกันก่อน จึงจะมีกิจกรรมอื่นๆ ให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็นซึ่งเป็นสาระที่เป็นประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน</p> <p>4.4. การสรุปผลและบันทึกการประชุม ผู้ปกครอง ในการประชุมแต่ละครั้งครูที่ปรึกษาคควรมีการสรุปผล และจัดทำเอกสารเป็นหลักฐาน เพื่อประโยชน์ดังนี้</p> <p>4.4.1 เป็นหลักฐานในการจัดประชุมแต่ละครั้ง</p> <p>4.4.2 เป็นข้อมูลสำหรับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป</p> <p>4.4.3 เป็นข้อมูลสำหรับการจัดประชุมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองต่อไป</p>

4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา

กรมสุขภาพจิต (2551 : 18) กล่าวถึง ความหมาย และความสำคัญของ การป้องกันและแก้ไขปัญหาดังนี้

4.1 ความหมาย

การป้องกันและแก้ไขปัญหามีความหมายถึง การดูแลเอาใจใส่และช่วยเหลือ นักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหาจำเป็นต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และหาวิธีการช่วยเหลือ โดยใช้รูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ การให้

คำปรึกษาเบื้องต้น กิจกรรมในชั้นเรียน การสื่อสารกับผู้ปกครอง กิจกรรมหลักสูตรและการเชื่อมบ้านนักเรียน

4.2 ความสำคัญ

ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มปัญหานั้น จำเป็นอย่างมากที่ต้องให้ความดูแลใส่ใจอย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาสังคม การป้องกันและแก้ไขปัญหให้กับนักเรียนจึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคม ต่อไป

4.3 วิธีการและเครื่องมือเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหา

สมศักดิ์ วรรณศิริ (2550 : 33 – 34) ได้กล่าวถึง การป้องกันและแก้ไขปัญหให้กับนักเรียนนั้นมีหลายเทคนิค วิธีการ แต่สิ่งที่ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการ มี 2 ประการ คือ การให้การปรึกษาเบื้องต้น และการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหารายละเอียด ดังตาราง 2.6 และ 2.7

ตาราง 2.6 การให้การปรึกษาเบื้องต้น

สาระความรู้	แนวดำเนินการ
1. การให้คำปรึกษาเบื้องต้นนักเรียนเป็นการช่วยเหลือผ่อนคลายปัญหาลดน้อยลง ทั้งด้านความรู้สึก ความคิด และการปฏิบัติตนของนักเรียนในทางที่ไม่ถูกต้อง โดยมุ่งหวังให้นักเรียนมี การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีงามหรือพึงประสงค์ 2. ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การปรึกษาเบื้องต้นมีประสิทธิภาพในการช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรมีทักษะพื้นฐานดังนี้ 2.1. จิตวิทยาวัยรุ่น 2.2. ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ทั้งร่างกายและจิตใจ	ครูที่ปรึกษาควรมีความพร้อมในการให้การปรึกษาช่วยเหลือนักเรียนด้วยความรู้สึกที่ดีต่อนักเรียน ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบการปรึกษา โดยมีกระบวนการในการปรึกษาดังนี้ 1. กระบวนการการปรึกษา 1.1 สร้างสัมพันธภาพ 1.2 พิจารณาทำความเข้าใจปัญหา 1.3 กำหนดวิธีการและดำเนินการแก้ไข ปัญหา 1.4 ยุติการปรึกษา

ตาราง 2.6 (ต่อ)

สาระความรู้	แนวดำเนินการ
<p>3. กระบวนการและทักษะการปรึกษาเบื้องต้นที่สำคัญๆ คือ การสร้างสัมพันธภาพ การใช้คำถาม การรับฟังทั้งเนื้อหาและความรู้สึก</p> <p>4. แนวทางการแก้ไขปัญหาของนักเรียนในแต่ละลักษณะของปัญหา เช่น ด้านการเรียน สุขภาพ ครอบครัว หรือการใช้สารเสพติด การพนัน หนีเรียน เป็นต้น ซึ่งศึกษาค้นคว้าได้จากเอกสารของหน่วยงานต่าง ๆ</p>	<p>2. การเป็นผู้ให้การปรึกษาที่ดี มีคุณภาพนั้น ครูที่ปรึกษาควรจะปฏิบัติดังนี้</p> <p>2.1 รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการปรึกษา หรือวิธีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านต่างๆ ซึ่งอาจรับการอบรมจากหน่วยงานภายนอก หรือโรงเรียนจัดอบรมให้</p> <p>2.2 หมั่นฝึกฝนทักษะการปรึกษาและพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>2.3 ศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการหรือความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษา การดูแลช่วยเหลือนักเรียน</p>

ตาราง 2.7 การจัดกิจกรรมเพื่อการป้องกันและช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียน

สาระความรู้	แนวดำเนินการ
<p>1. ในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน นอกจากให้การปรึกษาเบื้องต้นแล้วการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อการช่วยเหลือนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะทำให้การช่วยเหลือมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจของครูทุกคน และผู้ปกครอง</p>	<p>ครูที่ปรึกษาสามารถคิดพิจารณากิจกรรมเพื่อการแก้ไขปัญหานักเรียนได้หลายแนวทางซึ่งในที่นี้ สรุปไว้ 5 แนวทางที่จำเป็น คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร 2. การใช้กิจกรรมในห้องเรียน 3. การใช้กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน 4. การใช้กิจกรรมซ่อมเสริม

ตาราง 2.7 (ต่อ)

สาระความรู้	แนวดำเนินการ
	<p>5. การใช้กิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง สำหรับกิจกรรมตามข้อ 1, 3 และ 5</p> <p>ครูที่ปรึกษาสามารถดำเนินการด้วยตนเอง ส่วนข้อ 1 และ 4 จำเป็นต้องมี การประสานงานเพื่อขอความร่วมมือจากครู อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งการสนับสนุนของ ผู้บริหารโรงเรียนแต่อย่างไรก็ตามการ ช่วยเหลือทั้ง 5 กิจกรรมดังกล่าว ครูที่ ปรึกษาสามารถขอคำแนะนำความคิดเห็น จากครูอื่น ๆ ในการจัดกิจกรรมให้ได้ผลดี ยิ่งขึ้น</p> <p>การพิจารณาเลือกใช้กิจกรรม ครูที่ ปรึกษาควรคำนึงถึง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความเหมาะสม สอดคล้องกับ ลักษณะปัญหา 2. บุคลิกลักษณะของนักเรียนแต่ละคน 3. สภาพของชั้นเรียน/โรงเรียน/ชุมชน

4.4 ข้อพึงตระหนักในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

อัญชญา พงษ์จัน โอ (2554 : 26 - 27) ได้กล่าวถึง ข้อพึงตระหนักในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ดังนี้

4.4.1. การรักษาความลับ

4.4.1.1 เรื่องราวข้อมูลของนักเรียนที่ต้องช่วยเหลือแก้ไข ไม่ควรนำไป เปิดเผย ยกเว้นเพื่อขอความร่วมมือในการช่วยเหลือนักเรียนกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยไม่ระบุชื่อ – สกุลจริงของนักเรียน และการเปิดเผยควรเป็นไปในลักษณะที่ไม่ให้เกียรตินักเรียน

4.4.1.2 บันทึกข้อมูลการช่วยเหลือนักเรียน ควรเก็บไว้ในที่เหมาะสม และสะดวกในการเรียกใช้

4.4.1.3 การรายงานการช่วยเหลือนักเรียน ควรรายงานในส่วนที่เปิดเผยได้ โดยให้เกียรติและคำนึงถึงประโยชน์ของนักเรียนเป็นสำคัญ

4.4.2. การแก้ไขปัญหา

4.4.2.1 การช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียน ต้องพิจารณาสาเหตุของปัญหาให้ครบถ้วนและหาวิธีการช่วยเหลือให้เหมาะสมกับสาเหตุนั้น ๆ เพราะปัญหาไม่ได้เกิดจากสาเหตุเพียงสาเหตุเดียว แต่อาจจะเกิดจากหลายสาเหตุที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

4.4.2.2 ปัญหาที่เหมือนกันของนักเรียนแต่ละคนไม่จำเป็นต้องเกิดจากสาเหตุที่เหมือนกัน และวิธีการช่วยเหลือที่ประสบความสำเร็จกับนักเรียนคนหนึ่ง ก็อาจไม่เหมาะสมกับนักเรียนอีกคนหนึ่งเนื่องจากความแตกต่างของบุคคล ดังนั้นการช่วยเหลือนักเรียนโดยเฉพาะการให้คำแนะนำปรึกษาจึงไม่มีสูตรการช่วยเหลือสำเร็จตายตัว เพียงแต่มีแนวทาง กระบวนการ หรือทักษะการช่วยเหลือ ที่ครูแต่ละคนสามารถเรียนรู้ฝึกฝน เพื่อการนำไปใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละปัญหาในนักเรียนแต่ละคน

5. การส่งต่อ

กรมสุขภาพจิต (2551 : 21) กล่าวถึง ความหมาย และความสำคัญของการส่งต่อไว้ดังนี้

5.1 ความหมาย

การส่งต่อ หมายถึง กระบวนการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อช่วยแก้ไขปัญหานักเรียน ในกรณีที่เป็นปัญหาที่มีความยากต่อการแก้ไขปัญหาช่วยเหลือของครูที่ปรึกษาโดยสามารถส่งต่อภายในโรงเรียน เช่น ครูแนะแนว ครูอนามัย ฝ่ายวิชาการ ฯลฯ หรือส่งต่อภายนอกโรงเรียน เช่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กต่าง ๆ จิตแพทย์ นักจิตวิทยา

5.2 ความสำคัญ

ในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยครูที่ปรึกษาตามกระบวนการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนนั้น อาจมีบางกรณีที่มีปัญหายากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น หากปล่อยให้ เป็นบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษา หรือครูคนใดคนหนึ่งเท่านั้น ความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้น หรือลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไข

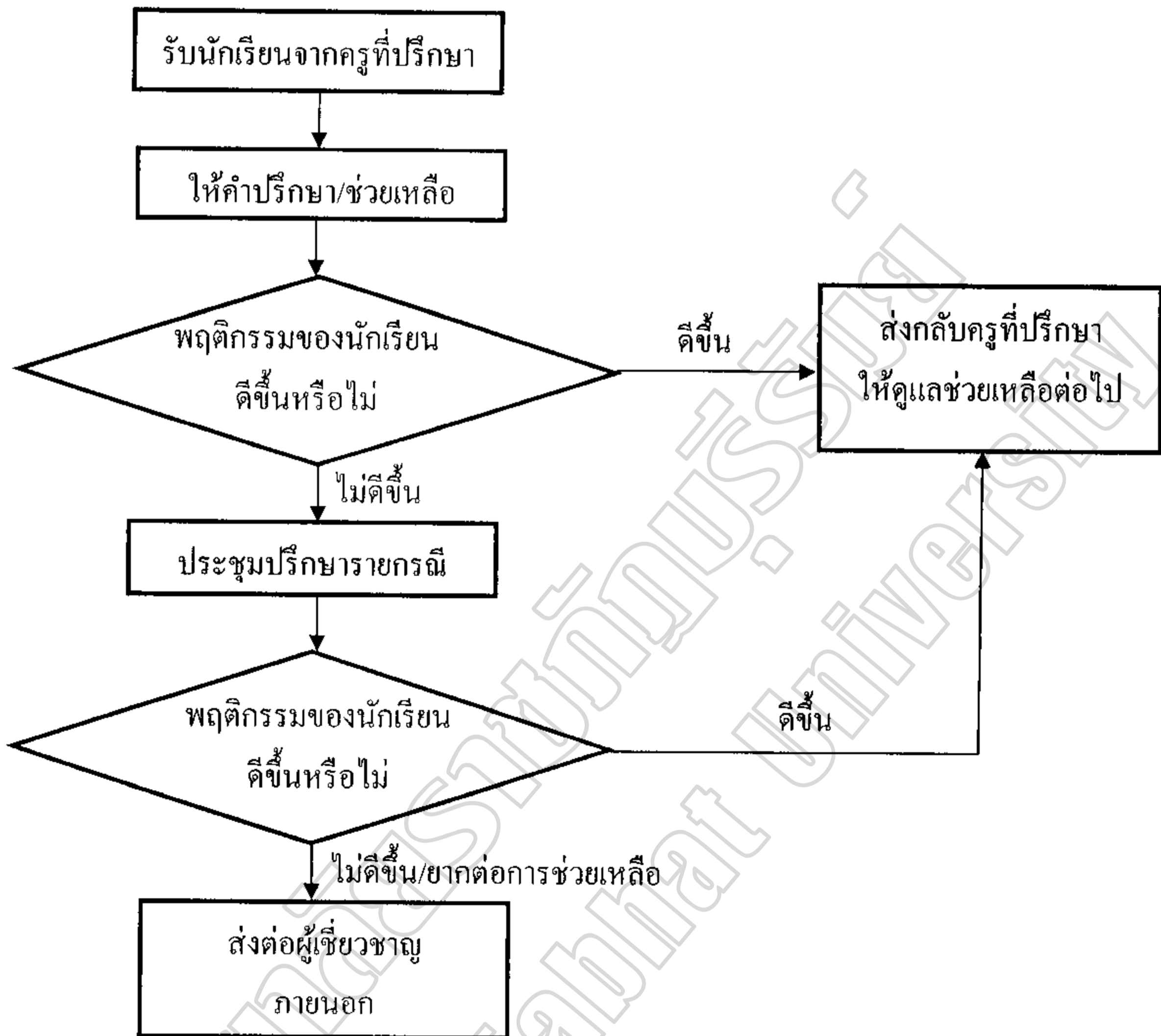
การส่งต่อนักเรียนแบ่งเป็น 2 แบบ คือ

1. การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของปัญหา เช่น ครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชาหรือฝ่ายปกครอง เป็นต้น การส่งต่อภายใน หากส่งต่อไปยังครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองจะเป็นการป้องกันการแก้ไขปัญหาที่ยากต่อการช่วยเหลือของครูที่ปรึกษา เช่น ปัญหาเกี่ยวกับจิตใจ ความรู้สึก ปัญหาพฤติกรรมที่ซับซ้อนหรือรุนแรง เป็นต้น ครูที่รับต่อต้องมีการช่วยเหลืออย่างมีระบบ และประสานการทำงานกับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อการช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ แต่กรณีที่ยากต่อการช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ แต่กรณีที่ยากต่อการช่วยเหลืออีกก็ส่งต่อ

2. การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนวหรือครูฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก

สำหรับการส่งต่อภายใน หากส่งต่อไปยังครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองจะเป็นการแก้ไขปัญหาที่ยากต่อการช่วยเหลือของครูที่ปรึกษา เช่น ปัญหาเกี่ยวกับจิตใจ ความรู้สึก ปัญหาพฤติกรรมที่ซับซ้อนหรือรุนแรง เป็นต้น ครูที่รับต่อต้องมีการช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ และประสานการทำงานกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อการช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ แต่หากเกิดกรณียากต่อการช่วยเหลืออีก ก็ต้องส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอกเช่นกัน ดังภาพประกอบ 2.3 ดังนี้
(กรมสุขภาพจิต. 2551 : 22)

ภาพประกอบ 2.3 กระบวนการดำเนินงานเพื่อการแก้ไขปัญหาของครูแนะแนว/ ฝ่ายปกครอง

5.3 แนวทางการพิจารณาในการส่งต่อโดยครูที่ปรึกษา

การส่งต่อนักเรียนไปพบครูอื่น ๆ เพื่อให้การช่วยเหลือต่อไปนั้น มีแนวทางการพิจารณาส่งต่อสำหรับครูที่ปรึกษา ดังนี้ (กรมสุขภาพจิต. 2551 : 23)

5.3.1 นักเรียนมีพฤติกรรมคงเดิมหรือไม่ดีขึ้นหรือแย่ลง แม้ว่าครูที่ปรึกษาจะดำเนินการช่วยเหลือด้วยวิธีการใด ๆ

5.3.2 นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือของครูที่ปรึกษา เช่น นัดให้มาพบแล้วไม่มาตามนัดอยู่เสมอ ให้ทำกิจกรรมหรือการช่วยเหลือก็ไม่ยินดีร่วมกิจกรรมใด ๆ เป็นต้น

5.3.3 ปัญหาของนักเรียนเป็นเรื่องเฉพาะด้าน เช่น เกี่ยวกับความรู้สึกความ
ซับซ้อนของสภาพจิตใจที่จำเป็นต้องให้การช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด

5.4 แนวดำเนินการส่งต่อนักเรียน

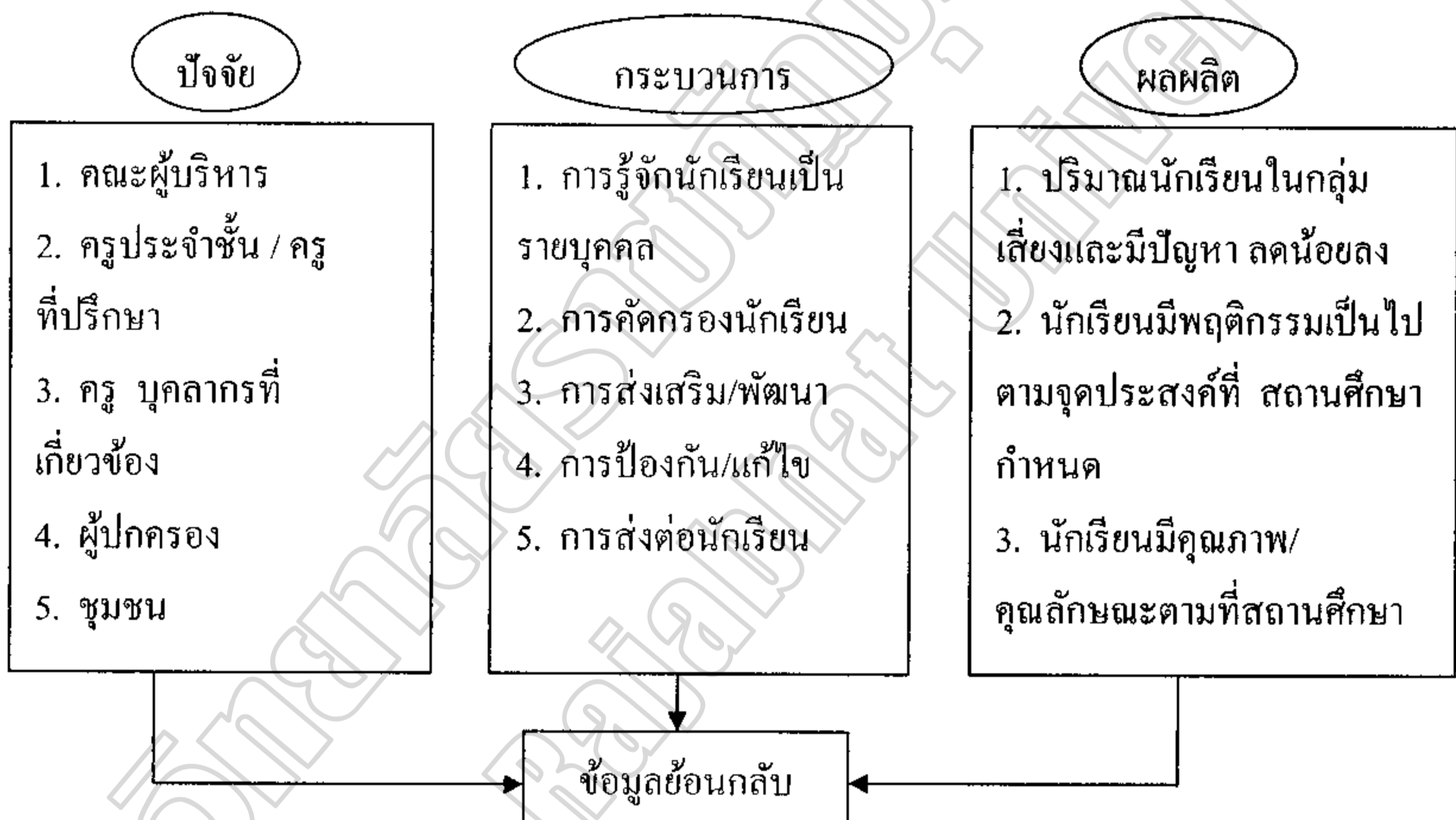
แนวดำเนินการส่งต่อนักเรียน มีรายละเอียดตามตาราง 2.8 ดังนี้

ตาราง 2.8 แนวดำเนินการส่งต่อนักเรียน

แนวทางการส่งต่อนักเรียน	จุดประสงค์
<p>1. ครูที่ปรึกษาประสานงานกับครูที่จะช่วยเหลือนักเรียน ต่อ เพื่อให้ทราบล่วงหน้าก่อน</p> <p>2. สรุปข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการ ช่วยเหลือ และวิธีการช่วยเหลือที่ผ่านมา รวมทั้งผลที่เกิด ขึ้นกับการช่วยเหลือนั้นให้ผู้รับการช่วยเหลือนักเรียน ทราบโดยมีแบบบันทึกการส่งต่อ หรือแบบประสานงาน ขอความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง</p> <p>3. ครูที่ปรึกษาควรชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงความจำเป็น ในการส่งต่อโดยใช้คำพูดที่สร้างสรรค์ ระมัดระวังมิให้ นักเรียนเกิดความรู้สึกผิด กังวล หรือโกรธ เป็นต้น แต่ ให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีจากการส่งต่อและยินดีไปพบ ครูที่จะช่วยเหลือตามแต่กรณีที่ครูที่ปรึกษาพิจารณาว่า เหมาะสม</p>	<p>1. เพื่อให้ผู้รับนักเรียนต่อได้ เตรียมการในการช่วยเหลือนักเรียน</p> <p>2. เพื่อให้ผู้รับช่วยเหลือนักเรียนต่อ ทราบข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียนและ การดำเนินงานของครูที่ปรึกษาที่ผ่าน มาทำให้สะดวกในการวางแผน ช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง</p> <p>3. เพื่อให้นักเรียนเกิดความสบายใจ ยินดีรับความช่วยเหลือจากครูอื่น ๆ เช่น ครูแนะแนวครูฝ่ายปกครอง ครูประจำวิชา เป็นต้น</p> <p>4. เพื่อให้รับรู้วัน เวลา สถานที่ ที่พบกัน</p> <p>5. เพื่อทราบความก้าวหน้าใน การช่วยเหลือนักเรียนและความ เปลี่ยนแปลงของนักเรียน</p>

การบริหารการดำเนินงานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การบริหารการดำเนินงานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความจำเป็นและสำคัญมากสำหรับเยาวชนของชาติซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2547 : 11) ได้กล่าวถึง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจัดทำขึ้น ตามแนวคิดการบริหารงานเชิงระบบที่มีโครงสร้างสำคัญ 3 องค์ประกอบ คือ ปัจจัยป้อน กระบวนการและผลผลิต โดยที่แต่ละองค์ประกอบจะมีรายละเอียดและมีปฏิสัมพันธ์กัน สามารถให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการปรับปรุงพัฒนาระบบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังภาพประกอบ 2.4

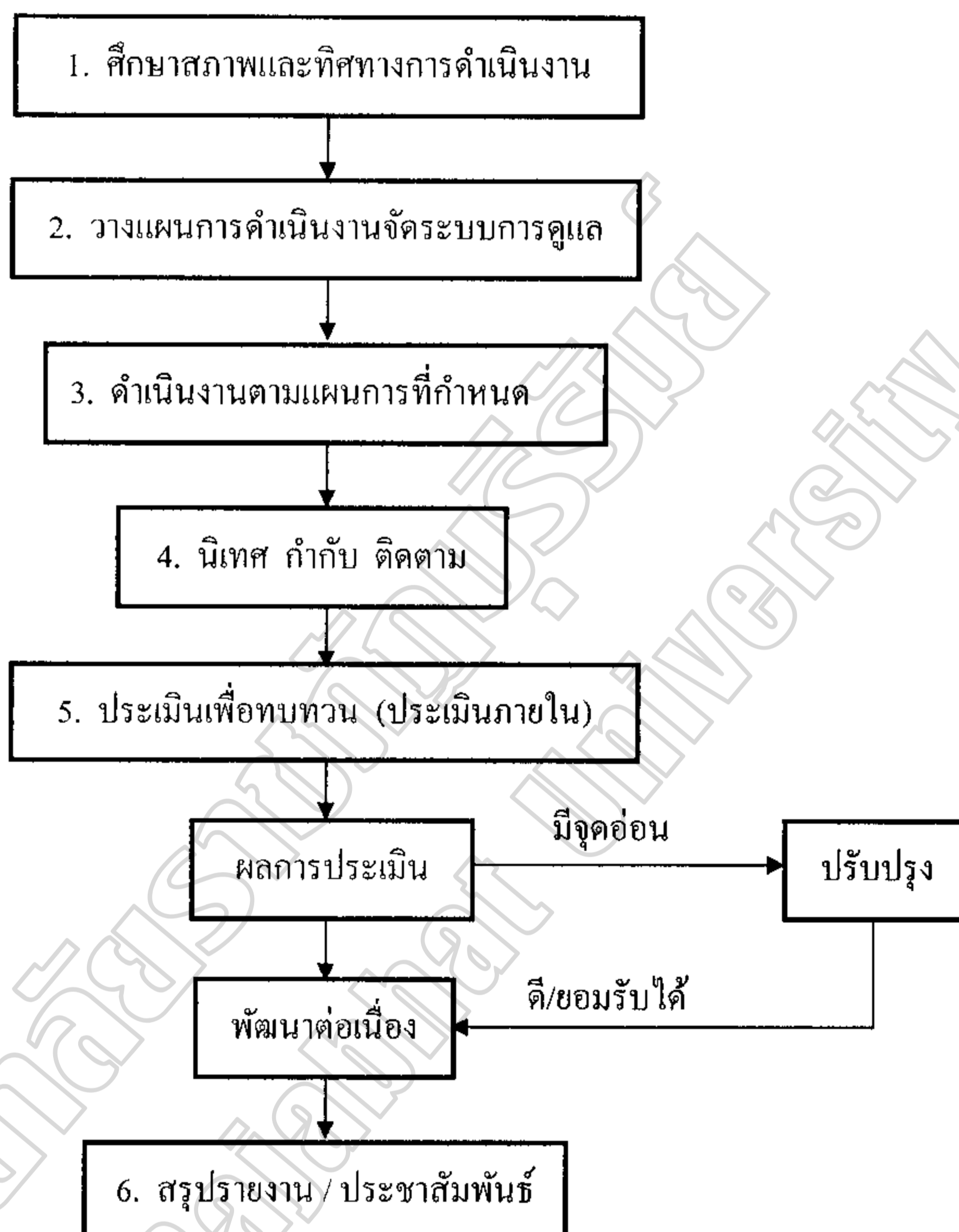

ภาพประกอบ 2.4 โครงสร้างของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2547 : 12) ได้สรุปว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการดำเนินงาน 2 ระดับ คือ

1. ระดับสถานศึกษา เป็นการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาที่ใช้วงจรมุ่ง

2. ระดับปฏิบัติของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา เป็นกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา การดำเนินการทั้ง 2 ระดับดังกล่าว ดังแสดงในภาพประกอบ 2.5 ดังนี้

ภาพประกอบ 2.5 การดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำเป็นต้องมีปัจจัยต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่ออำนวยให้ การดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนั้น กรมสุขภาพจิต (2544 : 3) จึงได้ กำหนดปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนรวมทั้งผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนทุกฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและให้การสนับสนุนการดำเนินงาน หรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ

2. ครูทุกคนและผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความตระหนัก ในความสำคัญของระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน มีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน
3. คุณธรรมการทำงานหรือคณาภิธาน คณาภิธานทุกคณาภิธานต้องมีการประสานงาน กันอย่างใกล้ชิด และมีการประชุมในแต่ละคณาภิธานอย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด
4. ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักสำคัญในการดำเนินงาน โดยต้องได้ รับความ ร่วมมือจากครูทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งการสนับสนุนในเรื่องต่างๆ จากโรงเรียน
5. การอบรมให้ ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูล การให้ความรู้แก่ครูที่ ปรึกษา/ครูประจำชั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อเอื้อประ โยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะทักษะการปรึกษาเบื้องต้นและแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของนักเรียนโรงเรียนควร ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546ข : 3) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานระบบการดูแล นักเรียนมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 6 ปัจจัยสำคัญ ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนรวมทั้งผู้ช่วยผู้บริหารทุกฝ่ายต้องตระหนักถึงความสำคัญของ ระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนและให้การสนับสนุนการดำเนินงานหรือร่วมกิจกรรมตามความ เหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ
2. ครูทุกคนและผู้ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องตระหนักในความสำคัญของระบบการดูแล ช่วยเหลือ นักเรียน มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนและมีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน
3. คณะกรรมการหรือคณาภิธานทุกคณาภิธานต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด มีการประชุมกันในแต่ละคณาภิธาน
4. ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรที่สำคัญในการดำเนินงาน โดยต้องได้รับความร่วมมือ จากครูทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งการได้รับการสนับสนุนในเรื่องต่างๆ จากโรงเรียน
5. การอบรมให้ความรู้และทักษะรวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูลความรู้แก่ครูที่ปรึกษา หรือผู้เกี่ยวข้องในเรื่องที่เอื้อประ โยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะ ทักษะ การปรึกษาเบื้องต้นและแนวทางการแก้ปัญหาต่างๆ ของนักเรียนซึ่งโรงเรียนต้องทำอย่าง ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
6. คณะผู้ปกครองและเครือข่ายการร่วมพัฒนาในทุกส่วนของสังคม มีความมุ่งมั่น ในการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและเยาวชนในเชิงบูรณาการอย่างเข้มแข็งจริงจัง

สายสมร ยูนิมิ (2545 : 74) กล่าวถึงปัจจัยที่จะสนับสนุนให้ระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนประสบความสำเร็จ ต้องมีองค์ประกอบ 5 ประการ คือ

1. ผู้บริหารและผู้ช่วยทุกฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและให้การสนับสนุนการดำเนินงานหรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ
2. ครูทุกคนและผู้เกี่ยวข้องตระหนักในความสำคัญและมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนมีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนทุกคน
3. คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคนต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดและมีการประชุมในแต่ละครั้งอย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด
4. ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักสำคัญในการดำเนินงาน โดยที่ครูทุกคนต้องให้ความร่วมมือ รวมทั้งการสนับสนุนในเรื่องต่าง ๆ จากโรงเรียน
5. การอบรมให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ความรู้ข้อมูลข่าวสารแก่ครูที่ปรึกษา หรือผู้เกี่ยวข้องในเรื่องที่เอื้อประโยชน์ต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เช่น เรื่องทักษะการให้คำปรึกษาเบื้องต้นและแนวทางการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนซึ่งโรงเรียนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

จะเห็นว่าปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จะต้องได้รับความร่วมมือกันของทุกฝ่าย อันได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูทุกคน คณะกรรมการหรือคณะทำงาน ผู้ปกครองนักเรียนและเครือข่ายชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องต้องได้รับการอบรมให้มีความรู้และทักษะการให้คำปรึกษาเบื้องต้นในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อจะได้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียน โรงเรียน และประเทศชาติต่อไป

ประโยชน์ของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เมื่อมีระบบนี้มีประโยชน์ต่าง ๆ มากมาย ซึ่งมีหน่วยงานต่าง ๆ กล่าวไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2547 : 8) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

ประเทศชาติ

1. นักเรียนมีคุณภาพดี มีปัญญาและมีความสุข
2. มีการเชื่อมโยงข้อมูลของเยาวชนทุกระดับ
3. ลดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน ลดค่าใช้จ่ายของหน่วยงานต่าง ๆ
4. ประชาชนมีคุณภาพเป็นกำลังอันสำคัญในการพัฒนาประเทศ

เขตพื้นที่การศึกษา

1. พัฒนานวัตกรรมในการพัฒนานักเรียน

2. พัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำงาน การนิเทศติดตามผล ประเมินผลและการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. มีระบบข้อมูลสารสนเทศทั้งข้อมูลระดับบุคคลและระดับโรงเรียน เพื่อพัฒนา
งานต่อไป

โรงเรียน

1. มีผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา
2. ได้รับการยอมรับการสนับสนุนและความร่วมมือจากชุมชน บุคลากร

องค์กรที่เกี่ยวข้อง

3. มีพัฒนาการสังคมแห่งการเรียนรู้และเอื้ออาทร

ผู้บริหาร

1. รู้ศักยภาพของครูในการขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิรูปการเรียนรู้
2. ได้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนใช้ในการกำหนดแนวทางในการพัฒนานักเรียน

หลักสูตรและคุณภาพการจัดการศึกษา

3. มีรูปแบบกระบวนการพัฒนาและการพัฒนาเชิงระบบภายใต้การมีส่วนร่วม

ครู

1. ตระหนักและเห็นความสำคัญในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. มีเจตคติที่ดีต่อนักเรียน
3. มีผลงานสอดคล้องกับมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา
4. มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู

นักเรียน

1. ได้รับการดูแลช่วยเหลือและพัฒนาด้านสุขภาพ สุขภาพจิตและ

สภาพแวดล้อม

2. ได้รับการส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน แก้ไขปัญหาทั้งด้านการเรียนรู้และ

ความสามารถพิเศษ

3. ได้รู้จักตนเอง สามารถปรับตัว มีทักษะทางสังคมและอยู่ในสังคมได้อย่าง

เป็นสุข

4. มีทักษะชีวิตและมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนครูและผู้ปกครอง

ผู้ปกครอง

1. ตระหนักในการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน
2. เข้าใจถึงวิธีการอบรมสั่งสอนบุตรหลาน

3. เป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุตรหลานและบุคคลในชุมชน

4. มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุตรหลาน เป็นครอบครัวที่อบอุ่น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 6) กล่าวถึงประโยชน์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ดังนี้

1. นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา

2. สัมพันธภาพระหว่างครู นักเรียนเป็นไปด้วยดี และอบอุ่น

3. นักเรียนรู้จักตนเอง ควบคุม ตนเองได้ มีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)

ซึ่งเป็นรากฐานในการพัฒนาความเก่ง (IQ) คุณธรรมจริยธรรม (MQ) และความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะอุปสรรค (AQ)

4. นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขและได้รับการส่งเสริมพัฒนาเต็มศักยภาพอย่างรอบด้าน

5. ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างเข้มแข็ง จริงจัง ด้วยความเสียสละเอาใจใส่

จึงเห็นได้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประโยชน์โดยตรงกับนักเรียน

ในการพัฒนาป้องกันแก้ไขให้นักเรียนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะทางสังคมและสามารถดำรงอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งจากการที่นักเรียนเป็นประชากรที่มีคุณภาพ ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน เช่น ผู้ปกครอง ครู ผู้บริหารสถานศึกษารวมไปถึงสังคมในโรงเรียน ชุมชน จนถึงระดับประเทศชาติสามารถพัฒนาไปสู่ความเจริญอย่างยั่งยืน

บทบาทและหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนทุกคนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 13)

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3. โรงเรียน

4. ผู้บริหารโรงเรียน

5. ครูทุกคน

6. นักเรียน

7. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

8. บุคลากรอื่น ๆ

8.1 ผู้ปกครองและชุมชน

8.1.1 ผู้ปกครอง / เครือข่ายผู้ปกครอง

8.1.2 ชุมชน

8.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

8.2.1 ภาครัฐ

8.2.2 ภาคเอกชน

8.2.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

8.2.4 องค์กรอิสระ

ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับสถานศึกษาได้จัดให้มีคณะกรรมการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการอำนวยการ มีหน้าที่กำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์

ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และแต่งตั้งคณะกรรมการ และประชุมคณะกรรมการ

1.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน	ประธานกรรมการ
1.2 รองผู้อำนวยการโรงเรียนทุกฝ่าย	กรรมการ
1.3 หัวหน้าระดับชั้น	กรรมการ
1.4 หัวหน้าฝ่ายงานโรงเรียน	กรรมการ
1.5 ผู้แทนผู้ปกครอง/ชุมชน	กรรมการ
1.6 หัวหน้างานแนะแนว	กรรมการ
1.7 รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายปกครอง	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการอำนวยการมีหน้าที่กำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และแต่งตั้งคณะกรรมการ และประชุมคณะกรรมการ

2. คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสานงาน) ประกอบด้วย

2.1 รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายปกครอง	ประธานกรรมการ
2.2 หัวหน้าระดับชั้นทุกระดับ	กรรมการ
2.3 หัวหน้าฝ่ายงานอนามัย	กรรมการ
2.4 ครูงานฝ่ายงาน สารสนเทศ	กรรมการ

2.5 บุคลากรอื่นที่โรงเรียนเห็นสมควร กรรมการ

2.6 หัวหน้าฝ่ายงานแนะแนว กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการประสานงานมีหน้าที่ปฏิบัติงานในฐานะบุคลากรหลักในการดำเนินงานตามระดับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสานงานระหว่างคณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) และคณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และมีหน้าที่อื่น ดังนี้

1. จัดเอกสารเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานและรับผิดชอบจัดประชุมชี้แจง และการฝึกอบรม ให้ความรู้แก่บุคลากร

2. จัดประชุมคณะกรรมการเดือนละ 1 ครั้ง

3. รายงานสรุปผลการดำเนินงาน

3. คณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) แยกเป็น 6 คณะ ตามระดับชั้น

3.1 หัวหน้าระดับชั้น ประธานกรรมการ

3.2 รองหัวหน้าระดับชั้น กรรมการ

3.3 ครูที่ปรึกษาในระดับชั้น กรรมการ

3.4 ครูประจำวิชาในระดับชั้น กรรมการ

3.5 ครูแนะแนว กรรมการ

3.6 บุคลากรตามความเหมาะสม กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการดำเนินงานมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

1. ประสานงานประชุมชี้แจงและทำความเข้าใจกับคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง

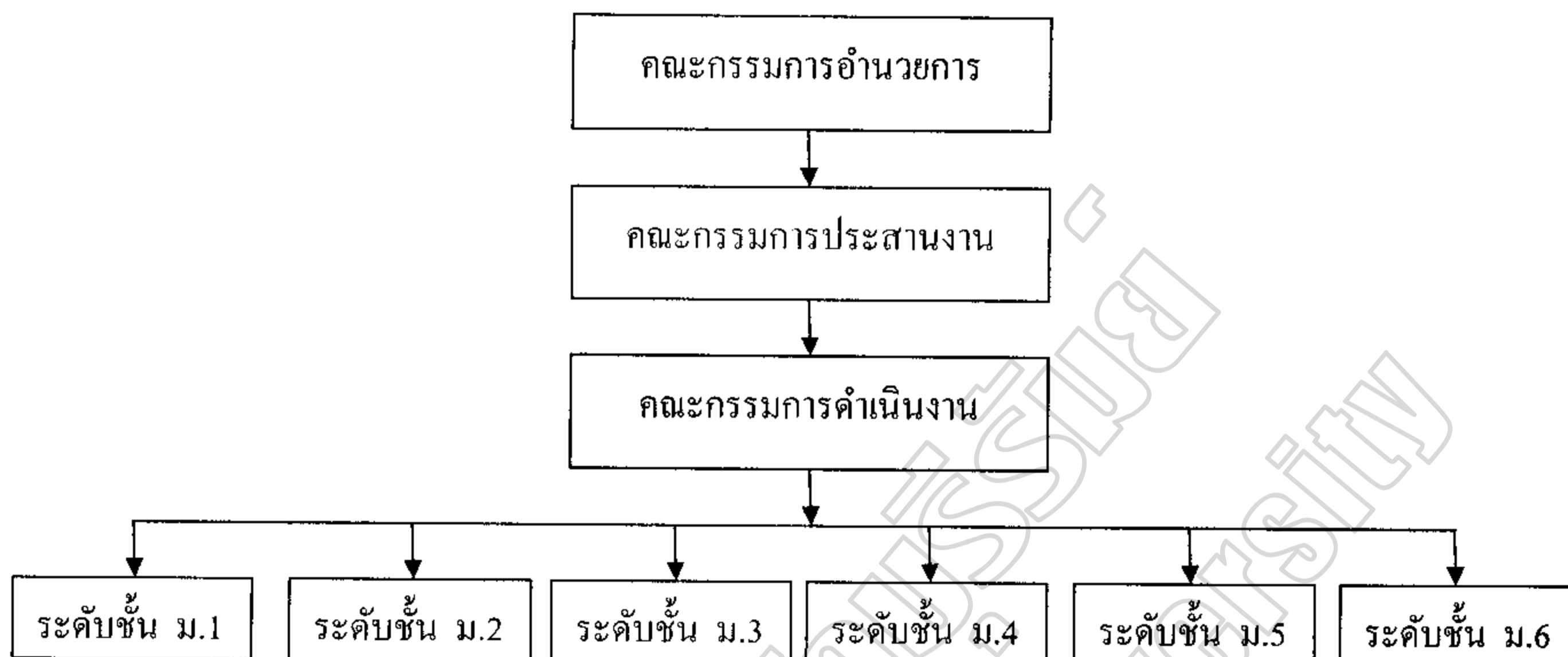
2. บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงาน ประเมินผล จัดทำรายงานระดับชั้น

3. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของครูที่ปรึกษา เพื่อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และนำเสนอทีมประสาน

4. ประชุมร่วมกันอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

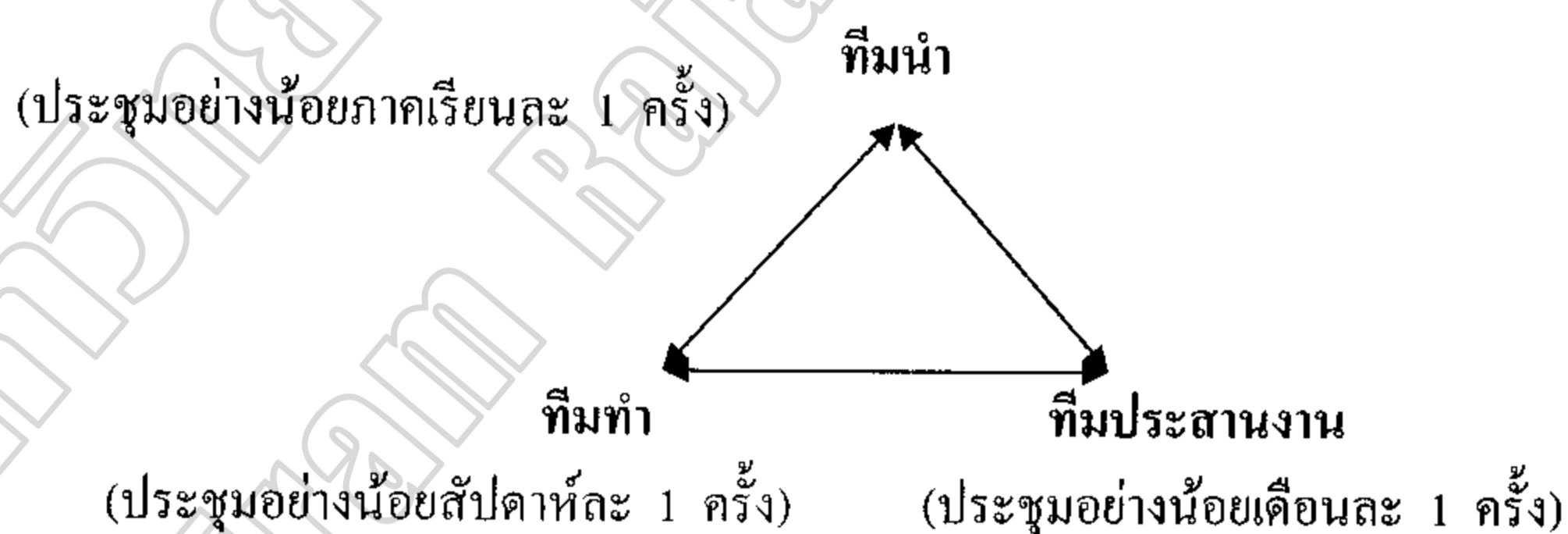
ซึ่งโครงสร้างคณะกรรมการในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แสดงดังภาพประกอบ

2.6 (กรมสามัญศึกษา. 2544 : 34)

ภาพประกอบ 2.6 โครงสร้างคณะกรรมการในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

แม้ว่าคณะกรรมการทั้ง 3 คณะ จะมีรูปแบบโครงสร้างตามลำดับชั้น แต่คณะกรรมการทุกคณะสามารถปฏิบัติงานเชื่อมโยงถึงกันได้ เพื่อให้เกิดการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้แต่ละคณะต้องร่วมกันทำงานเป็นทีม ลักษณะการประสานงานทำงานเป็นทีม ดังภาพประกอบ 2.7 (กรมสามัญศึกษา. 2544 : 34)

ภาพประกอบ 2.7 การทำงานประสานกันและร่วมงานกันเป็นทีม

คณะกรรมการในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกคณะ จำเป็นต้องประสานงานทำงานร่วมกัน และมีการทำงานเป็นทีม โดยมีหลักยุทธศาสตร์ความสำเร็จดังนี้ (กรมสามัญศึกษา. 2544 : 38)

1. มีการประชุมสม่ำเสมอต่อเนื่อง พร้อมเพรียงกันและอยู่ร่วมประชุมโดยตลอด
2. เลิกประชุมพร้อมกันทุกคน ไม่ออกจากที่ประชุมก่อนยุติการประชุม
3. เคารพกฎกติกาของที่ประชุม ถ้ามีการเปลี่ยนแปลง ต้องมีการประชุมตกลงกัน
4. มีความเคารพซึ่งกันและกัน ให้เกียรติกัน และมีความภาคภูมิใจผลงานร่วมกัน

นอกจากนี้ วิเชียร ศิริมาศ (2542 : 25) กล่าวว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีอายุระหว่าง 12 – 17 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงที่เป็นเด็กวัยรุ่น มีความอ่อนไหวได้ง่าย การจะพยายามทำให้เด็กวัยรุ่นเหล่านี้อยู่ในระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ย่อมกระทำได้ยาก และมีปัญหาติดตามมามากมาย ขณะที่ กล้า ทองขาว (2544 : 248) ได้กล่าวถึงบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ว่า โรงเรียนมีบทบาทในการให้การศึกษาอบรมทั้งทางด้านวิชาการและให้การดูแลทุกข์สุขแก่ศิษย์แทนบิดา มารดา ส่วนศิษย์ก็ต้องเคารพเชื่อฟังการดูแลนักเรียนในลักษณะนี้จึงหมายถึง การปกป้อง คุ้มครอง ดูแล รักษา รวมทั้งการให้การอบรมด้านศีลธรรม จรรยา มารยาทอันดีงามแก่นักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับกรมสามัญศึกษา (2547 : 4) ที่เห็นว่า ครูที่ปรึกษาต้องให้การดูแลช่วยเหลือ นักเรียนทุกคน ทั้งในรายบุคคลและเป็นหมู่คณะ เพื่อป้องกันไม่ให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์แก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน และส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสมให้พัฒนาขึ้น

ดังนั้นการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงต้องอาศัยบุคลากรจากหลายส่วนทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนเพื่อช่วยกันสอดส่องดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดและทุกภาพส่วนต้องร่วมมือกันอย่างจริงจัง โดยไม่ปล่อยให้ครูที่ปรึกษาหรือบุคลากรในโรงเรียนดูกันเองเพราะพฤติกรรมบางอย่างของนักเรียนบางครั้งจะปฏิบัติไม่เหมือนอยู่ในโรงเรียน ถ้ามีการร่วมมือกันอย่างจริงจังแล้วก็จะสามารถดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาได้

บทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษา

ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้น เป็นบุคคลที่โรงเรียนมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นผู้แนะนำ และให้คำปรึกษานักเรียน ทั้งด้านการเรียน การแก้ปัญหา และการส่งเสริมสนับสนุน ให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข ติดตามดูแลนักเรียนทุกวัน ทุกเวลา งานของครูที่ปรึกษาจึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ถ้าครูที่ปรึกษาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนมีกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ ใช้เทคนิควิธีการให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพแล้ว ความสำเร็จก็ย่อมเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพด้วย

สมลักษณ์ พรหมมีเนตร และฉันทนา จันทร์บรรจง (2545 : 39) ได้สรุปผลการวิจัยบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษานักเรียน พบว่า มีองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ

1. บทบาทกับหลักสูตรและการเลือกเวลาเรียน

- 1.1 เกี่ยวกับหลักสูตรและการเลือกเวลาเรียน
- 1.2 เกี่ยวกับวิธีการเรียน การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง
- 1.3 เกี่ยวกับการปรับปรุงพฤติกรรมการเรียนรู้
- 1.4 เกี่ยวกับการเลือกแนวทางการศึกษาต่อ
- 1.5 เกี่ยวกับการใช้ความรู้ความสามารถและความถนัดในการพัฒนาตนเอง
- 1.6 เกี่ยวกับปัญหาส่วนตัวนักเรียน
- 1.7 เกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติของโรงเรียน
- 1.8 เกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ในการขอรับบริการต่าง ๆ ของโรงเรียน
- 1.9 เกี่ยวกับการเตรียมตัวสอบ
- 1.10 เกี่ยวกับการลดความเครียดในการเรียน
- 1.11 เกี่ยวกับการคบเพื่อน
- 1.12 เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน

2. บทบาทหน้าที่ด้านการพัฒนานักเรียน ประกอบด้วยงาน ดังนี้

- 2.1 อบรมสั่งสอนนักเรียนเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตาม
- 2.2 อบรมสั่งสอนนักเรียนเกี่ยวกับการเป็นผู้มีมารยาทดีงาม
- 2.3 อบรมสั่งสอนนักเรียนเกี่ยวกับการเป็นผู้ยอมรับสภาพของตน
สร้างความเชื่อมั่นและความภาคภูมิใจในตนเอง
- 2.4 อบรมสั่งสอนนักเรียนกรณีที่พบว่ามีอาการประพฤติตนฝ่าฝืนระเบียบวินัย
ของโรงเรียน
- 2.5 อบรมสั่งสอนนักเรียนให้รู้จักปกครองตนเอง และป้องกันตนเองจาก
อบายมุข สิ่งเสพติด และสิ่งชั่วร้ายต่าง ๆ
- 2.6 อบรมสั่งสอนนักเรียนให้รู้จักคิดและตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเอง
อย่างสร้างสรรค์
- 2.7 จัดกิจกรรม / โครงการที่เป็นการพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ ทั้งการ
ป้องกันแก้ไขปัญหา และศักยภาพนักเรียน

3. บทบาทด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียน ประกอบด้วยงาน ดังนี้

- 3.1 ศึกษาและทำความเข้าใจกลุ่มนักเรียนในการดูแลเป็นรายบุคคล คัดกรอง
นักเรียนเพื่อแยกกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาเพื่อสะดวกในการให้คำปรึกษาหารือ

3.2 มีส่วนร่วมในการกิจกรรมของนักเรียนเพื่อสร้างความอบอุ่นและเป็นกันเองกับนักเรียน

3.3 ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา อาชีพ และสภาพแวดล้อมของสังคม เพื่อให้ นักเรียน รู้จักวิเคราะห์ ตัดสินใจ และมองเห็นแนวทางการแก้ปัญหา

3.4 เผื่อระวังพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน และให้คำปรึกษาแนะนำ เพื่อแก้ปัญหาได้อย่างทันที่

3.5 ให้ขวัญกำลังใจ และกระตุ้นให้นักเรียนกล้าแก้ปัญหาและเกิดความมั่นใจ พร้อมที่จะแก้ปัญหาและพัฒนาตนเอง

3.6 รับฟังเรื่องราวและปัญหาของนักเรียนด้วยท่าทีที่สนใจ และใช้ภาษาสื่อสาร ที่สร้างสรรค์

3.7 จัดกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างครูที่ปรึกษากับ นักเรียนที่อยู่ในความควบคุมดูแล

3.8 สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่เอื้อให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข

4. บทบาทด้านการช่วยเหลือและประสานงาน ประกอบด้วยงาน ดังนี้

4.1 ช่วยเหลือประสานงานระหว่างโรงเรียนและนักเรียนให้ทราบความต้องการ ของกันและกัน

4.2 ช่วยเหลือประสานงานกับครูอื่น ๆ ในการแก้ปัญหาและพัฒนา นักเรียน

4.3 ช่วยเหลือร่วมมือในการประสานงานกับผู้ปกครองในการแก้ปัญหาและ พัฒนานักเรียน

4.4 ช่วยเหลือร่วมมือ และประสานงานให้โรงเรียนจัดบริการต่าง ๆ ได้อย่าง สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

4.5 ช่วยเหลือประสานงานให้หน่วยงานทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน รับทราบความต้องการ การให้บริการตามความต้องการของนักเรียน

5. คุณสมบัติของครูที่ปรึกษานักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.1 คุณสมบัติด้านบุคลิกภาพ มีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตดี ร่าเริง ยิ้มแย้ม แจ่มใส แต่งกายสุภาพเรียบร้อย เหมาะสมกับอาชีพครูและกาลเทศะ มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีความสุขุมรอบคอบ อ่อนโยนและเข้มแข็ง มีความสง่างาม กิริยามารยาทเรียบร้อย มีความมั่นใจ ในตนเองและให้เกียรติผู้อื่น

5.2 คุณสมบัติด้านมนุษยสัมพันธ์ มีความสามารถถ่ายทอดความรู้สึกให้นักเรียน เข้าใจได้ใจกว้างและยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน สังเกต รับรู้ และเข้าใจปัญหาต่าง ๆ

ได้รวดเร็ว มองเห็นนักเรียนในแง่ดี เรียนรู้และพยายามเข้าใจสิ่งที่นักเรียนสื่อสารออกมาอย่างเป็นกลาง เป็นผู้มีเหตุผลควบคุมอารมณ์ได้ดี และสามารถแก้ปัญหาด้วยความสุขุมรอบคอบ ใช้คำพูดเหมาะสมกับกาลเทศะ ทักทายปราศรัยพูดคุยกับนักเรียนด้วยมิตรไมตรี

5.3 คุณสมบัติด้านคุณธรรมและความประพฤติ มีความเสียสละ รับผิดชอบ กระตือรือร้นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของครูที่ปรึกษานักเรียน มีเมตตากรุณาต่อศิษย์ มีความยุติธรรม และให้ความช่วยเหลือนักเรียนทุกคนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน เป็นแบบอย่างที่ดีกับนักเรียน เอาใจใส่ติดตามดูแลนักเรียนทั้งในและนอกโรงเรียน มีความเห็นอกเห็นใจ ให้โอกาสและไม่ซ้ำเติมนักเรียนที่ทำผิด

5.4 คุณสมบัติด้านความรู้ความสามารถ มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและสิทธิเด็ก มีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการของนักเรียนและหลักการให้คำปรึกษา มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติและข้อบังคับโรงเรียน มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอน มีความรู้กว้างขวางในเหตุการณ์ปัจจุบัน ทั้งด้านเศรษฐกิจ และการเมือง มีข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาต่อ อาชีพที่ทันสมัย มีความสามารถ ใช้จิตวิทยาและศิลปะในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน มีความสามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพ หรือความสามารถของนักเรียน ทั้งด้านร่างกาย และสติปัญญา มีความสามารถจัดกิจกรรมเพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหาด่าง ๆ ของนักเรียน

5.5 คุณสมบัติด้านจรรยาบรรณ คำนึงถึงสวัสดิภาพของนักเรียนไม่กระทำการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดผลเสียกับนักเรียนอย่างไม่เป็นธรรม รักษาความลับเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัว ของนักเรียนรับฟังเรื่องที่นักเรียนนำมาปรึกษาอย่างจริงจัง และเต็มใจ ให้ความช่วยเหลือนักเรียนอย่างสุดความสามารถให้คำปรึกษาแบบเป็นกลางไม่วิพากษ์วิจารณ์ทับถม หรือพูดจาในทางที่ ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียแก่บุคคล หรือสถาบัน ในการให้คำปรึกษาครูที่ปรึกษาไม่ควรรับแก้ไข ปัญหาให้นักเรียนเอง หากแต่ควรใช้เทคนิคให้คำปรึกษาต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนมีข้อมูล ในการตัดสินใจด้วยตนเอง ฟังอุทิศเวลาให้แก่งานครูที่ปรึกษาต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนมีข้อมูล ในการตัดสินใจด้วยตนเอง ฟังอุทิศเวลาให้แก่งานครูที่ปรึกษา ซึ่งอาจต้องใช้เวลานอกราชการ เพื่อพบปะพูดคุยกับนักเรียน

อำไพ สุจริตกุล (ม.ป.ป. : 24) กล่าวถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของครูที่ปรึกษา โดยแยกเป็นรายข้อ ดังนี้

1. ทำบัญชีรายชื่อนักเรียน
2. ทำสมุดประจำชั้น และทะเบียนประวัตินักเรียน
3. ทำสมุดพก หรือสมุดรายงานประจำตัวนักเรียน
4. ทำรายงานผลการเรียนของนักเรียน

5. ทำบัตรสุขภาพ
6. ทำระเบียบสะสม
7. สอนและเตรียมการสอน
8. อบรมและสั่งสอน
9. จัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียน
10. ประสานงานกับผู้บริหาร เพื่อร่วมงาน คณงาน และผู้รู้อื่น ๆ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546ก : 24 - 26) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้น มีดังนี้

1. ดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนตามแนวทางที่กำหนด คือ

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยการรวบรวมข้อมูลจำแนกจัดกลุ่มผู้เรียนเป็นรายบุคคลจัดทำข้อมูลให้เป็นระบบและเป็นปัจจุบัน

การคัดกรองนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลจำแนก จัดกลุ่มผู้เรียน เช่น กลุ่มเด็กที่มีความสามารถพิเศษ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาต้องการความช่วยเหลือ โดยเร่งด่วน (จำนวนกลุ่มและเกณฑ์ในการคัดกรองอยู่ในดุลพินิจของโรงเรียน)

ส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยจัดกิจกรรม โครงการ โครงงาน ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รักและเห็นคุณค่าในตนเอง มีทักษะในการดำรงชีวิต

การป้องกันและแก้ไขปัญหา ดูแลให้คำปรึกษากรณีปัญหาไม่ยุ่งยากซับซ้อนทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

การส่งต่อ กรณีปัญหาของนักเรียนซับซ้อน ให้ส่งต่อไปยังครูแนะแนว ฝ่ายปกครอง หรือผู้มีทักษะความสามารถตรงกับลักษณะปัญหา

2. พัฒนาตนเองด้านองค์ความรู้ทางจิตวิทยาการแนะแนว และการให้คำปรึกษา
3. ร่วมประชุมกลุ่มปรึกษาปัญหารายกรณี
4. บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานและประเมินรายงานส่งหัวหน้าระดับ
5. อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

สรุปได้ว่า บทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษา คือ ทำหน้าที่เป็นผู้แนะนำและให้คำปรึกษานักเรียน ทั้งด้านการเรียน การแก้ปัญหา และการส่งเสริมสนับสนุน ให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข ติดตามดูแลนักเรียนทุกวัน ทุกเวลา และตระหนักและเห็นความสำคัญในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามแนวทางที่กำหนด โดยพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนทุกคนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขในสังคม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา ผู้ศึกษาได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

เพ็ญศรี นิตยา (2551 : 84 - 105) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งรายด้านและรายข้อ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งรายด้านและรายข้อไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เสถียร ทามัง (2551 : 80 - 82) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเทศบาลวัดศรีปิงเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เห็นว่า ได้ปฏิบัติเกือบทุกงาน โดยได้ใช้แบบประเมินพฤติกรรม (SDQ) ได้เยี่ยมบ้าน วางแผนการคัดกรอง จัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ ให้ความรู้ครูปกครองมารับทราบถึงในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน ให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือนักเรียน เชิญผู้ปกครองมารับทราบถึงความจำเป็นในการส่งต่อนักเรียน ส่วนปัญหาที่พบคือ จัดกิจกรรมแนะแนวให้นักเรียนน้อยและนักเรียนมีปัญหาซับซ้อนเกินความสามารถที่จะช่วยเหลือได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูขาดความรู้ในการจัดกิจกรรมแนะแนว

รุจิราภรณ์ คำสีลา (2552 : 199 - 200) ได้ศึกษาสภาพและการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัญหาและการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้าน 2) ผลการเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามสถานภาพ และระดับช่วงชั้นทั้งโดยรวมและรายด้าน พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าแนะแนว มีปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวม แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริม

นักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน มีปัญหาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการส่งต่อนักเรียน มีปัญหาไม่แตกต่างกัน และโรงเรียนที่ทำการสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-2 ช่วงชั้นที่ 1-3 และระดับช่วงชั้นที่ 3-4 มีสภาพปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการส่งต่อนักเรียน มีปัญหาไม่แตกต่างกัน

3) ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียน จำแนกตามสถานภาพ และระดับช่วงชั้น โดยรวมและรายด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าครูแนะแนว มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความคิดเห็น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน และโรงเรียนที่ทำการสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-2 ช่วงชั้นที่ 1-3 และระดับช่วงชั้นที่ 3-4 มีการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีการดำเนินงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน

4) ข้อเสนอแนะและแนวทางในการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จ คือ โรงเรียนจัดประชุมเชิงปฏิบัติการแก่ครูที่ปรึกษาเพื่อร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลและคัดกรองนักเรียนจำแนกเป็นกลุ่มปกติและกลุ่มเสี่ยง ซึ่งช่วยพัฒนาในเรื่องการขาดความรู้ความเข้าใจในการคัดกรองนักเรียนจากแบบ SDQ ระเบียบเหมาะสม และขอข้อมูลจากผู้ปกครองและชุมชน รวมทั้งนำผลการคัดกรองแจ้งให้ผู้ปกครองได้รับทราบ เพื่อแก้ปัญหาร่วมกันต่อไป

วีระพงษ์ เจริญไชย (2552 : 102-117) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมพบว่า สภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก 2) ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมและรายด้านพบว่าสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย 3) สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีเพศและภาระงานสอน มีความคิดเห็น โดยภาพรวมและรายด้านกับสภาพการช่วยเหลือนักเรียนไม่แตกต่างกัน 4) สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 ของผู้บริหารและครู ที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน มีความคิดเห็น โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน 5) ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 ของผู้บริหารและครู ที่มีเพศและภาระงานสอนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่าง 6) ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 ของผู้บริหารและครู ที่มีประสบการณ์แตกต่างกันมีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน 7) แนวทางพัฒนา สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนคือด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการ ป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน

สุภาพ อัยยะ (2552 : 70 - 79) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า

- 1) สภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ปัญหาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง 3) การเปรียบเทียบสภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่าข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 4) การเปรียบเทียบสภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ ในการทำงาน พบว่าข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ ระดับ .01
- 5) การเปรียบเทียบสภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษามีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 6) การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษามีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 7) การเปรียบเทียบ ปัญหาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานพบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทาง การศึกษามีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 8) การเปรียบเทียบปัญหา การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามี ความคิดเห็น ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

อุทัย วงศ์จันทร์ (2552 : 46 - 49) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนที่จัดการศึกษา ช่วงชั้นที่ 1 - 3 ในอำเภอฝาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีการให้คำปรึกษาเบื้องต้น แก่นักเรียน ส่งเสริมความสามารถของนักเรียนและมีการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน การทำ ความรู้จักกับนักเรียนเป็นรายบุคคลและมีการประสานงานกับครูที่รับนักเรียนจากการส่งต่อ สำหรับความสามารถในการดำเนินกิจกรรมเพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวม พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ได้แก่ ด้านการส่งต่อ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการรู้จัก นักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาและด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ตามลำดับ ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ที่สุด ได้แก่ ควรมีการสร้างสรรค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นรูปธรรมและควรมีการให้ ความสำคัญต่อการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา และที่สำคัญในระดับมาก คือ สามารถช่วยพัฒนานักเรียนกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหาให้มีพฤติกรรมดีขึ้น

พัฒนพงษ์ มมประโคน (2553 : 101 - 108) ได้ศึกษาการดำเนินงานตามระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครินทร์ เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า 1) การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูที่ รับผิดชอบเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การดำเนินงาน ตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ส่วนใหญ่พบว่า นักเรียนที่มี ปัญหาไม่ให้ข้อมูลครูที่ปรึกษา หรือให้ไม่ตรงกับความเป็นจริง เนื่องจากไม่กล้าพูด ทำให้ครูที่ ปรึกษารู้จักนักเรียนน้อย 3) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรอง พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง ไม่ด้านใดก็ด้านหนึ่ง แต่ผู้ดูแลต้องจัดให้อยู่ในกลุ่มปกติ เนื่องจากต้องกำกับดูแลนักเรียนเพิ่มเติม เนื่องจากครูมีภาระหน้าที่ประจำ และหน้าที่พิเศษมาก เกินไป ทำให้ต้องการลดภาระงานที่ต้องรับผิดชอบในการแก้ปัญหาต่อไป 4) การดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมนักเรียน พบว่า สภาพปัญหานักเรียนมีพฤติกรรม ขาดเรียน หรือมีกิจกรรมอื่นแทรกเข้ามา ส่งผลให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนไม่ต่อเนื่อง 5) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา สภาพปัญหาเมื่อ อยู่นอกโรงเรียน นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ปฏิบัติตามรุ่นพี่ที่ทำตัวไม่ดี ทำผิดศีลธรรม ผิดกฎหมาย 6) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งต่อนักเรียน มีปัญหา ในเรื่องความไม่สะดวกในการส่งต่อนักเรียนไปรับการช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอก เนื่องจาก ไม่มีผู้ประสานงานขาดสถานที่รักษา 7) การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความ

คิดเห็นของครูที่รับผิดชอบเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า มีการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยส่วนรวม ไม่แตกต่างกัน

สมคิด ชิงชัย (2553 : 74 - 81) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามโครงการพัฒนาเชิงระบบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งปัญหาที่พบในแต่ละด้านมีดังนี้

- 1.1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่ามีปัญหาในการใช้แบบประเมินต่าง ๆ เพราะแบบประเมินต่าง ๆ มีรายละเอียดที่ต้องเก็บข้อมูลค่อนข้างมาก และมีวิธีในการแปลผลซับซ้อน ส่งผลให้เป็นอุปสรรคต่อครูที่ขาดความชำนาญในการใช้แบบประเมิน
- 1.2) ด้านการคัดกรอง พบว่ามีปัญหาการวิเคราะห์ข้อมูล และการสรุปผลการคัดกรอง ครูส่วนใหญ่ขาดความรู้และความเข้าใจในการใช้แบบคัดกรอง จึงไม่กล้าจำแนกนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่เป็นปัญหา
- 1.3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน พบว่ามีปัญหาในการส่งเสริมความสามารถพิเศษของผู้เรียนมากที่สุด อาจเป็นเพราะโรงเรียนขาดแคลนปัจจัยสนับสนุนที่ใช้ในการส่งเสริมความสามารถพิเศษของนักเรียน
- 1.4) ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา พบว่ามีปัญหาในการให้ความร่วมมือของผู้ปกครอง ในการแก้ปัญหานักเรียน การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะ ส่งผลให้ขาดความต่อเนื่องในการติดตามกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่เป็นปัญหา
- 1.5) ด้านการส่งต่อ พบว่ามีปัญหาการติดตามผลหลังการดูแลช่วยเหลือ การวางแผนเพื่อการส่งต่อภายนอก และการร่วมมือกับผู้ปกครองในการส่งต่อ

2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการคัดกรองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนอีก 3 ด้าน คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การส่งเสริมนักเรียน และการป้องกันและแก้ปัญหา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับด้านการส่งต่อ ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่พบว่า ผู้บริหาร

โรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน ที่มีขนาดแตกต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุดาพรรณ กาละพงษ์ (2553 : 70 – 73) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไข การดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำแนกตามระดับ ช่วงชั้นของครูที่ปรึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติ 3) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ครูที่ปรึกษาได้เสนอ แนวคิดว่าโรงเรียนควรวางวิธีการประสานกันระหว่างครูที่ปรึกษากับผู้ปกครองนักเรียน

กาญจนา บุญเคน (2554 : 71 – 74) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงาน ตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) สภาพการดำเนินงานตาม ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำแนกตามเพศ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 และเมื่อจำแนกตามประสบการณ์สอนและวุฒิการศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแต่ละด้านมีดังนี้ ความสะดวกในการ เดินทางเยี่ยมบ้านนักเรียนของครูที่ปรึกษา ความน่าเชื่อถือของผลการวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียน เพื่อการแบ่งกลุ่มนักเรียน ความเชื่อถือของผลการวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียนเพื่อการแบ่งกลุ่ม นักเรียนเวลาที่ใช้ในการให้คำปรึกษาของครูที่ปรึกษาและความพอเพียงของเวลาเพื่อการแก้ปัญหา นักเรียนที่ได้รับการส่งต่อ

กิตติศักดิ์ ปัจจวงษ์ (2554 : 84 - 87) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจ ในการปฏิบัติงานของครูตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) สัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้ปกครอง การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล สัมพันธภาพระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงาน สัมพันธภาพระหว่างครูกับ นักเรียน สัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้บริหาร แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรับผิดชอบในงาน ความสำเร็จในการทำงาน อึดมโนทัศน์ลักษณะมุ่งอนาคต และนโยบายและการบริหารงาน มีความสัมพันธ์ในการทำงาน อึดมโนทัศน์ลักษณะมุ่งอนาคต และนโยบายและการบริหารงาน

มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ปัจจัยที่ร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้ปกครอง การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน ความรับผิดชอบในงาน อัตมโนทัศน์ และสัมพันธภาพระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงาน ซึ่งรวมพยากรณ์ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้ร้อยละ 49.20 โดยมีสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้ $Z = .479$ (สัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้ปกครอง) $+ .199$ (การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล) $+ .109$ (สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน) $+ .140$ (ความรับผิดชอบในงาน) $+ .118$ (อัตมโนทัศน์) $+ .120$ (สัมพันธภาพระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงาน)

มธุริน แผลงจันทิก (2554 : 89 - 91) 1) ได้ศึกษา ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5. ผลการศึกษาพบว่า ระดับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ทั้ง 5 ด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน รองลงมา ได้แก่ด้านการส่งต่อ ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการคัดกรองนักเรียน ตามลำดับ 2) แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 5 มีดังนี้ ควรจัดโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียนครบทุกคนในโรงเรียน ควรคัดกรองนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ควรส่งเสริมนักเรียนตามความสามารถและความถนัด ควรให้มีการดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด และควรติดต่อประสานงานกับผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

กันเดอร์สัน (Gunderson. 2001 : Abstract ; อ้างถึงใน รอชิต๊ะ หะยีสาแม็ง. 2554 : 64) ได้ศึกษาการใช้ประชุมเชิงสร้างสรรค์ในโรงเรียนซึ่งเรียกชื่อเฉพาะว่า การประชุมกลุ่มครอบครัว ในการแก้ไขปัญหาเด็กหนีเรียน โดยให้ผู้ปกครองที่มีลูกหลานหนีเรียนได้มาประชุม ปรึกษาหารือวิธีการแก้ปัญหาดังกล่าว โดยกลุ่มครอบครัว ประกอบด้วย กลุ่มเสี่ยงต่ำ กลุ่มเสี่ยงปานกลาง และกลุ่มเสี่ยงสูง โดยกลุ่มเสี่ยงสูงเคยหรือไม่เคย ได้รับการลงโทษลูกหลานจากโรงเรียนกลุ่มเสี่ยงปานกลาง เคยได้รับการลงโทษลูกหลานจากโรงเรียนบ้างและกลุ่มเสี่ยงสูงได้รับการลงโทษจากโรงเรียนต่อลูกหลานอย่างรุนแรง จากผลงานวิจัยที่ได้ศึกษาพอสรุปประเด็นได้ว่า ในกรณีที่มีนักเรียนพฤติกรรมเสี่ยงนั้นมีสาเหตุมาจากครอบครัว พ่อแม่ผู้ปกครองที่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ไม่เหมาะสม ขาดการเอาใจใส่ ดูแลให้ความรักความอบอุ่นแก่บุตรหลานไม่ดีเท่าที่ควร นอกจากนี้

สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้เด็กปรับตัวเข้ากับสภาพการเปลี่ยนได้ไม่เหมาะสม ขาดการคิดวิเคราะห์ความดีหรือไม่ดีที่ควรจะเป็นแบบอย่างดังนั้นการตัดสินใจในการปฏิบัติตน จึงเป็นไปด้วยอารมณ์ ครูซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการที่จะทำให้นักเรียนมีความเข้าใจและ ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนกลุ่มดังกล่าวด้วยวิธีการจัดกิจกรรมให้การปรึกษา หรือกิจกรรมที่จะพัฒนาศักยภาพนักเรียนให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองสามารถคิดวิเคราะห์ใช้ วิจัยญาณในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นกับตนเองได้ และในการดำเนินงาน ดังกล่าวจำเป็นที่จะต้องพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีคุณภาพพร้อมที่จะพัฒนาผู้เรียน ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้

โจเซฟ (Joseph. 2001 : Abstract ; อ้างถึงใน จรินทร์ มณีนุ่ม. 2551 : 42) ได้ ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนและประเภทของถ้อยคำแสดงความรู้สึกที่เด็กแสดงออก กับรูปแบบการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคล (ทางบวกหรือทางลบ) โดยศึกษาจากนักเรียนที่มีความเสี่ยงสูงและความเสี่ยงต่ำ จำนวน 72 คน โดยทั่วไปเด็กกลุ่มเสี่ยงส่วนใหญ่ชอบใช้คำแสดง ความรู้สึกเพียง 5 คำ คือ สุข เศร้า โกรธ กลัว และเหนื่อยล้า ผลการศึกษาพบว่าเด็กที่มีความ เสี่ยงสูงแสดงถ้อยคำความรู้สึกเชิงบวกน้อยกว่า และแก้ไขปัญหาที่เป็นบวกน้อยกว่าเด็กที่มีความ เสี่ยงต่ำ และกับการพยากรณ์ประเภทความเสี่ยงที่สร้างขึ้นใช้ตัวพยากรณ์ที่มีความสำคัญทางสถิติ จำนวน 3 ตัวแปรคือ ความสามารถทางภาษา การใช้คำแสดงความรู้สึกทางบวก และจำนวน การแก้ไขปัญหาเชิงบวก

โคเซ (Kosse. 2007 : unpagged ; อ้างถึงใน จุฬารัตน์ คมไธสง. 2553 : 61) ได้ศึกษา ความสมบูรณ์ในการติดตามประเมินผลดำเนินงานของคณะทำงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ผลคะแนนเฉลี่ย ด้านความสมบูรณ์ในภาพรวมขององค์ประกอบทั้ง 8 ด้านเปิดเผยให้เห็นว่า กระบวนการ ดำเนินงานของคณะทำงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสมบูรณ์ในระดับปานกลาง จากการวิเคราะห์ผลในส่วนของผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน พบว่า การดำเนินงานของ คณะทำงานด้านดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีผลกระทบในด้านบวกต่อผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน กล่าวคือ ความสมบูรณ์ของกระบวนการดำเนินงานของคณะทำงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 23 ของความแปรปรวนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน นอกจากนี้ยังพบว่า มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงในด้านบวกระหว่างความสมบูรณ์ด้านกระบวนการดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนและผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน รวมทั้งยังพบว่ามีความสัมพันธ์กัน

อย่างมีนัยสำคัญระหว่างผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนและการจัดอันดับความสำคัญให้กับองค์ประกอบด้านการแก้ปัญหาในการดำเนินงานของคณะกรรมการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4 ด้าน จากองค์ประกอบที่มีทั้งหมด 8 ด้าน

บิดเคิล (Biddle. 2009 : unpagged ; อ้างถึงใน จุฬารัตน์ คมไธสง. 2553 : 62) ได้ศึกษาการศึกษาผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงฆ่าตัวตาย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ชอบและเข้าร่วมในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นผลเนื่องมาจากการมีความคิดฆ่าตัวตาย การแสดงท่าทางหรือพยายามที่จะละเมิดนโยบายด้านการใช้ยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์ลดลง รวมทั้งระดับการถูกสั่งพักการเรียน อย่างไรก็ตาม จากการรายงานของนักเรียนที่ชอบและเข้าร่วมในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อแก้ปัญหาคิดฆ่าตัวตายและปัญหาอื่น ๆ ทำให้สามารถทำนายรูปแบบการละเมิดนโยบายด้านการใช้ยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์อย่างต่อเนื่อง เช่นพบว่าบางครั้งนักเรียนเหล่านี้ก็อาจจะใช้ยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์เพื่อการรักษาตนเองก็ได้และพบว่า รูปแบบการบริการที่มีค่านัยสำคัญทางด้านสถิติสูงสุดในการทำนายผลการลดระดับการละเมิดนโยบายด้านการใช้ยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์ รวมทั้งการลดระดับการถูกสั่งพักการเรียนสำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงคิดฆ่าตัวตาย นอกจากนี้ยังพบว่า การวางระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ในโรงเรียนอื่น ๆ เช่น โรงเรียนสำหรับเยาวชนที่มีปัญหาด้านการผิดวินัย และการบริการสำหรับเด็กและเยาวชนที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานของชุมชน มีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับการลดระดับการละเมิดนโยบายด้านการใช้ยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์ในโรงเรียน และพบว่า การรักษาผู้ป่วยนอกที่มีอาการติดยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์คือตัวทำนายผลด้านการสนับสนุนระดับการเลื่อนชั้นเรียนหรือการจบการศึกษาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสำหรับนักเรียนเหล่านั้น

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่าการดำเนินชีวิตอยู่ในโรงเรียนได้อย่างมีความสุข โดยมีกระบวนการที่จะส่งเสริมสนับสนุนช่วยเหลือป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย บุคลากรครูทุกคนในโรงเรียน ผู้ปกครองของนักเรียนเอง ซึ่งครูที่ปรึกษามีหน้าที่สำคัญในการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด มีการคัดกรองนักเรียนเพื่อเข้าถึงปัญหาของนักเรียน และพร้อมที่จะเป็นที่พึ่งให้คำปรึกษากับนักเรียนที่มีปัญหาด้านต่าง ๆ ได้เพื่อประสานกับผู้ปกครองร่วมกันแก้ปัญหา ดังนั้นภาพความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับนักเรียนผ่านกระบวนการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามเป้าหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจนและเป็นระบบ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยมีขั้นตอนรายละเอียดดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ปีการศึกษา 2556 จากโรงเรียนทั้งหมด 66 แห่ง จำนวนครูทั้งสิ้น 2,752 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครชชีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970 : 608 - 610 ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2555 : 148 - 149) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 338 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) ดังมีขั้นตอนในการสุ่มดังนี้

2.1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางของเครชชีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970 : 608-610 ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2555 : 148-149) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 338 คน

2.2 กำหนดอำเภอเป็นกลุ่มย่อย สุ่มอำเภอในจังหวัดบุรีรัมย์ มา 1 ใน 2 โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับสลาก จะได้อำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 12 อำเภอ

2.3 ใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม (Sampling Unit) ในแต่ละอำเภอ สุ่มโรงเรียนมา 1 ใน 2 ของแต่ละขนาดโรงเรียน โดยวิธีสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลาก ส่วนอำเภอใดที่แต่ละขนาดมี 1 โรงเรียน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.4 ในแต่ละโรงเรียนที่สุ่มมาได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างครูจากประชากรที่มีอยู่ให้กระจายสัดส่วนไปตามขนาดของโรงเรียน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

รายละเอียดของประชากร และกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนปรากฏดังตาราง 3.1 และ 3.2 ต่อไปนี้

ตาราง 3.1 จำนวนประชากรโรงเรียนที่สุ่มมาได้และกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 32 จำแนกตามอำเภอและขนาดของโรงเรียน

ที่	อำเภอ	ประชากรโรงเรียน (โรง)				รวม	กลุ่มตัวอย่างโรงเรียน (โรง)				รวม
		เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ		เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ	
1	เมืองบุรีรัมย์	3	4	1	1	9	2	2	1	1	6
2	กระสัง	3	0	0	1	4	2	0	0	1	3
3	ลำปลายมาศ	3	1	1	1	6	2	1	1	1	5
4	โนนดินแดง	0	1	0	0	1	0	1	0	0	1
5	โนนสุวรรณ	1	1	0	0	2	1	1	0	0	2
6	นางรอง	2	4	0	1	7	1	2	0	1	4
7	หนองหงส์	1	1	0	0	2	1	1	0	0	2
8	คูเมือง	1	2	0	0	3	1	1	0	0	2
9	ประโคนชัย	1	2	1	1	5	1	1	1	1	4
10	ปะคำ	2	0	0	0	2	1	0	0	0	1
11	ละหานทราย	3	0	0	1	4	2	0	0	1	3
12	หนองกี่	1	0	0	1	2	1	0	0	1	2
รวม		21	16	3	7	47	15	10	3	7	35

ตาราง 3.2 จำนวนประชากรครูในโรงเรียนที่สุ่มมาได้และกลุ่มตัวอย่างครูในโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จากโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างจำแนก
ตามอำเภอและขนาดของโรงเรียน

ที่	อำเภอ	ประชากรครู					กลุ่มตัวอย่างครู				
		เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ	รวม	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ	รวม
1	เมืองบุรีรัมย์	49	176	86	183	494	9	31	15	32	87
2	กระสัง	53	0	0	82	135	9	0	0	14	23
3	ลำปลายมาศ	44	23	61	108	236	8	4	10	19	41
4	โนนดินแดง	0	47	0	0	47	0	8	0	0	8
5	โนนสุวรรณ	11	30	0	0	41	2	5	0	0	7
6	นางรอง	34	132	0	125	291	6	23	0	22	51
7	หนองหงส์	18	38	0	0	56	3	7	0	0	10
8	คูเมือง	18	79	0	0	97	3	14	0	0	17
9	ประโคนชัย	24	46	72	121	263	4	8	13	22	47
10	ปะคำ	29	0	0	0	29	5	0	0	0	5
11	ละหานทราย	40	0	0	96	136	7	0	0	17	24
12	หนองกี่	18	0	0	88	106	3	0	0	15	18
	รวม	338	571	219	803	1,931	59	100	38	141	338

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check Lists) จะมีคำตอบให้กาเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( )

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อนักเรียน ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งแบ่งสภาพปัญหาออกเป็น 5 ระดับได้แก่

- 5 หมายถึง มีสภาพปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีสภาพปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีสภาพปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีสภาพปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีสภาพปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Form)

2. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

- 2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี และหลักการเกี่ยวกับการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และแนวทางการสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
- 2.2 นำข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างแบบสอบถาม
- 2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมด้านโครงสร้าง เนื้อหาและความถูกต้องของภาษา
- 2.4 ปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
- 2.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item

Congruence : IOC) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ รวมทั้งแก้ไขข้อความให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

2.5.1 นายประชัย พรสง่ากุล วุฒิการศึกษา กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนหนองกิ้งพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

2.5.2 นางสาวจิตาธิษฐ์ ปริกฤพลพิษฐ์ วุฒิการศึกษา ค.บ. (ภาษาไทย) ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนร่มเกล้า บุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

2.5.3 นายอุเทน ระวะใจ วุฒิการศึกษา ค.ม. (หลักสูตรและการสอน คณิตศาสตร์) ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนหนองกิ้งพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผล

2.6 ผลปรากฏว่าผ่านเกณฑ์ทุกข้อโดยมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.69 ถึง 1.00 นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพิ่มเติม

2.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

2.8 หาค่าอำนาจจำแนก โดยวิเคราะห์แบบสอบถามเป็นรายข้อ หาค่าคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแต่ละข้อ ทั้งกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ ทดสอบความแตกต่างโดยการทดสอบค่าที (t-test) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 หรือถ้าค่าที่มีค่า 1.75 ขึ้นไปถือว่าอำนาจจำแนกผ่านเกณฑ์ ผลปรากฏว่า แบบสอบถามผ่านเกณฑ์ทั้งหมด จำนวน 35 ข้อ โดยมีค่าที่ตั้งแต่ 1.77 ถึง 2.12

2.9 นำแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกผ่านเกณฑ์มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach) ผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่น 0.856 ซึ่งมีค่าสูงผ่านเกณฑ์สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยได้

2.10 นำแบบสอบถามไปจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เพื่อขอความร่วมมือจากครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
2. นำหนังสือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พร้อมแบบสอบถามจำนวน 338 ฉบับ ส่งไปยังโรงเรียนเป้าหมาย แล้วติดต่อขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ภายในเวลาที่กำหนด
3. กรณีมีแบบสอบถามที่ยังไม่ได้ส่งคืนตามกำหนดผู้วิจัยติดตามด้วยตนเอง ผลปรากฏว่า แบบสอบถามจำนวน 338 ฉบับ เก็บรวบรวมมาได้จำนวน 338 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในการจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. กรอกรหัสแบบสอบถาม
3. ตรวจสอบให้คะแนนแบบสอบถามแต่ละฉบับ แล้วประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละส่วนดังต่อไปนี้
  - 3.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)
  - 3.2 ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยและการจัดอันดับ

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ใช้เกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 163)

4.51 – 5.00	หมายถึง	มีสภาพปัญหาการดำเนินงานระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	มีสภาพปัญหาการดำเนินงานระดับมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	มีสภาพปัญหาการดำเนินงานระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	มีสภาพปัญหาการดำเนินงานระดับน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	มีสภาพปัญหาการดำเนินงานระดับน้อยที่สุด

3.3 เปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามระดับการศึกษา ใช้การทดสอบค่าที แบบกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample t-test)

3.4 เปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ใช้การทดสอบค่าที แบบกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample t-test)

3.5 เปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในแต่ละด้านจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffé)

3.6 ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่เป็นคำถามปลายเปิด วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้สูตร ดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์.

2555 : 244)

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ	IOC แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับเนื้อหาของแบบสอบถาม
	$\sum R$ แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็น
	n แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

1.2 ค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบสอบถาม โดยการใช้การทดสอบค่าที (t-test) โดยใช้สูตร ดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2555 : 322)

$$t = \frac{\bar{X}_{\text{II}} - \bar{X}_{\text{I}}}{\sqrt{\frac{S_{\text{II}}^2 + S_{\text{I}}^2}{n}}}$$

เมื่อ	$\bar{X}_{\text{II}}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มได้คะแนนสูง
	$\bar{X}_{\text{I}}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มได้คะแนนต่ำ
	S_{II}^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มได้คะแนนสูง
	S_{I}^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มได้คะแนนต่ำ
	n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำที่นำมาวิเคราะห์

1.3 ค่าความเชื่อมั่น (α) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สูตร ดังนี้
(ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2555 : 261)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่น
	K	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
	S_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	S^2	แทน	ความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งหมด

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ร้อยละ (%) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\% = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ	%	แทน	ร้อยละ
	f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
	n	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

2.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของข้อมูลหรือคะแนน
	n	แทน	จำนวนข้อมูล

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้สูตร ดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์.

2555 : 310)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 การทดสอบค่าที (t - test) โดยใช้สูตร ดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2555 :

321)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบค่าที
	$\bar{X}_1$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	$\bar{X}_2$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
	S_1^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
	n_1	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	n_2	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่ 2

3.2 การทดสอบค่าเอฟ (F - test) โดยใช้สูตร ดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2555

: 328)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าการแจกแจงของ F
	MS_b	แทน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS_w	แทน	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

3.3 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ตามวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffé)

โดยใช้สูตร ดังนี้ (สมชาย วรกิจเกษมสกุล. 2554 : 373)

$$S = \sqrt{(K-1) \left(F_{\alpha, df_1, df_2} \right) \left(MS_w \right) \left(\frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j} \right)} ; df_1 = k - 1, df_2 = nk - k$$

เมื่อ	S	แทน	ค่าที่วิกฤตที่คำนวณได้
	K	แทน	จำนวนกลุ่ม / ระดับของตัวแปร
	F_{α, df_1, df_2}	แทน	ค่าการทดสอบ F ที่จากตาราง
	MS_w	แทน	ความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนของการทดสอบโดยรวม
	n_i, n_j	แทน	จำนวนของสมาชิกในกลุ่มที่นำมาเปรียบเทียบ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์
ข้อมูล ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการวิจัย และการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิด
ความเข้าใจตรงกันในการสื่อความหมายของข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล
ดังนี้

$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F- distribution
df	แทน	ค่าความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
SS	แทน	ความแปรปรวน (Sum of square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Mean of square)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยแบ่ง การวิเคราะห์ออกเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามระดับการศึกษา

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 5 เปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 6 สรุปความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ในส่วนต่างๆ มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งปรากฏดังตารางที่ 4.1 ต่อไปนี้

ตาราง 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน

ลักษณะของตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มตัวอย่าง	338	100
1. ระดับการศึกษา		
1.1 ปริญญาตรี	209	61.83
1.2 สูงกว่าปริญญาตรี	129	38.17
2. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน		
2.1 ต่ำกว่า 10 ปี	203	60.06
2.2 10 ปีขึ้นไป	135	39.94
3. ขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน		
3.1 โรงเรียนขนาดเล็ก	59	17.46
3.2 โรงเรียนขนาดกลาง	100	29.59
3.3 โรงเรียนขนาดใหญ่	38	11.24
3.4 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ	141	41.71

จากตาราง 4.1 พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามเป็นครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 จำนวน 338 คน เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า มีระดับการศึกษา ปริญญาตรี จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 61.83 ระดับการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 129 คน คิดเป็น ร้อยละ 38.17 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่ามี ประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปีมีจำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 60.06 พบว่า มีประสบการณ์ 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 39.94 และเมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน พบว่า ที่มีจำนวนมากที่สุดเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 41.71 รองลงมาเป็นโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 29.59 และที่มีจำนวนน้อย ที่สุดเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 38 คน คิดเป็น ร้อยละ 11.24

ตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ดังปรากฏในตาราง 4.2 - 4.15 ต่อไปนี้

ตาราง 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	สภาพปัญหาการดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.14	0.48	ปานกลาง	2
2	การคัดกรองนักเรียน	3.11	0.53	ปานกลาง	3
3	การส่งเสริมนักเรียน	2.04	0.35	น้อย	5
4	การป้องกันและแก้ไขปัญหา	3.01	0.51	ปานกลาง	4
5	การส่งต่อ	3.17	0.50	ปานกลาง	1
รวมเฉลี่ย		2.89	0.33	ปานกลาง	

จากตาราง 4.2 พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.89$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน และระดับน้อย 1 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านการส่งต่อ ($\bar{X} = 3.17$) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 3.14$) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 3.11$) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\bar{X} = 3.01$) และด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{X} = 2.04$) ตามลำดับ

ตาราง 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 32 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	สภาพปัญหาการดำเนินงานด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
1	โรงเรียนมีข้อมูลทั่ว ๆ ไป ของนักเรียนเป็นปัจจุบันและสามารถนำมาอ้างอิงได้	1.71	0.79	น้อย	5
2	โรงเรียนมีการจัดทำระเบียบสะสมนักเรียนเป็นระดับชั้น และเป็นปัจจุบัน	2.49	0.86	น้อย	4
3	โรงเรียนมีการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเพิ่มเติมจากผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การเยี่ยมบ้าน สังกศัตร์ สัมภาษณ์ สํารวจ ทดสอบ เป็นต้น	2.59	0.92	ปานกลาง	3
4	โรงเรียนมีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล สรุปผล และเก็บรวบรวมอย่างเป็นระบบ สามารถให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนได้	3.00	0.99	ปานกลาง	1
5	ครูมีและทราบข้อมูลของนักเรียนทุกคนที่ตนเองรับผิดชอบ	2.91	0.99	ปานกลาง	2
รวมเฉลี่ย		3.14	0.48	ปานกลาง	

จากตาราง 4.3 พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.14$) เมื่อพิจารณา รายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ และระดับน้อย 2 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากสูงไปหาค่า 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 4 โรงเรียนมีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล สรุปผลและเก็บรวบรวมอย่างเป็นระบบ สามารถให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนได้มีระดับสภาพปัญหามากที่สุด ($\bar{X} = 3.00$) ข้อที่ 5 ครูมีและทราบข้อมูลของนักเรียนทุกคนที่ตนเองรับผิดชอบ ($\bar{X} = 2.91$) และข้อที่ 3 โรงเรียนมีการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเพิ่มเติมจากผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การเยี่ยมบ้าน สังกศัตร์ สัมภาษณ์ สํารวจ ทดสอบ เป็นต้น ($\bar{X} = 2.59$) ตามลำดับ

ตาราง 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	สภาพปัญหาการดำเนินงานด้านการคัดกรองนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
6	โรงเรียนมีการประชุมครูเพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรองในการจัดกลุ่มนักเรียน	3.18	1.08	ปานกลาง	3
7	ครูเข้าใจในการใช้เครื่องมือคัดกรองและสามารถแปลผลได้	3.00	0.99	ปานกลาง	6
8	โรงเรียนคัดกรองนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ได้อย่างชัดเจน	2.91	0.99	ปานกลาง	7
9	ครูเก็บผลการคัดกรองเป็นความลับ	3.09	0.97	ปานกลาง	4
10	โรงเรียนมีการจัดทำเอกสารสารสนเทศผลการคัดกรองนักเรียนที่เป็นปัจจุบันและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ	3.19	0.98	ปานกลาง	2
11	โรงเรียนมีการแจ้งให้ผู้ปกครองได้ทราบข้อมูลนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา เพื่อขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเหมาะสม	3.21	0.76	ปานกลาง	1
12	โรงเรียนมีการรายงานผลการคัดกรองนักเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาให้การช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม	3.02	0.92	ปานกลาง	5
รวมเฉลี่ย		3.11	0.54	ปานกลาง	

จากตาราง 4.4 พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรอง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.11$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 11 โรงเรียนมีการแจ้งให้ผู้ปกครองได้ทราบข้อมูลนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา เพื่อขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเหมาะสม

($\bar{X} = 3.21$) ข้อที่ 10 โรงเรียนมีการจัดทำเอกสารสารสนเทศผลการคัดกรองนักเรียนที่เป็นปัจจุบันและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 3.19$) และข้อที่ 6 โรงเรียนมีการประชุมครูเพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรองในการจัดกลุ่มนักเรียน ($\bar{X} = 3.18$) ตามลำดับ

ตาราง 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	สภาพปัญหาการดำเนินงานด้านการส่งเสริมนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
13	โรงเรียนมีแผน/โครงการ/กิจกรรม ที่ส่งเสริมและพัฒนาเด็กที่ครอบคลุมทุกกลุ่ม	2.34	.84	น้อย	7
14	โรงเรียนจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนทุกชั้นพร้อมกันอย่างสม่ำเสมอ	2.41	1.07	น้อย	6
15	โรงเรียนมีการรายงานผลการจัดกิจกรรมต่อผู้ปกครองหรือชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	2.72	0.92	ปานกลาง	2
16	ครูมีการจัดกิจกรรมโฮมรูมที่หลากหลายทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ให้มีบรรยากาศอบอุ่นเหมือนเป็นครอบครัวเดียวกัน	2.52	1.08	ปานกลาง	5
17	ครูมีการจัดกิจกรรมแนะแนวและบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ	2.78	0.84	ปานกลาง	1
18	ครูสำรวจความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งร่วมกันกำหนดรูปแบบของกิจกรรมตามความสนใจของใคร	2.02	0.93	น้อย	8
19	ครูให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของทางโรงเรียน	2.61	0.91	ปานกลาง	3
20	ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของทางโรงเรียน	2.61	1.01	ปานกลาง	3
รวมเฉลี่ย		2.04	0.35	น้อย	

จากตาราง 4.5 พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.04$) เมื่อพิจารณา รายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 5 ข้อ และระดับน้อย 3 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 17 ครูมีการจัดกิจกรรมแนะแนวและบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 2.78$) ข้อที่ 15 โรงเรียนมีการรายงานผลการจัดกิจกรรมต่อผู้ปกครองหรือชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 2.72$) และอันดับที่ 3 มี 2 ข้อ คือ ข้อที่ 19 ครูให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของทางโรงเรียน และข้อที่ 20 ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของทางโรงเรียน ($\bar{X} = 2.61$) ตามลำดับ

ตาราง 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	สภาพปัญหาการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
21	โรงเรียนมีการเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	2.79	0.80	ปานกลาง	8
22	โรงเรียนมีครูแนะแนวหรือครูที่ทำหน้าที่แนะแนวโดยเฉพาะ	2.83	0.89	ปานกลาง	7
23	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว	3.12	0.99	ปานกลาง	2
24	โรงเรียนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของตนเอง	2.89	0.86	ปานกลาง	6
25	โรงเรียนจัดทำรายงานและประเมินผลการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นระบบ	3.09	0.97	ปานกลาง	4
26	ครูใช้หลักจิตวิทยาเหมาะสมกับวัยและเหตุการณ์ปัจจุบันในการให้คำปรึกษานักเรียน	3.03	0.92	ปานกลาง	5
27	โรงเรียนติดตามดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา อย่างใกล้ชิด และต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ	3.18	0.96	ปานกลาง	1
28	โรงเรียนให้คำปรึกษาและความช่วยเหลือแก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา โดยยึดหลักเมตตาธรรมและ ใช้หลักจิตวิทยา	3.11	0.87	ปานกลาง	3
รวมเฉลี่ย		3.01	0.51	ปานกลาง	

จากตาราง 4.6 พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.01$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ 3

อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 27 โรงเรียนติดตามดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.18$) ข้อที่ 23 โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อ ป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\bar{X} = 3.12$) และข้อที่ 28 โรงเรียนให้คำปรึกษาและความช่วยเหลือ นักเรียนกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา โดยยึดหลักเมตตาธรรมและใช้หลักจิตวิทยา ($\bar{X} = 3.11$) ตามลำดับ

ตาราง 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการส่งต่อ โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	สภาพปัญหาการดำเนินงาน ด้านการส่งต่อ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	ลำดับ ที่
29	โรงเรียนแยกกลุ่มนักเรียนที่จะส่งต่อไว้อย่าง ชัดเจน				
30	โรงเรียนมีการประสานงานกับครูที่จะช่วยเหลือ นักเรียนภายในโรงเรียน เช่น ครูแนะแนว ครู ฝ้ายปกครอง ครูฝ่ายวิชาการ เป็นต้น	3.08	0.88	ปานกลาง	5
31	โรงเรียนชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงความจำเป็น ในการส่งต่อ	3.18	0.93	ปานกลาง	3
32	โรงเรียนมีการประสานงานกับบุคคลหรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอก	3.01	0.99	ปานกลาง	7
33	โรงเรียนมีการบันทึกการส่งต่อนักเรียนเป็น ลายลักษณ์อักษร	3.46	0.84	ปานกลาง	1
34	โรงเรียนมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่องขณะที่ นักเรียนอยู่ในระหว่างการดูแลช่วยเหลือจาก ผู้เชี่ยวชาญ	3.30	0.89	ปานกลาง	2
35	โรงเรียนมีการสรุปผลการส่งต่ออย่างเป็นระบบ	3.13	0.92	ปานกลาง	4
	รวมเฉลี่ย	3.04	0.88	ปานกลาง	6
		3.17	0.50	ปานกลาง	

จากตาราง 4.7 พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งต่อ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$) เมื่อพิจารณา รายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากสูงไปหาต่ำ 3 อันดับแรกได้แก่

ข้อที่ 32 โรงเรียนมีการประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอก ($\bar{X} = 3.46$)
 ข้อที่ 33 โรงเรียนมีการบันทึกการส่งต่อนักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร ($\bar{X} = 3.30$) และข้อที่ 30
 โรงเรียนมีการประสานงานกับครูที่จะช่วยเหลือนักเรียนภายในโรงเรียน เช่น ครูแนะแนว ครูฝ่าย
 ปกครอง ครูฝ่ายวิชาการ เป็นต้น ($\bar{X} = 3.01$) ตามลำดับ

ตาราง 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี
 เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	สภาพปัญหาการดำเนินงาน	ปริญญาตรี		ความหมาย	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.17	0.48	ปานกลาง	1
2	การคัดกรองนักเรียน	3.14	0.54	ปานกลาง	2
3	การส่งเสริมนักเรียน	2.05	0.36	น้อย	5
4	การป้องกันและแก้ไขปัญหา	3.05	0.53	ปานกลาง	4
5	การส่งต่อ	3.24	0.44	ปานกลาง	3
รวมเฉลี่ย		2.92	0.33	ปานกลาง	

จากตาราง 4.8 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีเกี่ยวกับ
 สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.92$)
 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน และระดับน้อย 1 ด้าน โดยเรียงลำดับ
 ค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำได้แก่ ด้านการส่งต่อ ($\bar{X} = 3.24$) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
 ($\bar{X} = 3.17$) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 3.14$) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\bar{X} = 3.05$)
 และด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{X} = 2.05$) ตามลำดับ

ตาราง 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	สภาพปัญหาการดำเนินงาน	สูงกว่าปริญญาตรี		ความหมาย	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.08	0.50	ปานกลาง	2
2	การคัดกรองนักเรียน	3.06	0.54	ปานกลาง	3
3	การส่งเสริมนักเรียน	2.02	0.34	น้อย	5
4	การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา	2.94	0.47	ปานกลาง	4
5	การส่งต่อ	3.05	0.56	ปานกลาง	1
รวมเฉลี่ย		2.83	0.33	ปานกลาง	

จากตาราง 4.9 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.83$) เมื่อพิจารณา รายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน และระดับน้อย 1 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาค่าได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 3.08$) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 3.06$) ด้านการส่งต่อ ($\bar{X} = 3.05$) ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา ($\bar{X} = 2.94$) และด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{X} = 2.02$) ตามลำดับ

ตาราง 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์
ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 10 ปี เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	สภาพปัญหาการดำเนินงาน	ต่ำกว่า 10 ปี		ความหมาย	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.14	0.48	ปานกลาง	3
2	การคัดกรองนักเรียน	3.16	0.51	ปานกลาง	2
3	การส่งเสริมนักเรียน	2.01	0.36	น้อย	5
4	การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา	3.06	0.52	ปานกลาง	4
5	การส่งต่อ	3.22	0.47	ปานกลาง	1
รวมเฉลี่ย		2.92	0.32	ปานกลาง	

จากตาราง 4.10 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 10 ปีเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.92$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน และระดับน้อย 1 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำได้แก่ ด้านการส่งต่อ ($\bar{X} = 3.22$) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 3.16$) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 3.14$) ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา ($\bar{X} = 3.06$) และด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{X} = 2.01$) ตามลำดับ

ตาราง 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 10 ปีขึ้นไป เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	สภาพปัญหาการดำเนินงาน	10 ปีขึ้นไป		ความหมาย	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.13	0.50	ปานกลาง	1
2	การคัดกรองนักเรียน	3.03	0.56	ปานกลาง	3
3	การส่งเสริมนักเรียน	2.08	0.34	น้อย	5
4	การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา	2.93	0.48	ปานกลาง	4
5	การส่งต่อ	3.08	0.53	ปานกลาง	2
รวมเฉลี่ย		2.85	0.34	ปานกลาง	

จากตาราง 4.11 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 10 ปีขึ้นไปเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.85$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน และระดับน้อย 1 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 3.13$) ด้านการส่งต่อ ($\bar{X} = 3.08$) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 3.03$) ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา ($\bar{X} = 2.93$) และด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{X} = 2.08$) ตามลำดับ

ตาราง 4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	สภาพปัญหาการดำเนินงาน	ขนาดเล็ก		ความหมาย	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.08	0.51	ปานกลาง	2
2	การคัดกรองนักเรียน	2.92	0.55	ปานกลาง	4
3	การส่งเสริมนักเรียน	1.84	0.32	น้อย	5
4	การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา	2.96	0.34	ปานกลาง	3
5	การส่งต่อ	3.09	0.36	ปานกลาง	1
รวมเฉลี่ย		2.78	0.27	ปานกลาง	

จากตาราง 4.12 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.78$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน และระดับน้อย 1 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำได้แก่ ด้านการส่งต่อ ($\bar{X} = 3.09$) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 3.08$) ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา ($\bar{X} = 2.96$) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 2.92$) และด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{X} = 1.84$) ตามลำดับ

ตาราง 4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	สภาพปัญหาการดำเนินงาน	ขนาดกลาง		ความหมาย	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.09	0.45	ปานกลาง	1
2	การคัดกรองนักเรียน	3.04	0.55	ปานกลาง	3
3	การส่งเสริมนักเรียน	2.03	0.33	น้อย	5
4	การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา	3.00	0.59	ปานกลาง	4
5	การส่งต่อ	3.06	0.45	ปานกลาง	2
รวมเฉลี่ย		2.84	0.32	ปานกลาง	

จากตาราง 4.13 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.84$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน และระดับน้อย 1 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 3.09$) ด้านการส่งต่อ ($\bar{X} = 3.06$) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 3.04$) ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา ($\bar{X} = 3.00$) และด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{X} = 2.03$) ตามลำดับ

ตาราง 4.14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	สภาพปัญหาการดำเนินงาน	ขนาดใหญ่		ความหมาย	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.20	0.45	ปานกลาง	3
2	การคัดกรองนักเรียน	3.21	0.43	ปานกลาง	1
3	การส่งเสริมนักเรียน	2.24	0.36	น้อย	5
4	การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา	3.10	0.49	ปานกลาง	4
5	การส่งต่อ	3.21	0.41	ปานกลาง	1
รวมเฉลี่ย		2.99	0.27	ปานกลาง	

จากตาราง 4.14 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.99$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน และระดับน้อย 1 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการส่งต่อ ($\bar{X} = 3.21$) ส่วนด้านอื่นๆ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 3.20$) ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา ($\bar{X} = 3.10$) และด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{X} = 2.24$) ตามลำดับ

ตาราง 4.15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	สภาพปัญหาการดำเนินงาน	ขนาดใหญ่พิเศษ		ความหมาย	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.18	0.50	ปานกลาง	3
2	การคัดกรองนักเรียน	3.21	0.52	ปานกลาง	2
3	การส่งเสริมนักเรียน	2.07	0.34	น้อย	5
4	การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา	3.00	0.52	ปานกลาง	4
5	การส่งต่อ	3.27	0.57	ปานกลาง	1
รวมเฉลี่ย		2.95	0.36	ปานกลาง	

จากตาราง 4.15 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.95$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน และระดับน้อย 1 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำได้แก่ ด้านการส่งต่อ ($\bar{X} = 3.27$) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 3.21$) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 3.18$) ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา ($\bar{X} = 3.00$) และด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{X} = 2.07$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามระดับการศึกษา ดังปรากฏในตาราง 4.16

ตาราง 4.16 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	สภาพปัญหาการดำเนินงาน	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.17	0.48	3.08	0.50	1.49
2	การคัดกรองนักเรียน	3.14	0.54	3.06	0.54	1.23
3	การส่งเสริมนักเรียน	2.05	0.36	2.02	0.34	0.69
4	การป้องกันและแก้ไขปัญหา	3.05	0.53	2.94	0.47	1.87
5	การส่งต่อ	3.24	0.44	3.05	0.56	3.20**
	รวมเฉลี่ย	2.92	0.33	2.83	0.33	2.54*

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.16 พบว่า ครูที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการส่งต่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ดังปรากฏในตาราง 4.17

ตาราง 4.17 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	สภาพปัญหาการดำเนินงาน	ต่ำกว่า 10 ปี		10 ปีขึ้นไป		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.14	0.48	3.13	0.50	0.15
2	การคัดกรองนักเรียน	3.17	0.51	3.13	0.50	2.20*
3	การส่งเสริมนักเรียน	2.01	0.36	2.08	0.34	1.84
4	การป้องกันและแก้ไขปัญหา	3.06	0.52	2.93	0.48	2.42*
5	การส่งต่อ	3.22	0.47	3.08	0.53	2.62*
รวมเฉลี่ย		2.92	0.32	2.85	0.34	1.87

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.17 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี และ 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 5 เปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ดังปรากฏในตาราง 4.18 - 4.22

ตาราง 4.18 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน

สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	df	SS	MS	F
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล				
ระหว่างกลุ่ม	3	0.78	0.26	1.11
ภายในกลุ่ม	334	77.91	0.233	
รวม	337	78.69		
2. การคัดกรองนักเรียน				
ระหว่างกลุ่ม	3	4.08	1.36	4.90**
ภายในกลุ่ม	334	92.63	0.28	
รวม	337	96.72		
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน				
ระหว่างกลุ่ม	3	3.84	1.28	11.16**
ภายในกลุ่ม	334	38.27	0.12	
รวม	337	42.11		
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา				
ระหว่างกลุ่ม	3	0.49	0.16	0.622
ภายในกลุ่ม	334	86.84	0.26	
รวม	337	87.33		

ตาราง 4.18 (ต่อ)

สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	df	SS	MS	F
5. ด้านการส่งต่อ				
ระหว่างกลุ่ม	3	3.15	1.05	4.38**
ภายในกลุ่ม	334	79.98	0.24	
รวม	337	83.13		
รวมทุกด้าน				
ระหว่างกลุ่ม	3	1.71	0.57	5.33**
ภายในกลุ่ม	334	35.71	0.11	
รวม	337	37.42		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.18 ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการส่งต่อ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพบความแตกต่างจึงเปรียบเทียบเป็นรายคู่ ตามวิธีการของเซฟเฟ่ ดังปรากฏในตาราง 4.19 - 4.23 ต่อไปนี้

ตาราง 4.19 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวม เป็นรายคู่

ขนาดของโรงเรียน	$\bar{X}$	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ
		2.78	2.84	2.99	2.95
เล็ก	2.78	-	0.06	0.21*	0.16*
กลาง	2.84		-	0.15	0.10
ใหญ่	2.99			-	0.05
ใหญ่พิเศษ	2.95				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.19 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยรวมเป็นรายคู่ พบว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ และขนาดเล็กกับขนาดใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.20 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน เป็นรายคู่

ขนาดของโรงเรียน	$\bar{X}$	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ
		2.93	3.04	3.21	3.21
เล็ก	2.93	-	0.11	0.28*	0.28*
กลาง	3.04		-	0.17	0.17
ใหญ่	3.21			-	0.00
ใหญ่พิเศษ	3.21				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.20 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่พบว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดใหญ่พิเศษมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.21 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน เป็นรายคู่

ขนาดของโรงเรียน	$\bar{X}$	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ
		1.83	2.03	2.23	2.07
เล็ก	1.83	-	0.20*	0.40*	0.24*
กลาง	2.03		-	0.20*	0.04
ใหญ่	2.23			-	0.16
ใหญ่พิเศษ	2.07				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.21 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่พบว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดกลาง โรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดกลางกับขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.22 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ด้านการส่งต่อ เป็นรายคู่

ขนาดของโรงเรียน	$\bar{X}$	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ
		3.09	3.06	3.21	3.27
เล็ก	3.09	-	0.03	0.12	0.18
กลาง	3.06		-	0.15	0.21*
ใหญ่	3.21			-	0.06
ใหญ่พิเศษ	3.27				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.22 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่พบว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางกับขนาดใหญ่พิเศษมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งต่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 6 สรุปความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ดังปรากฏในตาราง 4.23 – 4.27 ต่อไปนี้

ตาราง 4.23 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ข้อ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน n = 56	ร้อยละ 100
1	นักเรียนและผู้ปกครองไม่ให้ข้อมูลตามความเป็นจริง	18	32.14
2	ครูและผู้ปกครองขาดความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	15	26.79
3	นักเรียนบางส่วนอาศัยกับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่พ่อแม่ ทำให้ได้ข้อมูลไม่ครบถ้วน	10	17.86
4	ผู้ปกครองไม่มีเวลาเอาใจใส่บุตร เนื่องจากต้องประกอบอาชีพ	8	14.29
5	ขาดการติดต่อประสานงานระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง	5	8.92

จากตาราง 4.23 พบว่าครูได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ที่มีจำนวนมากที่สุด คือนักเรียนและผู้ปกครองไม่ให้ข้อมูลตามความเป็นจริง จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 32.14 รองลงมาคือ ครูและผู้ปกครองขาดความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 26.79 และ นักเรียนบางส่วนอาศัยกับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่พ่อแม่ ทำให้ได้ข้อมูลไม่ครบถ้วน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 17.86 ตามลำดับ

ตาราง 4.24 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการคัดกรองนักเรียน

ข้อ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน n = 6	ร้อยละ 100
1	ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการคัดกรองควรมีการจัดอบรมวิธีการคัดกรองที่ถูกต้อง	4	66.66
2	โรงเรียนไม่สามารถสร้างแบบหรือวิธีคัดกรองให้ครอบคลุมทุกด้านเพราะต้องใช้งบประมาณมาก ครูจึงใช้ความรู้สึกส่วนตัวในการคัดกรองเป็นส่วนใหญ่	2	33.33

จากตาราง 4.24 พบว่าครูได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการคัดกรองควรมีการจัดอบรมวิธีการคัดกรองที่ถูกต้อง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 และ รองลงมา คือ โรงเรียนไม่สามารถสร้างแบบหรือวิธีคัดกรองให้ครอบคลุมทุกด้านเพราะต้องใช้งบประมาณมาก ครูจึงใช้ความรู้สึกส่วนตัวในการคัดกรองเป็นส่วนใหญ่ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ตามลำดับ

ตาราง 4.25 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการส่งเสริมนักเรียน

ข้อ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน n = 5	ร้อยละ 100
1	การจัดกิจกรรมแนะแนวไม่ครอบคลุมไม่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของผู้เรียน	3	60
2	ครูขาดความรู้และงบประมาณในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมนักเรียนทำให้ขาดความต่อเนื่องในการส่งเสริมนักเรียน	2	40

จากตาราง 4.25 พบว่า ครูได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ที่มีความคิดเห็นมากที่สุดคือ การจัดกิจกรรมแนะแนวไม่ครอบคลุมไม่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของผู้เรียน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 60 และ รองลงมา คือ ครูขาดความรู้และงบประมาณในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมนักเรียนทำให้ขาดความต่อเนื่องในการส่งเสริมนักเรียน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 40 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.26 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา

ข้อ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน n = 42	ร้อยละ 100
1	ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา	15	35.71
2	การแก้้ปัญหาไม่ต่อเนื่องเพราะนักเรียนต้องเปลี่ยนที่ปรึกษาเมื่อมีการเลื่อนชั้นเรียน	10	23.81
3	โรงเรียนไม่มีการวางแผนในการแก้้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน	9	21.43
4	ขาดการร่วมมือระหว่างบ้านกับโรงเรียนในการแก้้ปัญหา	8	19.05

จากตาราง 4.26 พบว่า ครูได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา ที่มีความคิดเห็น มากที่สุดรองลงมา คือ ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา จำนวน 15 คน คิดเป็น ร้อยละ 35.71 การแก้้ปัญหาไม่ต่อเนื่องเพราะนักเรียนต้องเปลี่ยนที่ปรึกษาเมื่อมีการเลื่อนชั้นเรียน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 23.81 และ โรงเรียนไม่มีการวางแผนในการแก้้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 21.43 ตามลำดับ

ตาราง 4.27 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการส่งต่อ

ข้อ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน n = 40	ร้อยละ 100
1	ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	15	37.5
2	โรงเรียนขาดงบประมาณในการส่งต่อนักเรียนไปยังหน่วยงานภายนอก	11	27.5
3	ขาดบุคลากรในการส่งต่อ ทำให้การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง	9	22.5
4	ขาดการรายงานและสรุปผลการส่งต่อ	5	12.5

จากตาราง 4.27 พบว่า ครูได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งต่อ ที่มีความคิดเห็นมากที่สุดคือ ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 รองลงมา คือ โรงเรียนขาดงบประมาณในการส่งต่อนักเรียนไปยังหน่วยงานภายนอก จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5 และ ขาดบุคลากรในการส่งต่อ ทำให้การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ซึ่งมีขั้นตอนการศึกษาและ
ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ
  - 6.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
  - 6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตาม
ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
โดยจำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ที่มีระดับ
การศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
แตกต่างกัน
2. ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ที่มี
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบ
ดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน

3. ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ปีการศึกษา 2556 จากโรงเรียนทั้งหมด 66 แห่ง จำนวนครูทั้งสิ้น 2,752 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครชชีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 338 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ จะมีคำตอบให้กาเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( )

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อนักเรียน ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบ่งความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ จำนวน 35 ข้อ

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

ในการสร้างแบบสอบถามผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก ผลปรากฏว่าแบบสอบถามผ่านเกณฑ์ทั้งหมด จำนวน 35 ข้อ โดยมีค่าที่ตั้งแต่ 1.77 ถึง 2.23

แล้วนำแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ผลปรากฏว่าได้
ค่าความเชื่อมั่น 0.856

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำหนังสือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พร้อมแบบสอบถาม จำนวน 338 ฉบับ ส่งไปยังโรงเรียน
เป้าหมาย แล้วติดต่อขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ภายในเวลาที่กำหนด แบบสอบถาม
จำนวน 338 ฉบับ สามารถเก็บรวบรวมกลับคืนมาได้ 338 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป
โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- 4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
- 4.2 ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็น
ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยได้หาค่าเฉลี่ย และ
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยและการจัดอันดับ
- 4.3 เปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามระดับการศึกษา ใช้การทดสอบค่าที แบบกลุ่มที่เป็นอิสระ
ต่อกัน
- 4.4 เปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ใช้การทดสอบค่าที
แบบกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน
- 4.5 เปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ ความแปรปรวนทาง
เดียว เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในแต่ละด้านจะทำการเปรียบเทียบ
ความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีของเซฟเฟ่
- 4.6 สรุปความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงาน
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
วิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยจัดคำตอบประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.1 สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งต่อ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และระดับน้อย 1 ด้าน คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน

เมื่อพิจารณาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ในแต่ละด้านพบว่า

1.1.1 สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ระดับสภาพปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล สรุปผล และเก็บรวบรวมอย่างเป็นระบบ สามารถให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนได้

1.1.2 สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ระดับสภาพปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีการแจ้งให้ผู้ปกครองได้ทราบข้อมูลนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา เพื่อขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเหมาะสม

1.1.3 สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ระดับสภาพปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ครูมีการจัดกิจกรรมแนะแนวและบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ

1.1.4 สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ระดับสภาพปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนติดตามดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา อย่างใกล้ชิด และต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ

1.1.5 สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครู
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านส่งต่อ โดยรวมอยู่ใน
ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ระดับสภาพปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมี
การประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอก

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.1 การเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของครู
จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยรวมความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการส่งต่อนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

2.2 การเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามประสบการณ์ใน
การปฏิบัติงาน พบว่า โดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า
ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อ แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

2.3 การเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า
โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณารายด้าน
พบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการส่งต่อ แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ้เกี่ยวกับสภาพปัญหา
การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ผลดังนี้ สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
โดยภาพรวม โรงเรียนขนาดเล็กแตกต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า ด้านที่แตกต่างกัน
มีจำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนขนาดเล็กแตกต่างกับโรงเรียน
ขนาดใหญ่พิเศษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการส่งเสริมนักเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก
แตกต่างกันกับโรงเรียนขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05 และพบว่าโรงเรียนขนาดกลางแตกต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .05 และด้านการส่งต่อ โรงเรียนขนาดกลางแตกต่างกันกับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ครูได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีจำนวนมากที่สุดและรองลงมาในแต่ละด้านดังนี้

3.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ที่มีความคิดเห็นจำนวนมากที่สุดคือ นักเรียนและผู้ปกครองไม่ให้ข้อมูลตามความเป็นจริง รองลงมาคือ ครูและผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจ ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน ที่มีความคิดเห็นจำนวนมากที่สุดคือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการคัดกรองควรมีการจัดอบรมวิธีการคัดกรองที่ถูกต้อง รองลงมาคือ โรงเรียนไม่สามารถสร้างแบบหรือวิธีคัดกรองให้ครอบคลุมทุกด้านเพราะต้องใช้งบประมาณมาก ครูจึงใช้ความรู้สึกลงตัวในการคัดกรองเป็นส่วนใหญ่

3.3 ด้านส่งเสริมนักเรียน ที่มีความคิดเห็นจำนวนมากที่สุดคือ การจัดกิจกรรมแนะแนวไม่ครอบคลุมไม่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของผู้เรียน รองลงมาคือ ครูขาดความรู้และงบประมาณในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมนักเรียน

3.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ที่มีความคิดเห็นจำนวนมากที่สุดคือ ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหา รองลงมาคือ การแก้ปัญหาไม่ต่อเนื่องเพราะนักเรียนต้องเปลี่ยนที่ปรึกษาเมื่อมีการเลื่อนชั้นเรียน

3.5 ด้านการส่งต่อ ที่มีความคิดเห็นจำนวนมากที่สุดคือขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รองลงมาคือ โรงเรียนขาดงบประมาณในการส่งต่อนักเรียนไปยังหน่วยงานภายนอก

อภิปรายผล

สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 32 สามารถอภิปรายผลประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 32 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลายหน่วยงานได้ให้ความสำคัญและตระหนักถึงการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากขึ้น พร้อมทั้งให้ความรู้ต่อผู้ปกครองและครูเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูเองก็มีภาระงานสอนมากจึง

ปฏิบัติงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีปัญหาในระดับที่ไม่มากไม่น้อยจึงออกมาในระดับปานกลาง รวมทั้งการให้ความร่วมมือกันในหลาย ๆ หน่วยงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาร่วมกัน อีกทั้งระบบการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหา ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นมากขึ้น ส่วนผลการวิจัยรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดให้มีสัปดาห์การออกเยี่ยมบ้านเพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ทำให้ครูรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมากขึ้น ลดปัญหาในเรื่องการคัดกรองนักเรียนในระดับหนึ่ง ประกอบกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาให้ความร่วมมือในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ สุภาพ อัยยะ (2552 : 70 - 79) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ รุจิราภรณ์ คำศิลา (2552 : 199 – 200) ได้ศึกษาสภาพและการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า สภาพปัญหาและการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ สุดาพรรณ กาละพงษ์ (2553 : 70 – 73) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัญหาการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง และ สอดคล้องกับ มธุริน แผลงจันทิก (2554 : 89 - 91) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการส่งเสริมนักเรียนมีสภาพปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ โรงเรียนบางโรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านแนะแนวโดยตรงจึงต้องให้ครูที่ปรึกษาเป็นผู้สอนซึ่งครูที่ปรึกษาบางคนอาจมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแนะแนวไม่เพียงพอ ทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนได้สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนได้ สอดคล้องกับวีระพงษ์ เจริญไชย (2552 : 102 – 117) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สกลนคร เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวม และรายด้านพบว่าสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.1 ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 1 กล่าวไว้ว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าได้รับความรู้ และประสบการณ์ในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมมากกว่า มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอน มีความรู้กว้างขวาง จึงทำให้มีวิสัยทัศน์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ สมลักษณ์ พรหมมีเนตร และฉันทนา จันทร์บรรจง (2545 : 39) กล่าวไว้ว่า คุณสมบัติของครูที่ปรึกษานักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องมีคุณสมบัติด้านความรู้ ความสามารถ มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและสิทธิเด็กมีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการของนักเรียนและหลักการให้คำปรึกษา มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติและข้อบังคับโรงเรียน มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอน มีความรู้กว้างขวางในเหตุการณ์ปัจจุบัน ทั้งด้านเศรษฐกิจ และการเมือง มีข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาต่อ อาชีพที่ทันสมัย มีความสามารถ ใช้จิตวิทยาและศิลปะ ในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนมีความสามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพ หรือความสามารถของนักเรียน ทั้งด้านร่างกาย และสติปัญญา มีความสามารถจัดกิจกรรมเพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหาต่างๆ ของนักเรียน

2.2 ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนโยบายของโรงเรียนด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต้องมีกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบมีขั้นตอน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน ซึ่งนโยบายของโรงเรียนดังกล่าวก็ได้มาจากนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการกล่าวไว้ว่า การดำเนินงานเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่จะต้องปฏิบัติตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา เหมือนกัน อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 1 - 3) ได้กำหนดนโยบาย

ให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด มีหน้าที่ในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา ครู – อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดมาตรการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพนักเรียน เน้นกิจกรรมส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหา และการคุ้มครองเด็กเพื่อให้ นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครู ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องและมีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ให้มีคุณธรรม จริยธรรมและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง ทำให้การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในมุมมองของผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันไม่แตกต่างกัน กรมสามัญศึกษา (2547 : 3) ได้ให้หลักการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไว้ว่า การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขนั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนด้าน สติปัญญาแล้วการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะครู อาจารย์ทุกคน ในสถานศึกษาที่จะต้องดำเนินการในด้านต่าง ๆ มีหน้าที่ที่จะต้องปลูกฝังความรู้สึกผิดชอบ (Conscience) หรือ จริยธรรม (Morality) ลงในตัวเด็กเพื่อให้เขาเจริญเติบโตเป็นสมาชิกที่ดีมีประสิทธิภาพของชาติ การดำเนินงานเพื่อป้องกันแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ หรือการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จะต้องมีการบูรณาการทำงานที่เป็นระบบมีหลักฐานการปฏิบัติงาน มีเทคนิควิธีการ หรือการใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดและสอดคล้องกับ วีระพงษ์ เจริญไชย (2552 : 102 - 117) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 ของผู้บริหารและครู ที่มีประสบการณ์แตกต่างกันมีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 กล่าวคือ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมักจะอยู่ในบริบทที่แตกต่างกันจึงทำให้ครูมีความคิดเห็นแตกต่างกัน เช่น โรงเรียนที่มีขนาดเล็กกับโรงเรียนที่มี

ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษที่มีจำนวนบุคลากรมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก มีพื้นที่เขตบริการ
 รับผิดชอบแตกต่างกัน กล่าวคือ โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษมีนักเรียนที่อยู่ในเขต
 พื้นที่บริการจำนวนมากและห่างไกลจากโรงเรียน จำนวนนักเรียนที่รับผิดชอบของโรงเรียนที่มี
 ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษมีจำนวนมากกว่านักเรียนขนาดเล็กทำให้การดูแลนักเรียนได้ไม่
 ทั่วถึงจึงส่งผลให้มีปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก
 ดังนั้นการมีบริบทต่างกัดังกล่าวจึงทำให้ขนาดของโรงเรียนที่แตกต่างกันมีปัญหาค่าที่แตกต่าง
 กันไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ สมคิด ชิงชัย (2553 : 74 - 81) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงาน
 ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามโครงการพัฒนาเชิงระบบเพื่อประกันคุณภาพการศึกษา
 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะแก้ว เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า
 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 และครูที่ปรึกษา ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน เกี่ยวกับสภาพปัญหาการ
 ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ เพ็ญศรี นิตยา (2551 : 84 - 105) ได้ศึกษาสภาพและ
 ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ขอนแก่น เขต 4 ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือ
 นักเรียนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแล
 ช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งรายด้านและรายข้อ และ
 สอดคล้องกับ สุภาพ อัยยะ (2552 : 70 - 79) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารระบบดูแล
 ช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการศึกษา
 พบว่าการเปรียบเทียบสภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ข้าราชการครูและ
 บุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ครูได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงาน
 ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากที่สุด คือ นักเรียนและผู้ปกครองไม่ให้ข้อมูลตามความเป็นจริง
 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลัวว่าถ้าแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนให้ครูทราบอาจจะมีผล
 ต่อคะแนน ประกอบกับนักเรียนและผู้ปกครองอาจไม่มีความไว้วางใจครูมากพอ ทำให้นักเรียน
 และผู้ปกครอง ไม่กล้าพูดความจริง ทำให้ครู ทราบข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนน้อย หรือได้ข้อมูลที่ไม่
 เป็นความจริง สอดคล้องกับพัฒพงษ์ มมประโคน (2553 : 101 - 108) ได้ศึกษาการดำเนินงาน

ตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุรินทร์ เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ส่วนใหญ่พบว่า นักเรียนที่มีปัญหาไม่ให้ข้อมูลครูที่ปรึกษา หรือข้อมูลที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง เนื่องจากไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงออก ทำให้ครูที่ปรึกษารู้จักนักเรียนในด้านความเป็นอยู่ นิสัยใจคอ สภาพครอบครัว และการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียนน้อย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผู้วิจัยได้เสนอแนะไว้ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการส่งต่อ ซึ่งมีค่าสูงกว่าระดับอื่น ๆ ดังนั้นโรงเรียนควรมีการวางแผนหรือกำหนดรูปแบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบและชัดเจน ควรมีข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนทุกคนอย่างชัดเจน มีการคัดกรองที่เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ อีกทั้งโรงเรียนต้องมีการประชุมติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจและสร้างความร่วมมือระหว่างกันในการช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ โดยต้องจัดระบบการส่งต่อที่เป็นระบบ ชัดเจนมีการอบรมพัฒนาผู้ที่เกี่ยวข้องให้มีทักษะในการจูงใจนักเรียนให้นักเรียนและผู้ปกครอง เข้าใจและยินดีต่อการถูกส่งต่อเพื่อรับการช่วยเหลือนักเรียน และเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ครูที่ปรึกษาและครูแนะแนวควรร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหา นักเรียนอย่างจริงจัง ให้ความรัก ความอบอุ่น ความไว้วางใจกับนักเรียนที่มีปัญหาเป็นพิเศษ ครูแนะแนวและครูที่ปรึกษาต้องมีการประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ และต้องมีความพยายามในการที่จะช่วยเหลือนักเรียนอย่างจริงจัง

1.2 ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอก ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีนโยบายร่วมกับหน่วยงานภายนอกที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการจัดประชุม อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องให้กับโรงเรียนในสังกัดเพื่อสร้างความเข้าใจและสร้างความร่วมมือระหว่างกันในการช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ

1.3 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่มากที่สุด คือ นักเรียนและผู้ปกครองไม่ให้ข้อมูลตามความเป็นจริง ดังนั้นผู้บริหาร โรงเรียนควรส่งเสริม สนับสนุนและให้ความสำคัญกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการจัดงบประมาณและส่งเสริม การจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยจัดโครงการเยี่ยมบ้านของนักเรียน และผู้บริหาร โรงเรียนควรเน้นให้ครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและความคุ้นเคยกับผู้ปกครองให้มากที่สุดเพื่อให้ ผู้ปกครองเกิดความไว้วางใจครูและ โรงเรียน เพื่อให้ครูได้รู้จักนักเรียนและผู้ปกครองของนักเรียน มากขึ้น เป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกันระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครอง ทำให้เกิด ความคุ้นเคย กล้าที่จะพูดคุยให้ข้อมูลที่เป็นจริงพร้อมทั้งกล้าปรึกษาปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับตัว นักเรียนมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครู ในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ด้วย เช่น ผู้ปกครอง

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

2.3 ควรมีการศึกษาความพึงพอใจต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของข้าราชการครูในสถานศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมสามัญศึกษา. (2544). ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา.

_____. (2547). คู่มือปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญ

ศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา.

กรมสุขภาพจิต. (2544). คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ :

ยูเร็นสอิมเมจกรุ๊ป.

_____. (2551). คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (ช่วงชั้นที่ 3 - 4)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2544) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช สํารายราษฎร.

_____. (2546ก). คู่มือการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 - 4

(ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและ

พัสดุภัณฑ์.

_____. (2546ข). การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา.

_____. (2547). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

_____. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กระทรวงสาธารณสุข. (2544). คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ

: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กล้า ทองขาว. (2544). การปกครองนักเรียน. (เอกสารประกอบคำสอน). นนทบุรี :

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช.

กษมา วรวรรณ ณ อุทยา. (2550). การพัฒนาระบบดูแลนักเรียนในโรงเรียนมัธยม. กรุงเทพฯ

: กรุงเทพธุรกิจ.

- กาญจนา บุญเคน. (2554). สภาพและปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กิตติศักดิ์ ปัจจวงษ์. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูตามระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยและประเมินผลการศึกษา). มหาสารคาม :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- จรินทร์ มณีนุ่ม. (2551). การปรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็ก
กรณีศึกษา : โรงเรียนวัดท่าใหม่. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
พระนครศรีอยุธยา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- จุฬารัตน์ कमไชสง. (2553). การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนจินดาวิทยาคาร 2 (บ้านหนองศาลา) อำเภอรามัญใต้ จังหวัดศรีสะเกษ
การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นันทนา เฟื่องนุ และคณะ. (2546). การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนา
คุณภาพชีวิตแก่ผู้ด้อยโอกาส. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์.
- บัวเครือ โพธิ์ชัย. (2548). ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2. งานนิพนธ์ (กศ.ม.)
(บริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2555). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.
พิมพ์ครั้งที่ 10. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- พัฒนาพงษ์ มมประโคน. (2553). การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครินทร์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- พึงใจ รังกะวงษ์. (2549). ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจและความสามารถ
ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนบ้านปงสนุก จังหวัด
ลำปาง. การค้นคว้าแบบอิสระ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว). เชียงใหม่
: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- เพ็ญศรี นิตยา. (2551) สภาพและปัญหาการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4. การค้นคว้าอิสระ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). เลย : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- เพิ่ม กรรณิการ์ และคณะ. (2546). การประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน
แม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
(การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- มธุริน แผลงจันทิก. (2554). การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5.
สารนิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ชัยภูมิ : บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ชัยภูมิ.
- รอชีตะ หะยีสานเม็ง. (2554). การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้าน
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านมะนังยง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปัตตานี เขต 3. การค้นคว้าอิสระ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ยะลา
: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- รุจิราภรณ์ คำศิลา. (2552). สภาพปัญหาและการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
(การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม.
- วิเชียร ศิริมาศ. (2542) ปัญหาการบริหารงานปกครองนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
กรมสามัญศึกษา จังหวัดสกลนคร. การศึกษาอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วีระพงษ์ เจริญไชย. (2552) สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). สกลนคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วีระพงษ์ วันทา. การศึกษาผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของข้าราชการครูใน
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29
(อุบลราชธานี-อำนาจเจริญ). การศึกษาอิสระ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
อุบลราชธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

- สมคิด ชิงชัย. (2553) สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามโครงการพัฒนาเชิงระบบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สมชาย วรกิจเกษมสกุล. (2554). สถิติประยุกต์เพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุตรธานี : อักษรศิลป์การพิมพ์.
- สมลักษณ์ พรหมมีเนตร. (2547) ระบบการบริหารงานที่ปรึกษานักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ กศ.ค. (การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สมลักษณ์ พรหมมีเนตร และฉันทนา จันทร์บรรจง. (2545). การกำหนดคุณสมบัติและบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษานักเรียนและการสร้างรูปแบบการบริหารงานที่ปรึกษานักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. พิษณุโลก : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สมศักดิ์ วรรณศิริ. (2550). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3 - 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สายสมร ยูนิมิ. (2545, พฤษภาคม 2545). “ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน : แนวทางหนึ่งในการปฏิรูปการเรียนรู้ของกรมสามัญศึกษา,” วารสารวิชาการ. 5 (5) : 74
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2553) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). คู่มือวิทยากรเครือข่ายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). คู่มือวิทยากรเครือข่ายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : พรินทวาทกราฟฟิค.
- _____. (2547). คู่มือวิทยากรเครือข่ายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. (2556). ข้อมูลการออกกลางคัน ปีการศึกษา 2556. บุรีรัมย์ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32.
- สุดาพรรณ กาลพงษ์. (2553). ปัญหาและแนวทางการแก้ไขการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 5. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุภาพ อัยยะ. (2552). สภาพและปัญหาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). เลข : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- เสถียร ทามัง. (2551). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเทศบาล วัดศรีปิงเมือง จังหวัดเชียงใหม่. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- อภิชาติ เศรษฐวิชัยกิจการ. (2547, เมษายน – มิถุนายน). “ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน,” วารสารวิชาการ. 2 (7) : 59 – 64.
- อัญชญา พงษ์จันโอ. (2554). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพนัสพิทยาคาร จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อุทัย วงศ์จันทร์. (2552). สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่จัดการศึกษา ช่วงชั้นที่ 1 – 3 ในอำเภอฝาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงราย : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- อำไพ สุจริตกุล. (ม.ป.ป.). ขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของการสอนระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : พาส พับลิชชิ่ง.
- Biddle, Virginia Sue. (2009). **Student Assistance Program Outcomes of Student at Risk For Suicide**, Dissertation Abstracts International. 69 (7) : January.
- Gunderson, J. (2001). **Family Group Conference : An Innovative Approach to Truancy In School** : A Case Study, Dissertation Abstracts International. 62 (06).

Joseph, Grail Elizebth. (2001). **If you're Happy and You Know It : The Emotion Literacy Social Information Processing Scripts of Young, High – Rish Children.** Doctor's Thesis. Washington : University of Washington.

Kosse, Stacy. (2007). **Integrity of SAT Intervention : Relationship of Components to Student Outcomes.** Dissertation Abstracts International. 67 (8) : unpagged ; February.

Krejcie, R. V. & Morgan, D.V.(1970). **Determining sample size for research activities,** Education and Psychological Measurement, 30 (3), 607 - 610

มหาวิทยาลัยสุโขทัย
Buriram Rajabhat University

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความร่วมมือการตอบแบบสอบถาม

ที่ ศธ. ๐๕๔๕.๑๑(๑)/ว๓๓๓

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน .....

ด้วย นายวรารุฒิ เหล่าจินดา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒” โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษา เข้าเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร. ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๕๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ. ๐๕๔๕.๑๑/ว๑๓๓

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจรัส อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขออนุญาตเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายอุเทน ระวังใจ

ด้วย นายวรารุณี เหล่าจินดา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒” โดยมี ผศ.ดร.สงวน ทรงวิวัฒน์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขออนุญาตจากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้วิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุญาตและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร. ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๕๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ. ๐๕๔๕.๑๑/ว๑๓๓

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายประชัย พรสง่ากุล

ด้วย นายวรารุฒิ เหล่าจินดา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒” โดยมี ผศ.ดร.สงวน ทรงวิวัฒน์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือในการทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้วิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร. ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๕๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ. ๐๕๔๕.๑๑/ว๑๓๓

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางฐิตารีย์ ปริกฤษสิษฐ์

ด้วย นายวรารุฒิ เหล่าจินดา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒” โดยมี ผศ.ดร.สงวน ทรงวิวัฒน์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้วิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร. ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๕๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ. ๐๕๔๕.๑๑/๓๒๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนหนองบุญมากประสงค์วิทยา

ด้วย นายวรารุฒิ เหล่าจินดา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต ๓๒” โดยมี ผศ.ดร.สงวน ทรงวิวัฒน์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นายวรารุฒิ เหล่าจินดา ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง สำหรับกำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร. ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๕๖๘ ๑๖๕๖

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่อง

สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

2. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ตอนที่ 3 สอบถามความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

3. ในฐานะที่ท่านเป็นผู้มีประสบการณ์ตรงในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน โปรดตอบแบบสอบถามทุกตอนและทุกข้อตามความเป็นจริง ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวางแผนและปรับปรุงการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ข้อมูลที่ได้จะนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น จะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อท่านหรือหน่วยงานของท่านแต่ประการใด

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้เป็นอย่างดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

วราวุฒิ เหล่าจินดา

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. ระดับการศึกษา

- ( ) ปริญญาตรี
- ( ) สูงกว่าปริญญาตรี

2. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

- ( ) ต่ำกว่า 10 ปี
- ( ) 10 ปีขึ้นไป

3. ขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน

- ( ) โรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนตั้งแต่ 1 – 499 คน
- ( ) โรงเรียนขนาดกลาง มีนักเรียนตั้งแต่ 500 – 1,499 คน
- ( ) โรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียนตั้งแต่ 1,500 – 2,399 คน
- ( ) โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีนักเรียนตั้งแต่ 2,400 คนขึ้นไป

ตอนที่ 2

สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

คำชี้แจง : ขอความกรุณาท่านอ่านข้อความในแต่ละข้อพร้อมกับทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง
ระดับความคิดเห็นตามสภาพความเป็นจริง โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

- 5 หมายถึง มีสภาพปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีสภาพปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีสภาพปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีสภาพปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีสภาพปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อ	สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับสภาพปัญหา				
		5	4	3	2	1
0	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนมีข้อมูลทั่ว ๆ ไป ของนักเรียนเป็นปัจจุบันและ สามารถนำมาอ้างอิงได้		✓			
00	โรงเรียนมีการจัดทำระเบียบสะสมนักเรียนเป็นระดับชั้นและ เป็นปัจจุบัน			✓		

จากตัวอย่างในข้อ 0 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามประสบปัญหาที่โรงเรียนมีข้อมูลทั่ว ๆ
ไป ของนักเรียนเป็นปัจจุบันและสามารถนำมาอ้างอิงได้ อยู่ในระดับมาก

จากตัวอย่างในข้อ 00 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามประสบปัญหาที่โรงเรียนมีการจัดทำ
ระเบียบสะสมนักเรียนเป็นระดับชั้นและเป็นปัจจุบัน อยู่ในระดับปานกลาง

แบบสอบถาม

สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ข้อ	สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับสภาพปัญหา				
		5	4	3	2	1
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนมีข้อมูลทั่ว ๆ ไป ของนักเรียนเป็นปัจจุบันและ สามารถนำมาอ้างอิงได้					
2	โรงเรียนมีการจัดทำระเบียบสนับสนนักเรียนเป็นระดับชั้น และเป็นปัจจุบัน					
3	โรงเรียนมีการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเพิ่มเติมจาก ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การเยี่ยมบ้าน สัมภาษณ์ สสำรวจ ทดสอบ เป็นต้น					
4	โรงเรียนมีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล สรุปผล และเก็บรวบรวมอย่างเป็นระบบ สามารถให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง กับนักเรียนได้					
5	ครูมีและทราบข้อมูลของนักเรียนทุกคนที่ตนเองรับผิดชอบ					
6	การคัดกรองนักเรียน โรงเรียนมีการประชุมครูเพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรอง ในการจัดกลุ่มนักเรียน					
7	ครูเข้าใจในการใช้เครื่องมือคัดกรองและสามารถแปลผลได้					
8	โรงเรียนคัดกรองนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ ก กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ได้อย่างชัดเจน					
9	ครูเก็บผลการคัดกรองเป็นความลับ					
10	โรงเรียนมีการจัดทำเอกสารสารสนเทศผลการคัดกรองนักเรียน ที่เป็นปัจจุบันและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ					

ข้อ	สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับสภาพปัญหา				
		5	4	3	2	1
11	โรงเรียนมีการแจ้งให้ผู้ปกครองได้ทราบข้อมูลนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา เพื่อขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเหมาะสม					
12	โรงเรียนมีการรายงานผลการคัดกรองนักเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาให้การช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม					
13	การส่งเสริมนักเรียน โรงเรียนมีแผน/โครงการ/กิจกรรม ที่ส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนที่ครอบคลุมทุกกลุ่ม					
14	โรงเรียนจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนทุกชั้นพร้อมกัน อย่างสม่ำเสมอ					
15	โรงเรียนมีการรายงานผลการจัดกิจกรรมต่อผู้ปกครองหรือชุมชนอย่างสม่ำเสมอ					
16	ครูมีการจัดกิจกรรม โฮมรูมที่หลากหลายทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ให้มีบรรยากาศอบอุ่นเหมือนเป็นครอบครัวเดียวกัน					
17	ครูมีการจัดกิจกรรมแนะแนวและบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ					
18	ครูสำรวจความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งร่วมกันกำหนดรูปแบบของกิจกรรมตามความสนใจของใคร					
19	ครูให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของทางโรงเรียน					
20	ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของทางโรงเรียน					
	การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา					
21	โรงเรียนมีการเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ					
22	โรงเรียนมีครูแนะแนวหรือครูที่ทำหน้าที่แนะแนวโดยเฉพาะ					
23	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไข้ปัญหา					

ข้อ	สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับสภาพปัญหา				
		5	4	3	2	1
24	โรงเรียนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของตนเอง					
25	โรงเรียนจัดทำรายงานและประเมินผลการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาย่างเป็นระบบ					
26	ครูใช้หลักจิตวิทยาเหมาะสมกับวัยและเหตุการณ์ปัจจุบันในการให้คำปรึกษานักเรียน					
27	โรงเรียนติดตามดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาอย่างใกล้ชิด และต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ					
28	โรงเรียนให้คำปรึกษาและความช่วยเหลือแก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา โดยยึดหลักเมตตาธรรมและใช้หลักจิตวิทยา					
29	การส่งต่อ โรงเรียนแยกกลุ่มนักเรียนที่จะส่งต่อไว้อย่างชัดเจน					
30	โรงเรียนมีการประสานงานกับครูที่จะช่วยเหลือนักเรียนภายในโรงเรียน เช่น ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง ครูฝ่ายวิชาการ เป็นต้น					
31	โรงเรียนชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงความจำเป็นในการส่งต่อ					
32	โรงเรียนมีการประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอก					
33	โรงเรียนมีการบันทึกการส่งต่อนักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร					
34	โรงเรียนมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่องขณะที่นักเรียนอยู่ในระหว่างการดูแลช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ					
35	โรงเรียนมีการสรุปผลการส่งต่ออย่างเป็นระบบ					

ตอนที่ 3

ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

.....

คำชี้แจง : โปรดแสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาที่พบและ
ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา เรื่องการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
(ถ้ามี)

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

.....

.....

.....

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน

.....

.....

.....

3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน

.....

.....

.....

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

5. ด้านการส่งต่อ

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ก

คำอ่านจําแนกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ข้อ	สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	t
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนมีข้อมูลทั่ว ๆ ไป ของนักเรียนเป็นปัจจุบันและสามารถนำมาอ้างอิงได้	1.98
2	โรงเรียนมีการจัดทำระเบียบสะสมนักเรียนเป็นระดับชั้นและเป็นปัจจุบัน	1.95
3	โรงเรียนมีการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเพิ่มเติมจากผู้ปกครองนักเรียนและ ชุมชนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การเยี่ยมบ้าน สังเกต สัมภาษณ์ สํารวจ ทดสอบ เป็นต้น	1.77
4	โรงเรียนมีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล สรุปผล และเก็บรวบรวม อย่างเป็นระบบ สามารถให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนได้	2.23
5	ครูมีและทราบข้อมูลของนักเรียนทุกคนที่ตนเองรับผิดชอบ	1.96
	การคัดกรองนักเรียน	
6	โรงเรียนมีการประชุมครูเพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรองในการจัดกลุ่มนักเรียน	1.85
7	ครูเข้าใจในการใช้เครื่องมือคัดกรองและสามารถแปลผลได้	1.77
8	โรงเรียนคัดกรองนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมี ปัญหา ได้อย่างชัดเจน	1.92
9	ครูเก็บผลการคัดกรองเป็นความลับ	1.83
10	โรงเรียนมีการจัดทำเอกสารสารสนเทศผลการคัดกรองนักเรียนที่เป็นปัจจุบัน และจัดเก็บอย่างเป็นระบบ	1.91
11	โรงเรียนมีการแจ้งให้ผู้ปกครองได้ทราบข้อมูลนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง และ กลุ่มมีปัญหา เพื่อขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนอย่างเหมาะสม	1.98
12	โรงเรียนมีการรายงานผลการคัดกรองนักเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ เป็นข้อมูลในการพิจารณาให้การช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม	1.96
	การส่งเสริมนักเรียน	
13	โรงเรียนมีแผน/โครงการ/กิจกรรม ที่ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่ครอบคลุม ทุกกลุ่ม	1.94
14	โรงเรียนจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนทุกชั้นพร้อมกันอย่างสม่ำเสมอ	1.87

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย (ต่อ)

ข้อ	สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	t
15	โรงเรียนมีการรายงานผลการจัดกิจกรรมต่อผู้ปกครองหรือชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	1.79
16	ครูมีการจัดกิจกรรมโฮมรูมที่หลากหลายทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ให้มีบรรยากาศอบอุ่นเหมือนเป็นครอบครัวเดียวกัน	1.91
17	ครูมีการจัดกิจกรรมแนะแนวและบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ	2.01
18	ครูสำรวจความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งร่วมกันกำหนดรูปแบบของกิจกรรมตามความสนใจของใคร	1.88
19	ครูให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของทางโรงเรียน	1.95
20	ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของทางโรงเรียน	2.01
การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา		
21	โรงเรียนมีการเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	1.99
22	โรงเรียนมีครูแนะแนวหรือครูที่ทำหน้าที่แนะแนวโดยเฉพาะ	1.82
23	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไข้ปัญหา	1.92
24	โรงเรียนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของตนเอง	1.99
25	โรงเรียนจัดทำรายงานและประเมินผลการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไข้ปัญหาอย่างเป็นระบบ	2.12
26	ครูใช้หลักจิตวิทยาเหมาะสมกับวัยและเหตุการณ์ปัจจุบันในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน	1.95
27	โรงเรียนติดตามดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาอย่างใกล้ชิด และต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ	1.79
28	โรงเรียนให้คำปรึกษาและความช่วยเหลือแก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา โดยยึดหลักเมตตาธรรมและใช้หลักจิตวิทยา	1.99

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย (ต่อ)

ข้อ	สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	t
	การส่งต่อ	
29	โรงเรียนแยกกลุ่มนักเรียนที่จะส่งต่อไว้อย่างชัดเจน	2.05
30	โรงเรียนมีการประสานงานกับครูที่จะช่วยเหลือนักเรียนภายในโรงเรียน เช่น ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง ครูฝ่ายวิชาการ เป็นต้น	1.90
31	โรงเรียนชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงความจำเป็นในการส่งต่อ	1.93
32	โรงเรียนมีการประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอก	1.87
33	โรงเรียนมีการบันทึกการส่งต่อนักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร	1.83
34	โรงเรียนมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่องขณะที่นักเรียนอยู่ในระหว่างการดูแล ช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ	1.92
35	โรงเรียนมีการสรุปผลการส่งต่ออย่างเป็นระบบ	1.79

ภาคผนวก ง

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Buriram Rajabhat University

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

A listwise deletion based on all variables in the procedure

Reliability Statistics

N of items	N of cases	Cronbach's Alpha
35	30	.856

ภาคผนวก จ

ค่าความสอดคล้อง (IOC)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Buriram Rajabhat University

ผลการประเมินความสอดคล้อง (IOC)

ข้อ	สภาพปัญหาการดำเนินงาน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC
		1	2	3	
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนมีข้อมูลทั่ว ๆ ไป ของนักเรียนเป็นปัจจุบันและสามารถนำมาอ้างอิงได้	1	1	1	1
2	โรงเรียนมีการจัดทำระเบียบสะสมนักเรียนเป็นระดับชั้น และเป็นปัจจุบัน	1	1	1	1
3	โรงเรียนมีการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเพิ่มเติมจากผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การเยี่ยมบ้าน สัมภาษณ์ สํารวจ ทดสอบ เป็นต้น	1	1	1	1
4	โรงเรียนมีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล สรุปผล และเก็บรวบรวมอย่างเป็นระบบ สามารถให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนได้	1	1	1	1
5	ครูมีและทราบข้อมูลของนักเรียนทุกคนที่ตนเองรับผิดชอบ	1	1	0	0.67
6	การคัดกรองนักเรียน โรงเรียนมีการประชุมครูเพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรองในการจัดกลุ่มนักเรียน	1	1	1	1
7	ครูเข้าใจในการใช้เครื่องมือคัดกรองและสามารถ แปลผลได้	1	1	1	1
8	โรงเรียนคัดกรองนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ได้อย่างชัดเจน	1	1	1	1
9	ครูเก็บผลการคัดกรองเป็นความลับ	1	1	0	0.67
10	โรงเรียนมีการจัดทำเอกสารสารสนเทศผลการคัดกรองนักเรียนที่เป็นปัจจุบันและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ	1	1	1	1
11	โรงเรียนมีการแจ้งให้ผู้ปกครองได้ทราบข้อมูลนักเรียน ที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา เพื่อขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเหมาะสม	1	1	1	1

ผลการประเมินความสอดคล้อง (IOC)

ข้อ	สภาพปัญหาการดำเนินงาน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC
		1	2	3	
12	โรงเรียนมีการรายงานผลการคัดกรองนักเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณา ให้การช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม	1	1	1	1
13	การส่งเสริมนักเรียน โรงเรียนมีแผน/โครงการ/กิจกรรม ที่ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่ครอบคลุมทุกกลุ่ม	1	1	1	1
14	โรงเรียนจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนทุกชั้นพร้อมกันอย่างสม่ำเสมอ	1	1	1	1
15	โรงเรียนมีการรายงานผลการจัดกิจกรรมต่อผู้ปกครองหรือชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	1	1	1	1
16	ครูมีการจัดกิจกรรมโฮมรูมที่หลากหลายทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ให้มีบรรยากาศอบอุ่นเหมือนเป็นครอบครัวเดียวกัน	1	1	1	1
17	ครูมีการจัดกิจกรรมแนะแนวและบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ	1	1	1	1
18	ครูสำรวจความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งร่วมกันกำหนดรูปแบบของกิจกรรม ตามความสนใจของใคร	1	1	1	1
19	ครูให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของทางโรงเรียน	1	1	0	0.67
20	ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของทางโรงเรียน	1	1	1	1
	การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา				
21	โรงเรียนมีการเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	1	1	1	1
22	โรงเรียนมีครูแนะแนวหรือครูที่ทำหน้าที่แนะแนวโดยเฉพาะ	1	1	1	1
23	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไข้ปัญหา	1	1	1	1

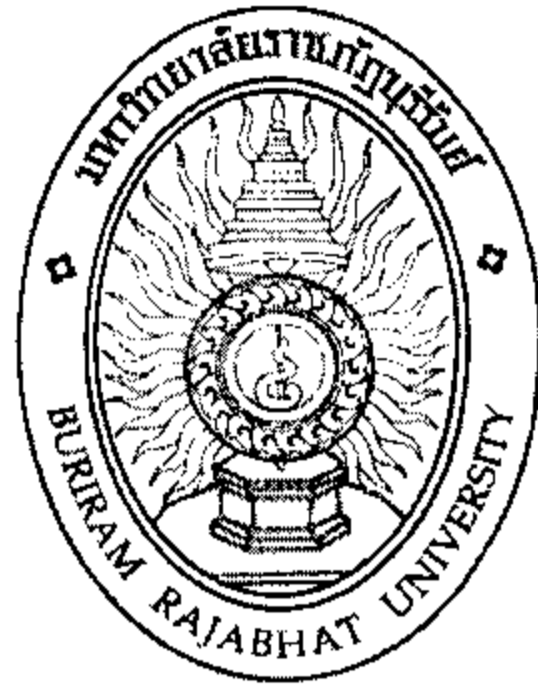
ผลการประเมินความสอดคล้อง (IOC) (ต่อ)

ข้อ	สภาพปัญหาการดำเนินงาน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC
		1	2	3	
24	โรงเรียนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของตนเอง	1	1	1	1
25	โรงเรียนจัดทำรายงานและประเมินผลการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาย่างเป็นระบบ	1	1	1	1
26	ครูใช้หลักจิตวิทยาวัยรุ่น ในการให้คำปรึกษานักเรียน	1	1	0	0.67
27	โรงเรียนติดตามดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาอย่างใกล้ชิด และต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ	1	1	1	1
28	โรงเรียนให้คำปรึกษาและความช่วยเหลือแก่นักเรียน กลุ่มเสี่ยง/ มีปัญหา โดยยึดหลักเมตตาธรรมและ ใช้หลักจิตวิทยา	1	1	1	1
	การส่งต่อ				
29	โรงเรียนแยกกลุ่มนักเรียนที่จะส่งต่อไว้อย่างชัดเจน	1	1	1	1
30	โรงเรียนมีการประสานงานกับครูที่จะช่วยเหลือนักเรียนภายในโรงเรียน เช่น ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง ครูฝ่ายวิชาการ เป็นต้น	1	1	1	1
31	โรงเรียนชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงความจำเป็นในการส่งต่อ	1	1	1	1
32	โรงเรียนมีการประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอก	1	1	1	1
33	โรงเรียนมีการบันทึกการส่งต่อนักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร	1	1	1	1
34	โรงเรียนมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่องขณะที่นักเรียนอยู่ในระหว่างการดูแลช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ	1	1	1	1
35	โรงเรียนมีการสรุปผลการส่งต่ออย่างเป็นระบบ	1	1	1	1

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล	นายวรารุณี เหล่าจินดา
วันเดือนปีเกิด	1 สิงหาคม 2518
สถานที่เกิด	52 หมู่ที่ 7 ตำบลไทยเจริญ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ 31220
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	52 หมู่ที่ 7 ตำบลไทยเจริญ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ 31220
ที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนหนองกืฬวิทยาคม อำเภอหนองกืฬ จังหวัดบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	ครู คศ. 1
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2529 ประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านไทยเจริญ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2535 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนละหานทรายรัชดาภิเษก อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2541 ปริญญาตรีครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) วิชาเอกดนตรีศึกษา สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2559 ปริญญาโท ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ บุรีรัมย์ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

วิทยานิพนธ์
ของ
วราวุฒิ เหล่าจินดา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

กันยายน 2559

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

**STATE OF PROBLEMS ON STUDENTS COUNSELING SYSTEM
IMPLEMENTATION AT SCHOOLS UNDER THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 32**

Warawut Laojinda

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Educational Administration**

September 2016

Copyright of Buriram Rajabhat University

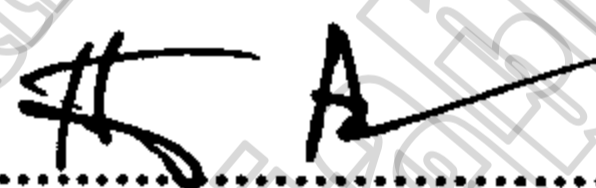

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นายวราวุฒิ เหล่าจินดา
ศึกษาข้อแล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะกรรมการสอบ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สงวน ทรงวิวัฒน์)
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตยา บรรณประสิทธิ์)
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

..... กรรมการ
(ดร.เผ่าพงษ์ทัศน์ บุญกะนันท์)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

วันที่..... เดือน..... 25 ก.ย. 2559 พ.ศ.....

ชื่อเรื่อง	สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32		
ผู้วิจัย	วราวุฒิ เหล่าจินดา		
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สงวน ทรงวิวัฒน์	ที่ปรึกษาหลัก	
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตยา บรรณประสิทธิ์	ที่ปรึกษาร่วม	
ปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ปีที่พิมพ์	2559

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยจำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 338 คน ซึ่งได้จากตารางการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครชชีและมอร์แกน และใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งมี 3 ลักษณะ ได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น 0.856 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีของเซฟเฟ่

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน และระดับน้อย 1 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาลำ ได้แก่ ด้านการส่งต่อ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งเสริมนักเรียน ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการส่งต่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา และ ด้านการส่งต่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการส่งต่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

5. ครูได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีจำนวนมากที่สุด ได้แก่ นักเรียนและผู้ปกครองไม่ให้ข้อมูลตามความเป็นจริง รองลงมาคือ ครูและผู้ปกครองขาดความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา ตามลำดับ

TITLE State of Problems on Students Counseling System Implementation at Schools under the Secondary Educational Service Area Office 32

AUTHOR Warawut Laojinda

THESIS ADVISORS Assistant Professor Dr. Sanguan Songwiwat Major Advisor
Assistant Professor Dr. Nittaya Bunprasit Co - advisor

DEGREE Master of Education **MAJOR** Educational Administration

SCHOOL Buriram Rajabhat University **YEAR** 2016

ABSTRACT

The purposes of this research were to study and compare state of problems on students counseling system implementation according to opinions of the teachers at schools under the Secondary Educational Service Area Office 32. They were classified by educational background, work experiences and school sizes. The sample consisted of 338 teachers at the schools under the Secondary Educational Service Area Office 32 in academic year 2013. They were selected by using the table of Krejcie & Morgan and stratified random sampling. The research tool was a questionnaire with three parts: checklist, five-rating scales and open-ended questions with the reliability of 0.856. The statistics used to analyze the obtained data were frequency, percentage, mean and standard deviation. Moreover, the hypothesis was tested by using independent t-test, One Way ANOVA. Moreover, the paired differences were compared by using a Scheffe's method if the differences of each aspect were found significantly. The results revealed that:

1. The state of problems on students counseling system implementation according to opinions of the teachers at schools under the Secondary Educational Service Area Office 32 was overall found at a moderate level. Having considered each aspect, it showed that four aspects were found at a moderate level while one aspect was found at a low level. Moreover, the following aspects were ranked from the average high to low levels: forwarding students, knowing an individual student, screening students, problems prevention and solutions and promoting students, respectively.

2. Having compared the sample's opinions on the aforementioned issue, classified by their educational background, it showed that their opinions were overall significantly different at the statistical level of .05. Having considered each aspect, forwarding students was significantly different at the statistical level of .01 while other aspects were not found different.

3. Having compared the sample's opinions on the aforementioned issue, classified by their work experiences, it showed that their opinions were overall significantly different at the statistical level of .01. Having considered each aspect, three aspects i.e., screening students, problems prevention and solutions, and forwarding students was significantly different at the statistical level of .01 while other aspects were not found different.

4. Having compared the sample's opinions on the aforementioned issue, classified by their school sizes, it showed that their opinions were overall significantly different at the statistical level of .01. Having considered each aspect, three aspects i.e., screening students, promoting students and forwarding students was significantly different at the statistical level of .01 while other aspects were not found different.

5. The sample's other opinions and suggestions about this issue were as follows:
Students and parents do not provide true information. Teachers and parents lack knowledge and understanding of the students counseling system. And parents do not cooperate in preventing and solving problems.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้โดยได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สงวน ทรงวิวัฒน์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตยา บรรณประสิทธิ์ ที่ปรึกษาร่วม และอาจารย์ ดร.เผ่าพงษ์พัฒน์ บุญกะนันท์ กรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ ที่กรุณาช่วยเหลือให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องตั้งแต่ต้นจน สำเร็จเรียบร้อยด้วยความเอาใจใส่ รวมทั้งได้อบรมประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทั้งประสบการณ์ อันมีค่ายิ่งให้แก่ผู้วิจัย และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ที่ได้อำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ในการประสานงานในการจัดทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน คือ นายประชัย พรสง่ากุล ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ โรงเรียนหนองก๊กพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 นางสาวจิตาวิทย์ ปริกกุลพิสัย ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนร่มเกล้า บุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 และนายอุเทน ระวะใจ ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนหนองก๊กพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 ซึ่งกรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ และแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัยให้สมบูรณ์

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ที่กรุณาอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ตลอดจนคุณครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ที่กรุณาตอบแบบสอบถามการวิจัย และขอขอบคุณ ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงานที่ได้อนุเคราะห์ช่วยเหลืองานในหน้าที่ของผู้วิจัย ทำให้งานใน หน้าที่ไม่มีปัญหาและสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ประโยชน์และคุณค่าที่เกิดขึ้นจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณบิดา มารดา ผู้ให้กำเนิด บุรพาจารย์ คณาจารย์ที่ได้อบรมสั่งสอน ช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยใน ครั้งนี้

วราวุฒิ เหล่าจินดา

สารบัญ

	หน้า
หน้าอำนวยการ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
ประกาศคุณูปการ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพประกอบ	ต
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
สมมุติฐานของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
นโยบายเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	9
นโยบายเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	9
หลักการเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	13
แนวคิดเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	20

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	24
ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	24
ขอบข่ายการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	25
องค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	29
การบริหารงานการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	50
ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน.....	51
ประโยชน์ของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	53
บทบาทและหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	55
บทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษา.....	59
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	64
งานวิจัยในประเทศ.....	64
งานวิจัยต่างประเทศ.....	70
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	73
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	73
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	76
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	78
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	85

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	115
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	115
สมมติฐานของการวิจัย.....	115
วิธีดำเนินการวิจัย.....	116
สรุปผลการวิจัย.....	118
อภิปรายผล.....	120
ข้อเสนอแนะ.....	125
บรรณานุกรม.....	127
ภาคผนวก.....	134
ภาคผนวก ก หนังสือขอความร่วมมือการตอบแบบสอบถาม.....	135
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	141
ภาคผนวก ค ค่าอำนาจจำแนกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	149
ภาคผนวก ง ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	153
ภาคผนวก จ ค่าความสอดคล้อง (IOC).....	155
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	159

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
2.1 ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่ควรทราบ.....	27
2.2 ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่ควรทราบ.....	31
2.3 เกณฑ์การคัดกรองและแหล่งข้อมูลเพื่อคัดกรองนักเรียนแต่ละด้าน.....	35
2.4 ตารางจัดกิจกรรมโฮมรูม.....	39
2.5 การจัดกิจกรรมประชุมชั้นเรียน.....	41
2.6 การให้การปรึกษาเบื้องต้น.....	43
2.7 การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของนักเรียน.....	44
2.8 แนวดำเนินการส่งต่อนักเรียน.....	49
3.1 จำนวนประชากร โรงเรียนที่ส่งมาได้และกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามอำเภอและขนาดของโรงเรียน.	74
3.2 จำนวนประชากรครูใน โรงเรียนที่ส่งมาได้และกลุ่มตัวอย่างครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จากโรงเรียนกลุ่ม ตัวอย่างจำแนกตามอำเภอและขนาดของโรงเรียน.....	75
4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน.....	86
4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้าน.....	87
4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมและ รายข้อ.....	88
4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยรวมและรายข้อ.....	89

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยรวมและรายข้อ	90
4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยรวมและ รายข้อ	92
4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการส่งต่อ โดยรวมและรายข้อ	93
4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีระดับการศึกษา ปริญญาตรีเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและ รายด้าน	94
4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีระดับการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรีเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้าน	95
4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 10 ปี เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้าน	96
4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน 10 ปีขึ้นไป เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้าน	97

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานใน โรงเรียนขนาดเล็กเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้าน.....	98
4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานใน โรงเรียนขนาดกลางเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้าน.....	99
4.14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานใน โรงเรียนขนาดใหญ่เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้าน.....	100
4.15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานใน โรงเรียน ขนาดใหญ่พิเศษ เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้าน.....	101
4.16 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้าน.....	102
4.17 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวม และรายด้าน	103

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.18 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน	104
4.19 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน รวมทุกด้าน เป็นรายคู่.....	106
4.20 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน เป็นรายคู่.....	107
4.21 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน เป็นรายคู่.....	108
4.22 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ด้านการส่งต่อ เป็นรายคู่.	109
4.23 จำนวนและร้อยละความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	110
4.24 จำนวนและร้อยละความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 ด้านการคัดกรองนักเรียน.....	111

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.25 จำนวนและร้อยละความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการส่งเสริมนักเรียน.....	112
4.26 จำนวนและร้อยละความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา.....	113
4.27 จำนวนและร้อยละความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการส่งต่อ.....	114

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
2.1 ขั้นตอนการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล	20
2.2 กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	26
2.3 กระบวนการดำเนินงานเพื่อการแก้ไขปัญหา นักเรียนของครูแนะแนว/ฝ่ายปกครอง..	48
2.4 โครงสร้างของการทำงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	50
2.5 การดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	51
2.6 โครงสร้างคณะกรรมการในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	58
2.7 การทำงานประสานกันและร่วมงานกันเป็นทีม	58

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพสังคมปัจจุบัน ภัยที่จะเกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนมีมากมาย เช่น ภัยจากสิ่งเสพติด การถูกลวนลามทางเพศ การใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา การถูกมอมเมาจากสื่อลามกอนาจาร โดยเฉพาะภัยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่กำลังเข้าสู่ช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่ถูกชักจูงได้ง่าย ในทุกด้าน ทั้งความประพฤติ ความคิด การเรียนรู้และวัฒนธรรม จะมีการฝ่าฝืนระเบียบวินัยของโรงเรียน การหนีเรียน เที่ยวเตร่ยามวิกาล มั่วสุมและเสพสารเสพติด ซึ่งเป็นภัยที่เกิดปัญหาที่ต้องรับการแก้ไขอย่างรีบด่วน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ แลคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและแนวทางการจัดการศึกษา ยังได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคน โดยยึดหลักการว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งเรื่องหนึ่งที่กำหนดให้ดำเนินการ คือเรื่องความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ทั้งนี้การจัดกระบวนการเรียนการสอน ให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้รู้จักคิดเป็นทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา อีกทั้งมีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542 : 10) นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการ (2546ก : 11) ได้จัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้มีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบมีความชัดเจน มีการประสานความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนรวมทั้งมีวิธีการจัดกิจกรรมและเครื่องมือต่าง ๆ ที่มีคุณภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน อันจะส่งผลให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ โดยดำเนินการตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีครูเป็นบุคลากรหลัก

ในการปฏิบัติงานที่มีองค์ประกอบสำคัญ คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อ

การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ เป็นการสร้างกลยุทธ์ใหม่ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สามารถตอบสนองความต้องการของบุคคลในสังคมไทย ผู้เรียนมีศักยภาพในการแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในสังคมโลก ปลุกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : จ) การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมและมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนานักเรียน เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งทางด้านการสื่อสาร เทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อผู้คนในเชิงบวกแล้ว ในเชิงลบก็มีปรากฏเช่นกัน เป็นต้นว่า ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาการแข่งขันในรูปแบบต่าง ๆ ปัญหาครอบครัวซึ่งก่อเกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด มีการปรับตัวที่ไม่เหมาะสม หรืออื่น ๆ ที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิต และสุขภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นภาพความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามความมุ่งหวังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกคน โดยเฉพาะบุคคลากรทุกคนในโรงเรียน ซึ่งมีครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรักและเมตตา ที่มีต่อศิษย์และภาคภูมิใจในบทบาทที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เติบโตงอกงาม เป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคม (พึงใจ รังคะวงษ์. 2549 : 2)

ในขณะเดียวกัน กษมา วรวรรณ ณ อุรุยา (2550 : 5) ได้กล่าวว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีนโยบายเร่งพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมทั่วประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา หลังพบว่าเด็กมัธยมศึกษาตอนต้นกว่าแสนคนอยู่ในกลุ่มเสี่ยง เหตุสำคัญเพราะครูที่ปรึกษาภาระมากจนไม่มีเวลาดูแลเด็ก และโรงเรียนกลุ่มนี้ยังไม่ค่อยมีระบบดูแลนักเรียนที่เข้มแข็ง ขณะที่ข้อมูลสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนมัธยมทั่วประเทศเกือบ 3,000 โรงเรียน อยู่ในกลุ่มเสี่ยงกว่าแสนคนทั่วประเทศ ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนออกกลางคัน เนื่องจากผลการเรียนไม่ดีและพฤติกรรมไม่ดี เช่น ดิถยาเสพติด ปัญหาเรื่องเพศ จึงจำเป็นต้องฟื้นฟูระบบ

ดูแลนักเรียนของโรงเรียนมัธยม รวมทั้งโรงเรียนขยายโอกาสให้เข้มแข็ง ที่ผ่านมาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียน ซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่น ได้เท่าที่ควรสิ่งแรกที่ต้องแก้ปัญหานี้ คือ เรื่องของครูที่ปรึกษาซึ่งส่วนใหญ่มีภาระมากอยู่แล้ว จึงไม่มีเวลาเตรียมกิจกรรมดูแลนักเรียนในฐานะครูที่ปรึกษาได้อย่างดีเพราะฉะนั้นอาจจะให้ครูแนะแนวเปลี่ยนบทบาทมาเป็นพี่เลี้ยงคอยช่วยครูที่ปรึกษาอีกทางหนึ่ง นอกจากนี้ ยังจะต้องพัฒนานักเรียนกลุ่มหนึ่งขึ้นมาในโรงเรียนและเสริมกลไกบางอย่าง เพื่อให้ให้นักเรียนกลุ่มดังกล่าวทำหน้าที่ให้คำปรึกษากับเพื่อน ๆ ในลักษณะของกลุ่มเพื่อนเตือนเพื่อนหรือเพื่อนช่วยเพื่อนได้ ประสิทธิภาพมากขึ้นเนื่องจากนักเรียนจะสนใจปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนด้วยกันมากกว่าครู ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา 4 แห่งทั่วประเทศไทย เสริมความเข้มแข็งให้กับระบบดูแลนักเรียนประกอบด้วย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยทักษิณและมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จะทำหน้าที่เป็นฐานในการอบรมและเป็นพี่เลี้ยงให้กับโรงเรียนในแต่ละภูมิภาค โดยเน้นการอบรมเติมเต็มความรู้ให้กับครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว และผู้ปกครอง ตลอดจนเสริมกลไกให้เครือข่ายเพื่อนในโรงเรียน แบ่งโรงเรียนเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นโรงเรียนที่มีระบบดูแลเด็กกลุ่มเสี่ยงคืออยู่แล้ว ซึ่งต้องหาวิธีต่อยอดให้เป็นโรงเรียนต้นแบบ กลุ่มที่สองเป็นโรงเรียนที่มีระบบดูแลเด็กกลุ่มเสี่ยงอยู่แล้วแต่ต้องได้รับพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น และโรงเรียนที่ยังไม่มีระบบดูแลเด็กกลุ่มเสี่ยง ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขยายโอกาส ซึ่งจะต้องเข้าไปพัฒนาระบบดูแลนักเรียนอย่างมาก

ในปัจจุบันการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ในจังหวัดบุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ยังไม่ได้ผลเต็มที่ดังจะเห็นได้จากข้อมูลสารสนเทศ ปีการศึกษา 2556 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จากการตรวจพินิจข้อมูลในรอบปีการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า มีนักเรียนที่ ออกกลางคันในปีการศึกษา 2555 เป็นจำนวนมากด้วยสาเหตุหลายประการ ได้แก่ อพยพตามผู้ปกครอง จำนวน 67 คน มีปัญหาการปรับตัว จำนวน 130 คน มีปัญหาครอบครัว จำนวน 77 คน หาเลี้ยงครอบครัว จำนวน 18 คน เจ็บป่วยหรืออุบัติเหตุ จำนวน 12 คน สมรส จำนวน 70 คน ฐานะยากจน จำนวน 34 คน สาเหตุอื่น ๆ 191 คน รวมทั้งสิ้น 599 คน นักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับญาติ ไม่ได้อาศัยอยู่พ่อแม่ เพราะพ่อแม่ต้องไปทำงานที่ต่างจังหวัด หรือนักเรียนบางคนก็เป็นเด็กกำพร้าพ่อแม่ บางคนก็ไม่มีทั้งพ่อและแม่ ทำให้นักเรียนขาดความอบอุ่น หรือได้รับความรักที่ไม่เต็มที่จากผู้ปกครอง หรือบางปัญหาที่เกิดจากการเลี้ยงดูที่ผิด ๆ ของผู้ปกครอง ตามใจลูกมากเกินไป ประกอบทั้งความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เป็นไปอย่าง

รวดเร็วทำให้เกิดปัญหาการติดเกมส์ ติดโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 32. 2556 : 1 - 30)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะครูและเป็นครูที่ปรึกษา
ได้ตระหนักถึงความสำคัญของงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นอย่างยิ่งว่าจะมีส่วนช่วยเหลือ
และสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ลดลงได้ จึงทำการศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนของครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
เพื่อจะได้ทราบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและเป็นแนวทาง
ในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพอันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพ
ผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นคนดี มีความรู้และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมี
ความสุขต่อไปพร้อมทั้งการบริหารงานโรงเรียนก็จะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนใน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความ
คิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยจำแนกตาม
ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ที่มีระดับ
การศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
แตกต่างกัน
2. ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ที่มี
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบ
ดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน
3. ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ปฏิบัติงาน
ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ซึ่งจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 และรวมทั้งเขตอื่น ๆ ด้วย ในการนำเอาผลการวิจัยไปแก้ปัญหาและพัฒนาการส่งเสริมดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยกำหนดตามกรอบในการปฏิบัติงานที่มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ด้าน ดังต่อไปนี้ (กรมสุขภาพจิต. 2551 : 7 - 24)

- 1.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 1.2 การคัดกรองนักเรียน
- 1.3 การส่งเสริมนักเรียน
- 1.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา
- 1.5 การส่งต่อ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 2,752 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครชชีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970 : 608 - 610 ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์สุวรรณรักษ์. 2555 : 148 - 149) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 338 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling)

3. ตัวแปร ตัวแปรที่ศึกษามีดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ

3.1.1 ระดับการศึกษา จำแนกเป็น

3.1.1.1 ปริญญาตรี

3.1.1.2 สูงกว่าปริญญาตรี

3.1.2 ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน จำแนกเป็น

3.1.2.1 ต่ำกว่า 10 ปี

3.1.2.2 10 ปีขึ้นไป

3.1.3 ขนาดของโรงเรียน จำแนกเป็น

3.1.3.1 โรงเรียนขนาดเล็ก

3.1.3.2 โรงเรียนขนาดกลาง

3.1.3.3 โรงเรียนขนาดใหญ่

3.1.3.4 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เพื่อให้มีความชัดเจน และสามารถสื่อสารให้เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงกำหนดคำนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. **สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน** หมายถึง สิ่งที่เป็นอุปสรรคหรือข้อขัดข้องที่ต้องพิจารณาและแก้ไขในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

2. **ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน** หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีระบบ มีขั้นตอนการดำเนินงาน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน โดยมีบุคคลที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยมุ่งหวังเพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์มีทักษะในการดำรงชีวิต และปลอดภัยจากวิกฤติทั้งปวง ซึ่งประกอบด้วย

2.1 **การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล** หมายถึง การรู้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนแต่ละคน เช่น ข้อมูลด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว ด้านสารเสพติด ด้านความปลอดภัย ด้านพฤติกรรมทางเพศ และด้านอื่น ๆ ที่ทำให้ครูมีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อคัดกรองนักเรียน เพื่อเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนา และสามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสม

2.2 **การคัดกรองนักเรียน** หมายถึง การใช้ข้อมูลจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อจำแนกนักเรียนออกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา เพื่อครูที่ปรึกษาจะได้จัดกิจกรรมและให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนแต่ละกลุ่มได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

2.3 การส่งเสริมนักเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในการดูแลรับผิดชอบของครูที่ปรึกษา ทั้งในกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา ให้สามารถพัฒนาเป็นบุคคลที่มีคุณภาพสูงสุดตามศักยภาพนักเรียนแต่ละคน สำหรับกลุ่มปกติต้องพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งกลุ่มเสี่ยงต้องจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาให้เป็นกลุ่มปกติและป้องกันไม่ให้เด็กกลุ่มนี้กลายเป็นกลุ่มที่มีปัญหาในอนาคต โดยครูที่ปรึกษาต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนเป็นสำคัญ

2.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา หมายถึง การดูแลเอาใจใส่และช่วยเหลือนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหาจำเป็นต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และหาวิธีการช่วยเหลือ โดยใช้รูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ การให้คำปรึกษาเบื้องต้น กิจกรรมในชั้นเรียน การสื่อสารกับผู้ปกครอง กิจกรรมเสริมหลักสูตรและการเยี่ยมบ้านนักเรียน

2.5 การส่งต่อ หมายถึง กระบวนการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อช่วยแก้ไขปัญหานักเรียน ในกรณีที่เป็นปัญหาที่มีความยากต่อการแก้ไขปัญหาช่วยเหลือของครูที่ปรึกษาโดยสามารถส่งต่อภายในโรงเรียน เช่น ครูแนะแนว ครูอนามัย ฝ่ายวิชาการ ฯลฯ หรือส่งต่อภายนอกโรงเรียน เช่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กต่างๆ จิตแพทย์ นักจิตวิทยา ฯลฯ

3. ระดับการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาสูงสุดของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 32 จำแนกได้ดังนี้

3.1 ปริญญาตรี

3.2 สูงกว่าปริญญาตรี

4. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน หมายถึง ระยะเวลาตั้งแต่การบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครู หรือระยะเวลาตั้งแต่มีการจ้างให้ดำรงตำแหน่งครูผู้สอน ครูอัตราจ้าง จนถึงปัจจุบัน จำแนกได้ดังนี้

4.1 ต่ำกว่า 10 ปี

4.2 10 ปีขึ้นไป

5. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง การกำหนดขนาดของโรงเรียนซึ่ง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งตามการจัดสรรงบประมาณโดยใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ในการจัดสรร แบ่งออกเป็น 4 ขนาด ดังนี้

5.1 โรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนตั้งแต่ 1 – 499 คน

5.2 โรงเรียนขนาดกลาง มีนักเรียนตั้งแต่ 500 – 1,499 คน

5.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียนตั้งแต่ 1,500 – 2,399 คน

5.4 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีนักเรียนตั้งแต่ 2,400 คนขึ้นไป

6. ครู หมายถึง บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้าน การเรียนการสอนและ การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32

7. โรงเรียน หมายถึง สถานศึกษาซึ่งเปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

8. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 หมายถึง หน่วยงานที่เกิดขึ้นตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 เรื่องกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งมีหน้าที่สนับสนุนส่งเสริม และประสานงานในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. นโยบาย หลักการ และแนวคิดเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. การบริหารงานการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
4. บทบาทและหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกัระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
5. บทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษา
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 6.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

นโยบาย หลักการ และแนวคิดเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

นโยบายเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบที่มีความสำคัญในการบริหารงานในโรงเรียน ดังนั้นจึงมีนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่าน ได้กล่าวถึงนโยบายเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2553 : 2 – 3)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานว่า หมายถึง การศึกษาก่อนระดับอุดมศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) มีหลักการจัดการศึกษา 3 ประการ คือ

1. เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
2. ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. พัฒนาสาระ และกระบวนการเกี่ยวกับ การเมือง การปกครองในระบอบ

ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมายความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย

รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติรวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของ ประเทศชาติการกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (มาตรา 7) แนวทางการจัด การศึกษาให้ยึดหลักว่านักเรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่านักเรียน มีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ (มาตรา 22) การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องดำเนินการ คือ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. 2553 : 6)

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของ นักเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
3. จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วน สมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ทุกวิชา
5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สภาพ ความปลอดภัย สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และ มีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและ นักเรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ
6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนานักเรียนตามศักยภาพ (มาตรา 24) เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553

กระทรวงศึกษาธิการ (2544 : 23 - 24) ได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ขึ้นหลักสูตรได้กำหนดจุดมุ่งหมายการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ ให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

1. เป็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์

2. มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า
3. มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทาง
วิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีปรับวิธีการคิด
วิธีการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์
4. มีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด
การสร้างปัญญา และทักษะการดำเนินชีวิต
5. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี
6. มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าผู้บริโภค
7. เข้าใจประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่น
ในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
8. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา
ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม
9. รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม
เพิ่ม กรณีการ์ และคณะ (2546 : 26) ได้กล่าวถึง นโยบายการปฏิบัติงานดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนว่า ผู้ปฏิบัติงานฝ่ายปกครองจะต้องระลึกถึงวัตถุประสงค์ของหน่วยงานปกครอง
ที่ตั้งไว้เสมอ ดังนั้น การปฏิบัติงานจึงมีทั้งการป้องกัน แก้ไข และส่งเสริมพฤติกรรมของนักเรียน
ให้บรรลุเป้าหมายและอุดมการณ์ของสถานศึกษาที่วางไว้ คณะครู อาจารย์ จะทำหน้าที่เอาใจใส่
ดูแล ชี้แนะและสนับสนุนให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม ละเว้นการประพฤติปฏิบัติใน
สิ่งที่ไม่ถูกต้องดีงามและขัดต่อระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษา ของสังคมคนส่วนรวม
ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพระบบหนึ่งที่
กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระทรวงสาธารณสุข
โดยกรมสุขภาพจิตได้ร่วมกันวางรากฐานเพื่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนซึ่งมีการดำเนินงาน ดังนี้

  1. ปรับเปลี่ยนบทบาทและเจตคติของผู้บริหารสถานศึกษา และครูอาจารย์ให้
ส่งเสริมดูแลพัฒนานักเรียนทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม
  2. วางระบบที่จะสร้างความมั่นใจว่า นักเรียนทุกคนมีอาจารย์อย่างน้อยหนึ่งคนที่จะ
คอยดูแลทุกข์สุขอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง
  3. สนับสนุนให้ครูอาจารย์มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ปกครอง เพื่อให้บ้าน
สถานศึกษาและชุมชน เชื่อมประสานและรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่าย ช่วยกันเฝ้าระวังดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน

4. ประสานสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ชุมชน และผู้ชำนาญการในสาขาต่าง ๆ เพื่อให้มีการส่งต่อและรับช่วงแก้ไข ส่งเสริม พัฒนานักเรียนและเยาวชนในรูปแบบสหวิทยาการ

การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงมีคุณค่าและความจำเป็นที่สถานศึกษาชั้นพื้นฐานจะต้องนำไปปฏิบัติให้เกิดผลกับนักเรียนอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง และยั่งยืน

อภิชาติ เสรณีวิชัยกิจการ (2547 : 59) ได้กล่าวถึง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ว่า สถานศึกษานำเอา “ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน” ที่เคยใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 ต่อมาชบเขาลงกลับมาใช้อีกครั้งในปีงบประมาณ 2546 ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้กำหนดจุดเน้นประการหนึ่ง คือ ให้สถานศึกษาจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดย สพฐ. ในฐานะที่มีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เล็งเห็นว่าภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นต่อเด็กและเยาวชนอย่างมากมาย เช่น การทะเลาะวิวาท การแต่งกาย ชู้สาว ยาเสพติด การแข่งขันรถจักรยานยนต์บนท้องถนน ฯลฯ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในอนาคตจึงมีนโยบายสำคัญที่จะต้องร่วมมือกับทุกฝ่าย ทั้งในและนอกกระทรวงศึกษาธิการ แก้ไขปัญหานี้วิธีการหนึ่ง คือ นำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาดำเนินการอย่างจริงจังอีกครั้ง เนื่องจากการติดตามประเมินผลพบว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบที่ช่วยป้องกันและ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้รวมทั้งยังช่วยเสริมสร้างคุณภาพที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และวิถีชีวิตที่เป็นสุข

กรมสามัญศึกษา (2547 : 3) ได้ให้หลักการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขนั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริม สนับสนุนด้านสติปัญญาแล้ว การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะครู อาจารย์ทุกคน ในสถานศึกษาที่จะต้องดำเนินการในด้านต่าง ๆ มีหน้าที่ที่จะต้องปลูกฝังความรู้สึกผิดชอบ (Conscience) หรือจริยธรรม (Morality) ลงในตัวเด็กเพื่อให้เขาเจริญเติบโตเป็นสมาชิกที่ดีมีประสิทธิภาพของชาติ การดำเนินงานเพื่อป้องกันแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ หรือการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จะต้องมีการวางแผนการทำงานที่เป็นระบบ มีหลักการปฏิบัติงาน มีเทคนิค วิธีการ หรือการใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่ง จัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกำหนดมาตรการสนับสนุน ส่งเสริมศักยภาพนักเรียน เน้นกิจกรรมส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน แก้ไขปัญหาและการคุ้มครองสิทธิเด็ก โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากนโยบายจะเห็นว่า คุณลักษณะของนักเรียนที่ถูกกำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นจุดมุ่งหมายที่ขยายความในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายการพัฒนาคนไทยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ให้มีความชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติในการจัดการศึกษา เป็นการสะท้อนภาพของคุณลักษณะของ เด็กไทย ตามความต้องการของสังคม ซึ่งสรุปได้ว่าคุณลักษณะของนักเรียนที่พึงประสงค์ คือ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข คนดี คือ คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านจิตใจและการแสดงออก คนเก่ง คือ คนที่มีสมรรถภาพสูงในการดำเนินชีวิตโดยมีความสามารถด้านใดด้านหนึ่งหรือรอบด้าน หรือมีความสามารถพิเศษเฉพาะทาง เช่น ด้านคณิตศาสตร์ ด้านภาษา ดนตรี กีฬา มีภาวะผู้นำ ควบคุมตนเองได้ เป็นต้น คนมีความสุข คือ คนที่มีสุขภาพกายและใจดี เป็นคนร่าเริงแจ่มใส ร่างกาย แข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักต่อสรรพสิ่ง มีอิสระ มีความปลอดภัย พ้นจากการตกเป็นทาสของอบายมุข และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเพียงพอแก่อัตภาพ (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 11 - 12)

หลักการเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อ ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องมีความรู้และ หลักการเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย จิตวิทยาเกี่ยวกับการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน หลักการเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังจะกล่าวในรายละเอียด ต่อไปนี้

1. หลักจิตวิทยาเกี่ยวกับการดูแลนักเรียน

การดูแลนักเรียนไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนในระดับใด ผู้ที่มีหน้าที่ดูแลและผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาเพื่อที่จะดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้อย่าง มีคุณภาพ โดยเฉพาะจิตวิทยาดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546ข : 67 - 81)

1.1 จิตวิทยาพัฒนาการของผู้เรียนวัยรุ่น

วัยรุ่น เป็นช่วงรอยต่อของชีวิต ระหว่างวัยเรียนกับวัยผู้ใหญ่ ซึ่งเป็น หัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญยิ่ง เพราะมีการเปลี่ยนแปลงหลายด้านในระบบต่างๆ ของร่างกาย ซึ่งมี จุดเริ่มต้นและการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล โดยเฉลี่ยแล้ววัยรุ่นจะอยู่ในช่วงอายุ

ระหว่าง 10 - 19 ปี ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ระยะ คือ วัยรุ่นตอนต้น อายุ 10 - 13 ปี วัยรุ่นตอนกลาง อายุ 14 - 16 ปี วัยรุ่นตอนปลาย อายุ 17 - 19 ปี วัยรุ่นเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายมาก จึงมีความคิดหมกมุ่นอยู่กับความเปลี่ยนแปลงของร่างกาย ทำให้อารมณ์เปลี่ยนแปลงไป อาจหงุดหงิด แปรปรวนง่าย บางรายอาจจะกลายเป็นคนเก็บขี้นและสุขุมมากขึ้น หรือบางรายอาจจะถึงขั้นเก็บตัวเลยก็มี ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอาจแบ่งเป็นได้ดังนี้

1.1.1 การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย

ช่วงประถมศึกษาตอนปลายหรือมัธยมศึกษาตอนต้น วัยรุ่นหญิงมีการเปลี่ยนเจริญเติบโตก่อนวัยรุ่นชาย ร่างกายสูงใหญ่ เป็นสาวน้อยแรกเริ่ม ในขณะที่ผู้ชายยังคงเป็นเด็กชายตัวเล็กๆ ทำให้เกิดความวิตกกังวลใจ การมีประจำเดือนครั้งแรกอาจทำให้รู้สึกพอใจหรือภูมิใจที่เป็นผู้หญิงเต็มตัว หรืออาจจะรู้สึกในทางลบ หวาดหวั่น กลัว และอายได้ การผื่นเปื่อยของวัยรุ่นชายจะมีขึ้นในช่วง 14 - 16 ปี โดยวัยรุ่นชายจะมีอารมณ์ทางเพศสูงและรุนแรงในช่วงอายุ 17 - 18 ปี ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของวัยรุ่นในช่วงนี้จะก่อให้เกิดความกังวลและสับสนต่อร่างกายของตนเองได้

1.1.2 การเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์

ผลจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย วัยแรกเริ่มบางคนจะรู้สึกวิตกกังวล กลัวว่าจะมีความผิดปกติในร่างกาย หรือรู้สึกหงุดหงิด หมกมุ่น กังวลกับพฤติกรรมทางเพศ กลัวความเป็นผู้ใหญ่ บางรายจะมีความเป็นผู้ใหญ่เกินตัว แม้พฤติกรรมจะเป็นสิ่งที่ควบคุมหรือบังคับได้ แต่แรงขับทางเพศในวัยรุ่นอาจจะรุนแรงมากและควบคุมได้ยาก วัยรุ่นจะต้องเรียนรู้วิธีการข่มอารมณ์ทางเพศหรือหันเหเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทิศทางที่สังคมหรือกลุ่มวัยรุ่นด้วยกันเองยอมรับ

1.1.3 การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม

จากการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและอารมณ์ วัยรุ่นต้องการได้รับการยอมรับจากเพื่อน จึงเกิดการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุวุฒิภาวะทางอารมณ์เรียนรู้การวางตัว และเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงด้านสังคมที่ตนเองเป็นอยู่ เรียนรู้บทบาทหรือสถานภาพของตนเองในสังคม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งต่อสุขภาพจิตหรืออนาคตของวัยรุ่น วัยรุ่นตอนกลาง หรือวัยรุ่นที่มีอายุอยู่ระหว่าง 14 - 16 ปี เป็นวัยที่จัดว่าเริ่มยอมรับสภาพร่างกายที่เปลี่ยนแปลง มีความคิดลึกซึ้งจึงหันมาค้นหาอุดมการณ์และเอกลักษณ์เพื่อความเป็นตัวของตนเอง พยายามไม่ผูกพันหรือพึ่งพาอาศัยบิดามารดา และเป็นวัยที่ให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อนเป็นอย่างมาก

1.1.4 การเปลี่ยนแปลงด้านสติปัญญา

วัยรุ่นมีความนึกคิดที่เป็นเหตุเป็นผล คิดในสิ่งที่เป็นนามธรรมสามารถจินตนาการและเข้าใจความคิดรวบยอดที่ลึกซึ้งได้ มีความคิดสร้างสรรค์ ทุ่มเทให้ความสนใจอย่างจริงจังในสิ่งที่ชอบ มีความอยากรู้ อยากลอง อาจถูกชักนำให้ลองเสี่ยงในสิ่งต่างๆ ได้ง่าย วัยรุ่นมีการยอมรับและเปลี่ยนแปลงทางความคิด ความรู้สึก และสภาพการณ์อย่างรวดเร็วและรุนแรง วัยรุ่นจะต้องมีความเป็นตัวของตัวเองหรือเอกลักษณ์ที่มั่นคงเสียก่อน จึงจะสามารถมีความรักใคร่ผูกพันกับผู้อื่นได้ การที่จะมีเอกลักษณ์แห่งตนได้นั้น จะต้องมีการผสมผสานกลมกลืนกันของประสบการณ์ชีวิตที่ราบรื่นมั่นคง อบอุ่น และการเปลี่ยนแปลงด้านบวกของบุคคลสำคัญในชีวิต ซึ่งได้แก่ บิดา มารดา ครู เพื่อนๆ หรือบุคคลที่เด่นดังในสังคม จึงกล่าวได้ว่าการเลียนแบบช่วยให้วัยรุ่นมีเอกลักษณ์ที่มั่นคงและมีโอกาสเรียนรู้บทบาทหรือประสบการณ์ใหม่ๆ ที่แตกต่างกัน

1.2 จิตวิทยาที่ใช้ในการดูแลผู้เรียน

ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษา เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุดเป็นผู้คอยดูแลให้การปลูกฝังอบรม ให้เกิดการพัฒนามนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี และมีความสุขตามควรแต่อดีตภาพ ครูจึงต้องพยายามใช้วิธีการที่หลากหลายในการดูแลผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการตามวัยเต็มศักยภาพ หลักจิตวิทยาต่างๆ ถือเป็นแนวทางหนึ่งที่ควรศึกษาให้ความสำคัญแนะนำมาใช้ในการดูแลผู้เรียน คือ

1.2.1 ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสิ่งที่ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษาควรให้ความสนใจทั้งในการดูแลและในการสอนทั่วไป ในที่นี้ หมายถึงความแตกต่างกันของผู้เรียน 5 ประการ คือ

1.2.1.1 ความแตกต่างทางด้านความสามารถในการเรียนรู้ ผู้เรียนแต่ละคนมีความสามารถในการเรียนรู้ต่างกัน ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษาควรพิจารณาว่า ปัญหามาจากที่ใดระหว่างระดับสติปัญญาของผู้เรียน หรือวิธีการสอนของครูไม่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน (Learning Style)

1.2.1.2 ความแตกต่างทางด้านบุคลิกภาพและอารมณ์ ความแตกต่างทางด้านบุคลิกภาพและอารมณ์จะเกี่ยวพันถึงสภาพที่พบเห็นในปัญหา ผู้เรียนบางคนมีอารมณ์ก้าวร้าวรุนแรง ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนหรือครูได้ เกิดปัญหาการทะเลาะวิวาท

1.2.1.3 ความแตกต่างทางด้านสภาพร่างกาย สภาพทางร่างกายเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาในด้านต่างๆ ของผู้เรียน บางคนอาจมีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ มีโรคประจำตัวบางชนิดที่อาจจะขัดขวางการทำกิจกรรมการเรียนการสอน

บางอย่างผู้เรียนบางคนอาจมีความพิการทางร่างกายหรือทางประสาทสัมผัส ซึ่งทำให้ไม่สามารถทำกิจกรรมหรือเรียนด้วยวิธีการเดียวกันกับผู้เรียนปกติได้ ซ้ำร้ายไปกว่านั้นปัญหาความพิการทางร่างกายในผู้เรียนบางรายอาจจะส่งผลไปถึงปัญหาทางด้านบุคลิกภาพและอารมณ์ได้

1.2.1.4 ความแตกต่างกันทางด้านวัฒนธรรม ผู้เรียนที่เติบโตใน

ครอบครัวที่มีวัฒนธรรมต่างกันย่อมมีความเชื่อและแบบแผนพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไป เมื่อมีผู้เรียนที่มาจากวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากผู้เรียนส่วนใหญ่ ครูจะต้องตระหนักถึงความแตกต่างเหล่านั้น และพยายามดูแลกิจกรรมต่าง ๆ ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนที่มาจากต่างวัฒนธรรม และเสริมสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้เกิดการรับรู้และพยายามเข้าใจในความแตกต่างเหล่านั้นและป้องกันมิให้เกิดปัญหาการไม่ยอมรับหรือการล้อเลียนซึ่งกันและกัน และป้องกันมิให้เกิดปัญหาการทะเลาะวิวาทตามมาได้

1.2.1.5 ความแตกต่างกันทางด้านฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม

มีความเป็นไปได้สูงมากที่ผู้เรียนซึ่งมาจากครอบครัวที่ขาดแคลนจะได้รับการอบรมเลี้ยงดู การสอนตลอดจนการปลูกฝังเจตคติและค่านิยมที่แตกต่างจากผู้เรียน ซึ่งมาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดีกว่า แต่ไม่ได้เป็นเครื่องรับประกันได้ว่าวิธีการเลี้ยงดูการอบรมสั่งสอนของครอบครัวใดจะดีหรือมีคุณภาพมากกว่ากัน เพียงแต่เป็นสิ่งที่ทำให้ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษาต้องให้ ความสนใจและหาทางปกครองดูแลความแตกต่างนี้ อย่าให้เกิดการแข่งขัน การดูถูกดูแคลนซึ่งกันและกัน และต้องหาทางช่วยเหลือส่งเสริมอย่างเหมาะสม

1.2.2 สัมพันธภาพเบื้องหลังความสำเร็จในการดูแลชั้นเรียน ดูแล

กลุ่มผู้เรียนในความรับผิดชอบของครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษา ก็คือสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับผู้เรียน เพราะความใกล้ชิด ย่อมทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกันได้โดยไม่ยากนัก ยิ่งผู้เรียนที่อยู่ในระดับชั้นเล็กลงมาเท่าไรสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับผู้เรียนยิ่งมีความสำคัญเพราะผู้เรียนจะเชื่อฟังเคารพ และต้องการ การยอมรับจากครูสูงมาก ดังนั้น ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษาควรจะใช้โอกาสที่ดีนี้ในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นเยาวชนและอนาคตของชาติที่มีคุณภาพมีคุณค่าต่อสังคมให้มากที่สุดแนวทางในการเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษากับผู้เรียน ต้องอาศัยทักษะ วิธีการ และเทคนิคต่าง ๆ ของการอยู่ร่วมกันหลายประการ เช่น

1.2.2.1 ทักษะการสื่อสาร ตัวครูและผู้เรียนจะต้องมีความเข้าใจในสิ่งที่ต้องการสื่อสารถึงกันจนเกิดเป็นภาพพจน์ที่ตรงกัน

1.2.2.2 เจตคติของครูต่อผู้เรียนผู้ที่ทำหน้าที่ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษาจะต้องมีจิตใจกว้างขวาง ไม่มีอคติหรือมีความลำเอียงต่อพฤติกรรมของผู้เรียนคนหนึ่งคน

ใดในความดูแลของตน ถ้าครูต้องการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้เรียนที่เกิดขึ้น แล้วให้ความช่วยเหลือหรือพัฒนา ส่งเสริมแล้วแต่กรณี

1.2.2.3 อารมณ์ของครู การแสดงอารมณ์ที่เหมาะสมในบทบาทของครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา คือ อารมณ์ที่สื่อถึงความรักใคร่เอ็นดู ยิ้มแย้มแจ่มใส เนื่องจากจะทำให้บรรยากาศของห้องเรียน บรรยากาศของการพบปะกับผู้เรียนในความดูแลเป็นไปอย่างสดชื่น มีความเป็นมิตรและสร้างสายสัมพันธ์ที่ดี ทำให้ผู้เรียนกล้าพูด กล้าคุย และกล้าเปิดเผยตัวตนที่แท้จริง ให้ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษารับทราบ

1.2.2.4 การให้การยอมรับ เช่น การรับฟังความคิดเห็น เมื่อผู้เรียนต้องการแสดงความคิดเห็นต่อครูและเพื่อน ๆ ในชั้นเรียนหรือในกิจกรรมพบปะระหว่างผู้เรียนกับครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษาถือเป็นการให้เกียรติ ให้ผู้เรียนภาคภูมิใจ การให้การยอมรับเป็นเทคนิคที่ดีอย่างหนึ่งในการสร้างสัมพันธภาพ เพราะมนุษย์ทุกคนต้องการการยอมรับจากสังคม โดยเฉพาะจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตนมากที่สุด

1.2.3 การเสริมแรง เป็นเทคนิคทางจิตวิทยาอย่างหนึ่งที่ใช้ในการปรับพฤติกรรมครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษาควรศึกษาและควรทำความเข้าใจโดยละเอียด ในที่นี้ขอแนะนำข้อควรคำนึงบางประการในการใช้เทคนิคการเสริมแรง ดังนี้

1.2.3.1 ให้การเสริมแรงทันทีหลังจากผู้เรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ในสถานการณ์เหมาะสม

1.2.3.2 ให้การเสริมแรงที่เป็นความต้องการ หรือความพอใจของผู้เรียนไม่ควรให้อย่างเดียวซ้ำ ๆ ควรเปลี่ยนตัวเสริมแรงไปเรื่อย ๆ

1.2.3.3 การเสริมแรงที่ให้ต้องสอดคล้องกับพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกเหมาะสมกับบุคลิกภาพ เพราะการเสริมแรงบางอย่างอาจเหมาะสมกับผู้เรียนคนหนึ่งแต่อาจไม่มีผลกับผู้เรียนอีกคนหนึ่ง

1.2.3.4 การเสริมแรงด้วยคำพูด ควรเป็นคำพูดที่ชัดเจน เข้าใจง่าย อาจใช้ท่าทางประกอบ ถ้าเป็นคำชมเชยไม่ควรยกยอหรือพูดเกินความเป็นจริง ควรพูดให้ชัดเจนว่าทำไมจึงชมเชยทำไมจึงให้รางวัล

1.2.3.5 ไม่สนใจหรือไม่เอาใจใส่ต่อพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ยกเว้นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์นั้นเป็นพฤติกรรมที่รุนแรงและทำให้ผู้อื่นบาดเจ็บ และควรให้การเสริมแรงทางบวกมากกว่าการเสริมแรงทางลบ เพราะได้ผลดีและถาวรกว่าวิธีการลงโทษควรเป็นวิธีสุดท้ายเมื่อใช้การเสริมแรงไม่ได้ผล และควรเป็นการลงโทษสถานเบา

1.2.3.6 พยายามให้การเสริมแรงอย่างทั่วถึง และสม่ำเสมอที่ไม่ใช่ขึ้นอยู่กับอารมณ์ของครูและครูไม่ควรเป็นผู้ให้การเสริมแรงเพียงผู้เดียว ควรเปิดโอกาสให้เพื่อน ๆ ของผู้เรียนมีส่วนร่วมเป็นผู้ให้การเสริมแรงบ้าง

1.2.3.7 ควรจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนให้เป็นบรรยากาศที่สดชื่น มีความสะอาดเรียบร้อย เพื่อเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ป้องกันการเกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและหาโอกาสให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจภายในบ้าง เช่น การกระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้นต้องการความสำเร็จเกิดความพึงพอใจในการกระทำสิ่งที่ดี เป็นต้น

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า ผู้ที่จะสามารถดูแลนักเรียนได้ดีนั้นต้องมีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาของผู้เรียนในด้านพัฒนาการของผู้เรียนในวัยต่าง ๆ พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์ พัฒนาการด้านสังคม พัฒนาการด้านสติปัญญา และต้องรู้จักความแตกต่างระหว่างบุคคลมีสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียน และต้องรู้จักการเสริมแรง

2. หลักการเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

เพื่อให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบผลสำเร็จนั้น ผู้รับผิดชอบต้องมีหลักการและกลยุทธ์การดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนที่ชัดเจนดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 13 - 15)

2.1 การบริหารเชิงระบบการดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นเป็นการบริหารคุณภาพเชิงระบบตามแนวคิดของ เดมมิ่ง (PDCA) โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

2.1.1 การวางแผน (Plan) เป็นการวางระบบซึ่งเป็นองค์ประกอบแรกที่สำคัญที่สุด จะต้องกำหนดขั้นตอนการทำงานเป็นกระบวนการ แต่ละขั้นตอนมีวิธีการปฏิบัติเป็นมาตรฐานและการบันทึกการทำงานเป็นปัจจุบัน ข้อมูลจากบันทึกนี้จะนำไปสู่การตรวจสอบประเมินตนเองและให้ผู้อื่นตรวจสอบได้ และเป็นสารสนเทศที่สะท้อนให้เห็นคุณภาพตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของระบบย่อยที่ส่งผลถึงคุณภาพของโรงเรียนทั้งระบบ

2.1.2 การดำเนินงาน (Do) เป็นการปฏิบัติร่วมกันของทุกคนโดยใช้กระบวนการวิธีการและบันทึกบุคคลภายในองค์กรที่รับผิดชอบในระบบย่อยต่าง ๆ จะปฏิบัติและบันทึกต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน

2.1.3 การตรวจสอบและประเมินผล (Check) เป็นการประเมินตนเองโดยร่วมกันประเมิน หรือสลับเปลี่ยนกันประเมินภายใน ระหว่างบุคคล ระหว่างทีมย่อยในโรงเรียน

2.1.4 การปรับปรุงพัฒนา (Act) เป็นการนำผลการประเมินมาแก้ไขพัฒนา ซึ่งอาจจะแก้ไขพัฒนาในส่วนที่เป็นกระบวนการ วิธีการ บังคับหรือการบันทึกให้ดีขึ้นจนระบบคุณภาพหรือวงจรคุณภาพเป็นวัฒนธรรมการทำงานขององค์กรอย่างยั่งยืน

2.2 การทำงานเป็นทีม การทำงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษานั้น การดำเนินงานต้องมีการกระทำเป็นทีมจะทำตามลำพังไม่ได้ ดังนั้นจึงแบ่งทีมดำเนินการดังนี้

2.2.1 ทีมนำ ได้แก่ คณะผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งจะเป็นผู้วิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็ง จัดทำแผนกลยุทธ์ควบคุม กำกับ ติดตาม และสนับสนุน เสริมสร้างพลังร่วม เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.2 ทีมสนับสนุนเป็นทีมหลักในการสนับสนุนด้านวิชาการและอื่น ๆ ให้เกิดการสร้างระบบคุณภาพขึ้น ทีมสนับสนุนจะเป็นใครขึ้นกับการพัฒนาระบบว่ามีจุดเน้นที่ระบบใด เช่น ทีมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หัวหน้าทีม คือรองผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย

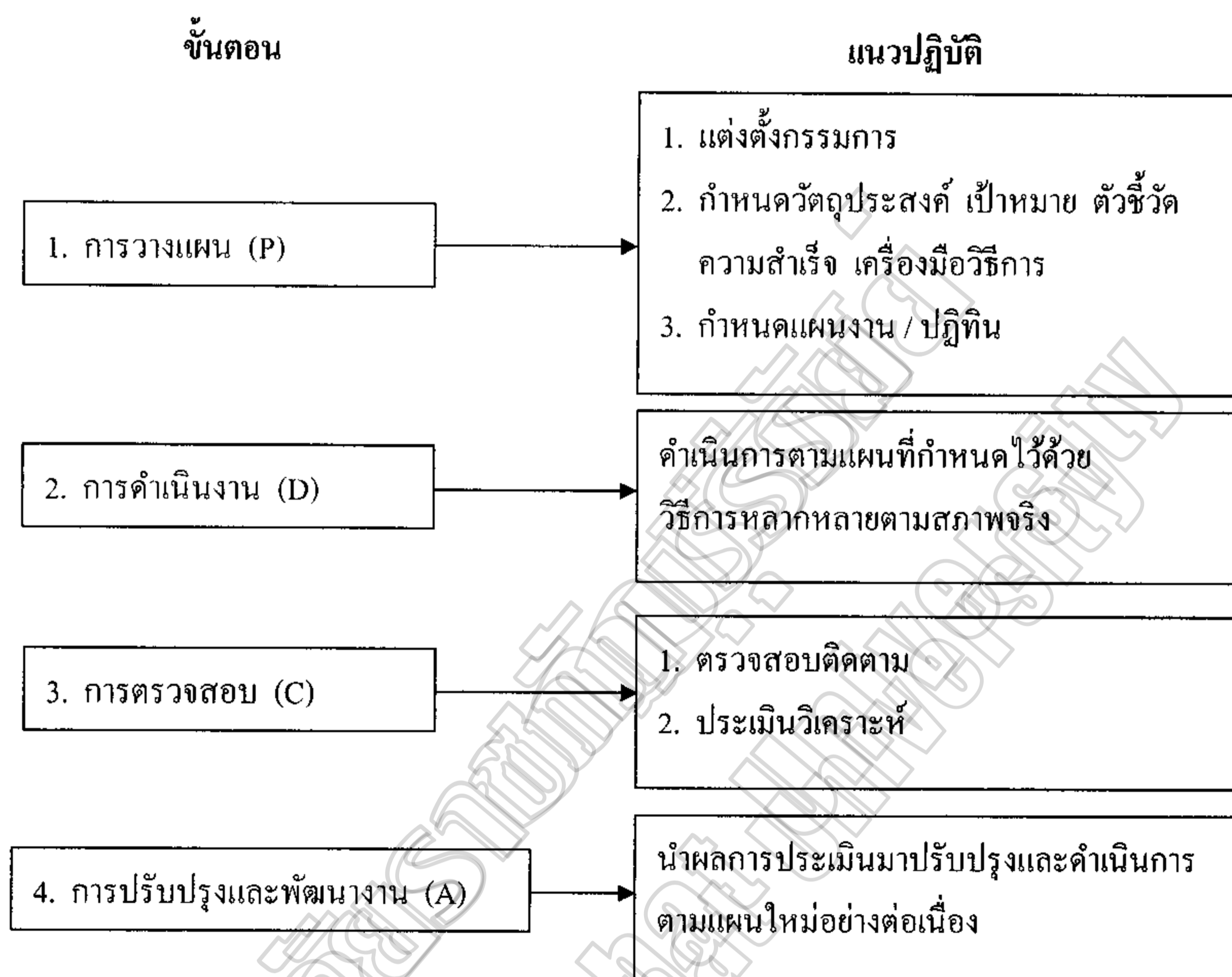
2.2.3 ทีมทำ เป็นทีมที่สมาชิกรับผิดชอบการทำงานโดยตรง เช่น ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือทีมระดับชั้น ครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีคุณภาพ

3. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้จะทำให้ได้รับทราบจุดอ่อนในการดำเนินงานของตนเพื่อให้เกิดแนวทางที่จะพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำได้ทั้งภายใน โรงเรียนและระหว่างโรงเรียน โดยมีบรรยากาศการทำงานที่เป็นกันเอง ไม่ใช่การสั่งการหรือบังคับบัญชา ทำให้ผู้ปฏิบัติงานในแต่ละส่วนเกิดความรู้สึกที่ดี ไม่ต้องกังวลเรื่องการตรวจสอบจากผู้บังคับบัญชา

4. การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล

การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล เป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนางาน ช่วยส่งเสริมสนับสนุนและให้ข้อมูลย้อนกลับที่จะนำไปใช้ปรับปรุงงานต่อไป สำหรับการดำเนินงานระบบ การช่วยเหลือนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ควรดำเนินการในระบบดังแสดงในภาพประกอบ 2.1 ต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 12)

ภาพประกอบ 2.1 ขั้นตอนการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล

แนวคิดเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม ความเจริญก้าวหน้าในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ และการเปิดรับข้อมูลข่าวสารแบบไร้พรมแดน ก่อให้เกิดการหลั่งไหลแลกเปลี่ยนของวัฒนธรรมทั่วโลก ส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีการรับรู้ ความคิด เจตคติและพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสังคมมีมากขึ้น โดยเฉพาะปัญหายาเสพติดที่แพร่ระบาดในหมู่นักเรียน นักศึกษา ปัญหาพฤติกรรมวัยรุ่นที่นิยมความฟุ้งเฟ้อและไม่เหมาะสม ปัญหาพฤติกรรมทางเพศทั้งในด้านการมีเพศสัมพันธ์ในช่วงอายุที่เร็วขึ้น ปัญหาการพนัน ปัญหาการก่ออาชญากรรมที่เกิดจากการควบคุมตัวเองไม่ได้ จากฤทธิ์ของยาเสพติด ล้วนแต่กระทบต่อคุณภาพชีวิตและความสงบสุขของสังคมภาพปัญหาของเด็กและเยาวชนเป็นตัวสะท้อนว่าขณะนี้โลกมีความเจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็วทางด้านวัตถุและเทคโนโลยีสารสนเทศ แต่วัยรุ่นกลับมีคุณภาพจิตใจที่ด้อยโอกาสอย่างน่าเสียดาย การช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเหล่านี้ ให้สามารถฝ่ากระแสของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี ซึ่งมีอิทธิพลอย่างรุนแรงต่อการสร้างค่านิยมและรูปแบบการดำเนินชีวิตของ

พวกเขาจึงจำเป็นต้องอาศัยบุคคลผู้ใกล้ชิดที่เข้าใจธรรมชาติ เจตคติและความต้องการของเด็กและเยาวชนอย่างลึกซึ้ง และสามารถสร้างความผูกพันจนเข้าไปนั่งอยู่กลางใจได้ ดังนั้นจึงมีนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

นันทนา เฟื่องฟู และคณะ (2546 : 15) ได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ว่ามีกระบวนการบริหารจัดการอย่างมีระบบ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือเป็นกระบวนการทำงานโดยใช้หลักการบริหารจัดการเชิงระบบตามวงจรคุณภาพของ Deming (P - D - C - A) เป็นฐานความคิด ได้แก่การวางแผนปฏิบัติการ (P - Plan) การดำเนินงานตามแผนที่กำหนด (D - Do) การตรวจสอบประเมินผล (C - Check) และการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานให้ได้มาตรฐาน (A - Act)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 1 - 3) ได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด มีหน้าที่ในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา ครู - อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดมาตรการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพนักเรียน เน้นกิจกรรมส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหา และการคุ้มครองเด็กเพื่อให้นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครู ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องและมีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ให้มีคุณธรรม จริยธรรมและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการศึกษาในสถานศึกษา การเรียนรู้และวิถีชีวิตในสังคม ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจน โดยมีวิธีการและเครื่องมือที่มีคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้มีครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน และมีบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ ครู ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการดำเนินงานร่วมกันของกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับกระทรวงสาธารณสุข โดยกรมสุขภาพจิต เพื่อร่วมกันวางรากฐานในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ซึ่งมีแนวทางในการดำเนินงานดังนี้ (วีระพงษ์ เจริญไชย. 2555 : 12 - 13)

1. ปรับเปลี่ยนบทบาทและเจตคติของผู้บริหารและครู - อาจารย์ ให้ส่งเสริมดูแลพัฒนานักเรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม

2. วางระบบที่จะสร้างความมั่นใจว่า นักเรียนทุกคนจะมีครู - อาจารย์อย่างน้อยหนึ่งคน ที่จะคอยดูแลทุกข์สุขอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง

3. สนับสนุนให้ครู - อาจารย์มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ปกครองเพื่อให้บ้าน โรงเรียนและชุมชนเชื่อมประสานและร่วมกันเป็นเครือข่ายในการเฝ้าระวังดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4. ประสานสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ชุมชนและผู้ชำนาญการในสาขาต่างๆ เพื่อให้มีการส่งต่อและรับช่วงการแก้ไข ส่งเสริม พัฒนานักเรียนและเยาวชนในรูปแบบสหวิทยาการ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะประสบความสำเร็จได้ ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงาน ต้องมีความเชื่อดังนี้

1. นักเรียนทุกคนต้องการความรัก ความเข้าใจ การให้อภัย การให้โอกาส อยากเป็นคนดีมีปัญหาและมีความสุข

2. นักเรียนทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต เพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการที่แตกต่างกัน

3. ความสำเร็จของงานต้องอาศัยการร่วมแรงร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมกระทำของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

อภิชาติ เศรษฐวิชัยกิจการ (2547 : 61 - 62) ได้กล่าวถึงระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้จัดทำขึ้นตามแนวคิดการบริหารงานเชิงระบบที่มีโครงสร้างสำคัญ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัย (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) โดยที่แต่ละองค์ประกอบจะมีรายละเอียด และมีปฏิสัมพันธ์กัน สามารถให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการปรับปรุงพัฒนาระบบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องตระหนักและรับผิดชอบการบริหารจัดการวางระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ร่วมกับครูทุกคน ในสถานศึกษารวมทั้งผู้เกี่ยวข้องและหากจะให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรมีแนวทางการดำเนินงานในขั้นตอนต่อไปนี้ (วิระพงษ์ วันทา. 2555 : 25 -27)

1. ศึกษาสภาพและทิศทางการดำเนินงาน กล่าวคือ ศึกษาและทำความเข้าใจ นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาและศักยภาพของสถานศึกษา ในการจัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และศึกษาและวิเคราะห์บริบทในชุมชน

2. วางแผน คือ จัดสร้างทีมงานและสร้างความตระหนัก / เจตคติที่ดีในการทำงานแก่ทีมงาน กำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กำหนด

มาตรฐานการดำเนินงานจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดทำแผนงาน / ปฏิทินปฏิบัติงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตลอดปีการศึกษา จัดทำสื่อ / นวัตกรรม สนับสนุนการดำเนินงาน ตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. ดำเนินงานตามแผนพัฒนาบุคลากรให้มีเจตคติ ความรู้ ความเข้าใจ และ ความสามารถในการดำเนินงานตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สนับสนุนให้ครูที่ปรึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครอบคลุมทั้งการรู้จักนักเรียนเป็น รายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมพัฒนา การป้องกัน การแก้ไข และการส่งต่อภายในและ ภายนอก และช่วยให้สามารถปฏิบัติงานตามระยะเวลาที่กำหนดอย่างราบรื่นและมีคุณภาพผลิต หรือจัดทำสื่อ / นวัตกรรมในการสนับสนุนกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

4. นิเทศ กำกับ ติดตาม เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และประสานความ ร่วมมือในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง นำเสนอข้อมูลความรู้และเทคนิควิธีที่เป็นประ โยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ติดตามผลการ ดำเนินงานของครูในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

5. ประเมินเพื่อทบทวน เป็นการจัดประเมินผลการดำเนินงานตามกระบวนการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของครูแต่ละระดับชั้นด้วยวิธีการที่หลากหลายอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาด้วยบรรยากาศแบบกัลยาณมิตร นำผลการประเมินไปใช้ในการ ปรับปรุงส่วนที่เป็นจุดอ่อนและพัฒนาในส่วนที่ดี เป็นที่ยอมรับให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นเพื่อให้ มีความเข้มแข็งมั่นคงตลอดไป

6. สรุป รายงาน และประชาสัมพันธ์ คือ จัดทำหลักฐานการสรุป รายงาน ประชาสัมพันธ์ที่ครอบคลุมจุดประสงค์ เป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ปัญหา และอุปสรรคข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนา และการรายงาน รวมทั้งเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์งาน

จาก นโยบาย หลักการ และแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนมีความสำคัญที่จะพัฒนานักเรียนทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม และ การให้นักเรียนมีความปลอดภัยจากอันตรายต่าง ๆ ซึ่งสถานศึกษา ครูอาจารย์ ชุมชน และ ผู้เกี่ยวข้อง ต้องมีความรับผิดชอบสนับสนุน ส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ปัญหาาร่วมกันและ ในการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรมีแนวทางการดำเนินงานอย่างมีขั้นตอน มีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดและร่วมมือกันทำงานเป็นทีมประกอบด้วยทีมนำ ทีมทำ และ ทีมสนับสนุน ซึ่งเหมาะกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ ส่วนสถานศึกษาขนาดเล็กจำเป็นต้องบูรณาการ

ทั้งสามทีม เพื่อให้มีการปฏิบัติงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งนี้ควรมีการกำหนดแผนการทำงานให้ร้อยรัดเชื่อมโยงและประสานสัมพันธ์กัน จึงจะเกิดประสิทธิภาพในการทำงาน

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ในที่นี้จะกล่าวถึง ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขอบข่ายดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน องค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

มีนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่าน ได้กล่าวถึงความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไว้ดังนี้

กรมสุภาพจิต (2544 : 15) ได้ให้ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือ หมายถึง การดูแลช่วยเหลือ การส่งเสริม การป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนา นักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด

กระทรวงศึกษาธิการ (2547 : 4) ได้ให้ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อให้ นักเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็งมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะในการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากวิกฤติทั้งปวง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนชัดเจน พร้อมทั้งมีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพและมีหลักฐานที่ตรวจสอบได้ มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการทำงาน โดยมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายนอกและภายในสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารและคณะครูทุกคน ฯลฯ

สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 7) ให้ความหมายว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน และบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน ฯลฯ มีส่วนร่วม และการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การส่งเสริม พัฒนา การป้องกัน และการแก้ไขปัญหาให้แก่

นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากวิกฤติทั้งปวง

บัวเครือ โพธิ์ชัย (2548 : 21) กล่าวว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจน พร้อมทั้งมีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ โดยครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา เป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน และบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารและครูทุกคน ฯลฯ มีส่วนร่วม

สมศักดิ์ วรรณศิริ (2550 : 16) กล่าวว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีระบบขั้นตอน มีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ โดยมีบุคคลที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยมุ่งหวังเพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีทักษะการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากวิกฤติทั้งปวง

กรมสุขภาพจิต (2551 : 4) กล่าวว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอนพร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการดังกล่าวและมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่ปรึกษาหรือบุคลากรภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน การดูแลช่วยเหลือนักเรียนหมายรวมถึง การส่งเสริม การป้องกันและการแก้ปัญหา โดยมีวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด

จากที่มีผู้ให้ความหมายไว้พอสรุปได้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีระบบ มีขั้นตอนการดำเนินงาน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน โดยมีบุคคลที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยมุ่งหวังเพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์มีทักษะในการดำรงชีวิต และปลอดภัยจากวิกฤติทั้งปวง

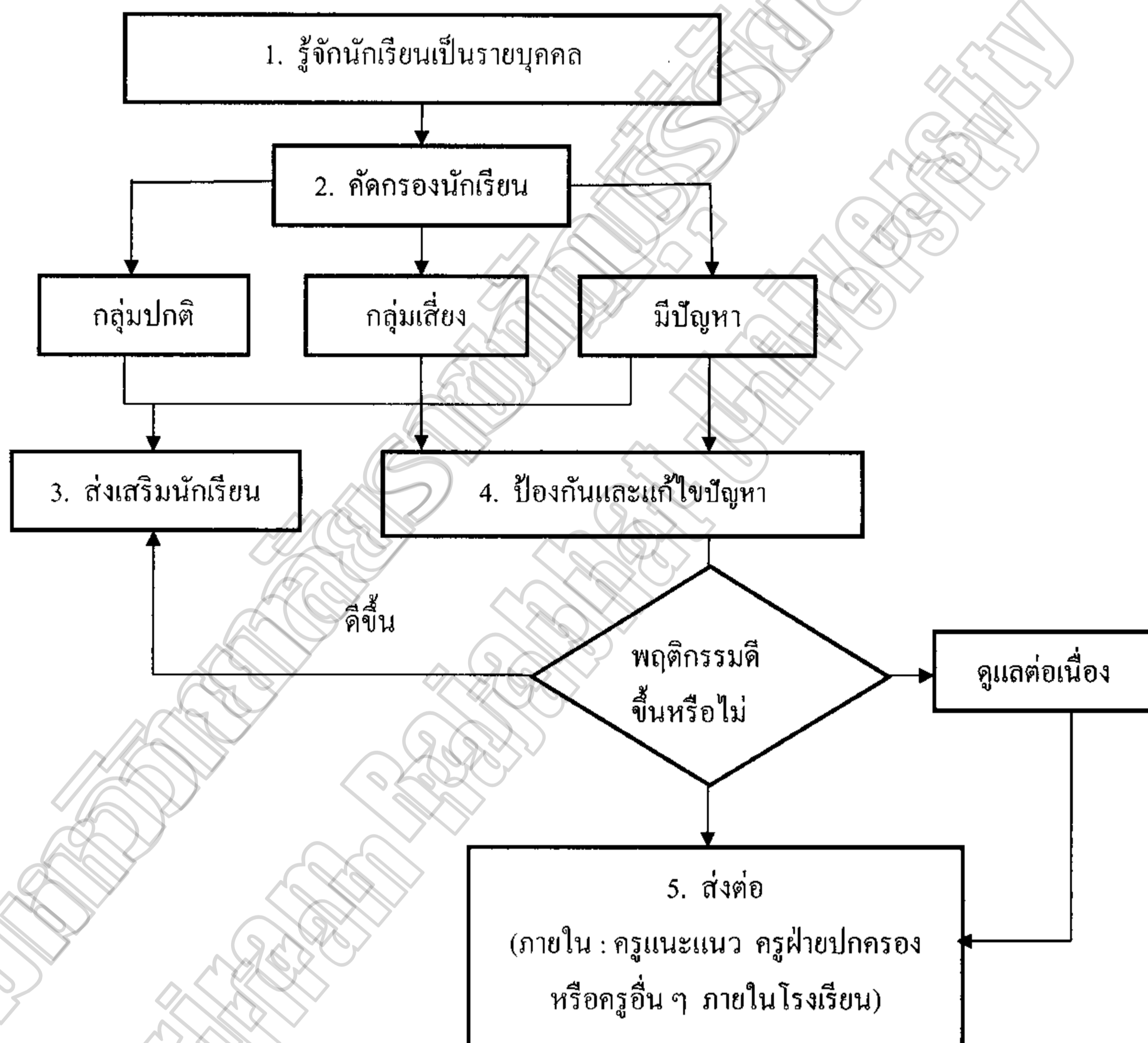
ขอบข่ายการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การศึกษาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีขอบข่ายการดำเนินงานดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 15)

1. นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือ
2. ดำเนินการทั้งส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไข

3. การมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนในโรงเรียนทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง
ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีกระบวนการดำเนินงาน ดังภาพประกอบ 2.2 ดังนี้
(กรมสุขภาพจิต. 2551 : 4)

ภาพประกอบ 2.2 กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กรมสุขภาพจิต (2551 : 5 – 6) ได้สรุป กระบวนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่แสดงในภาพประกอบที่ 2.2 เป็นความรับผิดชอบของครูที่ปรึกษาตลอดกระบวนการโดยมีการประสานงานหรือรับการสนับสนุนจาก ผู้บริหาร ครูที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งผู้ปกครอง ซึ่งมีวิธีการและเครื่องมือตัวอย่างสรุปได้ดังตาราง 2.1 ดังนี้

ตาราง 2.1 ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่ควรทราบ

กระบวนการดำเนินงาน	วิธีการ	เครื่องมือ
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ศึกษาข้อมูลจากการใช้	1. ระเบียบสะสม
1.1 ด้านความสามารถ	1. ระเบียบสะสม	2. แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) หรือ
- การเรียน	2. แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) หรือ	หรือ
- ความสามารถอื่น ๆ	3. อื่นๆ เช่น	3. อื่น ๆ เช่น
1.2 ด้านสุขภาพ	- การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (E.Q)	- แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (E.Q)
- ร่างกาย	- การสัมภาษณ์นักเรียน	- การสัมภาษณ์นักเรียน
- จิตใจ	- การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน	- แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองและเยี่ยมบ้านนักเรียน
1.3 ด้านครอบครัว	- การเยี่ยมบ้านนักเรียน	- แบบบันทึกสุขภาพ ฯลฯ
- เศรษฐกิจ	ฯลฯ	
- การคุ้มครองนักเรียน	- ตรวจสอบสารเสพติด	
1.4 สารเสพติด		
1.5 ความปลอดภัย		
1.6 ด้านอื่น ๆ เช่น ด้านเพศ		
2. การคัดกรองนักเรียน	วิเคราะห์ข้อมูลจาก	1. เกณฑ์การคัดกรองนักเรียน
2.1 กลุ่มปกติ	1. ระเบียบสะสม	2. แบบสรุปผลการคัดกรองและช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล
2.2 กลุ่มเสี่ยง	2. แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก	3. แบบสรุปผลการคัดกรองนักเรียนเป็นห้องเรียน
2.3 กลุ่มมีปัญหา	3. แหล่งข้อมูลอื่น ๆ	

ตาราง 2.1 (ต่อ)

กระบวนการดำเนินงาน	วิธีการ	เครื่องมือ
3. การส่งเสริมนักเรียน (สำหรับนักเรียนทุกกลุ่ม)	จัดกิจกรรมต่อไปนี้ 1. กิจกรรมโฮมรูม(Homeroom) 2. ประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom meeting) 3. จัดกิจกรรมอื่น ๆ ที่ครู พิจารณาว่าเหมาะสมใน การส่งเสริมให้มีคุณภาพมากขึ้น	1. แนวทางการจัด กิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) 2. แนวทางจัดประชุม ผู้ปกครอง 3. แบบบันทึก / สรุปผล กิจกรรม
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา (จำเป็นอย่างมากสำหรับนักเรียน กลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา)	1. ให้การปรึกษาเบื้องต้น 2. ประสานงานกับครูและ ผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อการจัด กิจกรรมสำหรับการป้องกันและ ช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียน นักเรียน คือ 2.1 กิจกรรมในห้องเรียน 2.2 กิจกรรมเสริมหลักสูตร 2.3 เพื่อนช่วยเพื่อน (Buddy) 2.4 กิจกรรมสื่อสารกับ ผู้ปกครอง 2.5 กิจกรรมอื่น ๆ เช่น เข้าค่าย	1. แนวทางการจัด กิจกรรมเพื่อป้องกันและ แก้ไขปัญหานักเรียน 5 กิจกรรม 2. แบบบันทึกสรุปผล การคัดกรองและช่วยเหลือ นักเรียนเป็นรายบุคคล 3. แบบบันทึกรายงานผล การดูแลช่วยเหลือนักเรียน
5. การส่งต่อ 5.1 ส่งต่อภายใน 5.2 ส่งต่อภายนอก	ดำเนินการต่อไปนี้ 1. บันทึกการส่งนักเรียนไปยัง ครูที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือ นักเรียนต่อไป เช่น ครูแนะแนว ครูปกครอง ครูประจำวิชา ครูพยาบาล เป็นต้น ซึ่งเป็น	1. แบบบันทึกการส่งต่อ ของโรงเรียน 2. แบบรายงานแจ้งผล การช่วยเหลือนักเรียน

ตาราง 2.1 (ต่อ)

กระบวนการดำเนินงาน	วิธีการ	เครื่องมือ
	การส่งต่อภายใน 2. บันทึกการส่งนักเรียนไปยัง ผู้เชี่ยวชาญภายนอกโดยครูแนะ แนวหรือฝ่ายปกครองเป็น ผู้ดำเนินการ ซึ่งเป็นการส่งต่อ ภายนอก	

สรุปได้ว่า กระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญ มีวิธีการและเครื่องมือที่แตกต่างกันไป แต่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน ซึ่งเอื้อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหาและการส่งต่อ แต่ละองค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดังกล่าวมีความสำคัญ มีวิธีการและเครื่องมือที่แตกต่างกันไป แต่ที่ความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันซึ่งเอื้อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้ (กรมสุขภาพจิต, 2551 : 7 - 11)

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

1.1 ความหมาย

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การรู้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนแต่ละคน เช่น ข้อมูลด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว ด้านสารเสพติด ด้านความปลอดภัย ด้านพฤติกรรมทางเพศ และด้านอื่น ๆ ที่ทำให้ครูมีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อคัดกรองนักเรียน เพื่อเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนา นักเรียน เพื่อเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนา และสามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสม

1.2 ความสำคัญ

ด้วยความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคนที่มีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตไม่เหมือนกัน หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้นการรู้

ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้องซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดาโดยเฉพาะในด้านการแก้ไขปัญหานักเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียน หรือเกิดได้น้อยที่สุด

1.3 ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน

ครูที่ปรึกษาควรมีข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนที่ครูที่ปรึกษาควรมีอย่างน้อย 3 ด้านใหญ่ ๆ คือ

1.3.1 ด้านความสามารถ ประกอบด้วย

1.3.1.1 ด้านการเรียน

1.3.1.2 ด้านความสามารถอื่นๆ

1.3.2 ด้านสุขภาพ แยกเป็น

1.3.2.1 ด้านร่างกาย

1.3.2.2 ด้านจิตใจ – พฤติกรรม

1.3.3 ด้านครอบครัว แยกเป็น

1.3.3.1 ด้านเศรษฐกิจ

1.3.3.2 ด้านการคุ้มครองนักเรียน

1.3.4 ด้านสารเสพติด

1.3.5 ด้านความปลอดภัย

1.3.6 ด้านอื่นๆ ที่ครูพบเพิ่มเติม ซึ่งมีความสำคัญหรือเกี่ยวข้องกับ

การดูแลช่วยเหลือนักเรียน เช่น ด้านเพศ ดังตาราง 2.2 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน. 2547 : 21 – 22)

ตาราง 2.2 ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่ควรทราบ

ข้อมูลนักเรียน	รายละเอียดข้อมูลที่ควรทราบ
<p>1. ด้านความสามารถ</p> <p>1.1 ด้านการเรียน</p> <p>1.2 ด้านความสามารถอื่น ๆ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละวิชา - ผลการเรียนเฉลี่ยในแต่ละภาคเรียน - พฤติกรรมการเรียนในห้องเรียนที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น ไม่ตั้งใจเรียน ขาดเรียน เป็นต้น - ฯลฯ - บทบาทหน้าที่พิเศษในโรงเรียน - ความสามารถพิเศษ - การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน - ฯลฯ
<p>2. ด้านสุขภาพ</p> <p>2.1 ด้านร่างกาย</p> <p>2.2 ด้านจิตใจ – พฤติกรรม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ส่วนสูง น้ำหนัก - โรคประจำตัว ความบกพร่องทางร่างกาย เช่น การได้ยิน การมองเห็น - ฯลฯ - อารมณ์ซึมเศร้า / วิตกกังวล - ความประพฤติ - พฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง / สมาธิสั้น - บุคลิกภาพเก็บตัว / ซ้ำอาย - ฯลฯ

ตาราง 2.2 (ต่อ)

ข้อมูลนักเรียน	รายละเอียดข้อมูลที่ควรทราบ
3. ด้านครอบครัว 3.1 ด้านเศรษฐกิจ 3.2 ด้านการคุ้มครองนักเรียน	<ul style="list-style-type: none"> - รายได้ของบิดา มารดา / ผู้ปกครอง - อาชีพของผู้ปกครอง - ค่าใช้จ่ายที่นักเรียนได้รับในการมาโรงเรียน - ฯลฯ - จำนวนพี่น้อง / บุคคลในครอบครัว - สถานภาพของบิดา มารดา - บุคคลที่ดูแลรับผิดชอบนักเรียน - ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว - ลักษณะที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม - ความเจ็บป่วยของบุคคลในครอบครัวหรือการใช้สารเสพติด การติดยา การพนัน เป็นต้น - ฯลฯ
4. ด้านสารเสพติด	<ul style="list-style-type: none"> - พฤติกรรมที่แสดงออก พฤติกรรมในชั้นเรียน - การใช้จ่าย
5. ด้านความปลอดภัย	<ul style="list-style-type: none"> - สุขภาพและบุคลิกภาพ - สถานภาพครอบครัวและสิ่งแวดล้อม - ข้อมูลการเดินทาง - การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน - ฯลฯ

1.4 วิธีการและเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

กรมสุขภาพจิต (2551 : 9) กล่าวถึงวิธีการและเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลว่า ครูที่ปรึกษาควรใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมทั้งด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัวที่สำคัญ คือ ระเบียบสะสม แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) หรือ วิธีการและเครื่องมืออื่น ๆ เช่น การสัมภาษณ์นักเรียน การศึกษาจาก

เพิ่มสะสมผลงาน การเยี่ยมบ้าน การศึกษาข้อมูลจากแบบบันทึกการตรวจสุขภาพด้วยตนเอง ซึ่งจัดทำโดยกรมอนามัย เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 22 – 24) ได้กล่าวถึง รายละเอียดของวิธีการและเครื่องมือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นดังนี้

1. ระเบียบสะสม เป็นเครื่องมือในรูปแบบของเอกสารเพื่อเก็บรวบรวม ข้อมูลที่เกี่ยวกับตัวนักเรียน โดยนักเรียนเป็นผู้กรอกข้อมูลและครูที่ปรึกษานำข้อมูลเหล่านั้นมา ศึกษาพิจารณาทำความรู้จักนักเรียนเบื้องต้น หากข้อมูลไม่เพียงพอ หรือมีข้อสังเกตบางประการก็ ควรหาข้อมูลเพิ่มเติมด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การสอบถามจากนักเรียนโดยตรง การสอบถามจากครู อื่น ๆ หรือเพื่อน ๆ ของนักเรียน เป็นต้น รวมทั้งการใช้เครื่องมือทดสอบต่าง ๆ หากครูที่ปรึกษา ดำเนินการได้ เช่น แบบประเมินพฤติกรรมเด็กนักเรียน (SDQ) แบบประเมินความฉลาดทาง อารมณ์ (EQ) และแบบประเมินความฉลาดด้านสติปัญญา (IQ) เป็นต้น

รูปแบบและรายละเอียดในระเบียบสะสมของแต่ละโรงเรียนมีความ แตกต่างกันได้ขึ้นอยู่กับความต้องการของแต่ละโรงเรียน แต่อย่างน้อยควรครอบคลุมข้อมูลทั้งด้าน การเรียน ด้านสุขภาพและด้านครอบครัว

ระเบียบสะสม เป็นข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนจึงต้องเป็นความลับและ เก็บไว้อย่างดีมิให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องหรือเด็กอื่น ๆ มารื้อค้นได้ หากเป็นไปได้ควรเก็บไว้ที่ครูที่ ปรึกษาและมีผู้เก็บระเบียบสะสมให้เรียบร้อย

ระเบียบสะสมควรเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่องอย่างน้อย 3 ปี การศึกษาหรือ 6 ปีการศึกษาและส่งต่อระเบียบไปยังครูที่ปรึกษาคนใหม่ในปีการศึกษาต่อไป หรืออาจจัดครูที่ปรึกษาตามดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง จนจบมัธยมศึกษาในแต่ละตอนหรือจนจบ 6 ปี การศึกษาก็ได้

2. แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ)

แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก ไม่ได้เป็นแบบวัดหรือแบบทดสอบ แต่ เป็นเครื่องมือสำหรับการคัดกรองนักเรียนด้านพฤติกรรม การปรับตัวที่มีผลเกี่ยวข้องกับ สุขภาพจิต ซึ่งจะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีแนวทางการพิจารณาด้านสุขภาพจิตมากขึ้น

แบบประเมินพฤติกรรมเด็กเป็นเครื่องมือที่กรมสุขภาพจิตเป็นผู้จัดทำ ขึ้นโดยพัฒนาจาก The Strengths and Difficulties Questionnaire : SDQ ประเทศเยอรมนี ซึ่งใช้ กันแพร่หลายในประเทศยุโรป เพราะมีความเที่ยงและมีความตรง จำนวนข้อไม่มากนัก คณะ ผู้จัดทำของกรมสุขภาพจิตโดยแพทย์หญิงพรรณพิมล หล่อตระกูล เป็นหัวหน้าคณะได้ทำการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยงและความตรงของการประเมินและหาเกณฑ์มาตรฐาน (Norm) ของเด็กไทย แบบประเมินพฤติกรรมเด็กมี 3 ชุด คือ

1. ชุดที่ครูเป็นผู้ประเมินเด็ก
2. ชุดที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นผู้ประเมินเด็ก
3. ชุดที่เด็กประเมินตนเอง

ทั้ง 3 มีเนื้อหาและจำนวนข้อ 25 ข้อเท่ากัน ทางโรงเรียนอาจเลือกชุดที่นักเรียนประเมินตนเองชุดเดียว หรือใช้ควบคุมกับชุดที่ครูเป็นผู้ประเมินเพื่อความแม่นยำยิ่งขึ้น โดยระยะเวลาที่ประเมินไม่ควรห่างจากนักเรียนประเมินตนเองเกิน 1 เดือน ซึ่งหากเป็นไปได้ ควรใช้แบบประเมินทั้ง 3 ชุดพร้อมกัน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของผลที่ออกมา

3. วิธีการและเครื่องมืออื่น ๆ

ในกรณีที่ข้อมูลของนักเรียนจากระเบียนสะสมและแบบประเมินพฤติกรรมเด็กไม่พอเพียงหรือเกิดกรณีที่ต้องมีข้อมูลเพิ่มเติม ครูที่ปรึกษาก็อาจใช้วิธีการและเครื่องมืออื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น การสังเกตพฤติกรรมอื่น ๆ ในห้องเรียน การสัมภาษณ์และการเยี่ยมบ้านนักเรียน เป็นต้น

2. การคัดกรองนักเรียน

กรมสุขภาพจิต (2551 : 11) กล่าวถึงความหมาย ความสำคัญของการคัดกรองนักเรียน และแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองไว้ดังนี้

2.1 ความหมาย

การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การใช้ข้อมูลจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อจำแนกนักเรียนออกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา เพื่อครูที่ปรึกษาจะได้จัดกิจกรรมและให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนแต่ละกลุ่มได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

2.2 ความสำคัญ

การคัดกรองนักเรียนเป็นการพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.2.1 กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนแล้วอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ

2.2.2 กลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนซึ่งโรงเรียนต้องให้การช่วยเหลือป้องกันหรือแก้ไขปัญหามาตามแต่กรณี

การจัดกลุ่มนักเรียนนี้ มีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษาในการหาวิธีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาให้ตรงกับปัญหาของนักเรียน และมีความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา เพราะมีข้อมูลของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งหากครูที่ปรึกษาไม่ได้คัดกรองนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มแล้ว ความชัดเจนในเป้าหมายเพื่อการแก้ไขปัญหานักเรียนจะมีน้อยลงมีผลต่อความรวดเร็วในการช่วยเหลือ ซึ่งบางกรณีจำเป็นต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน

ผลการคัดกรองนักเรียน ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องระมัดระวังอย่างยิ่งที่จะไม่ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าตนจัดอยู่กลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา ซึ่งมีความแตกต่างจากกลุ่มปกติ โดยเฉพาะนักเรียนวัยรุ่นที่มีความไวต่อการรับรู้ (Sensitive) แม้ว่านักเรียนจะรู้ตัวดีว่า ขณะนี้ตนมีพฤติกรรมอย่างไรหรือประสบกับปัญหาใดก็ตาม และเพื่อเป็นการป้องกันการล้อเลียนในหมู่เพื่อนอีกด้วย ดังนั้นครูที่ปรึกษาต้อง เก็บผลการคัดกรองนักเรียนเป็นความลับ นอกจากนี้หากครูที่ปรึกษามีการประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อช่วยเหลือนักเรียนก็ควรระมัดระวังการสื่อสารที่ทำให้ผู้ปกครองเกิดความรู้สึกว่าคุณครูของตนจัดอยู่ในกลุ่มที่ผิดปกติ แตกต่างจากเพื่อนนักเรียนอื่น ๆ ซึ่งอาจมีผลเสียต่อนักเรียนในภายหลังได้

2.3 แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียนให้อยู่ในดุลพินิจของครูที่ปรึกษาและยึดถือเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเป็นหลักด้วย ดังนั้นโรงเรียนจึงควรมีการประชุมครูเพื่อพิจารณาเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกัน เพื่อให้มีมาตรฐานหรือแนวทางการคัดกรองนักเรียนที่เหมือนกัน เป็นที่ยอมรับของครูในโรงเรียน รวมทั้งให้มีการกำหนดเกณฑ์ว่าความรุนแรงหรือความถี่ของพฤติกรรมเท่าใดจึงจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา

สำหรับประเด็นการพิจารณาเพื่อทำเกณฑ์คัดกรองและแหล่งข้อมูลเพื่อคัดกรองนักเรียนแต่ละด้านมีตัวอย่าง ดังตาราง 2.3 (กรมสุขภาพจิต. 2551 : 12 - 13)

ตาราง 2.3 เกณฑ์การคัดกรองและแหล่งข้อมูลเพื่อคัดกรองนักเรียนแต่ละด้าน

กระบวนการดำเนินการ	วิธีการ	เครื่องมือ
1. ด้านความสามารถ 1.1 ด้านการเรียน	1. ผลการเรียนที่ได้ และความเปลี่ยนแปลงของผลการเรียน 2. ความเอาใจใส่ ความพร้อมในการเรียน	1. ระเบียบสะสม

ตาราง 2.3 (ต่อ)

กระบวนการดำเนินการ	วิธีการ	เครื่องมือ
1.2 ด้านความสามารถ อื่น ๆ	3. ความสามารถในการเรียน 4. ความสม่ำเสมอในการเรียน การเข้าชั้นเรียน 1. การแสดงออกถึง ความสามารถพิเศษที่มี 2. ความถนัด ความสนใจ และผลงานในอดีตที่ผ่านมา 3. บทบาทหน้าที่พิเศษใน โรงเรียน 4. การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ	2. วิธีการอื่น ๆ เช่น การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน การได้ข้อมูลจากครูที่เกี่ยวข้อง กับนักเรียน เป็นต้น 1. ระเบียบสะสม 2. วิธีการอื่น ๆ เช่น การได้ ข้อมูลจากเพื่อนนักเรียน เพิ่มสะสมผลงาน พฤติกรรมที่แสดงออกของ นักเรียน เป็นต้น
2. ด้านสุขภาพ		
2.1 ด้านร่างกาย	1. ความปกติ ความพิการหรือ ความบกพร่องทางร่างกาย เช่น การมองเห็น การได้ยิน เป็นต้น 2. โรคประจำตัว 3. ความสัมพันธ์ระหว่าง น้ำหนักกับส่วนสูง 4. ความสะอาดของร่างกาย	1. ระเบียบสะสม 2. วิธีการอื่น ๆ เช่น การสังเกต การสอบถามจาก ครูพยาบาลจากบันทึกการ ตรวจสอบสุขภาพด้วยตนเอง สำหรับนักเรียน ม. 1 – ม. 6 เป็นต้น
2.2 ด้านจิตใจ – พฤติกรรม	1. สภาพอารมณ์ที่มีผลต่อ การดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น ความวิตกกังวล หรือ ซึมเศร้า 2. ความประพฤติ	1. ระเบียบสะสม 2. แบบประเมินพฤติกรรม นักเรียน (SDQ)

ตาราง 2.3 (ต่อ)

กระบวนการดำเนินการ	วิธีการ	เครื่องมือ
	3. พฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการเรียนรู้ ความสามารถพิเศษและ การปรับตัวของนักเรียน เช่น พฤติกรรมที่อยู่ไม่นิ่งสมาธิสั้น 4. ความสัมพันธ์กับเพื่อน / ครู / ผู้ปกครอง การใช้สารเสพติด การลักขโมย การทำร้ายตนเอง พฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น	3. วิธีการอื่น ๆ เช่นการสังเกต พฤติกรรมที่ได้ข้อมูลจาก เพื่อนนักเรียนจาก แบบสอบถาม เป็นต้น
3. ด้านครอบครัว 3.1 ด้านเศรษฐกิจ 3.2 ด้านการคุ้มครอง นักเรียน	1. ผู้หารายได้ให้ครอบครัว 2. ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว ภาระหนี้สิน 3. ความเพียงพอของรายรับกับ รายจ่าย 4. จำนวนเงินที่นักเรียนได้รับและ ใช้จ่ายในแต่ละวัน 1. ความสามารถในการคุ้มครอง ดูแลนักเรียนได้อย่างปลอดภัยและ เหมาะสมของผู้ปกครอง 2. ความเหมาะสมของสภาพที่อยู่ อาศัย และสิ่งแวดล้อม 3. ความสัมพันธ์ของคนใน ครอบครัว เช่น อบอุ่น หรือมัก ทะเลาะเบาะแว้ง ใช้ความรุนแรง ในการตัดสินแก้ไขปัญหา ซึ่งมี	1. ระเบียบสะสม 2. วิธีการอื่น ๆ เช่น การได้ ข้อมูลจากเพื่อนนักเรียน หรือจากนักเรียนโดยตรง เป็นต้น 1. ระเบียบสะสม 2. วิธีการอื่น ๆ เช่น การสังเกต พฤติกรรมนักเรียน การสอบถามนักเรียน โดยตรง หรือจากกลุ่มเพื่อน เป็นต้น

ตาราง 2.3 (ต่อ)

กระบวนการดำเนินการ	วิธีการ	เครื่องมือ
	<p>ผลกระทบต่อพฤติกรรมของนักเรียน เช่น ซึม เหม่อลอย แสดงออกถึงการไม่อยากกลับบ้าน เป็นต้น</p> <p>4. การใช้สารเสพติด สุรา หรือ เล่นการพนัน รวมถึงความเจ็บป่วยเรื้อรัง / รุนแรงของสมาชิกในครอบครัว</p>	
4. ด้านสารเสพติด	<ol style="list-style-type: none"> 1. พฤติกรรมที่แสดงออก 2. พฤติกรรมในชั้นเรียน 3. การใช้จ่ายเงิน 4. การคบเพื่อน 5. สุขภาพและบุคลิกภาพ 6. สถานภาพทางครอบครัวและสิ่งแวดล้อม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การสังเกต 2. การสัมภาษณ์ 3. การคัดกรอง 4. จากระเบียนสะสม
5. ด้านความปลอดภัย	<ol style="list-style-type: none"> 1. พฤติกรรมการทำงานที่สร้างความปลอดภัยให้กับตนเองและผู้อื่น 2. จิตสำนึกในเรื่องความปลอดภัย 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ข้อมูลการเดินทาง 2. สภาพแวดล้อมในโรงเรียน
6. ด้านอื่น ๆ เช่น ด้านเพศ เป็นต้น	<p>พฤติกรรมอื่น ๆ ที่เปลี่ยนแปลงจากเดิมซึ่งอาจเป็นไปได้ขึ้นหรือมีความไม่เหมาะสมที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถ สุขภาพและการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียน</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน 2. การสัมภาษณ์นักเรียน 3. จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น เพื่อนนักเรียน เป็นต้น

3. การส่งเสริมนักเรียน

กรมสุขภาพจิต (2544 : 19 – 20) กล่าวถึง ความหมาย และความสำคัญของการส่งเสริมนักเรียน ไว้ดังนี้

3.1 ความหมาย

การส่งเสริมนักเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ใน การดูแลรับผิดชอบของครูที่ปรึกษา ทั้งในกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา ให้สามารถพัฒนาเป็น บุคคลที่มีคุณภาพสูงสุดตามศักยภาพนักเรียนแต่ละคน สำหรับกลุ่มปกติต้องพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งกลุ่มเสี่ยงต้องจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาให้เป็นกลุ่มปกติและป้องกันไม่ให้เกิดกลุ่มนี้กลายเป็นกลุ่มที่มี ปัญหาในอนาคต โดยครูที่ปรึกษาต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนเป็นสำคัญ

3.2 ความสำคัญ

การส่งเสริมนักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแล ของครูที่ปรึกษาไม่ว่า จะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา ให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็น นักเรียนกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา กลับมาเป็นนักเรียน กลุ่มปกติและมีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป

3.3 วิธีการและเครื่องมือเพื่อการส่งเสริมนักเรียน

อัญญา พงษ์จันโอ (2554 : 25) กล่าวว่า การส่งเสริมนักเรียนมีหลายวิธีที่ โรงเรียนสามารถพิจารณาดำเนินการได้ แต่มีกิจกรรมหลักสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการ คือ การจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting) โดยมีรายละเอียด ดังตาราง 2.4 และ 2.5

ตาราง 2.4 การจัดกิจกรรมโฮมรูม

สาระความรู้	แนวดำเนินการ
1. การจัดกิจกรรมโฮมรูม เป็นกิจกรรมที่ ดำเนินการเพื่อส่งเสริมนักเรียนเป็นรายบุคคล หรือเป็นรายกลุ่มก็ได้ ซึ่งสถานที่ที่ใช้ในการจัด กิจกรรมโฮมรูมอาจเป็นที่ห้องเรียนหรือนอก ห้องเรียนให้มีบรรยากาศเสมือนบ้านที่มีครูที่ ปรึกษา และนักเรียนเป็นดั่งสมาชิกใน	แนวดำเนินการจัดกิจกรรมโฮมรูม ดังนี้ 1. กำหนดกิจกรรมโฮมรูม โดยยึดความ ต้องการของนักเรียนให้นักเรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมโฮมรูม ดังนี้ 1.1 สสำรวจความต้องการของนักเรียน ในการจัดกิจกรรมโฮมรูม

ตาราง 2.4 (ต่อ)

สาระความรู้	แนวดำเนินการ
<p>ครอบครัวเดียวกันและมีการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ในด้านต่างๆ เช่น การรู้จักตนเองของนักเรียน การรู้จักผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม มีทักษะในการตัดสินใจ ทักษะในการปรับตัว และการวางแผนชีวิต เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ครูและนักเรียนควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้วยกัน</p> <p>2. ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมโฮมรูมจะช่วยให้ครูที่ปรึกษารู้จักนักเรียนมากขึ้น สามารถส่งเสริมความสามารถและป้องกันปัญหาของนักเรียนได้อีกด้วย</p>	<p>1.2 พิจารณาเลือกหัวข้อและวิธีการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องความต้องการของนักเรียนหรือให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ในขณะนั้นเป็นเรื่องที่ทันสมัย</p> <p>1.3 การจัดกิจกรรมโฮมรูมในแต่ละครั้งควรมีการดำเนินการเป็นหลักฐาน ทั้งก่อนการดำเนินการและหลังการดำเนินการ ซึ่งอาจเขียนในรูปแบบของบันทึกการทำกิจกรรมหรืออื่นๆ รวมทั้งให้มีการบันทึกสรุปผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนหลังจัดกิจกรรมทุกครั้ง ซึ่งการบันทึกอาจบันทึกในแผนการจัดกิจกรรมหรือในรูปแบบฟอร์มบันทึกที่แยกออกมาต่างหากก็ได้</p> <p>1.4 ประเมินผลการจัดกิจกรรมและจัดทำรายงาน</p> <p>2. โรงเรียนกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมโฮมรูม หรือมีคู่มือในการจัดกิจกรรมทุกครั้ง โดยมีจุดมุ่งหมายเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนในการพัฒนานักเรียน ครูที่ปรึกษาที่ดำเนินการตามนั้นแต่ให้มีความยืดหยุ่นในการกำหนดหัวข้อและวิธีการดำเนินกิจกรรมให้เหมาะสมและทันสมัยได้ด้วย</p> <p>3. วิธีการผสมผสาน โดยยึดความต้องการของนักเรียนและนโยบายของโรงเรียนในการพัฒนานักเรียนในการจัดกิจกรรมโฮมรูม</p>

ตาราง 2.5 การจัดกิจกรรมประชุมชั้นเรียน

สาระความรู้	แนวดำเนินการ
<p>3. พบกันระหว่างครูที่ปรึกษากับผู้ปกครอง นักเรียนที่ครูที่ปรึกษาดูแลอยู่เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันและร่วมมือกันดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระหว่างบ้าน โรงเรียน และผู้ปกครองด้วยกัน</p>	<p>4. วิธีการอื่น ๆ ตามความเหมาะสมครูที่ปรึกษา ควรจัดประชุมอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ซึ่งการเตรียมการประชุมนี้มีใช้การรายงาน สิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนให้ผู้ปกครอง ทราบเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการจัดกิจกรรม ต่างๆ ที่จะทำให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มากขึ้น ดังนั้น สิ่งสำคัญที่ควรตระหนัก ในการจัดกิจกรรม ประชุมก็คือ</p>
<p>4. การประชุมผู้ปกครองต้องทำให้นักเรียน ได้รับการเอาใจใส่ดูแลจากผู้ปกครองมากขึ้น หรือร่วมมือกับทางโรงเรียนในการป้องกันหรือ แก้ไขปัญหาของนักเรียน</p>	<p>4.1. การเตรียมการ ครูที่ปรึกษาควร เตรียมความพร้อมก่อนการประชุมในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะข้อมูลของนักเรียนแต่ละคนและ กิจกรรมที่จะดำเนินการ โดยกำหนด วัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน</p> <p>4.2. การสื่อสาร ครูที่ปรึกษาควร ระมัดระวังคำพูดที่ก่อให้เกิดความรู้สึกทางลบ หรือต่อต้านจากผู้ปกครอง เช่น การตำหนิ นักเรียนหรือผู้ปกครอง การแจ้งข้อบกพร่องของ นักเรียนในที่ประชุมใช้คำพูดที่แสดงถึงความ เข้าใจในตัวนักเรียน แสดงถึงความห่วงใยของ ครูที่มีต่อนักเรียนทุกคนและอาศัยกิจกรรมที่จะ ทำให้ผู้ปกครองตระหนักในความรับผิดชอบ และต้องการปรับปรุงหรือแก้ไขในส่วนที่ บกพร่องของนักเรียน</p>

ตาราง 2.5 (ต่อ)

สาระความรู้	แนวดำเนินการ
	<p>4.3. การจัดกิจกรรมในการประชุม การที่จะให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในที่ประชุมนั้น จำเป็นต้องใช้กิจกรรมต่างๆ โดยเริ่มด้วยการสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้ปกครองด้วยกันก่อน จึงจะมีกิจกรรมอื่นๆ ให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็นซึ่งเป็นสาระที่เป็นประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน</p> <p>4.4. การสรุปผลและบันทึกการประชุม ผู้ปกครอง ในการประชุมแต่ละครั้งครูที่ปรึกษาคควรมีการสรุปผล และจัดทำเอกสารเป็นหลักฐาน เพื่อประโยชน์ดังนี้</p> <p>4.4.1 เป็นหลักฐานในการจัดประชุมแต่ละครั้ง</p> <p>4.4.2 เป็นข้อมูลสำหรับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป</p> <p>4.4.3 เป็นข้อมูลสำหรับการจัดประชุมให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองต่อไป</p>

4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา

กรมสุขภาพจิต (2551 : 18) กล่าวถึง ความหมาย และความสำคัญของ การป้องกันและแก้ไขปัญหายุติดังนี้

4.1 ความหมาย

การป้องกันและแก้ไขปัญหายุติ หมายถึง การดูแลเอาใจใส่และช่วยเหลือ นักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะนักเรียนกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหาจำเป็นต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และหาวิธีการช่วยเหลือ โดยใช้รูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ การให้

คำปรึกษาเบื้องต้น กิจกรรมในชั้นเรียน การสื่อสารกับผู้ปกครอง กิจกรรมหลักสูตรและการเชื่อม
บ้านนักเรียน

4.2 ความสำคัญ

ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียน
ทุกคนเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มปัญหานั้น จำเป็นอย่างมากที่ต้องให้
ความดูแลใส่ใจอย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยไม่ปล่อย
ปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาสังคม การป้องกันและแก้ไขปัญหให้กับนักเรียนจึงเป็น
ภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของ
สังคม ต่อไป

4.3 วิธีการและเครื่องมือเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหา

สมศักดิ์ วรรณศิริ (2550 : 33 – 34) ได้กล่าวถึง การป้องกันและแก้ไข
ปัญหให้กับนักเรียนนั้นมีหลายเทคนิค วิธีการ แต่สิ่งที่ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการ มี 2
ประการ คือ การให้การปรึกษาเบื้องต้น และการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
รายละเอียด ดังตาราง 2.6 และ 2.7

ตาราง 2.6 การให้การปรึกษาเบื้องต้น

สาระความรู้	แนวดำเนินการ
1. การให้คำปรึกษาเบื้องต้นนักเรียนเป็นการ ช่วยเหลือผ่อนคลายปัญหาลดน้อยลง ทั้งด้าน ความรู้สึก ความคิด และการปฏิบัติตนของ นักเรียนในทางที่ไม่ถูกต้อง โดยมุ่งหวังให้ นักเรียนมี การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ ดีงามหรือพึงประสงค์ 2. ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การปรึกษาเบื้องต้นมี ประสิทธิภาพในการช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาควรมีทักษะพื้นฐานดังนี้ 2.1. จิตวิทยาวัยรุ่น 2.2. ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ทั้ง ร่างกายและจิตใจ	ครูที่ปรึกษาควรมีความพร้อมในการให้ การปรึกษาช่วยเหลือนักเรียนด้วยความรู้ลึก ที่ติด่อนักเรียน ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบการปรึกษา โดยมีกระบวนการในการปรึกษาดังนี้ 1. กระบวนการการปรึกษา 1.1 สร้างสัมพันธภาพ 1.2 พิจารณาทำความเข้าใจปัญหา 1.3 กำหนดวิธีการและดำเนินการแก้ไข ปัญหา 1.4 ยุติการปรึกษา

ตาราง 2.6 (ต่อ)

สาระความรู้	แนวดำเนินการ
<p>3. กระบวนการและทักษะการปรึกษาเบื้องต้นที่สำคัญๆ คือ การสร้างสัมพันธภาพ การใช้คำถาม การรับฟังทั้งเนื้อหาและความรู้สึก</p> <p>4. แนวทางการแก้ไขปัญหาของนักเรียนในแต่ละลักษณะของปัญหา เช่น ด้านการเรียน สุขภาพ ครอบครัว หรือการใช้สารเสพติด การพนัน หนีเรียน เป็นต้น ซึ่งศึกษาค้นคว้าได้จากเอกสารของหน่วยงานต่าง ๆ</p>	<p>2. การเป็นผู้ให้การปรึกษาที่ดี มีคุณภาพนั้น ครูที่ปรึกษาควรจะปฏิบัติดังนี้</p> <p>2.1 รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการปรึกษา หรือวิธีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านต่างๆ ซึ่งอาจรับการอบรมจากหน่วยงานภายนอก หรือ โรงเรียนจัดอบรมให้</p> <p>2.2 หมั่นฝึกฝนทักษะการปรึกษาและพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>2.3 ศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการหรือความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษา การดูแลช่วยเหลือนักเรียน</p>

ตาราง 2.7 การจัดกิจกรรมเพื่อการป้องกันและช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียน

สาระความรู้	แนวดำเนินการ
<p>1. ในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน นอกจากให้การปรึกษาเบื้องต้นแล้วการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อการช่วยเหลือนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะทำให้การช่วยเหลือมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจของครูทุกคน และผู้ปกครอง</p>	<p>ครูที่ปรึกษาสามารถคิดพิจารณากิจกรรมเพื่อการแก้ไขปัญหานักเรียนได้หลายแนวทางซึ่งในที่นี้ สรุปไว้ 5 แนวทางที่จำเป็น คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร 2. การใช้กิจกรรมในห้องเรียน 3. การใช้กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน 4. การใช้กิจกรรมซ่อมเสริม

ตาราง 2.7 (ต่อ)

สาระความรู้	แนวดำเนินการ
	<p>5. การใช้กิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครอง สำหรับกิจกรรมตามข้อ 1, 3 และ 5</p> <p>ครูที่ปรึกษาสามารถดำเนินการด้วยตนเอง ส่วนข้อ 1 และ 4 จำเป็นต้องมี การประสานงานเพื่อขอความร่วมมือจากครู อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งการสนับสนุนของ ผู้บริหารโรงเรียนแต่อย่างไรก็ตามการ ช่วยเหลือทั้ง 5 กิจกรรมดังกล่าว ครูที่ ปรึกษาสามารถขอคำแนะนำความคิดเห็น จากครูอื่น ๆ ในการจัดกิจกรรมให้ได้ผลดี ยิ่งขึ้น</p> <p>การพิจารณาเลือกใช้กิจกรรม ครูที่ ปรึกษาควรคำนึงถึง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ความเหมาะสม สอดคล้องกับ ลักษณะปัญหา 2. บุคลิกลักษณะของนักเรียนแต่ละคน 3. สภาพของชั้นเรียน/โรงเรียน/ชุมชน

4.4 ข้อพึงตระหนักในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

อัญญา พงษ์จัน โอ (2554 : 26 - 27) ได้กล่าวถึง ข้อพึงตระหนักในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ดังนี้

4.4.1. การรักษาความลับ

4.4.1.1 เรื่องราวข้อมูลของนักเรียนที่ต้องช่วยเหลือแก้ไข ไม่ควรนำไป เปิดเผย ยกเว้นเพื่อขอความร่วมมือในการช่วยเหลือนักเรียนกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยไม่ระบุชื่อ – สกุลจริงของนักเรียน และการเปิดเผยควรเป็นไปในลักษณะที่ไม่ให้เกียรตินักเรียน

4.4.1.2 บันทึกข้อมูลการช่วยเหลือนักเรียน ควรเก็บไว้ในที่เหมาะสม และสะดวกในการเรียกใช้

4.4.1.3 การรายงานการช่วยเหลือนักเรียน ควรรายงานในส่วนที่เปิดเผยได้ โดยให้เกียรติและคำนึงถึงประโยชน์ของนักเรียนเป็นสำคัญ

4.4.2. การแก้ไขปัญหา

4.4.2.1 การช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียน ต้องพิจารณาสาเหตุของปัญหาให้ครบถ้วนและหาวิธีการช่วยเหลือให้เหมาะสมกับสาเหตุนั้น ๆ เพราะปัญหาไม่ได้เกิดจากสาเหตุเพียงสาเหตุเดียว แต่อาจจะเกิดจากหลายสาเหตุที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

4.4.2.2 ปัญหาที่เหมือนกันของนักเรียนแต่ละคนไม่จำเป็นต้องเกิดจากสาเหตุที่เหมือนกัน และวิธีการช่วยเหลือที่ประสบความสำเร็จกับนักเรียนคนหนึ่ง ก็อาจไม่เหมาะสมกับนักเรียนอีกคนหนึ่งเนื่องจากความแตกต่างของบุคคล ดังนั้นการช่วยเหลือนักเรียนโดยเฉพาะการให้คำแนะนำปรึกษาจึงไม่มีสูตรการช่วยเหลือสำเร็จตายตัว เพียงแต่มีแนวทาง กระบวนการ หรือทักษะการช่วยเหลือ ที่ครูแต่ละคนสามารถเรียนรู้ฝึกฝน เพื่อการนำไปใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละปัญหาในนักเรียนแต่ละคน

5. การส่งต่อ

กรมสุขภาพจิต (2551 : 21) กล่าวถึง ความหมาย และความสำคัญของการส่งต่อไว้ดังนี้

5.1 ความหมาย

การส่งต่อ หมายถึง กระบวนการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อช่วยแก้ไขปัญหานักเรียน ในกรณีที่เป็นปัญหาที่มีความยากต่อการแก้ไขปัญหาช่วยเหลือของครูที่ปรึกษาโดยสามารถส่งต่อภายในโรงเรียน เช่น ครูแนะแนว ครูอนามัย ฝ่ายวิชาการ ฯลฯ หรือส่งต่อภายนอกโรงเรียน เช่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กต่าง ๆ จิตแพทย์ นักจิตวิทยา

5.2 ความสำคัญ

ในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยครูที่ปรึกษาตามกระบวนการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนนั้น อาจมีบางกรณีที่มีปัญหายากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น หากปล่อยให้เป็นบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษา หรือครูคนใดคนหนึ่งเท่านั้น ความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้น หรือลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไข

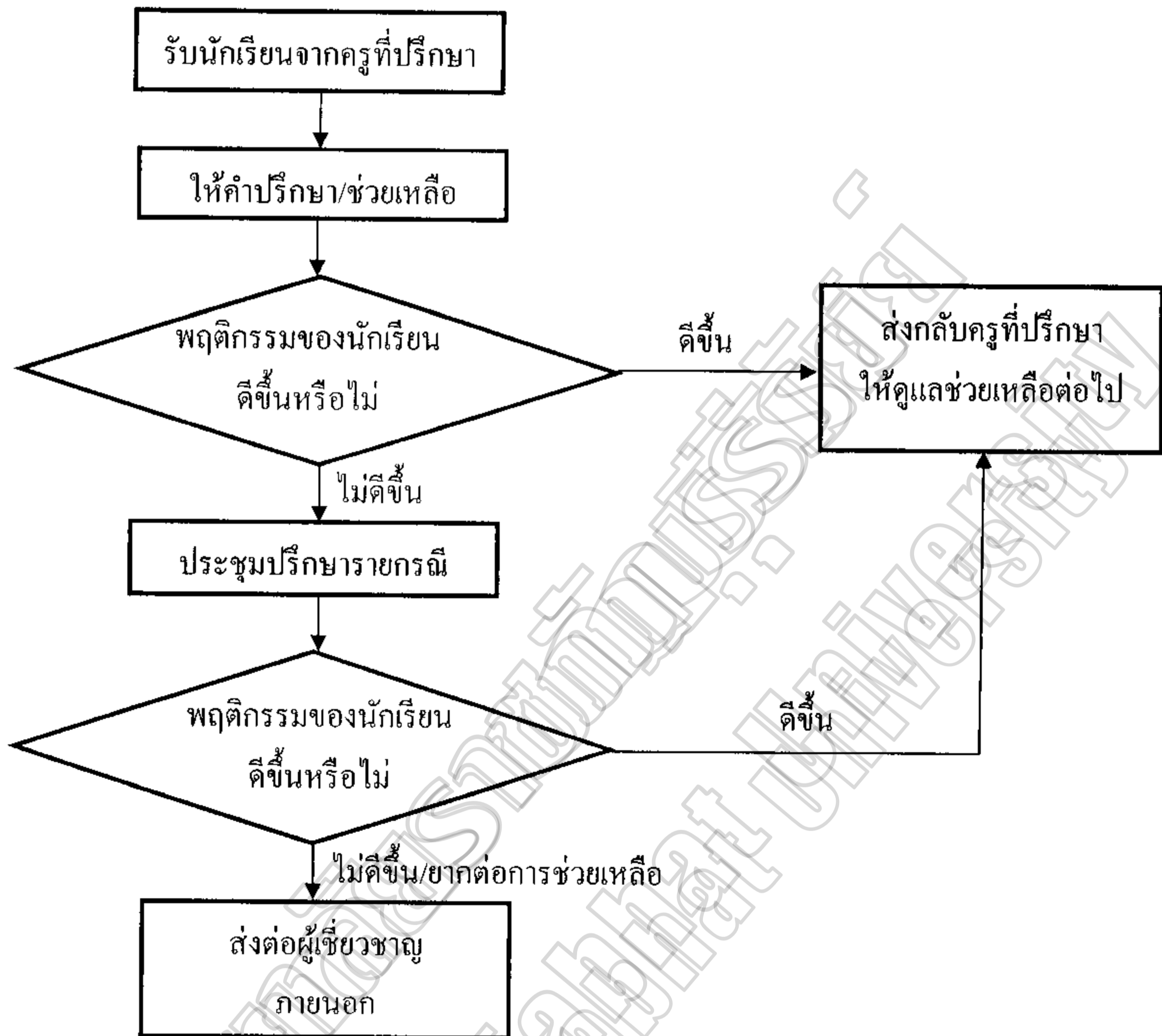
การส่งต่อนักเรียนแบ่งเป็น 2 แบบ คือ

1. การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของปัญหา เช่น ครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชาหรือฝ่ายปกครอง เป็นต้น การส่งต่อภายใน หากส่งต่อไปยังครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองจะเป็นการป้องกันการแก้ไขปัญหาที่ยากต่อการช่วยเหลือของครูที่ปรึกษา เช่น ปัญหาเกี่ยวกับจิตใจ ความรู้สึก ปัญหาพฤติกรรมที่ซับซ้อนหรือรุนแรง เป็นต้น ครูที่รับต่อต้องมีการช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ และประสานการทำงานกับผู้เกี่ยวข้อง เพื่อการช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ แต่กรณีที่ยากต่อการช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ แต่กรณีที่ยากต่อการช่วยเหลืออีกก็ส่งต่อ

2. การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนวหรือครูฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก

สำหรับการส่งต่อภายใน หากส่งต่อไปยังครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองจะเป็นการแก้ไขปัญหาที่ยากต่อการช่วยเหลือของครูที่ปรึกษา เช่น ปัญหาเกี่ยวกับจิตใจ ความรู้สึก ปัญหาพฤติกรรมที่ซับซ้อนหรือรุนแรง เป็นต้น ครูที่รับต่อต้องมีการช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ และประสานการทำงานกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อการช่วยเหลือที่มีประสิทธิภาพ แต่หากเกิดกรณียากต่อการช่วยเหลืออีก ก็ต้องส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอกเช่นกัน ดังภาพประกอบ 2.3 ดังนี้
(กรมสุขภาพจิต. 2551 : 22)

ภาพประกอบ 2.3 กระบวนการดำเนินงานเพื่อการแก้ไขปัญหาของครูแนะแนว/ฝ่ายปกครอง

5.3 แนวทางการพิจารณาในการส่งต่อโดยครูที่ปรึกษา

การส่งต่อนักเรียนไปพบครูอื่น ๆ เพื่อให้การช่วยเหลือต่อไปนั้น มีแนวทางการพิจารณาส่งต่อสำหรับครูที่ปรึกษา ดังนี้ (กรมสุขภาพจิต. 2551 : 23)

5.3.1 นักเรียนมีพฤติกรรมคงเดิมหรือไม่ดีขึ้นหรือแย่ลง แม้ว่าครูที่ปรึกษาจะดำเนินการช่วยเหลือด้วยวิธีการใด ๆ

5.3.2 นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือของครูที่ปรึกษา เช่น นัดให้มาพบแล้วไม่มาตามนัดอยู่เสมอ ให้ทำกิจกรรมหรือการช่วยเหลือก็ไม่ยินดีร่วมกิจกรรมใด ๆ เป็นต้น

5.3.3 ปัญหาของนักเรียนเป็นเรื่องเฉพาะด้าน เช่น เกี่ยวกับความรู้สึกความ
ซับซ้อนของสภาพจิตใจที่จำเป็นต้องให้การช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด

5.4 แนวดำเนินการส่งต่อนักเรียน

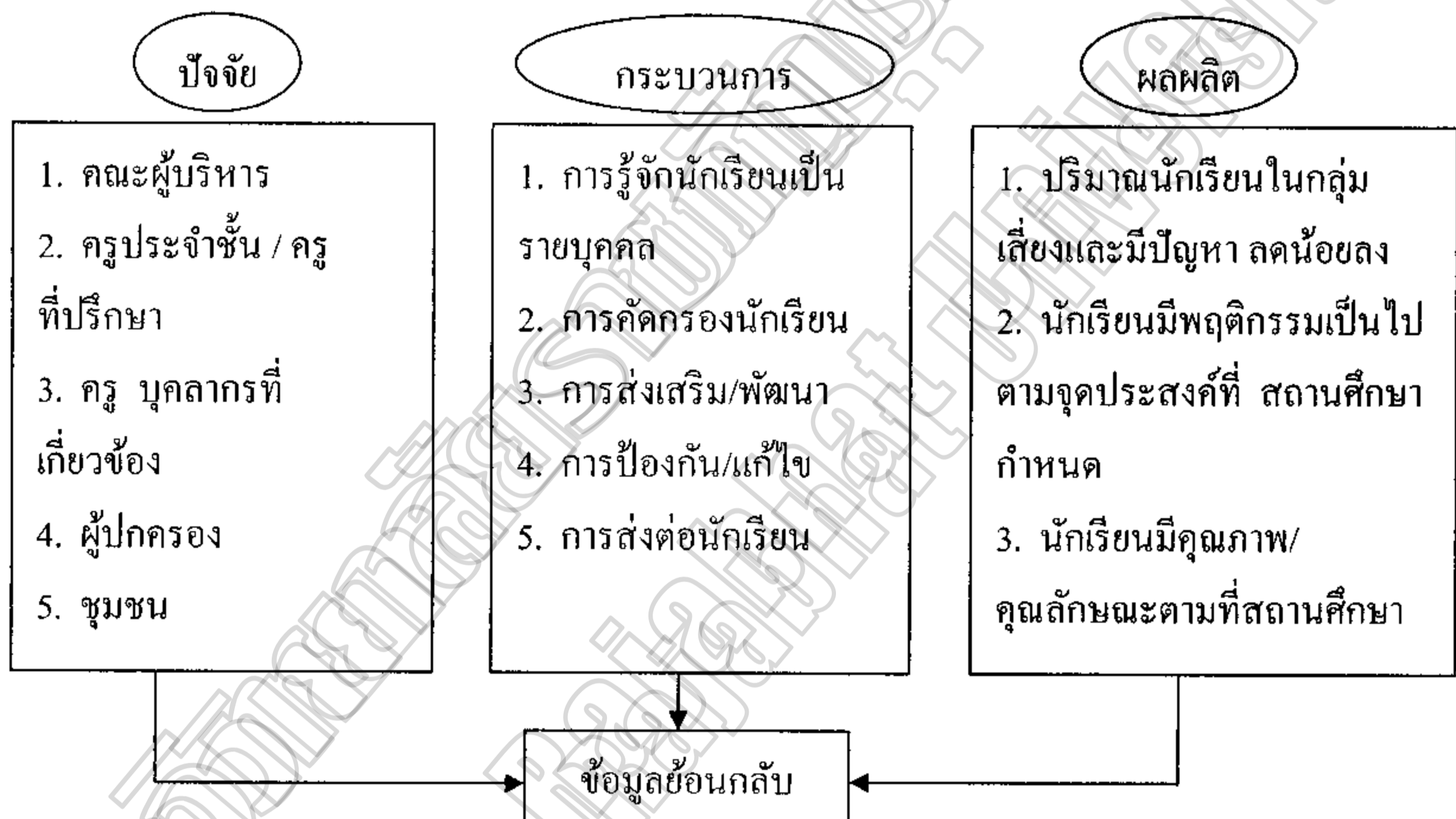
แนวดำเนินการส่งต่อนักเรียน มีรายละเอียดตามตาราง 2.8 ดังนี้

ตาราง 2.8 แนวดำเนินการส่งต่อนักเรียน

แนวทางการส่งต่อนักเรียน	จุดประสงค์
<p>1. ครูที่ปรึกษาประสานงานกับครูที่จะช่วยเหลือนักเรียน ต่อ เพื่อให้ทราบล่วงหน้าก่อน</p> <p>2. สรุปข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการ ช่วยเหลือ และวิธีการช่วยเหลือที่ผ่านมา รวมทั้งผลที่เกิด ขึ้นกับการช่วยเหลือนั้นให้ผู้รับการช่วยเหลือนักเรียน ทราบโดยมีแบบบันทึกการส่งต่อ หรือแบบประสานงาน ขอความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง</p> <p>3. ครูที่ปรึกษาควรชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงความจำเป็น ในการส่งต่อโดยใช้คำพูดที่สร้างสรรค์ ระมัดระวังมิให้ นักเรียนเกิดความรู้สึกผิด กังวล หรือโกรธ เป็นต้น แต่ ให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีจากการส่งต่อและยินดีไปพบ ครูที่จะช่วยเหลือตามแต่กรณีที่ครูที่ปรึกษาพิจารณาว่า เหมาะสม</p>	<p>1. เพื่อให้ผู้รับนักเรียนต่อได้ เตรียมการในการช่วยเหลือนักเรียน</p> <p>2. เพื่อให้ผู้รับช่วยเหลือนักเรียนต่อ ทราบข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียนและ การดำเนินงานของครูที่ปรึกษาที่ผ่าน มาทำให้สะดวกในการวางแผน ช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง</p> <p>3. เพื่อให้นักเรียนเกิดความสบายใจ ยินดีรับความช่วยเหลือจากครูอื่น ๆ เช่น ครูแนะแนวครูฝ่ายปกครอง ครูประจำวิชา เป็นต้น</p> <p>4. เพื่อให้รับรู้วัน เวลา สถานที่ ที่พบกัน</p> <p>5. เพื่อทราบความก้าวหน้าใน การช่วยเหลือนักเรียนและความ เปลี่ยนแปลงของนักเรียน</p>

การบริหารการดำเนินงานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การบริหารการดำเนินงานของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความจำเป็นและสำคัญมากสำหรับเยาวชนของชาติซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2547 : 11) ได้กล่าวถึง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจัดทำขึ้น ตามแนวคิดการบริหารงานเชิงระบบที่มีโครงสร้างสำคัญ 3 องค์ประกอบ คือ ปัจจัยป้อน กระบวนการและผลผลิต โดยที่แต่ละองค์ประกอบจะมีรายละเอียดและมีปฏิสัมพันธ์กัน สามารถให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการปรับปรุงพัฒนาระบบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังภาพประกอบ 2.4

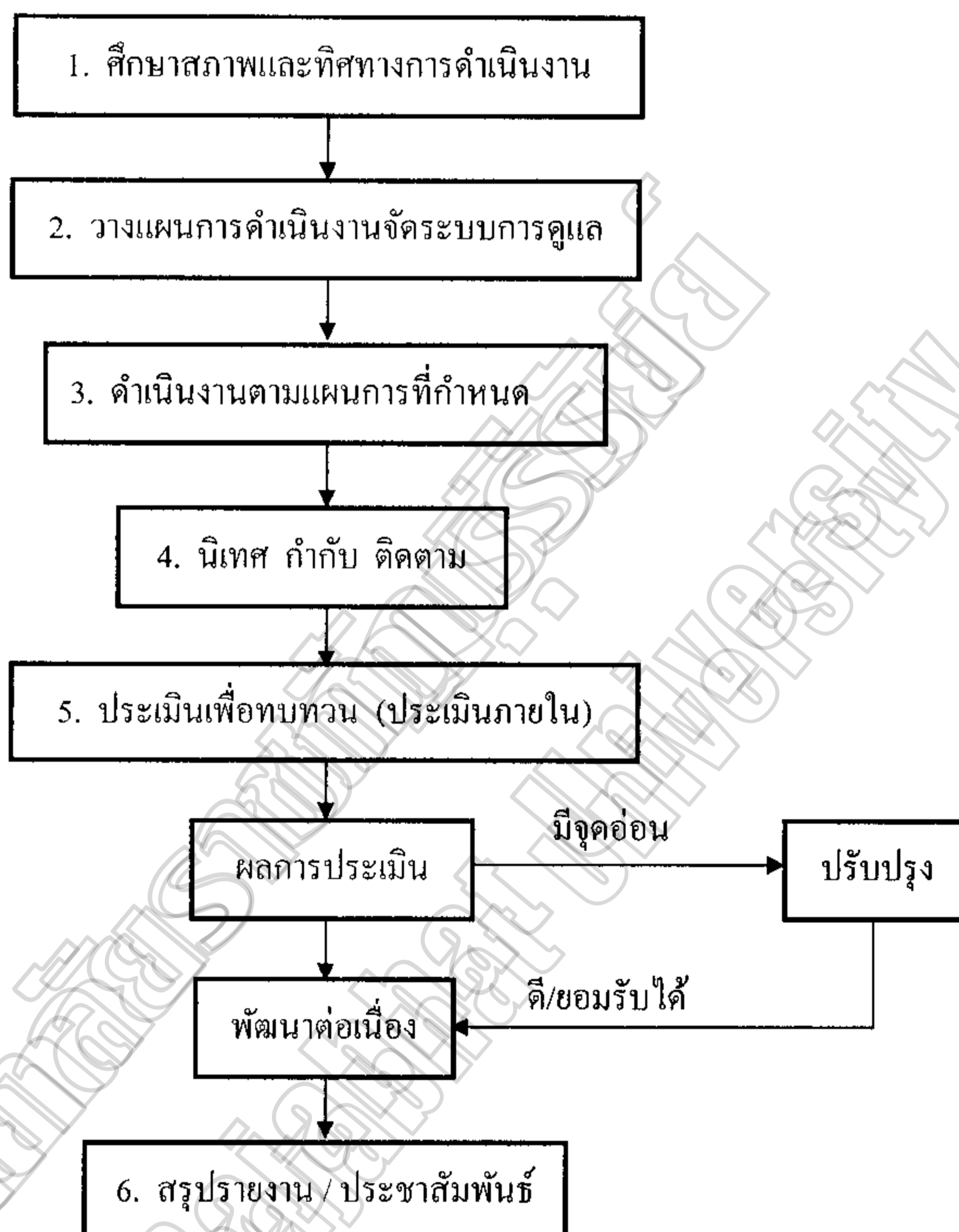

ภาพประกอบ 2.4 โครงสร้างของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2547 : 12) ได้สรุปว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการดำเนินงาน 2 ระดับ คือ

1. ระดับสถานศึกษา เป็นการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาที่ใช้วงจรมุ่ง

2. ระดับปฏิบัติของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา เป็นกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา การดำเนินการทั้ง 2 ระดับดังกล่าว ดังแสดงในภาพประกอบ 2.5 ดังนี้

ภาพประกอบ 2.5 การดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำเป็นต้องมีปัจจัยต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนั้น กรมสุขภาพจิต (2544 : 3) จึงได้ กำหนดปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนรวมทั้งผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนทุกฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและให้การสนับสนุนการดำเนินงาน หรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ

2. ครูทุกคนและผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความตระหนัก ในความสำคัญของระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน มีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน
3. คุณธรรมการทำงานหรือคณาทำงาน คณาทำงานทุกคณะต้องมีการประสานงาน กันอย่างใกล้ชิด และมีการประชุมในแต่ละคณะอย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด
4. ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักสำคัญในการดำเนินงาน โดยต้องได้ รับความ ร่วมมือจากครูทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งการสนับสนุนในเรื่องต่างๆ จากโรงเรียน
5. การอบรมให้ ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูล การให้ความรู้แก่ครูที่ ปรึกษา/ครูประจำชั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อเอื้อประ โยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะทักษะการปรึกษาเบื้องต้นและแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของนักเรียนโรงเรียนควร ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546ข : 3) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานระบบการดูแล นักเรียนมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 6 ปัจจัยสำคัญ ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนรวมทั้งผู้ช่วยผู้บริหารทุกฝ่ายต้องตระหนักถึงความสำคัญของ ระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนและให้การสนับสนุนการดำเนินงานหรือร่วมกิจกรรมตามความ เหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ
2. ครูทุกคนและผู้ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องตระหนักในความสำคัญของระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนและมีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน
3. คณะกรรมการหรือคณาทำงานทุกคณะต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด มีการประชุมกันในแต่ละคณะ
4. ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรที่สำคัญในการดำเนินงาน โดยต้องได้รับความร่วมมือ จากครูทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งการได้รับการสนับสนุนในเรื่องต่างๆ จากโรงเรียน
5. การอบรมให้ความรู้และทักษะรวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูลความรู้แก่ครูที่ปรึกษา หรือผู้เกี่ยวข้องในเรื่องที่เอื้อประ โยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะ ทักษะ การปรึกษาเบื้องต้นและแนวทางการแก้ปัญหาต่างๆ ของนักเรียนซึ่งโรงเรียนต้องทำอย่าง ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
6. คณะผู้ปกครองและเครือข่ายการร่วมพัฒนาในทุกส่วนของสังคม มีความมุ่งมั่น ในการดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและเยาวชนในเชิงบูรณาการอย่างเข้มแข็งจริงจัง

สายสมร ยูวนิมิ (2545 : 74) กล่าวถึงปัจจัยที่จะสนับสนุนให้ระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนประสบความสำเร็จ ต้องมีองค์ประกอบ 5 ประการ คือ

1. ผู้บริหารและผู้ช่วยทุกฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและให้การสนับสนุนการดำเนินงานหรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ
2. ครูทุกคนและผู้เกี่ยวข้องตระหนักในความสำคัญและมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนมีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนทุกคน
3. คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคนต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดและมีการประชุมในแต่ละครั้งอย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด
4. ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักสำคัญในการดำเนินงาน โดยที่ครูทุกคนต้องให้ความร่วมมือ รวมทั้งการสนับสนุนในเรื่องต่าง ๆ จากโรงเรียน
5. การอบรมให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ความรู้ข้อมูลข่าวสารแก่ครูที่ปรึกษา หรือผู้เกี่ยวข้องในเรื่องที่เอื้อประโยชน์ต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เช่น เรื่องทักษะการให้คำปรึกษาเบื้องต้นและแนวทางการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนซึ่งโรงเรียนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

จะเห็นว่าปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จะต้องได้รับความร่วมมือกันของทุกฝ่าย อันได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูทุกคน คณะกรรมการหรือคณะทำงาน ผู้ปกครองนักเรียนและเครือข่ายชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องต้องได้รับการอบรมให้มีความรู้และทักษะการให้คำปรึกษาเบื้องต้นในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อจะได้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียน โรงเรียน และประเทศชาติต่อไป

ประโยชน์ของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เมื่อมีระบบนี้มีประโยชน์ต่าง ๆ มากมาย ซึ่งมีหน่วยงานต่าง ๆ กล่าวไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2547 : 8) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

ประเทศชาติ

1. นักเรียนมีคุณภาพดี มีปัญญาและมีความสุข
2. มีการเชื่อมโยงข้อมูลของเยาวชนทุกระดับ
3. ลดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน ลดค่าใช้จ่ายของหน่วยงานต่าง ๆ
4. ประชาชนมีคุณภาพเป็นกำลังอันสำคัญในการพัฒนาประเทศ

เขตพื้นที่การศึกษา

1. พัฒนานวัตกรรมในการพัฒนานักเรียน

2. พัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำงาน การนิเทศติดตามผล ประเมินผลและการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. มีระบบข้อมูลสารสนเทศทั้งข้อมูลระดับบุคคลและระดับโรงเรียน เพื่อพัฒนา
งานต่อไป

โรงเรียน

1. มีผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา
2. ได้รับการยอมรับการสนับสนุนและความร่วมมือจากชุมชน บุคลากร

องค์กรที่เกี่ยวข้อง

3. มีพัฒนาการสังคมแห่งการเรียนรู้และเอื้ออาทร

ผู้บริหาร

1. รู้ศักยภาพของครูในการขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิรูปการเรียนรู้
2. ได้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนใช้ในการกำหนดแนวทางในการพัฒนานักเรียน

หลักสูตรและคุณภาพการจัดการศึกษา

3. มีรูปแบบกระบวนการพัฒนาและการพัฒนาเชิงระบบภายใต้การมีส่วนร่วม

ครู

1. ตระหนักและเห็นความสำคัญในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. มีเจตคติที่ดีต่อนักเรียน
3. มีผลงานสอดคล้องกับมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา
4. มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู

นักเรียน

1. ได้รับการดูแลช่วยเหลือและพัฒนาด้านสุขภาพ สุขภาพจิตและ

สภาพแวดล้อม

2. ได้รับการส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน แก้ไขปัญหาทั้งด้านการเรียนรู้และ

ความสามารถพิเศษ

3. ได้รู้จักตนเอง สามารถปรับตัว มีทักษะทางสังคมและอยู่ในสังคมได้อย่าง

เป็นสุข

4. มีทักษะชีวิตและมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนครูและผู้ปกครอง

ผู้ปกครอง

1. ตระหนักในการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน
2. เข้าใจถึงวิธีการอบรมสั่งสอนบุตรหลาน

3. เป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุตรหลานและบุคคลในชุมชน

4. มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุตรหลาน เป็นครอบครัวที่อบอุ่น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 6) กล่าวถึงประโยชน์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ดังนี้

1. นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา

2. สัมพันธภาพระหว่างครู นักเรียนเป็นไปด้วยดี และอบอุ่น

3. นักเรียนรู้จักตนเอง ควบคุม ตนเองได้ มีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ซึ่งเป็นรากฐานในการพัฒนาความเก่ง (IQ) คุณธรรมจริยธรรม (MQ) และความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะอุปสรรค (AQ)

4. นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุขและได้รับการส่งเสริมพัฒนาเต็มศักยภาพอย่างรอบด้าน

5. ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างเข้มแข็ง จริงจัง ด้วยความเสียสละเอาใจใส่

จึงเห็นได้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประโยชน์โดยตรงกับนักเรียนในการพัฒนาป้องกันแก้ไขให้นักเรียนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะทางสังคมและสามารถดำรงอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งจากการที่นักเรียนเป็นประชากรที่มีคุณภาพ ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน เช่น ผู้ปกครอง ครู ผู้บริหารสถานศึกษารวมไปถึงสังคมในโรงเรียน ชุมชน จนถึงระดับประเทศชาติสามารถพัฒนาไปสู่ความเจริญอย่างยั่งยืน

บทบาทและหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนทุกคนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 13)

1. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3. โรงเรียน

4. ผู้บริหารโรงเรียน

5. ครูทุกคน

6. นักเรียน

7. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

8. บุคลากรอื่น ๆ

8.1 ผู้ปกครองและชุมชน

8.1.1 ผู้ปกครอง / เครือข่ายผู้ปกครอง

8.1.2 ชุมชน

8.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

8.2.1 ภาครัฐ

8.2.2 ภาคเอกชน

8.2.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

8.2.4 องค์กรอิสระ

ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับสถานศึกษาได้จัดให้มี
คณะกรรมการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการอำนวยการ มีหน้าที่กำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์

ในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และแต่งตั้งคณะกรรมการ และประชุม
คณะกรรมการ

1.1 ผู้อำนวยการโรงเรียน	ประธานกรรมการ
1.2 รองผู้อำนวยการโรงเรียนทุกฝ่าย	กรรมการ
1.3 หัวหน้าระดับชั้น	กรรมการ
1.4 หัวหน้าฝ่ายงานโรงเรียน	กรรมการ
1.5 ผู้แทนผู้ปกครอง/ชุมชน	กรรมการ
1.6 หัวหน้างานแนะแนว	กรรมการ
1.7 รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายปกครอง	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการอำนวยการมีหน้าที่กำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ใน
การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และแต่งตั้งคณะกรรมการ และประชุม
คณะกรรมการ

2. คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสานงาน) ประกอบด้วย

2.1 รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายปกครอง	ประธานกรรมการ
2.2 หัวหน้าระดับชั้นทุกระดับ	กรรมการ
2.3 หัวหน้าฝ่ายงานอนามัย	กรรมการ
2.4 ครูงานฝ่ายงาน สารสนเทศ	กรรมการ

2.5 บุคลากรอื่นที่โรงเรียนเห็นสมควร กรรมการ

2.6 หัวหน้าฝ่ายงานแนะแนว กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการประสานงานมีหน้าที่ปฏิบัติงานในฐานะบุคลากรหลักในการดำเนินงานตามระดับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสานงานระหว่างคณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) และคณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และมีหน้าที่อื่น ดังนี้

1. จัดเอกสารเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานและรับผิดชอบจัดประชุมชี้แจง และการฝึกอบรม ให้ความรู้แก่บุคลากร

2. จัดประชุมคณะกรรมการเดือนละ 1 ครั้ง

3. รายงานสรุปผลการดำเนินงาน

3. คณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) แยกเป็น 6 คณะ ตามระดับชั้น

3.1 หัวหน้าระดับชั้น ประธานกรรมการ

3.2 รองหัวหน้าระดับชั้น กรรมการ

3.3 ครูที่ปรึกษาในระดับชั้น กรรมการ

3.4 ครูประจำวิชาในระดับชั้น กรรมการ

3.5 ครูแนะแนว กรรมการ

3.6 บุคลากรตามความเหมาะสม กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการดำเนินงานมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

1. ประสานงานประชุมชี้แจงและทำความเข้าใจกับคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง

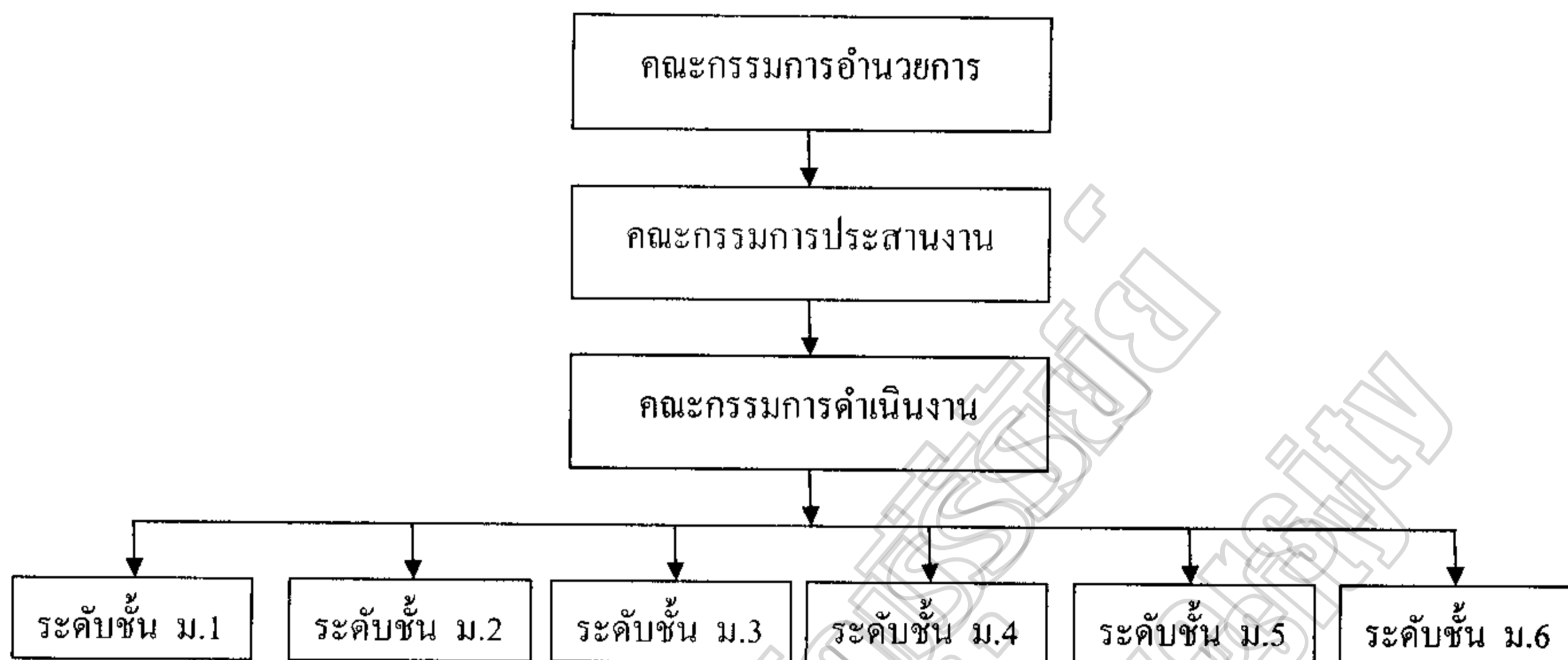
2. บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงาน ประเมินผล จัดทำรายงานระดับชั้น

3. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของครูที่ปรึกษา เพื่อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และนำเสนอทีมประสาน

4. ประชุมร่วมกันอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

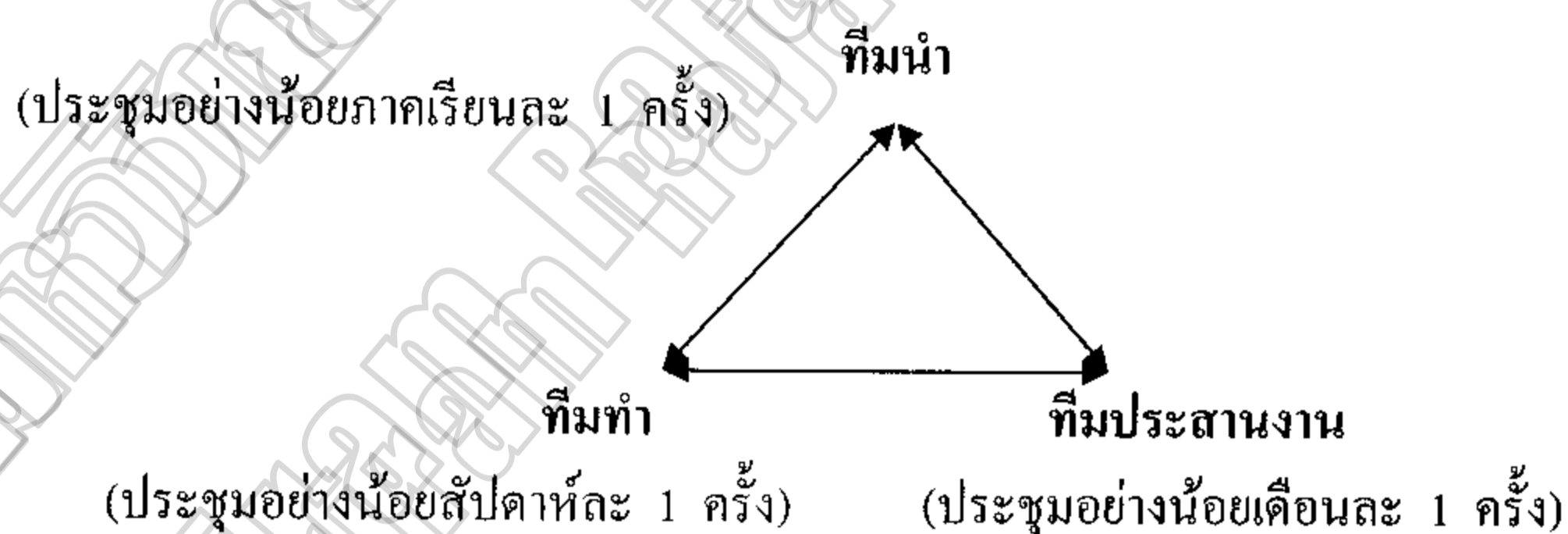
ซึ่งโครงสร้างคณะกรรมการในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แสดงดังภาพประกอบ

2.6 (กรมสามัญศึกษา. 2544 : 34)

ภาพประกอบ 2.6 โครงสร้างคณะกรรมการในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

แม้ว่าคณะกรรมการทั้ง 3 คณะ จะมีรูปแบบโครงสร้างตามลำดับชั้น แต่คณะกรรมการทุกคณะสามารถปฏิบัติงานเชื่อมโยงถึงกันได้ เพื่อให้เกิดการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้แต่ละคณะต้องร่วมกันทำงานเป็นทีม ลักษณะการประสานงานทำงานเป็นทีม ดังภาพประกอบ 2.7 (กรมสามัญศึกษา. 2544 : 34)

ภาพประกอบ 2.7 การทำงานประสานกันและร่วมงานกันเป็นทีม

คณะกรรมการในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกคณะ จำเป็นต้องประสานงานทำงานร่วมกัน และมีการทำงานเป็นทีม โดยมีหลักยุทธศาสตร์ความสำเร็จดังนี้ (กรมสามัญศึกษา. 2544 : 38)

1. มีการประชุมสม่ำเสมอต่อเนื่อง พร้อมเพรียงกันและอยู่ร่วมประชุมโดยตลอด
2. เลิกประชุมพร้อมกันทุกคน ไม่ออกจากที่ประชุมก่อนยุติการประชุม
3. เคารพกฎกติกาของที่ประชุม ถ้ามีการเปลี่ยนแปลง ต้องมีการประชุมตกลงกัน
4. มีความเคารพซึ่งกันและกัน ให้เกียรติกัน และมีความภาคภูมิใจผลงานร่วมกัน

นอกจากนี้ วิเชียร ศิริมาศ (2542 : 25) กล่าวว่า โรงเรียนมัธยมศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีอายุระหว่าง 12 – 17 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงที่เป็นเด็กวัยรุ่น มีความอ่อนไหวได้ง่าย การจะพยายามทำให้เด็กวัยรุ่นเหล่านี้อยู่ในระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ย่อมกระทำได้ยาก และมีปัญหาติดตามมามากมาย ขณะที่ กล้า ทองขาว (2544 : 248) ได้กล่าวถึงบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ว่า โรงเรียนมีบทบาทในการให้การศึกษาอบรมทั้งทางด้านวิชาการและให้การดูแลทุกข์สุขแก่ศิษย์แทนบิดา มารดา ส่วนศิษย์ก็ต้องเคารพเชื่อฟังการดูแลนักเรียนในลักษณะนี้จึงหมายถึง การปกป้อง คุ้มครอง ดูแล รักษา รวมทั้งการให้การอบรมด้านศีลธรรม จรรยา มารยาทอันดีงามแก่นักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับกรมสามัญศึกษา (2547 : 4) ที่เห็นว่า ครูที่ปรึกษาต้องให้การดูแลช่วยเหลือ นักเรียนทุกคน ทั้งในรายบุคคลและเป็นหมู่คณะ เพื่อป้องกันไม่ให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์แก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน และส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสมให้พัฒนาขึ้น

ดังนั้นการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงต้องอาศัยบุคลากรจากหลายส่วนทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนเพื่อช่วยกันสอดส่องดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดและทุกภาพส่วนต้องร่วมมือกันอย่างจริงจัง โดยไม่ปล่อยให้ครูที่ปรึกษาหรือบุคลากรในโรงเรียนดูกันเองเพราะพฤติกรรมบางอย่างของนักเรียนบางครั้งจะปฏิบัติไม่เหมือนอยู่ในโรงเรียน ถ้ามีการร่วมมือกันอย่างจริงจังแล้วก็จะสามารถดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาได้

บทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษา

ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้น เป็นบุคคลที่โรงเรียนมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นผู้แนะนำ และให้คำปรึกษานักเรียน ทั้งด้านการเรียน การแก้ปัญหา และการส่งเสริมสนับสนุน ให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข ติดตามดูแลนักเรียนทุกวัน ทุกเวลา งานของครูที่ปรึกษาจึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ถ้าครูที่ปรึกษาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนมีกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ ใช้เทคนิควิธีการให้คำปรึกษาที่มีประสิทธิภาพแล้ว ความสำเร็จก็ย่อมเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพด้วย

สมลักษณ์ พรหมมีเนตร และฉันทนา จันทร์บรรจง (2545 : 39) ได้สรุปผลการวิจัยบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษานักเรียน พบว่า มีองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ

1. บทบาทกับหลักสูตรและการเลือกเวลาเรียน

- 1.1 เกี่ยวกับหลักสูตรและการเลือกเวลาเรียน
- 1.2 เกี่ยวกับวิธีการเรียน การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง
- 1.3 เกี่ยวกับการปรับปรุงพฤติกรรมการเรียนรู้
- 1.4 เกี่ยวกับการเลือกแนวทางการศึกษาต่อ
- 1.5 เกี่ยวกับการใช้ความรู้ความสามารถและความถนัดในการพัฒนาตนเอง
- 1.6 เกี่ยวกับปัญหาส่วนตัวนักเรียน
- 1.7 เกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติของโรงเรียน
- 1.8 เกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ในการขอรับบริการต่าง ๆ ของโรงเรียน
- 1.9 เกี่ยวกับการเตรียมตัวสอบ
- 1.10 เกี่ยวกับการลดความเครียดในการเรียน
- 1.11 เกี่ยวกับการคบเพื่อน
- 1.12 เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน

2. บทบาทหน้าที่ด้านการพัฒนานักเรียน ประกอบด้วยงาน ดังนี้

- 2.1 อบรมสั่งสอนนักเรียนเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติตาม
- 2.2 อบรมสั่งสอนนักเรียนเกี่ยวกับการเป็นผู้มีมารยาทดีงาม
- 2.3 อบรมสั่งสอนนักเรียนเกี่ยวกับการเป็นผู้ยอมรับสภาพของตน

สร้างความเชื่อมั่นและความภาคภูมิใจในตนเอง

2.4 อบรมสั่งสอนนักเรียนกรณีที่มีอาการประพฤติดนฝ่าฝืนระเบียบวินัย
ของโรงเรียน

2.5 อบรมสั่งสอนนักเรียนให้รู้จักปกครองตนเอง และป้องกันตนเองจาก
อบายมุข สิ่งเสพติด และสิ่งชั่วร้ายต่าง ๆ

2.6 อบรมสั่งสอนนักเรียนให้รู้จักคิดและตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเอง
อย่างสร้างสรรค์

2.7 จัดกิจกรรม / โครงการที่เป็นการพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ ทั้งการ
ป้องกันแก้ไขปัญหา และศักยภาพนักเรียน

3. บทบาทด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียน ประกอบด้วยงาน ดังนี้

3.1 ศึกษาและทำความเข้าใจกลุ่มนักเรียนในการดูแลเป็นรายบุคคล คัดกรอง
นักเรียนเพื่อแยกกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาเพื่อสะดวกในการให้คำปรึกษาหารือ

3.2 มีส่วนร่วมในการกิจกรรมของนักเรียนเพื่อสร้างความอบอุ่นและเป็นกันเองกับนักเรียน

3.3 ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา อาชีพ และสภาพแวดล้อมของสังคม เพื่อให้ นักเรียน รู้จักวิเคราะห์ ตัดสินใจ และมองเห็นแนวทางการแก้ปัญหา

3.4 เผื่อระวังพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน และให้คำปรึกษาแนะนำ เพื่อแก้ปัญหาได้อย่างทันที่

3.5 ให้ขวัญกำลังใจ และกระตุ้นให้นักเรียนกล้าแก้ปัญหาและเกิดความมั่นใจ พร้อมที่จะแก้ปัญหาและพัฒนาตนเอง

3.6 รับฟังเรื่องราวและปัญหาของนักเรียนด้วยท่าทีที่สนใจ และใช้ภาษาสื่อสาร ที่สร้างสรรค์

3.7 จัดกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างครูที่ปรึกษากับนักเรียนที่อยู่ในความควบคุมดูแล

3.8 สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่เอื้อให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข

4. บทบาทด้านการช่วยเหลือและประสานงาน ประกอบด้วยงาน ดังนี้

4.1 ช่วยเหลือประสานงานระหว่างโรงเรียนและนักเรียนให้ทราบความต้องการ ของกันและกัน

4.2 ช่วยเหลือประสานงานกับครูอื่น ๆ ในการแก้ปัญหาและพัฒนา นักเรียน

4.3 ช่วยเหลือร่วมมือในการประสานงานกับผู้ปกครองในการแก้ปัญหาและ พัฒนานักเรียน

4.4 ช่วยเหลือร่วมมือ และประสานงานให้โรงเรียนจัดบริการต่าง ๆ ได้อย่าง สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

4.5 ช่วยเหลือประสานงานให้หน่วยงานทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน รับทราบความต้องการ การให้บริการตามความต้องการของนักเรียน

5. คุณสมบัติของครูที่ปรึกษานักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.1 คุณสมบัติด้านบุคลิกภาพ มีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตดี ร่าเริง ยิ้มแย้ม แจ่มใส แต่งกายสุภาพเรียบร้อย เหมาะสมกับอาชีพครูและกาลเทศะ มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีความสุขุมรอบคอบ อ่อนโยนและเข้มแข็ง มีความสง่างาม กิริยามารยาทเรียบร้อย มีความมั่นใจ ในตนเองและให้เกียรติผู้อื่น

5.2 คุณสมบัติด้านมนุษยสัมพันธ์ มีความสามารถถ่ายทอดความรู้สึกให้นักเรียน เข้าใจได้ใจกว้างและยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน สังเกต รับรู้ และเข้าใจปัญหาต่าง ๆ

ได้รวดเร็ว มองเห็นนักเรียนในแง่ดี เรียนรู้และพยายามเข้าใจสิ่งที่นักเรียนสื่อสารออกมาอย่างเป็นกลาง เป็นผู้ที่มีเหตุผลควบคุมอารมณ์ได้ดี และสามารถแก้ปัญหาด้วยความสุขุมรอบคอบ ใช้คำพูดเหมาะสมกับกาลเทศะ ทักทายปราศรัยพูดคุยกับนักเรียนด้วยมิตรไมตรี

5.3 คุณสมบัติด้านคุณธรรมและความประพฤติ มีความเสียสละ รับผิดชอบ กระตือรือร้นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของครูที่ปรึกษานักเรียน มีเมตตากรุณาต่อศิษย์ มีความยุติธรรม และให้ความช่วยเหลือนักเรียนทุกคนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน เป็นแบบอย่างที่ดีกับนักเรียน เอาใจใส่ติดตามดูแลนักเรียนทั้งในและนอกโรงเรียน มีความเห็นอกเห็นใจ ให้โอกาสและไม่ซ้ำเติมนักเรียนที่ทำผิด

5.4 คุณสมบัติด้านความรู้ความสามารถ มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและสิทธิเด็ก มีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการของนักเรียนและหลักการให้คำปรึกษา มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติและข้อบังคับโรงเรียน มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอน มีความรู้กว้างขวางในเหตุการณ์ปัจจุบัน ทั้งด้านเศรษฐกิจ และการเมือง มีข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาต่อ อาชีพที่ทันสมัย มีความสามารถ ใช้จิตวิทยาและศิลปะในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน มีความสามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพ หรือความสามารถของนักเรียน ทั้งด้านร่างกาย และสติปัญญา มีความสามารถจัดกิจกรรมเพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหาด่าง ๆ ของนักเรียน

5.5 คุณสมบัติด้านจรรยาบรรณ คำนึงถึงสวัสดิภาพของนักเรียนไม่กระทำการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดผลเสียกับนักเรียนอย่างไม่เป็นธรรม รักษาความลับเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัว ของนักเรียนรับฟังเรื่องที่นักเรียนนำมาปรึกษาอย่างจริงจัง และเต็มใจ ให้ความช่วยเหลือนักเรียนอย่างสุดความสามารถให้คำปรึกษาแบบเป็นกลางไม่วิพากษ์วิจารณ์ทับถม หรือพุดจาในทางที่ ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียแก่บุคคล หรือสถาบัน ในการให้คำปรึกษาครูที่ปรึกษาไม่ควรรับแก้ไข ปัญหาให้นักเรียนเอง หากแต่ควรใช้เทคนิคให้คำปรึกษาต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนมีข้อมูล ในการตัดสินใจด้วยตนเอง ฟังอุทิศเวลาให้แก่งานครูที่ปรึกษาต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนมีข้อมูล ในการตัดสินใจด้วยตนเอง ฟังอุทิศเวลาให้แก่งานครูที่ปรึกษา ซึ่งอาจต้องใช้เวลานอกราชการ เพื่อพบปะพูดคุยกับนักเรียน

อำไพ สุจริตกุล (ม.ป.ป. : 24) กล่าวถึงหน้าที่และความรับผิดชอบของครูที่ปรึกษา โดยแยกเป็นรายข้อ ดังนี้

1. ทำบัญชีรายชื่อนักเรียน
2. ทำสมุดประจำชั้น และทะเบียนประวัตินักเรียน
3. ทำสมุดพก หรือสมุดรายงานประจำตัวนักเรียน
4. ทำรายงานผลการเรียนของนักเรียน

5. ทำบัตรสุขภาพ
6. ทำระเบียบสะสม
7. สอนและเตรียมการสอน
8. อบรมและสั่งสอน
9. จัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียน
10. ประสานงานกับผู้บริหาร เพื่อร่วมงาน คณงาน และผู้รู้อื่น ๆ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546ก : 24 - 26) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้น มีดังนี้

1. ดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนตามแนวทางที่กำหนด คือ

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยการรวบรวมข้อมูลจำแนกจัดกลุ่มผู้เรียนเป็นรายบุคคลจัดทำข้อมูลให้เป็นระบบและเป็นปัจจุบัน

การคัดกรองนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลจำแนก จัดกลุ่มผู้เรียน เช่น กลุ่มเด็กที่มีความสามารถพิเศษ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาต้องการความช่วยเหลือ โดยเร่งด่วน (จำนวนกลุ่มและเกณฑ์ในการคัดกรองอยู่ในดุลพินิจของโรงเรียน)

ส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยจัดกิจกรรม โครงการ โครงงาน ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รักและเห็นคุณค่าในตนเอง มีทักษะในการดำรงชีวิต

การป้องกันและแก้ไขปัญหา ดูแลให้คำปรึกษากรณีปัญหาไม่ยุ่งยากซับซ้อนทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

การส่งต่อ กรณีปัญหาของนักเรียนซับซ้อน ให้ส่งต่อไปยังครูแนะแนว ฝ่ายปกครอง หรือผู้มีทักษะความสามารถตรงกับลักษณะปัญหา

2. พัฒนาตนเองด้านองค์ความรู้ทางจิตวิทยาการแนะแนว และการให้คำปรึกษา
3. ร่วมประชุมกลุ่มปรึกษาปัญหารายกรณี
4. บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานและประเมินรายงานส่งหัวหน้าระดับ
5. อื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

สรุปได้ว่า บทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษา คือ ทำหน้าที่เป็นผู้แนะนำและให้คำปรึกษานักเรียน ทั้งด้านการเรียน การแก้ปัญหา และการส่งเสริมสนับสนุน ให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข ติดตามดูแลนักเรียนทุกวัน ทุกเวลา และตระหนักและเห็นความสำคัญในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามแนวทางที่กำหนด โดยพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนทุกคนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขในสังคม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา ผู้ศึกษาได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

เพ็ญศรี นิตยา (2551 : 84 - 105) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งรายด้านและรายข้อ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งรายด้านและรายข้อไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เสถียร ทามัง (2551 : 80 - 82) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเทศบาลวัดศรีปึงเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เห็นว่า ได้ปฏิบัติเกือบทุกงาน โดยได้ใช้แบบประเมินพฤติกรรม (SDQ) ได้เยี่ยมบ้าน วางแผนการคัดกรอง จัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ ให้ความรู้ครูปกครองมารับทราบถึงในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน ให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือนักเรียน เชิญผู้ปกครองมารับทราบถึงความจำเป็นในการส่งต่อนักเรียน ส่วนปัญหาที่พบคือ จัดกิจกรรมแนะแนวให้นักเรียนน้อยและนักเรียนมีปัญหาซับซ้อนเกินความสามารถที่จะช่วยเหลือได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูขาดความรู้ในการจัดกิจกรรมแนะแนว

รุจิราภรณ์ คำสีลา (2552 : 199 - 200) ได้ศึกษาสภาพและการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพปัญหาและการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทุกด้าน 2) ผลการเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามสถานภาพ และระดับช่วงชั้นทั้งโดยรวมและรายด้าน พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าแนะแนว มีปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวม แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริม

นักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน มีปัญหาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการส่งต่อนักเรียน มีปัญหาไม่แตกต่างกัน และโรงเรียนที่ทำการสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-2 ช่วงชั้นที่ 1-3 และระดับช่วงชั้นที่ 3-4 มีสภาพปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการส่งต่อนักเรียน มีปัญหาไม่แตกต่างกัน

3) ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพ และระดับช่วงชั้น โดยรวมและรายด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าครูแนะแนว มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความคิดเห็น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน และโรงเรียนที่ทำการสอนในระดับช่วงชั้นที่ 1-2 ช่วงชั้นที่ 1-3 และระดับช่วงชั้นที่ 3-4 มีการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีการดำเนินงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน

4) ข้อเสนอแนะและแนวทางในการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จ คือ โรงเรียนจัดประชุมเชิงปฏิบัติการแก่ครูที่ปรึกษาเพื่อร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลและคัดกรองนักเรียนจำแนกเป็นกลุ่มปกติและกลุ่มเสี่ยง ซึ่งช่วยพัฒนาในเรื่องการขาดความรู้ความเข้าใจในการคัดกรองนักเรียนจากแบบ SDQ ระเบียบสนทนา และขอข้อมูลจากผู้ปกครองและชุมชน รวมทั้งนำผลการคัดกรองแจ้งให้ผู้ปกครองได้รับทราบ เพื่อแก้ปัญหาร่วมกันต่อไป

วีระพงษ์ เจริญไชย (2552 : 102-117) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมพบว่า สภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก 2) ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมและรายด้านพบว่าสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย 3) สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีเพศและภาระงานสอน มีความคิดเห็น โดยภาพรวมและรายด้านกับสภาพการช่วยเหลือนักเรียนไม่แตกต่างกัน 4) สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 ของผู้บริหารและครู ที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน มีความคิดเห็น โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน 5) ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 ของผู้บริหารและครู ที่มีเพศและภาระงานสอนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่าง 6) ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 ของผู้บริหารและครู ที่มีประสบการณ์แตกต่างกันมีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน 7) แนวทางพัฒนา สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนคือด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการ ป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน

สุภาพ อัยยะ (2552 : 70 - 79) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า

- 1) สภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ปัญหาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง 3) การเปรียบเทียบสภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่าข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 4) การเปรียบเทียบสภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ ในการทำงาน พบว่าข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ ระดับ .01
- 5) การเปรียบเทียบสภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษามีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 6) การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษามีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 7) การเปรียบเทียบ ปัญหาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานพบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทาง การศึกษามีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 8) การเปรียบเทียบปัญหา การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามี ความคิดเห็น ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

อุทัย วงศ์จันทร์ (2552 : 46 - 49) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนที่จัดการศึกษา ช่วงชั้นที่ 1 - 3 ในอำเภอฝาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีการให้คำปรึกษาเบื้องต้น แก่นักเรียน ส่งเสริมความสามารถของนักเรียนและมีการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน การทำ ความรู้จักกับนักเรียนเป็นรายบุคคลและมีการประสานงานกับครูที่รับนักเรียนจากการส่งต่อ สำหรับความสามารถในการดำเนินกิจกรรมเพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวม พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ได้แก่ ด้านการส่งต่อ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการรู้จัก นักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาและด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ตามลำดับ ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ที่สุด ได้แก่ ควรมีการสร้างสรรค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นรูปธรรมและควรมีการให้ ความสำคัญต่อการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา และที่สำคัญในระดับมาก คือ สามารถช่วยพัฒนานักเรียนกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหาให้มีพฤติกรรมดีขึ้น

พัฒนพงษ์ มมประโคน (2553 : 101 - 108) ได้ศึกษาการดำเนินงานตามระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครินทร์ เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า 1) การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูที่ รับผิดชอบเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การดำเนินงาน ตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ส่วนใหญ่พบว่า นักเรียนที่มี ปัญหาไม่ให้ข้อมูลครูที่ปรึกษา หรือให้ไม่ตรงกับความเป็นจริง เนื่องจากไม่กล้าพูด ทำให้ครูที่ ปรึกษารู้จักนักเรียนน้อย 3) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรอง พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง ไม่ด้านใดก็ด้านหนึ่ง แต่ผู้ดูแลต้องจัดให้อยู่ในกลุ่มปกติ เนื่องจากต้องกำกับดูแลนักเรียนเพิ่มเติม เนื่องจากครูมีภาระหน้าที่ประจำ และหน้าที่พิเศษมาก เกินไป ทำให้ต้องการลดภาระงานที่ต้องรับผิดชอบในการแก้ปัญหาต่อไป 4) การดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมนักเรียน พบว่า สภาพปัญหานักเรียนมีพฤติกรรม ขาดเรียน หรือมีกิจกรรมอื่นแทรกเข้ามา ส่งผลให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนไม่ต่อเนื่อง 5) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา สภาพปัญหาเมื่อ อยู่นอกโรงเรียน นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ปฏิบัติตามรุ่นพี่ที่ทำตัวไม่ดี ทำผิดศีลธรรม ผิดกฎหมาย 6) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งต่อนักเรียน มีปัญหา ในเรื่องความไม่สะดวกในการส่งต่อนักเรียนไปรับการช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอก เนื่องจาก ไม่มีผู้ประสานงานขาดสถานที่รักษา 7) การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความ

คิดเห็นของครูที่รับผิดชอบเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า มีการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยส่วนรวม ไม่แตกต่างกัน

สมคิด ชิงชัย (2553 : 74 - 81) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามโครงการพัฒนาเชิงระบบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งปัญหาที่พบในแต่ละด้านมีดังนี้

1.1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่ามีปัญหาในการใช้แบบประเมินต่าง ๆ เพราะแบบประเมินต่าง ๆ มีรายละเอียดที่ต้องเก็บข้อมูลค่อนข้างมาก และมีวิธีในการแปลผลซับซ้อน ส่งผลให้เป็นอุปสรรคต่อครูที่ขาดความชำนาญในการใช้แบบประเมิน 1.2) ด้านการคัดกรอง พบว่ามีปัญหาการวิเคราะห์ข้อมูล และการสรุปผลการคัดกรอง ครูส่วนใหญ่ขาดความรู้และความเข้าใจในการใช้แบบคัดกรอง จึงไม่กล้าจำแนกนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่เป็นปัญหา 1.3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน พบว่ามีปัญหาในการส่งเสริมความสามารถพิเศษของผู้เรียนมากที่สุด อาจเป็นเพราะโรงเรียนขาดแคลนปัจจัยสนับสนุนที่ใช้ในการส่งเสริมความสามารถพิเศษของนักเรียน 1.4) ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา พบว่ามีปัญหาในการให้ความร่วมมือของผู้ปกครองในการแก้ปัญหานักเรียน การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะ ส่งผลให้ขาดความต่อเนื่องในการติดตามกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่เป็นปัญหา 1.5) ด้านการส่งต่อ พบว่ามีปัญหาการติดตามผลหลังการดูแลช่วยเหลือ การวางแผนเพื่อการส่งต่อภายนอก และการร่วมมือกับผู้ปกครองในการส่งต่อ

2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการคัดกรองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนอีก 3 ด้าน คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การส่งเสริมนักเรียน และการป้องกันและแก้ปัญหา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับด้านการส่งต่อ ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่พบว่า ผู้บริหาร

โรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน ที่มีขนาดแตกต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุดาพรรณ กาละพงษ์ (2553 : 70 – 73) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไข การดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 จำแนกตามระดับ ช่วงชั้นของครูที่ปรึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติ 3) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ครูที่ปรึกษาได้เสนอ แนวคิดที่ว่าโรงเรียนควรวางวิธีการประสานกันระหว่างครูที่ปรึกษากับผู้ปกครองนักเรียน

กาญจนา บุญเคน (2554 : 71 – 74) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงาน ตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) สภาพการดำเนินงานตาม ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำแนกตามเพศ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 และเมื่อจำแนกตามประสบการณ์สอนและวุฒิการศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแต่ละด้านมีดังนี้ ความสะดวกในการ เดินทางเยี่ยมบ้านนักเรียนของครูที่ปรึกษา ความน่าเชื่อถือของผลการวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียน เพื่อการแบ่งกลุ่มนักเรียน ความเชื่อถือของผลการวิเคราะห์พฤติกรรมนักเรียนเพื่อการแบ่งกลุ่ม นักเรียนเวลาที่ใช้ในการให้คำปรึกษาของครูที่ปรึกษาและความพอเพียงของเวลาเพื่อการแก้ปัญหา นักเรียนที่ได้รับการส่งต่อ

กิตติศักดิ์ ปัจจวงษ์ (2554 : 84 - 87) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจ ในการปฏิบัติงานของครูตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) สัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้ปกครอง การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล สัมพันธภาพระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงาน สัมพันธภาพระหว่างครูกับ นักเรียน สัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้บริหาร แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความรับผิดชอบในงาน ความสำเร็จในการทำงาน อึดมโนทัศน์ลักษณะมุ่งอนาคต และนโยบายและการบริหารงาน มีความสัมพันธ์ในการทำงาน อึดมโนทัศน์ลักษณะมุ่งอนาคต และนโยบายและการบริหารงาน

มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ปัจจัยที่ร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้ปกครอง การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน ความรับผิดชอบในงาน อัตมโนทัศน์ และสัมพันธภาพระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงาน ซึ่งรวมพยากรณ์ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้ร้อยละ 49.20 โดยมีสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้ $Z = .479$ (สัมพันธภาพระหว่างครูกับผู้ปกครอง) $+ .199$ (การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล) $+ .109$ (สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน) $+ .140$ (ความรับผิดชอบในงาน) $+ .118$ (อัตมโนทัศน์) $+ .120$ (สัมพันธภาพระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงาน)

มธุริน แผลงจันทิก (2554 : 89 - 91) 1) ได้ศึกษา ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5. ผลการศึกษาพบว่า ระดับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ทั้ง 5 ด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน รองลงมา ได้แก่ด้านการส่งต่อ ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการคัดกรองนักเรียน ตามลำดับ 2) แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 5 มีดังนี้ ควรจัดโครงการเยี่ยมบ้านนักเรียนครบทุกคนในโรงเรียน ควรคัดกรองนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ควรส่งเสริมนักเรียนตามความสามารถและความถนัด ควรให้มีการดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด และควรติดต่อประสานงานกับผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

กันเดอร์สัน (Gunderson. 2001 : Abstract ; อ้างถึงใน รอชิต๊ะ หะยีสาแม็ง. 2554 : 64) ได้ศึกษาการใช้ประชุมเชิงสร้างสรรค์ในโรงเรียนซึ่งเรียกชื่อเฉพาะว่า การประชุมกลุ่มครอบครัว ในการแก้ไขปัญหาเด็กหนีเรียน โดยให้ผู้ปกครองที่มีลูกหลานหนีเรียนได้มาประชุม ปรึกษาหารือวิธีการแก้ปัญหาดังกล่าว โดยกลุ่มครอบครัว ประกอบด้วย กลุ่มเสี่ยงต่ำ กลุ่มเสี่ยงปานกลาง และกลุ่มเสี่ยงสูง โดยกลุ่มเสี่ยงสูงเคยหรือไม่เคย ได้รับการลงโทษลูกหลานจากโรงเรียนกลุ่มเสี่ยงปานกลาง เคยได้รับการลงโทษลูกหลานจากโรงเรียนบ้างและกลุ่มเสี่ยงสูงได้รับการลงโทษจากโรงเรียนต่อลูกหลานอย่างรุนแรง จากผลงานวิจัยที่ได้ศึกษาพอสรุปประเด็นได้ว่า ในกรณีที่มีนักเรียนพฤติกรรมเสี่ยงนั้นมีสาเหตุมาจากครอบครัว พ่อแม่ผู้ปกครองที่ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ไม่เหมาะสม ขาดการเอาใจใส่ ดูแลให้ความรักความอบอุ่นแก่บุตรหลานไม่ดีเท่าที่ควร นอกจากนี้

สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้เด็กปรับตัวเข้ากับสภาพการเปลี่ยนได้ไม่เหมาะสม ขาดการคิดวิเคราะห์ความดีหรือไม่ดีที่ควรจะเป็นแบบอย่างดังนั้นการตัดสินใจในการปฏิบัติตน จึงเป็นไปด้วยอารมณ์ ครูซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการที่จะทำให้นักเรียนมีความเข้าใจและ ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนกลุ่มดังกล่าวด้วยวิธีการจัดกิจกรรมให้การปรึกษา หรือกิจกรรมที่จะพัฒนาศักยภาพนักเรียนให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองสามารถคิดวิเคราะห์ใช้ วิจารณ์ญาณในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นกับตนเองได้ และในการดำเนินงาน ดังกล่าวจำเป็นที่จะต้องพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีคุณภาพพร้อมที่จะพัฒนาผู้เรียน ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้

โจเซฟ (Joseph. 2001 : Abstract ; อ้างถึงใน จรินทร์ มณีนุ่ม. 2551 : 42) ได้ ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนและประเภทของถ้อยคำแสดงความรู้สึกที่เด็กแสดงออก กับรูปแบบการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคล (ทางบวกหรือทางลบ) โดยศึกษาจากนักเรียนที่มีความเสี่ยงสูงและความเสี่ยงต่ำ จำนวน 72 คน โดยทั่วไปเด็กกลุ่มเสี่ยงส่วนใหญ่ชอบใช้คำแสดง ความรู้สึกเพียง 5 คำ คือ สุข เศร้า โกรธ กลัว และเหนื่อยล้า ผลการศึกษาพบว่าเด็กที่มีความ เสี่ยงสูงแสดงถ้อยคำความรู้สึกเชิงบวกน้อยกว่า และแก้ไขปัญหที่เป็นบวกน้อยกว่าเด็กที่มีความ เสี่ยงต่ำ และกับการพยากรณ์ประเภทความเสี่ยงที่สร้างขึ้นใช้ตัวพยากรณ์ที่มีความสำคัญทางสถิติ จำนวน 3 ตัวแปรคือ ความสามารถทางภาษา การใช้คำแสดงความรู้สึกทางบวก และจำนวน การแก้ไขปัญหเชิงบวก

โคเซ (Kosse. 2007 : unpagged ; อ้างถึงใน จุฬารัตน์ คมไธสง. 2553 : 61) ได้ศึกษา ความสมบูรณ์ในการติดตามประเมินผลดำเนินงานของคณะทำงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การศึกษาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ผลคะแนนเฉลี่ย ด้านความสมบูรณ์ในภาพรวมขององค์ประกอบทั้ง 8 ด้านเปิดเผยให้เห็นว่า กระบวนการ ดำเนินงานของคณะทำงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสมบูรณ์ในระดับปานกลาง จากการวิเคราะห์ผลในส่วนของผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน พบว่า การดำเนินงานของ คณะทำงานด้านดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีผลกระทบในด้านบวกต่อผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน กล่าวคือ ความสมบูรณ์ของกระบวนการดำเนินงานของคณะทำงานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 23 ของความแปรปรวนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน นอกจากนี้ยังพบว่า มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงในด้านบวกระหว่างความสมบูรณ์ด้านกระบวนการดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนและผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน รวมทั้งยังพบว่ามีความสัมพันธ์กัน

อย่างมีนัยสำคัญระหว่างผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนและการจัดอันดับความสำคัญให้กับองค์ประกอบด้านการแก้ปัญหาในการดำเนินงานของคณะกรรมการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 4 ด้าน จากองค์ประกอบที่มีทั้งหมด 8 ด้าน

บิดเคิล (Biddle. 2009 : unpagged ; อ้างถึงใน จุฬารัตน์ คมไธสง. 2553 : 62) ได้ศึกษาการศึกษาผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงฆ่าตัวตาย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ชอบและเข้าร่วมในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นผลเนื่องมาจากการมีความคิดฆ่าตัวตาย การแสดงท่าทางหรือพยายามที่จะละเมิดนโยบายด้านการใช้ยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์ลดลง รวมทั้งระดับการถูกสั่งพักการเรียน อย่างไรก็ตาม จากการรายงานของนักเรียนที่ชอบและเข้าร่วมในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อแก้ปัญหาคิดฆ่าตัวตายและปัญหาอื่น ๆ ทำให้สามารถทำนายรูปแบบการละเมิดนโยบายด้านการใช้ยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์อย่างต่อเนื่อง เช่นพบว่าบางครั้งนักเรียนเหล่านี้ก็อาจจะใช้ยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์เพื่อการรักษาตนเองก็ได้และพบว่า รูปแบบการบริการที่มีค่านัยสำคัญทางด้านสถิติสูงสุดในการทำนายผลการลดระดับการละเมิดนโยบายด้านการใช้ยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์ รวมทั้งการลดระดับการถูกสั่งพักการเรียนสำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงคิดฆ่าตัวตาย นอกจากนี้ยังพบว่า การวางระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ในโรงเรียนอื่น ๆ เช่น โรงเรียนสำหรับเยาวชนที่มีปัญหาด้านการผิดวินัย และการบริการสำหรับเด็กและเยาวชนที่จัดขึ้นโดยหน่วยงานของชุมชน มีความสัมพันธ์ในระดับสูงกับการลดระดับการละเมิดนโยบายด้านการใช้ยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์ในโรงเรียน และพบว่า การรักษาผู้ป่วยนอกที่มีอาการติดยาเสพติดและสารประเภทแอลกอฮอล์คือตัวทำนายผลด้านการสนับสนุนระดับการเลื่อนชั้นเรียนหรือการจบการศึกษาจากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสำหรับนักเรียนเหล่านั้น

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่าการดำเนินชีวิตอยู่ในโรงเรียนได้อย่างมีความสุข โดยมีกระบวนการที่จะส่งเสริมสนับสนุนช่วยเหลือป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย บุคลากรครูทุกคนในโรงเรียน ผู้ปกครองของนักเรียนเอง ซึ่งครูที่ปรึกษามีหน้าที่สำคัญในการดำเนินการอย่างเป็นระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด มีการคัดกรองนักเรียนเพื่อเข้าถึงปัญหาของนักเรียน และพร้อมที่จะเป็นที่พึ่งให้คำปรึกษากับนักเรียนที่มีปัญหาด้านต่าง ๆ ได้เพื่อประสานกับผู้ปกครองร่วมกันแก้ปัญหา ดังนั้นภาพความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับนักเรียนผ่านกระบวนการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามเป้าหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจนและเป็นระบบ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยมีขั้นตอนรายละเอียด ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ปีการศึกษา 2556 จากโรงเรียนทั้งหมด 66 แห่ง จำนวนครูทั้งสิ้น 2,752 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครชชีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970 : 608 - 610 ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2555 : 148 - 149) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 338 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) ดังมีขั้นตอนในการสุ่มดังนี้

2.1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางของเครชชีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970 : 608-610 ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2555 : 148-149) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 338 คน

2.2 กำหนดอำเภอเป็นกลุ่มย่อย สุ่มอำเภอในจังหวัดบุรีรัมย์ มา 1 ใน 2 โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับสลาก จะได้อำเภอที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 12 อำเภอ

2.3 ใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม (Sampling Unit) ในแต่ละอำเภอ สุ่มโรงเรียนมา 1 ใน 2 ของแต่ละขนาดโรงเรียน โดยวิธีสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลาก ส่วนอำเภอใดที่แต่ละขนาดมี 1 โรงเรียน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.4 ในแต่ละโรงเรียนที่สุ่มมาได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างครูจากประชากรที่มีอยู่ให้กระจายสัดส่วนไปตามขนาดของโรงเรียน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

รายละเอียดของประชากร และกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนปรากฏดังตาราง 3.1 และ 3.2 ต่อไปนี้

ตาราง 3.1 จำนวนประชากรโรงเรียนที่สุ่มมาได้และกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามอำเภอและขนาดของโรงเรียน

ที่	อำเภอ	ประชากรโรงเรียน (โรง)					กลุ่มตัวอย่างโรงเรียน (โรง)				
		เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ	รวม	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ	รวม
1	เมืองบุรีรัมย์	3	4	1	1	9	2	2	1	1	6
2	กระสัง	3	0	0	1	4	2	0	0	1	3
3	ลำปลายมาศ	3	1	1	1	6	2	1	1	1	5
4	โนนดินแดง	0	1	0	0	1	0	1	0	0	1
5	โนนสุวรรณ	1	1	0	0	2	1	1	0	0	2
6	นางรอง	2	4	0	1	7	1	2	0	1	4
7	หนองหงส์	1	1	0	0	2	1	1	0	0	2
8	คูเมือง	1	2	0	0	3	1	1	0	0	2
9	ประโคนชัย	1	2	1	1	5	1	1	1	1	4
10	ปะคำ	2	0	0	0	2	1	0	0	0	1
11	ละหานทราย	3	0	0	1	4	2	0	0	1	3
12	หนองกี่	1	0	0	1	2	1	0	0	1	2
รวม		21	16	3	7	47	15	10	3	7	35

ตาราง 3.2 จำนวนประชากรครูในโรงเรียนที่สุ่มมาได้และกลุ่มตัวอย่างครูในโรงเรียน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จากโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างจำแนก
ตามอำเภอและขนาดของโรงเรียน

ที่	อำเภอ	ประชากรครู					กลุ่มตัวอย่างครู				
		เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ	รวม	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ	รวม
1	เมืองบุรีรัมย์	49	176	86	183	494	9	31	15	32	87
2	กระสัง	53	0	0	82	135	9	0	0	14	23
3	ลำปลายมาศ	44	23	61	108	236	8	4	10	19	41
4	โนนดินแดง	0	47	0	0	47	0	8	0	0	8
5	โนนสุวรรณ	11	30	0	0	41	2	5	0	0	7
6	นางรอง	34	132	0	125	291	6	23	0	22	51
7	หนองหงส์	18	38	0	0	56	3	7	0	0	10
8	คูเมือง	18	79	0	0	97	3	14	0	0	17
9	ประโคนชัย	24	46	72	121	263	4	8	13	22	47
10	ปะคำ	29	0	0	0	29	5	0	0	0	5
11	ละหานทราย	40	0	0	96	136	7	0	0	17	24
12	หนองกี่	18	0	0	88	106	3	0	0	15	18
รวม		338	571	219	803	1,931	59	100	38	141	338

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check Lists) จะมีคำตอบให้กาเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( )

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อนักเรียน ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งแบ่งสภาพปัญหาออกเป็น 5 ระดับได้แก่

- 5 หมายถึง มีสภาพปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีสภาพปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีสภาพปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีสภาพปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีสภาพปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Form)

2. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

- 2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี และหลักการเกี่ยวกับการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และแนวทางการสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
- 2.2 นำข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างแบบสอบถาม
- 2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความเหมาะสมด้านโครงสร้าง เนื้อหาและความถูกต้องของภาษา
- 2.4 ปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
- 2.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item

Congruence : IOC) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ รวมทั้งแก้ไขข้อความให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

2.5.1 นายประชัย พรสง่ากุล วุฒิการศึกษา กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนหนองกิ้งพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

2.5.2 นางสาวจิตาธิษัต์ ปริกฤษณศิริ วุฒิการศึกษา ค.บ. (ภาษาไทย) ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนร่มเกล้า บุรีรัมย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

2.5.3 นายอุเทน ระวะใจ วุฒิการศึกษา ค.ม. (หลักสูตรและการสอน คณิตศาสตร์) ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนหนองกิ้งพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผล

2.6 ผลปรากฏว่าผ่านเกณฑ์ทุกข้อโดยมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.69 ถึง 1.00 นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพิ่มเติม

2.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

2.8 หาค่าอำนาจจำแนก โดยวิเคราะห์แบบสอบถามเป็นรายข้อ หาค่าคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแต่ละข้อ ทั้งกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ ทดสอบความแตกต่างโดยการทดสอบค่าที (t-test) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 หรือถ้าค่าที่มีค่า 1.75 ขึ้นไปถือว่าอำนาจจำแนกผ่านเกณฑ์ ผลปรากฏว่า แบบสอบถามผ่านเกณฑ์ทั้งหมด จำนวน 35 ข้อ โดยมีค่าตั้งแต่ 1.77 ถึง 2.12

2.9 นำแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกผ่านเกณฑ์มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach) ผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่น 0.856 ซึ่งมีค่าสูงผ่านเกณฑ์สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยได้

2.10 นำแบบสอบถามไปจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เพื่อขอความร่วมมือจากครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
2. นำหนังสือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พร้อมแบบสอบถามจำนวน 338 ฉบับ ส่งไปยังโรงเรียนเป้าหมาย แล้วติดต่อขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ภายในเวลาที่กำหนด
3. กรณีมีแบบสอบถามที่ยังไม่ได้ส่งคืนตามกำหนดผู้วิจัยติดตามด้วยตนเอง ผลปรากฏว่า แบบสอบถามจำนวน 338 ฉบับ เก็บรวบรวมมาได้จำนวน 338 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในการจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. กรอกรหัสแบบสอบถาม
3. ตรวจสอบให้คะแนนแบบสอบถามแต่ละฉบับ แล้วประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละส่วนดังต่อไปนี้
  - 3.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)
  - 3.2 ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยและการจัดอันดับ

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ใช้เกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 163)

4.51 – 5.00	หมายถึง	มีสภาพปัญหาการดำเนินงานระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	มีสภาพปัญหาการดำเนินงานระดับมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	มีสภาพปัญหาการดำเนินงานระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	มีสภาพปัญหาการดำเนินงานระดับน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	มีสภาพปัญหาการดำเนินงานระดับน้อยที่สุด

3.3 เปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามระดับการศึกษา ใช้การทดสอบค่าที แบบกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample t-test)

3.4 เปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ใช้การทดสอบค่าที แบบกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample t-test)

3.5 เปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในแต่ละด้านจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffé)

3.6 ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่เป็นคำถามปลายเปิด วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้สูตร ดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2555 : 244)

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับเนื้อหาของแบบสอบถาม

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็น

n แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

1.2 ค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบสอบถาม โดยการทดสอบค่าที (t-test) โดยใช้สูตร ดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2555 : 322)

$$t = \frac{\bar{X}_{II} - \bar{X}_I}{\sqrt{\frac{S_{II}^2 + S_I^2}{n}}}$$

เมื่อ	$\bar{X}_{II}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มได้คะแนนสูง
	$\bar{X}_I$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มได้คะแนนต่ำ
	S_{II}^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มได้คะแนนสูง
	S_I^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของกลุ่มได้คะแนนต่ำ
	n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มสูงหรือกลุ่มต่ำที่นำมาวิเคราะห์

1.3 ค่าความเชื่อมั่น (α) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สูตร ดังนี้
(ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2555 : 261)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่น
	K	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
	S_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	S^2	แทน	ความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งหมด

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ร้อยละ (%) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\% = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ	%	แทน	ร้อยละ
	f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
	n	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

2.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของข้อมูลหรือคะแนน
	n	แทน	จำนวนข้อมูล

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้สูตร ดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์.

2555 : 310)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n\sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 การทดสอบค่าที (t - test) โดยใช้สูตร ดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2555 :

321)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบค่าที
	$\bar{X}_1$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	$\bar{X}_2$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
	S_1^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
	n_1	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	n_2	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่ 2

3.2 การทดสอบค่าเอฟ (F - test) โดยใช้สูตร ดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2555

: 328)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าการแจกแจงของ F
	MS_b	แทน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS_w	แทน	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

3.3 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ตามวิธีการของเซฟเฟ้ (Scheffé)

โดยใช้สูตร ดังนี้ (สมชาย วรกิจเกษมสกุล. 2554 : 373)

$$S = \sqrt{(K-1) \left(F_{\alpha, df_1, df_2} \right) \left(MS_w \right) \left(\frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j} \right)} ; df_1 = k - 1, df_2 = nk - k$$

เมื่อ	S	แทน	ค่าที่วิกฤตที่คำนวณได้
	K	แทน	จำนวนกลุ่ม / ระดับของตัวแปร
	F_{α, df_1, df_2}	แทน	ค่าการทดสอบ F ที่จากตาราง
	MS_w	แทน	ความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อน ของการทดสอบโดยรวม
	n_i, n_j	แทน	จำนวนของสมาชิกในกลุ่มที่นำมา เปรียบเทียบ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการวิจัย และการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการสื่อความหมายของข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F- distribution
df	แทน	ค่าความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
SS	แทน	ความแปรปรวน (Sum of square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Mean of square)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยแบ่ง การวิเคราะห์ออกเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามระดับการศึกษา

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 5 เปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 6 สรุปความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ในส่วนต่างๆ มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งปรากฏดังตารางที่ 4.1 ต่อไปนี้

ตาราง 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน

ลักษณะของตัวแปร	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มตัวอย่าง	338	100
1. ระดับการศึกษา		
1.1 ปริญญาตรี	209	61.83
1.2 สูงกว่าปริญญาตรี	129	38.17
2. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน		
2.1 ต่ำกว่า 10 ปี	203	60.06
2.2 10 ปีขึ้นไป	135	39.94
3. ขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน		
3.1 โรงเรียนขนาดเล็ก	59	17.46
3.2 โรงเรียนขนาดกลาง	100	29.59
3.3 โรงเรียนขนาดใหญ่	38	11.24
3.4 โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ	141	41.71

จากตาราง 4.1 พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามเป็นครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 จำนวน 338 คน เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า มีระดับการศึกษา ปริญญาตรี จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 61.83 ระดับการศึกษา สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 129 คน คิดเป็น ร้อยละ 38.17 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่ามี ประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปีมีจำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 60.06 พบว่า มีประสบการณ์ 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 39.94 และเมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน พบว่า ที่มีจำนวนมากที่สุดเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 41.71 รองลงมาเป็นโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 29.59 และที่มีจำนวนน้อย ที่สุดเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 38 คน คิดเป็น ร้อยละ 11.24

ตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ดังปรากฏในตาราง 4.2 - 4.15 ต่อไปนี้

ตาราง 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	สภาพปัญหาการดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.14	0.48	ปานกลาง	2
2	การคัดกรองนักเรียน	3.11	0.53	ปานกลาง	3
3	การส่งเสริมนักเรียน	2.04	0.35	น้อย	5
4	การป้องกันและแก้ไขปัญหา	3.01	0.51	ปานกลาง	4
5	การส่งต่อ	3.17	0.50	ปานกลาง	1
รวมเฉลี่ย		2.89	0.33	ปานกลาง	

จากตาราง 4.2 พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.89$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน และระดับน้อย 1 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านการส่งต่อ ($\bar{X} = 3.17$) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 3.14$) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 3.11$) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\bar{X} = 3.01$) และด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{X} = 2.04$) ตามลำดับ

ตาราง 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 32 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	สภาพปัญหาการดำเนินงานด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
1	โรงเรียนมีข้อมูลทั่ว ๆ ไป ของนักเรียนเป็นปัจจุบันและสามารถนำมาอ้างอิงได้	1.71	0.79	น้อย	5
2	โรงเรียนมีการจัดทำระเบียบสะสมนักเรียนเป็นระดับชั้น และเป็นปัจจุบัน	2.49	0.86	น้อย	4
3	โรงเรียนมีการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเพิ่มเติมจากผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การเยี่ยมบ้าน สังกัด สัมภาษณ์ สํารวจ ทดสอบ เป็นต้น	2.59	0.92	ปานกลาง	3
4	โรงเรียนมีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล สรุปผล และเก็บรวบรวมอย่างเป็นระบบ สามารถให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนได้	3.00	0.99	ปานกลาง	1
5	ครูมีและทราบข้อมูลของนักเรียนทุกคนที่ตนเองรับผิดชอบ	2.91	0.99	ปานกลาง	2
รวมเฉลี่ย		3.14	0.48	ปานกลาง	

จากตาราง 4.3 พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.14$) เมื่อพิจารณา รายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 3 ข้อ และระดับน้อย 2 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากสูงไปหาค่า 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 4 โรงเรียนมีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล สรุปผลและเก็บรวบรวมอย่างเป็นระบบ สามารถให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนได้มีระดับสภาพปัญหามากที่สุด ($\bar{X} = 3.00$) ข้อที่ 5 ครูมีและทราบข้อมูลของนักเรียนทุกคนที่ตนเองรับผิดชอบ ($\bar{X} = 2.91$) และข้อที่ 3 โรงเรียนมีการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเพิ่มเติมจากผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การเยี่ยมบ้าน สังกัด สัมภาษณ์ สํารวจ ทดสอบ เป็นต้น ($\bar{X} = 2.59$) ตามลำดับ

ตาราง 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	สภาพปัญหาการดำเนินงานด้านการคัดกรองนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
6	โรงเรียนมีการประชุมครูเพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรองในการจัดกลุ่มนักเรียน	3.18	1.08	ปานกลาง	3
7	ครูเข้าใจในการใช้เครื่องมือคัดกรองและสามารถแปลผลได้	3.00	0.99	ปานกลาง	6
8	โรงเรียนคัดกรองนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ได้อย่างชัดเจน	2.91	0.99	ปานกลาง	7
9	ครูเก็บผลการคัดกรองเป็นความลับ	3.09	0.97	ปานกลาง	4
10	โรงเรียนมีการจัดทำเอกสารสารสนเทศผลการคัดกรองนักเรียนที่เป็นปัจจุบันและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ	3.19	0.98	ปานกลาง	2
11	โรงเรียนมีการแจ้งให้ผู้ปกครองได้ทราบข้อมูลนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา เพื่อขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเหมาะสม	3.21	0.76	ปานกลาง	1
12	โรงเรียนมีการรายงานผลการคัดกรองนักเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาให้การช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม	3.02	0.92	ปานกลาง	5
รวมเฉลี่ย		3.11	0.54	ปานกลาง	

จากตาราง 4.4 พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรอง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.11$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 11 โรงเรียนมีการแจ้งให้ผู้ปกครองได้ทราบข้อมูลนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา เพื่อขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเหมาะสม

($\bar{X} = 3.21$) ข้อที่ 10 โรงเรียนมีการจัดทำเอกสารสารสนเทศผลการคัดกรองนักเรียนที่เป็นปัจจุบันและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 3.19$) และข้อที่ 6 โรงเรียนมีการประชุมครูเพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรองในการจัดกลุ่มนักเรียน ($\bar{X} = 3.18$) ตามลำดับ

ตาราง 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	สภาพปัญหาการดำเนินงานด้านการส่งเสริมนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
13	โรงเรียนมีแผน/โครงการ/กิจกรรม ที่ส่งเสริมและพัฒนาเด็กที่ครอบคลุมทุกกลุ่ม	2.34	.84	น้อย	7
14	โรงเรียนจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนทุกชั้นพร้อมกันอย่างสม่ำเสมอ	2.41	1.07	น้อย	6
15	โรงเรียนมีการรายงานผลการจัดกิจกรรมต่อผู้ปกครองหรือชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	2.72	0.92	ปานกลาง	2
16	ครูมีการจัดกิจกรรมโฮมรูมที่หลากหลายทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ให้มีบรรยากาศอบอุ่นเหมือนเป็นครอบครัวเดียวกัน	2.52	1.08	ปานกลาง	5
17	ครูมีการจัดกิจกรรมแนะแนวและบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ	2.78	0.84	ปานกลาง	1
18	ครูสำรวจความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งร่วมกันกำหนดรูปแบบของกิจกรรมตามความสนใจของใคร	2.02	0.93	น้อย	8
19	ครูให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของทางโรงเรียน	2.61	0.91	ปานกลาง	3
20	ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของทางโรงเรียน	2.61	1.01	ปานกลาง	3
รวมเฉลี่ย		2.04	0.35	น้อย	

จากตาราง 4.5 พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.04$) เมื่อพิจารณา รายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 5 ข้อ และระดับน้อย 3 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 17 ครูมีการจัดกิจกรรมแนะแนวและบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 2.78$) ข้อที่ 15 โรงเรียนมีการรายงานผลการจัดกิจกรรมต่อผู้ปกครองหรือชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 2.72$) และอันดับที่ 3 มี 2 ข้อ คือ ข้อที่ 19 ครูให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของทางโรงเรียน และข้อที่ 20 ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของทางโรงเรียน ($\bar{X} = 2.61$) ตามลำดับ

ตาราง 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 32 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	สภาพปัญหาการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	ลำดับที่
21	โรงเรียนมีการเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	2.79	0.80	ปานกลาง	8
22	โรงเรียนมีครูแนะแนวหรือครูที่ทำหน้าที่แนะแนวโดยเฉพาะ	2.83	0.89	ปานกลาง	7
23	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว	3.12	0.99	ปานกลาง	2
24	โรงเรียนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของตนเอง	2.89	0.86	ปานกลาง	6
25	โรงเรียนจัดทำรายงานและประเมินผลการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นระบบ	3.09	0.97	ปานกลาง	4
26	ครูใช้หลักจิตวิทยาเหมาะสมกับวัยและเหตุการณ์ปัจจุบันในการให้คำปรึกษานักเรียน	3.03	0.92	ปานกลาง	5
27	โรงเรียนติดตามดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ	3.18	0.96	ปานกลาง	1
28	โรงเรียนให้คำปรึกษาและความช่วยเหลือแก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา โดยยึดหลักเมตตาธรรมและ ใช้หลักจิตวิทยา	3.11	0.87	ปานกลาง	3
รวมเฉลี่ย		3.01	0.51	ปานกลาง	

จากตาราง 4.6 พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.01$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำ 3

อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 27 โรงเรียนติดตามดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.18$) ข้อที่ 23 โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อ ป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\bar{X} = 3.12$) และข้อที่ 28 โรงเรียนให้คำปรึกษาและความช่วยเหลือ นักเรียนกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา โดยยึดหลักเมตตาธรรมและใช้หลักจิตวิทยา ($\bar{X} = 3.11$) ตามลำดับ

ตาราง 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการส่งต่อ โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	สภาพปัญหาการดำเนินงาน ด้านการส่งต่อ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	ลำดับ ที่
29	โรงเรียนแยกกลุ่มนักเรียนที่จะส่งต่อไว้อย่าง ชัดเจน				
30	โรงเรียนมีการประสานงานกับครูที่จะช่วยเหลือ นักเรียนภายในโรงเรียน เช่น ครูแนะแนว ครู ฝ่ายปกครอง ครูฝ่ายวิชาการ เป็นต้น	3.08	0.88	ปานกลาง	5
31	โรงเรียนชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงความจำเป็น ในการส่งต่อ	3.18	0.93	ปานกลาง	3
32	โรงเรียนมีการประสานงานกับบุคคลหรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอก	3.01	0.99	ปานกลาง	7
33	โรงเรียนมีการบันทึกการส่งต่อนักเรียนเป็น ลายลักษณ์อักษร	3.46	0.84	ปานกลาง	1
34	โรงเรียนมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่องขณะที่ นักเรียนอยู่ในระหว่างการดูแลช่วยเหลือจาก ผู้เชี่ยวชาญ	3.30	0.89	ปานกลาง	2
35	โรงเรียนมีการสรุปผลการส่งต่ออย่างเป็นระบบ	3.13	0.92	ปานกลาง	4
	รวมเฉลี่ย	3.04	0.88	ปานกลาง	6
		3.17	0.50	ปานกลาง	

จากตาราง 4.7 พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งต่อ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$) เมื่อพิจารณา รายข้อพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากสูงไปหาต่ำ 3 อันดับแรกได้แก่

ข้อที่ 32 โรงเรียนมีการประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอก ($\bar{X} = 3.46$)
 ข้อที่ 33 โรงเรียนมีการบันทึกการส่งต่อนักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร ($\bar{X} = 3.30$) และข้อที่ 30
 โรงเรียนมีการประสานงานกับครูที่จะช่วยเหลือนักเรียนภายในโรงเรียน เช่น ครูแนะแนว ครูฝ่าย
 ปกครอง ครูฝ่ายวิชาการ เป็นต้น ($\bar{X} = 3.01$) ตามลำดับ

ตาราง 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี
 เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	สภาพปัญหาการดำเนินงาน	ปริญญาตรี		ความหมาย	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.17	0.48	ปานกลาง	1
2	การคัดกรองนักเรียน	3.14	0.54	ปานกลาง	2
3	การส่งเสริมนักเรียน	2.05	0.36	น้อย	5
4	การป้องกันและแก้ไขปัญหา	3.05	0.53	ปานกลาง	4
5	การส่งต่อ	3.24	0.44	ปานกลาง	3
รวมเฉลี่ย		2.92	0.33	ปานกลาง	

จากตาราง 4.8 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีเกี่ยวกับ
 สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.92$)
 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน และระดับน้อย 1 ด้าน โดยเรียงลำดับ
 ค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำได้แก่ ด้านการส่งต่อ ($\bar{X} = 3.24$) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
 ($\bar{X} = 3.17$) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 3.14$) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\bar{X} = 3.05$)
 และด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{X} = 2.05$) ตามลำดับ

ตาราง 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	สภาพปัญหาการดำเนินงาน	สูงกว่าปริญญาตรี		ความหมาย	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.08	0.50	ปานกลาง	2
2	การคัดกรองนักเรียน	3.06	0.54	ปานกลาง	3
3	การส่งเสริมนักเรียน	2.02	0.34	น้อย	5
4	การป้องกันและแก้ไขปัญหา	2.94	0.47	ปานกลาง	4
5	การส่งต่อ	3.05	0.56	ปานกลาง	1
รวมเฉลี่ย		2.83	0.33	ปานกลาง	

จากตาราง 4.9 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.83$) เมื่อพิจารณา รายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน และระดับน้อย 1 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 3.08$) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 3.06$) ด้านการส่งต่อ ($\bar{X} = 3.05$) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\bar{X} = 2.94$) และด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{X} = 2.02$) ตามลำดับ

ตาราง 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์
ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 10 ปี เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	สภาพปัญหาการดำเนินงาน	ต่ำกว่า 10 ปี		ความหมาย	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.14	0.48	ปานกลาง	3
2	การคัดกรองนักเรียน	3.16	0.51	ปานกลาง	2
3	การส่งเสริมนักเรียน	2.01	0.36	น้อย	5
4	การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา	3.06	0.52	ปานกลาง	4
5	การส่งต่อ	3.22	0.47	ปานกลาง	1
รวมเฉลี่ย		2.92	0.32	ปานกลาง	

จากตาราง 4.10 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 10 ปีเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.92$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน และระดับน้อย 1 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำได้แก่ ด้านการส่งต่อ ($\bar{X} = 3.22$) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 3.16$) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 3.14$) ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา ($\bar{X} = 3.06$) และด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{X} = 2.01$) ตามลำดับ

ตาราง 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 10 ปีขึ้นไป เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	สภาพปัญหาการดำเนินงาน	10 ปีขึ้นไป		ความหมาย	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.13	0.50	ปานกลาง	1
2	การคัดกรองนักเรียน	3.03	0.56	ปานกลาง	3
3	การส่งเสริมนักเรียน	2.08	0.34	น้อย	5
4	การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา	2.93	0.48	ปานกลาง	4
5	การส่งต่อ	3.08	0.53	ปานกลาง	2
รวมเฉลี่ย		2.85	0.34	ปานกลาง	

จากตาราง 4.11 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 10 ปีขึ้นไปเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.85$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน และระดับน้อย 1 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 3.13$) ด้านการส่งต่อ ($\bar{X} = 3.08$) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 3.03$) ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา ($\bar{X} = 2.93$) และด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{X} = 2.08$) ตามลำดับ

ตาราง 4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	สภาพปัญหาการดำเนินงาน	ขนาดเล็ก		ความหมาย	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.08	0.51	ปานกลาง	2
2	การคัดกรองนักเรียน	2.92	0.55	ปานกลาง	4
3	การส่งเสริมนักเรียน	1.84	0.32	น้อย	5
4	การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา	2.96	0.34	ปานกลาง	3
5	การส่งต่อ	3.09	0.36	ปานกลาง	1
รวมเฉลี่ย		2.78	0.27	ปานกลาง	

จากตาราง 4.12 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.78$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน และระดับน้อย 1 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำได้แก่ ด้านการส่งต่อ ($\bar{X} = 3.09$) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 3.08$) ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา ($\bar{X} = 2.96$) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 2.92$) และด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{X} = 1.84$) ตามลำดับ

ตาราง 4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	สภาพปัญหาการดำเนินงาน	ขนาดกลาง		ความหมาย	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.09	0.45	ปานกลาง	1
2	การคัดกรองนักเรียน	3.04	0.55	ปานกลาง	3
3	การส่งเสริมนักเรียน	2.03	0.33	น้อย	5
4	การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา	3.00	0.59	ปานกลาง	4
5	การส่งต่อ	3.06	0.45	ปานกลาง	2
รวมเฉลี่ย		2.84	0.32	ปานกลาง	

จากตาราง 4.13 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.84$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน และระดับน้อย 1 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 3.09$) ด้านการส่งต่อ ($\bar{X} = 3.06$) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 3.04$) ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา ($\bar{X} = 3.00$) และด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{X} = 2.03$) ตามลำดับ

ตาราง 4.14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	สภาพปัญหาการดำเนินงาน	ขนาดใหญ่		ความหมาย	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.20	0.45	ปานกลาง	3
2	การคัดกรองนักเรียน	3.21	0.43	ปานกลาง	1
3	การส่งเสริมนักเรียน	2.24	0.36	น้อย	5
4	การป้องกันและแก้ไขปัญหา	3.10	0.49	ปานกลาง	4
5	การส่งต่อ	3.21	0.41	ปานกลาง	1
รวมเฉลี่ย		2.99	0.27	ปานกลาง	

จากตาราง 4.14 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.99$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน และระดับน้อย 1 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการส่งต่อ ($\bar{X} = 3.21$) ส่วนด้านอื่นๆ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาค่าได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 3.20$) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\bar{X} = 3.10$) และด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{X} = 2.24$) ตามลำดับ

ตาราง 4.15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	สภาพปัญหาการดำเนินงาน	ขนาดใหญ่พิเศษ		ความหมาย	ลำดับที่
		$\bar{X}$	S.D.		
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.18	0.50	ปานกลาง	3
2	การคัดกรองนักเรียน	3.21	0.52	ปานกลาง	2
3	การส่งเสริมนักเรียน	2.07	0.34	น้อย	5
4	การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา	3.00	0.52	ปานกลาง	4
5	การส่งต่อ	3.27	0.57	ปานกลาง	1
รวมเฉลี่ย		2.95	0.36	ปานกลาง	

จากตาราง 4.15 พบว่า ความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.95$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน และระดับน้อย 1 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปหาต่ำได้แก่ ด้านการส่งต่อ ($\bar{X} = 3.27$) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 3.21$) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 3.18$) ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา ($\bar{X} = 3.00$) และด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{X} = 2.07$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามระดับการศึกษา ดังปรากฏในตาราง 4.16

ตาราง 4.16 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	สภาพปัญหาการดำเนินงาน	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.17	0.48	3.08	0.50	1.49
2	การคัดกรองนักเรียน	3.14	0.54	3.06	0.54	1.23
3	การส่งเสริมนักเรียน	2.05	0.36	2.02	0.34	0.69
4	การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา	3.05	0.53	2.94	0.47	1.87
5	การส่งต่อ	3.24	0.44	3.05	0.56	3.20**
	รวมเฉลี่ย	2.92	0.33	2.83	0.33	2.54*

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.16 พบว่า ครูที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการส่งต่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ดังปรากฏในตาราง 4.17

ตาราง 4.17 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน

ด้าน	สภาพปัญหาการดำเนินงาน	ต่ำกว่า 10 ปี		10 ปีขึ้นไป		t
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.14	0.48	3.13	0.50	0.15
2	การคัดกรองนักเรียน	3.17	0.51	3.13	0.50	2.20*
3	การส่งเสริมนักเรียน	2.01	0.36	2.08	0.34	1.84
4	การป้องกันและแก้ไขปัญหา	3.06	0.52	2.93	0.48	2.42*
5	การส่งต่อ	3.22	0.47	3.08	0.53	2.62*
รวมเฉลี่ย		2.92	0.32	2.85	0.34	1.87

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.17 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี และ 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 5 เปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ดังปรากฏในตาราง 4.18 - 4.22

ตาราง 4.18 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน

สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	df	SS	MS	F
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล				
ระหว่างกลุ่ม	3	0.78	0.26	1.11
ภายในกลุ่ม	334	77.91	0.233	
รวม	337	78.69		
2. การคัดกรองนักเรียน				
ระหว่างกลุ่ม	3	4.08	1.36	4.90**
ภายในกลุ่ม	334	92.63	0.28	
รวม	337	96.72		
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน				
ระหว่างกลุ่ม	3	3.84	1.28	11.16**
ภายในกลุ่ม	334	38.27	0.12	
รวม	337	42.11		
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา				
ระหว่างกลุ่ม	3	0.49	0.16	0.622
ภายในกลุ่ม	334	86.84	0.26	
รวม	337	87.33		

ตาราง 4.18 (ต่อ)

สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	df	SS	MS	F
5. ด้านการส่งต่อ				
ระหว่างกลุ่ม	3	3.15	1.05	4.38**
ภายในกลุ่ม	334	79.98	0.24	
รวม	337	83.13		
รวมทุกด้าน				
ระหว่างกลุ่ม	3	1.71	0.57	5.33**
ภายในกลุ่ม	334	35.71	0.11	
รวม	337	37.42		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4.18 ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการส่งต่อ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพบความแตกต่างจึงเปรียบเทียบเป็นรายคู่ ตามวิธีการของเซฟเฟ่ ดังปรากฏในตาราง 4.19 - 4.23 ต่อไปนี้

ตาราง 4.19 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวม เป็นรายคู่

ขนาดของโรงเรียน	$\bar{X}$	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ
		2.78	2.84	2.99	2.95
เล็ก	2.78	-	0.06	0.21*	0.16*
กลาง	2.84		-	0.15	0.10
ใหญ่	2.99			-	0.05
ใหญ่พิเศษ	2.95				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.19 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยรวมเป็นรายคู่ พบว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ และขนาดเล็กกับขนาดใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.20 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน เป็นรายคู่

ขนาดของโรงเรียน	$\bar{X}$	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ
		2.93	3.04	3.21	3.21
เล็ก	2.93	-	0.11	0.28*	0.28*
กลาง	3.04		-	0.17	0.17
ใหญ่	3.21			-	0.00
ใหญ่พิเศษ	3.21				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.20 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่พบว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดใหญ่พิเศษมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.21 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน เป็นรายคู่

ขนาดของโรงเรียน	$\bar{X}$	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ
		1.83	2.03	2.23	2.07
เล็ก	1.83	-	0.20*	0.40*	0.24*
กลาง	2.03		-	0.20*	0.04
ใหญ่	2.23			-	0.16
ใหญ่พิเศษ	2.07				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.21 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่พบว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดกลาง โรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดใหญ่พิเศษ และโรงเรียนขนาดกลางกับขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.22 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ด้านการส่งต่อ เป็นรายคู่

ขนาดของโรงเรียน	$\bar{X}$	เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ
		3.09	3.06	3.21	3.27
เล็ก	3.09	-	0.03	0.12	0.18
กลาง	3.06		-	0.15	0.21*
ใหญ่	3.21			-	0.06
ใหญ่พิเศษ	3.27				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.22 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่พบว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางกับขนาดใหญ่พิเศษมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งต่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 6 สรุปความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ดังปรากฏในตาราง 4.23 – 4.27 ต่อไปนี้

ตาราง 4.23 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ข้อ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน n = 56	ร้อยละ 100
1	นักเรียนและผู้ปกครองไม่ให้ข้อมูลตามความเป็นจริง	18	32.14
2	ครูและผู้ปกครองขาดความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	15	26.79
3	นักเรียนบางส่วนอาศัยกับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่พ่อแม่ ทำให้ได้ข้อมูลไม่ครบถ้วน	10	17.86
4	ผู้ปกครองไม่มีเวลาเอาใจใส่บุตร เนื่องจากต้องประกอบอาชีพ	8	14.29
5	ขาดการติดต่อประสานงานระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง	5	8.92

จากตาราง 4.23 พบว่าครูได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ที่มีจำนวนมากที่สุด คือนักเรียนและผู้ปกครองไม่ให้ข้อมูลตามความเป็นจริง จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 32.14 รองลงมาคือ ครูและผู้ปกครองขาดความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 26.79 และ นักเรียนบางส่วนอาศัยกับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่พ่อแม่ ทำให้ได้ข้อมูลไม่ครบถ้วน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 17.86 ตามลำดับ

ตาราง 4.24 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการคัดกรองนักเรียน

ข้อ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน n = 6	ร้อยละ 100
1	ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการคัดกรองควรมีการจัดอบรมวิธีการคัดกรองที่ถูกต้อง	4	66.66
2	โรงเรียนไม่สามารถสร้างแบบหรือวิธีคัดกรองให้ครอบคลุมทุกด้านเพราะต้องใช้งบประมาณมาก ครูจึงใช้ความรู้สึกลงตัวในการคัดกรองเป็นส่วนใหญ่	2	33.33

จากตาราง 4.24 พบว่าครูได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการคัดกรองควรมีการจัดอบรมวิธีการคัดกรองที่ถูกต้อง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 และ รองลงมา คือ โรงเรียนไม่สามารถสร้างแบบหรือวิธีคัดกรองให้ครอบคลุมทุกด้านเพราะต้องใช้งบประมาณมาก ครูจึงใช้ความรู้สึกลงตัวในการคัดกรองเป็นส่วนใหญ่ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ตามลำดับ

ตาราง 4.25 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 32 ด้านการส่งเสริมนักเรียน

ข้อ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน n = 5	ร้อยละ 100
1	การจัดกิจกรรมแนะแนวไม่ครอบคลุมไม่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของผู้เรียน	3	60
2	ครูขาดความรู้และงบประมาณในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมนักเรียนทำให้ขาดความต่อเนื่องในการส่งเสริมนักเรียน	2	40

จากตาราง 4.25 พบว่า ครูได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ที่มีความคิดเห็นมากที่สุดคือ การจัดกิจกรรมแนะแนวไม่ครอบคลุมไม่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของผู้เรียน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 60 และ รองลงมา คือ ครูขาดความรู้และงบประมาณในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมนักเรียนทำให้ขาดความต่อเนื่องในการส่งเสริมนักเรียน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 40 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.26 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา

ข้อ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน n = 42	ร้อยละ 100
1	ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา	15	35.71
2	การแก้้ปัญหาไม่ต่อเนื่องเพราะนักเรียนต้องเปลี่ยนที่ปรึกษาเมื่อมีการเลื่อนชั้นเรียน	10	23.81
3	โรงเรียนไม่มีการวางแผนในการแก้้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน	9	21.43
4	ขาดความร่วมมือระหว่างบ้านกับโรงเรียนในการแก้้ปัญหา	8	19.05

จากตาราง 4.26 พบว่า ครูได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา ที่มีความคิดเห็น มากที่สุดรองลงมา คือ ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา จำนวน 15 คน คิดเป็น ร้อยละ 35.71 การแก้้ปัญหาไม่ต่อเนื่องเพราะนักเรียนต้องเปลี่ยนที่ปรึกษาเมื่อมีการเลื่อนชั้นเรียน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 23.81 และ โรงเรียนไม่มีการวางแผนในการแก้้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 21.43 ตามลำดับ

ตาราง 4.27 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการส่งต่อ

ข้อ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน n = 40	ร้อยละ 100
1	ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	15	37.5
2	โรงเรียนขาดงบประมาณในการส่งต่อนักเรียนไปยังหน่วยงานภายนอก	11	27.5
3	ขาดบุคลากรในการส่งต่อ ทำให้การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง	9	22.5
4	ขาดการรายงานและสรุปผลการส่งต่อ	5	12.5

จากตาราง 4.27 พบว่า ครูได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งต่อ ที่มีความคิดเห็นมากที่สุดคือ ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 รองลงมา คือ โรงเรียนขาดงบประมาณในการส่งต่อนักเรียนไปยังหน่วยงานภายนอก จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5 และ ขาดบุคลากรในการส่งต่อ ทำให้การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ซึ่งมีขั้นตอนการศึกษาและ
ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ
  - 6.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
  - 6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตาม
ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
โดยจำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ที่มีระดับ
การศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
แตกต่างกัน
2. ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ที่มี
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบ
ดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน

3. ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ปีการศึกษา 2556 จากโรงเรียนทั้งหมด 66 แห่ง จำนวนครูทั้งสิ้น 2,752 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครชชีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 338 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ จะมีคำตอบให้กาเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( )

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อนักเรียน ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบ่งความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ จำนวน 35 ข้อ

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

ในการสร้างแบบสอบถามผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา แล้วนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก ผลปรากฏว่าแบบสอบถามผ่านเกณฑ์ทั้งหมด จำนวน 35 ข้อ โดยมีค่าที่ตั้งแต่ 1.77 ถึง 2.23

แล้วนำแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ผลปรากฏว่าได้
ค่าความเชื่อมั่น 0.856

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำหนังสือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พร้อมแบบสอบถาม จำนวน 338 ฉบับ ส่งไปยังโรงเรียน
เป้าหมาย แล้วติดต่อขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ภายในเวลาที่กำหนด แบบสอบถาม
จำนวน 338 ฉบับ สามารถเก็บรวบรวมกลับคืนมาได้ 338 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป
โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- 4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
- 4.2 ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็น
ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยได้หาค่าเฉลี่ย และ
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยและการจัดอันดับ
- 4.3 เปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามระดับการศึกษา ใช้การทดสอบค่าที แบบกลุ่มที่เป็นอิสระ
ต่อกัน
- 4.4 เปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ใช้การทดสอบค่าที
แบบกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน
- 4.5 เปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ ความแปรปรวนทาง
เดียว เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในแต่ละด้านจะทำการเปรียบเทียบ
ความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีของเซฟเฟ่
- 4.6 สรุปความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงาน
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
วิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยจัดคำตอบประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.1 สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งต่อ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และระดับน้อย 1 ด้าน คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน

เมื่อพิจารณาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ในแต่ละด้านพบว่า

1.1.1 สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ระดับสภาพปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล สรุปผล และเก็บรวบรวมอย่างเป็นระบบ สามารถให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนได้

1.1.2 สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ระดับสภาพปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีการแจ้งให้ผู้ปกครองได้ทราบข้อมูลนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา เพื่อขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเหมาะสม

1.1.3 สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ระดับสภาพปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ครูมีการจัดกิจกรรมแนะแนวและบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ

1.1.4 สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ระดับสภาพปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนติดตามดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา อย่างใกล้ชิด และต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ

1.1.5 สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครู
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านส่งต่อ โดยรวมอยู่ใน
ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ระดับสภาพปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมี
การประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอก

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.1 การเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของครู
จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยรวมความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการส่งต่อนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

2.2 การเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามประสบการณ์ใน
การปฏิบัติงาน พบว่า โดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า
ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อ แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

2.3 การเปรียบเทียบสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า
โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณารายด้าน
พบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการส่งต่อ แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเซฟเฟ้เกี่ยวกับสภาพปัญหา
การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ผลดังนี้ สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนของครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
โดยภาพรวม โรงเรียนขนาดเล็กแตกต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า ด้านที่แตกต่างกัน
มีจำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนขนาดเล็กแตกต่างกับโรงเรียน
ขนาดใหญ่พิเศษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการส่งเสริมนักเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก
แตกต่างกันกับโรงเรียนขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05 และพบว่าโรงเรียนขนาดกลางแตกต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .05 และด้านการส่งต่อ โรงเรียนขนาดกลางแตกต่างกันกับโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ครูได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีจำนวนมากที่สุดและรองลงมาในแต่ละด้านดังนี้

3.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ที่มีความคิดเห็นจำนวนมากที่สุดคือ นักเรียนและผู้ปกครองไม่ให้ข้อมูลตามความเป็นจริง รองลงมาคือ ครูและผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจ ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน ที่มีความคิดเห็นจำนวนมากที่สุดคือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการคัดกรองควรมีการจัดอบรมวิธีการคัดกรองที่ถูกต้อง รองลงมาคือ โรงเรียนไม่สามารถสร้างแบบหรือวิธีคัดกรองให้ครอบคลุมทุกด้านเพราะต้องใช้งบประมาณมาก ครูจึงใช้ความรู้สึกลงตัวในการคัดกรองเป็นส่วนใหญ่

3.3 ด้านส่งเสริมนักเรียน ที่มีความคิดเห็นจำนวนมากที่สุดคือ การจัดกิจกรรมแนะแนวไม่ครอบคลุมไม่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของผู้เรียน รองลงมาคือ ครูขาดความรู้และงบประมาณในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมนักเรียน

3.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ที่มีความคิดเห็นจำนวนมากที่สุดคือ ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหา รองลงมาคือ การแก้ปัญหาไม่ต่อเนื่องเพราะนักเรียนต้องเปลี่ยนที่ปรึกษาเมื่อมีการเลื่อนชั้นเรียน

3.5 ด้านการส่งต่อ ที่มีความคิดเห็นจำนวนมากที่สุดคือขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รองลงมาคือ โรงเรียนขาดงบประมาณในการส่งต่อนักเรียนไปยังหน่วยงานภายนอก

อภิปรายผล

สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 32 สามารถอภิปรายผลประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 32 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะหลายหน่วยงานได้ให้ความสำคัญและตระหนักถึงการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากขึ้น พร้อมทั้งให้ความรู้ต่อผู้ปกครองและครูเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูเองก็มีภาระงานสอนมากจึง

ปฏิบัติงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีปัญหาในระดับที่ไม่มากไม่น้อยจึงออกมาในระดับปานกลาง รวมทั้งการให้ความร่วมมือกันในหลาย ๆ หน่วยงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาร่วมกัน อีกทั้งระบบการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหา ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นมากขึ้น ส่วนผลการวิจัยรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดให้มีสัปดาห์การออกเยี่ยมบ้านเพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ทำให้ครูรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมากขึ้น ลดปัญหาในเรื่องการคัดกรองนักเรียนในระดับหนึ่ง ประกอบกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาให้ความร่วมมือในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ สุภาพ อัยยะ (2552 : 70 - 79) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ รุจิราภรณ์ คำศิลา (2552 : 199 – 200) ได้ศึกษาสภาพและการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า สภาพปัญหาและการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ สุดาพรรณ กาละพงษ์ (2553 : 70 – 73) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุบลราชธานี เขต 5 ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัญหาการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุบลราชธานี เขต 5 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับ มธุริน แผลงจันทิก (2554 : 89 - 91) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการส่งเสริมนักเรียนมีสภาพปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ โรงเรียนบางโรงเรียนขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านแนะแนวโดยตรงจึงต้องให้ครูที่ปรึกษาเป็นผู้สอนซึ่งครูที่ปรึกษาบางคนอาจมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแนะแนวไม่เพียงพอ ทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนได้สอดคล้องกับศักยภาพของผู้เรียนได้ สอดคล้องกับวีระพงษ์ เจริญไชย (2552 : 102 – 117) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สกลนคร เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวม และรายด้านพบว่าสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.1 ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 1 กล่าวไว้ว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าได้รับความรู้ และประสบการณ์ในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมมากกว่า มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอน มีความรู้กว้างขวาง จึงทำให้มีวิสัยทัศน์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ สมลักษณ์ พรหมมีเนตร และฉันทนา จันทร์บรรจง (2545 : 39) กล่าวไว้ว่า คุณสมบัติของครูที่ปรึกษานักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องมีคุณสมบัติด้านความรู้ ความสามารถ มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและสิทธิเด็กมีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการของนักเรียนและหลักการให้คำปรึกษา มีความรู้เกี่ยวกับระเบียบปฏิบัติและข้อบังคับโรงเรียน มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอน มีความรู้กว้างขวางในเหตุการณ์ปัจจุบัน ทั้งด้านเศรษฐกิจ และการเมือง มีข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาต่อ อาชีพที่ทันสมัย มีความสามารถ ใช้จิตวิทยาและศิลปะ ในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนมีความสามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพ หรือความสามารถของนักเรียน ทั้งด้านร่างกาย และสติปัญญา มีความสามารถจัดกิจกรรมเพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหาต่างๆ ของนักเรียน

2.2 ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนโยบายของโรงเรียนด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต้องมีกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบมีขั้นตอน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน ซึ่งนโยบายของโรงเรียนดังกล่าวก็ได้มาจากนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการกล่าวไว้ว่า การดำเนินงานเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่จะต้องปฏิบัติตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา เหมือนกัน อีกทั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 1 - 3) ได้กำหนดนโยบาย

ให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัด มีหน้าที่ในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา ครู – อาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดมาตรการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพนักเรียน เน้นกิจกรรมส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหา และการคุ้มครองเด็กเพื่อให้ นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือจากครู ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องและมีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ให้มีคุณธรรม จริยธรรมและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง ทำให้การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในมุมมองของผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน ไม่แตกต่างกัน กรมสามัญศึกษา (2547 : 3) ได้ให้หลักการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไว้ว่า การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขนั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนด้าน สติปัญญาแล้วการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะครู อาจารย์ทุกคน ในสถานศึกษาที่จะต้องดำเนินการในด้านต่าง ๆ มีหน้าที่ที่จะต้องปลูกฝังความรู้สึกผิดชอบ (Conscience) หรือ จริยธรรม (Morality) ลงในตัวเด็กเพื่อให้เขาเจริญเติบโตเป็นสมาชิกที่ดีมีประสิทธิภาพของชาติ การดำเนินงานเพื่อป้องกันแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ หรือการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จะต้องมีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบมีหลักการปฏิบัติงาน มีเทคนิควิธีการ หรือการใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดและสอดคล้องกับ วีระพงษ์ เจริญไชย (2552 : 102 - 117) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกสกร เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกสกร เขต 2 ของผู้บริหารและครู ที่มีประสบการณ์แตกต่างกันมีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 กล่าวคือ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมักจะอยู่ในบริบทที่แตกต่างกันจึงทำให้ครูมีความคิดเห็นแตกต่างกัน เช่น โรงเรียนที่มีขนาดเล็กกับโรงเรียนที่มี

ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษที่มีจำนวนบุคลากรมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก มีพื้นที่เขตบริการ รับผิดชอบแตกต่างกัน กล่าวคือ โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษมีนักเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่บริการจำนวนมากและห่างไกลจากโรงเรียน จำนวนนักเรียนที่รับผิดชอบของโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษมีจำนวนมากกว่านักเรียนขนาดเล็กทำให้การดูแลนักเรียนได้ไม่ทั่วถึงจึงส่งผลให้มีปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนั้นการมีบริบทต่างกั้ดังกล่าวจึงทำให้ขนาดของโรงเรียนที่แตกต่างกันมีปัญหาค่าที่แตกต่างกันไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ สมคิด ชิงชัย (2553 : 74 - 81) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามโครงการพัฒนาเชิงระบบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะแก้ว เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษา ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ เพ็ญศรี นิตยา (2551 : 84 - 105) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งรายด้านและรายข้อ และสอดคล้องกับ สุภาพ อัยยะ (2552 : 70 - 79) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบสภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของครูเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ครูได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากที่สุด คือ นักเรียนและผู้ปกครองไม่ให้ข้อมูลตามความเป็นจริง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลัวว่าถ้าแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนให้ครูทราบอาจจะมีผลต่อคะแนน ประกอบกับนักเรียนและผู้ปกครองอาจไม่มีความไว้วางใจครูมากพอ ทำให้นักเรียนและผู้ปกครอง ไม่กล้าพูดความจริง ทำให้ครู ทราบข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนน้อย หรือได้ข้อมูลที่ไม่เป็นความจริง สอดคล้องกับพัฒพงษ์ มมประโคน (2553 : 101 - 108) ได้ศึกษาการดำเนินงาน

ตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุรินทร์ เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ส่วนใหญ่พบว่า นักเรียนที่มีปัญหาไม่ให้ข้อมูลครูที่ปรึกษา หรือข้อมูลที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง เนื่องจากไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงออก ทำให้ครูที่ปรึกษารู้จักนักเรียนในด้านความเป็นอยู่ นิสัยใจคอ สภาพครอบครัว และการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียนน้อย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผู้วิจัยได้เสนอแนะไว้ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการส่งต่อ ซึ่งมีค่าสูงกว่าระดับอื่น ๆ ดังนั้นโรงเรียนควรมีการวางแผนหรือกำหนดรูปแบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบและชัดเจน ควรมีข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนทุกคนอย่างชัดเจน มีการคัดกรองที่เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ อีกทั้งโรงเรียนต้องมีการประชุมติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้าใจและสร้างความร่วมมือระหว่างกันในการช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ โดยต้องจัดระบบการส่งต่อที่เป็นระบบ ชัดเจนมีการอบรมพัฒนาผู้ที่เกี่ยวข้องให้มีทักษะในการจูงใจนักเรียนให้นักเรียนและผู้ปกครอง เข้าใจและยินดีต่อการถูกส่งต่อเพื่อรับการช่วยเหลือนักเรียน และเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ครูที่ปรึกษาและครูแนะแนวควรร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหา นักเรียนอย่างจริงจัง ให้ความรัก ความอบอุ่น ความไว้วางใจกับนักเรียนที่มีปัญหาเป็นพิเศษ ครูแนะแนวและครูที่ปรึกษาต้องมีการประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ และต้องมีความพยายามในการที่จะช่วยเหลือนักเรียนอย่างจริงจัง

1.2 ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอก ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีนโยบายร่วมกับหน่วยงานภายนอกที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการจัดประชุม อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องให้กับโรงเรียนในสังกัดเพื่อสร้างความเข้าใจและสร้างความร่วมมือระหว่างกันในการช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ

1.3 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่มากที่สุด คือ นักเรียนและผู้ปกครองไม่ให้ข้อมูลตามความเป็นจริง ดังนั้นผู้บริหาร โรงเรียนควรส่งเสริม สนับสนุนและให้ความสำคัญกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการจัดงบประมาณและส่งเสริม การจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยจัดโครงการเยี่ยมบ้านของนักเรียน และผู้บริหาร โรงเรียนควรเน้นให้ครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและความคุ้นเคยกับผู้ปกครองให้มากที่สุดเพื่อให้ ผู้ปกครองเกิดความไว้วางใจครูและ โรงเรียน เพื่อให้ครูได้รู้จักนักเรียนและผู้ปกครองของนักเรียน มากขึ้น เป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกันระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครอง ทำให้เกิด ความคุ้นเคย กล้าที่จะพูดคุยให้ข้อมูลที่เป็นจริงพร้อมทั้งกล้าปรึกษาปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับตัว นักเรียนมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครู ในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 32 ตามความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ด้วย เช่น ผู้ปกครอง

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

2.3 ควรมีการศึกษาความพึงพอใจต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของข้าราชการครูในสถานศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมสามัญศึกษา. (2544). ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา.

_____. (2547). คู่มือปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญ

ศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา.

กรมสุขภาพจิต. (2544). คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ :

ยูเร็นสอิมเมจกรุ๊ป.

_____. (2551). คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (ช่วงชั้นที่ 3 - 4)

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2544) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช สํารายราษฎร.

_____. (2546ก). คู่มือการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 - 4

(ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและ

พัสดุภัณฑ์.

_____. (2546ข). การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมการศาสนา.

_____. (2547). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

_____. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กระทรวงสาธารณสุข. (2544). คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ

: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กล้า ทองขาว. (2544). การปกครองนักเรียน. (เอกสารประกอบคำสอน). นนทบุรี :

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช.

กษมา วรวรรณ ณ อุทยา. (2550). การพัฒนาระบบดูแลนักเรียนในโรงเรียนมัธยม. กรุงเทพฯ

: กรุงเทพธุรกิจ.

- กาญจนา บุญเคน. (2554). สภาพและปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กิตติศักดิ์ ปัจจวงษ์. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูตามระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (วิจัยและประเมินผลการศึกษา). มหาสารคาม :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- จรินทร์ มณีนุ่ม. (2551). การปรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็ก
กรณีศึกษา : โรงเรียนวัดท่าใหม่. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
พระนครศรีอยุธยา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- จุฬารัตน์ कमไชสง. (2553). การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนจินดาวิทยาคาร 2 (บ้านหนองศาลา) อำเภอรามัญใต้ จังหวัดศรีสะเกษ
การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นันทนา เฟื่องนุ และคณะ. (2546). การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนา
คุณภาพชีวิตแก่ผู้ด้อยโอกาส. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์.
- บัวเครือ โพธิ์ชัย. (2548). ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2. งานนิพนธ์ (กศ.ม.)
(บริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2555). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.
พิมพ์ครั้งที่ 10. บุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- พัฒนาพงษ์ มมประโคน. (2553). การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครินทร์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- พึงใจ รังกะวงษ์. (2549). ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจและความสามารถ
ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนบ้านปงสนุก จังหวัด
ลำปาง. การค้นคว้าแบบอิสระ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว). เชียงใหม่
: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- เพ็ญศรี นิตยา. (2551) สภาพและปัญหาการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4. การค้นคว้าอิสระ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). เลย : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- เพิ่ม กรรณิการ์ และคณะ. (2546). การประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน
แม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
(การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- มธุริน แผลงจันทิก. (2554). การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5.
สารนิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ชัยภูมิ : บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ชัยภูมิ.
- รอชีตะ ละเอียดเม็ง. (2554). การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้าน
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านมะนังยง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปัตตานี เขต 3. การค้นคว้าอิสระ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ยะลา
: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- รุจิราภรณ์ คำศิลา. (2552). สภาพปัญหาและการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.
(การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม.
- วิเชียร ศิริมาศ. (2542) ปัญหาการบริหารงานปกครองนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
กรมสามัญศึกษา จังหวัดสกลนคร. การศึกษาอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วีระพงษ์ เจริญไชย. (2552) สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). สกลนคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- วีระพงษ์ วันทา. การศึกษาผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของข้าราชการครูใน
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29
(อุบลราชธานี-อำนาจเจริญ). การศึกษาอิสระ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
อุบลราชธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

- สมคิด ชิงชัย. (2553) สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามโครงการพัฒนาเชิงระบบเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สมชาย วรกิจเกษมสกุล. (2554). สถิติประยุกต์เพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุตรธานี : อักษรศิลป์การพิมพ์.
- สมลักษณ์ พรหมมีเนตร. (2547) ระบบการบริหารงานที่ปรึกษานักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ กศ.ค. (การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สมลักษณ์ พรหมมีเนตร และฉันทนา จันทร์บรรจง. (2545). การกำหนดคุณสมบัติและบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษานักเรียนและการสร้างรูปแบบการบริหารงานที่ปรึกษานักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. พิษณุโลก : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สมศักดิ์ วรรณศิริ. (2550). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับช่วงชั้นที่ 3 – 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สายสมร ยูนิมิ. (2545, พฤษภาคม 2545). “ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน : แนวทางหนึ่งในการปฏิรูปการเรียนรู้ของกรมสามัญศึกษา,” วารสารวิชาการ. 5 (5) : 74
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2553) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). คู่มือวิทยากรเครือข่ายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). คู่มือวิทยากรเครือข่ายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : พรินทวานกราฟฟิค.
- _____. (2547). คู่มือวิทยากรเครือข่ายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. (2556). ข้อมูลการออกกลางคัน ปีการศึกษา 2556. บุรีรัมย์ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32.
- สุดาพรรณ กาลพงษ์. (2553). ปัญหาและแนวทางการแก้ไขการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 5. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุภาพ อัยยะ. (2552). สภาพและปัญหาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). เลข : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- เสถียร ทามัง. (2551). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเทศบาล วัดศรีปิงเมือง จังหวัดเชียงใหม่. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศศ.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- อภิชาติ เศรษฐวิชัยกิจการ. (2547, เมษายน – มิถุนายน). “ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน,” วารสารวิชาการ. 2 (7) : 59 – 64.
- อัญชญา พงษ์จันโอ. (2554). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพนัสพิทยาคาร จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อุทัย วงศ์จันทร์. (2552). สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่จัดการศึกษา ช่วงชั้นที่ 1 – 3 ในอำเภอฝาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงราย : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- อำไพ สุจริตกุล. (ม.ป.ป.). ขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของการสอนระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : พาส พับลิชชิ่ง.
- Biddle, Virginia Sue. (2009). **Student Assistance Program Outcomes of Student at Risk For Suicide**, Dissertation Abstracts International. 69 (7) : January.
- Gunderson, J. (2001). **Family Group Conference : An Innovative Approach to Truancy In School** : A Case Study, Dissertation Abstracts International. 62 (06).

Joseph, Grail Elizebth. (2001). **If you're Happy and You Know It : The Emotion Literacy Social Information Processing Scripts of Young, High – Rish Children.** Doctor's Thesis. Washington : University of Washington.

Kosse, Stacy. (2007). **Integrity of SAT Intervention : Relationship of Components to Student Outcomes.** Dissertation Abstracts International. 67 (8) : unpagged ; February.

Krejcie, R. V. & Morgan, D.V.(1970). **Determining sample size for research activities,** Education and Psychological Measurement, 30 (3), 607 - 610

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Burirom Rajabhat University

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความร่วมมือการตอบแบบสอบถาม

ที่ ศธ. ๐๕๔๕.๑๑(๑)/ว๓๓๓

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน .....

ด้วย นายวรารุฒิ เหล่าจินดา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒” โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษา เข้าเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร. ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๕๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ. ๐๕๔๕.๑๑/ว๑๓๓

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจรัส อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขออนุญาตเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายอุเทน ระวังใจ

ด้วย นายวรารุณี เหล่าจินดา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒” โดยมี ผศ.ดร.สงวน ทรงวิวัฒน์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขออนุญาตจากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้วิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุญาตและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร. ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๕๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ. ๐๕๔๕.๑๑/ว๑๓๓

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายประชัย พรสง่ากุล

ด้วย นายวรารุฒิ เหล่าจินดา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒” โดยมี ผศ.ดร.สงวน ทรงวิวัฒน์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือในการทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้วิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร. ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๕๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ. ๐๕๔๕.๑๑/ว๑๓๓

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางฐิตารีย์ ปริกฤษสิษฐ์

ด้วย นายวรารุฒิ เหล่าจินดา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต ๓๒” โดยมี ผศ.ดร.สงวน ทรงวิวัฒน์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือในการทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้วิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร. ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๕๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ. ๐๕๔๕.๑๑/๓๒๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนหนองบุญมากประสงค์วิทยา

ด้วย นายวรารุฒิ เหล่าจินดา นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต ๓๒” โดยมี ผศ.ดร.สงวน ทรงวิวัฒน์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นายวรารุฒิ เหล่าจินดา ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง สำหรับกำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร. ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๕๖๘ ๑๖๕๖

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่อง

สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

2. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ตอนที่ 3 สอบถามความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

3. ในฐานะที่ท่านเป็นผู้มีประสบการณ์ตรงในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน โปรดตอบแบบสอบถามทุกตอนและทุกข้อตามความเป็นจริง ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวางแผนและปรับปรุงการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ข้อมูลที่ได้จะนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น จะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อท่านหรือหน่วยงานของท่านแต่ประการใด

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้เป็นอย่างดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

วราวุฒิ เหล่าจินดา

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. ระดับการศึกษา

- ( ) ปริญญาตรี
- ( ) สูงกว่าปริญญาตรี

2. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

- ( ) ต่ำกว่า 10 ปี
- ( ) 10 ปีขึ้นไป

3. ขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน

- ( ) โรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนตั้งแต่ 1 – 499 คน
- ( ) โรงเรียนขนาดกลาง มีนักเรียนตั้งแต่ 500 – 1,499 คน
- ( ) โรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียนตั้งแต่ 1,500 – 2,399 คน
- ( ) โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีนักเรียนตั้งแต่ 2,400 คนขึ้นไป

ตอนที่ 2

สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

คำชี้แจง : ขอความกรุณาท่านอ่านข้อความในแต่ละข้อพร้อมกับทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง
ระดับความคิดเห็นตามสภาพความเป็นจริง โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

- 5 หมายถึง มีสภาพปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีสภาพปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีสภาพปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีสภาพปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีสภาพปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อ	สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับสภาพปัญหา				
		5	4	3	2	1
0	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนมีข้อมูลทั่ว ๆ ไป ของนักเรียนเป็นปัจจุบันและ สามารถนำมาอ้างอิงได้		✓			
00	โรงเรียนมีการจัดทำระเบียบสะสมนักเรียนเป็นระดับชั้นและ เป็นปัจจุบัน			✓		

จากตัวอย่างในข้อ 0 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามประสบปัญหาที่โรงเรียนมีข้อมูลทั่ว ๆ
ไป ของนักเรียนเป็นปัจจุบันและสามารถนำมาอ้างอิงได้ อยู่ในระดับมาก

จากตัวอย่างในข้อ 00 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามประสบปัญหาที่โรงเรียนมีการจัดทำ
ระเบียบสะสมนักเรียนเป็นระดับชั้นและเป็นปัจจุบัน อยู่ในระดับปานกลาง

แบบสอบถาม

สภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ข้อ	สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับสภาพปัญหา				
		5	4	3	2	1
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนมีข้อมูลทั่ว ๆ ไป ของนักเรียนเป็นปัจจุบันและ สามารถนำมาอ้างอิงได้					
2	โรงเรียนมีการจัดทำระเบียบสนทนนักเรียนเป็นระดับชั้น และเป็นปัจจุบัน					
3	โรงเรียนมีการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเพิ่มเติมจาก ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การเยี่ยมบ้าน สัมภาษณ์ สสำรวจ ทดสอบ เป็นต้น					
4	โรงเรียนมีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล สรุปผล และเก็บรวบรวมอย่างเป็นระบบ สามารถให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง กับนักเรียนได้					
5	ครูมีและทราบข้อมูลของนักเรียนทุกคนที่ตนเองรับผิดชอบ					
6	การคัดกรองนักเรียน โรงเรียนมีการประชุมครูเพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรอง ในการจัดกลุ่มนักเรียน					
7	ครูเข้าใจในการใช้เครื่องมือคัดกรองและสามารถแปลผลได้					
8	โรงเรียนคัดกรองนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ ก กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ได้อย่างชัดเจน					
9	ครูเก็บผลการคัดกรองเป็นความลับ					
10	โรงเรียนมีการจัดทำเอกสารสารสนเทศผลการคัดกรองนักเรียน ที่เป็นปัจจุบันและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ					

ข้อ	สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับสภาพปัญหา				
		5	4	3	2	1
11	โรงเรียนมีการแจ้งให้ผู้ปกครองได้ทราบข้อมูลนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา เพื่อขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเหมาะสม					
12	โรงเรียนมีการรายงานผลการคัดกรองนักเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาให้การช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม					
13	การส่งเสริมนักเรียน โรงเรียนมีแผน/โครงการ/กิจกรรม ที่ส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนที่ครอบคลุมทุกกลุ่ม					
14	โรงเรียนจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนทุกชั้นพร้อมกัน อย่างสม่ำเสมอ					
15	โรงเรียนมีการรายงานผลการจัดกิจกรรมต่อผู้ปกครองหรือชุมชนอย่างสม่ำเสมอ					
16	ครูมีการจัดกิจกรรมโฮมรูมที่หลากหลายทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ให้มีบรรยากาศอบอุ่นเหมือนเป็นครอบครัวเดียวกัน					
17	ครูมีการจัดกิจกรรมแนะแนวและบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ					
18	ครูสำรวจความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งร่วมกันกำหนดรูปแบบของกิจกรรมตามความสนใจของใคร					
19	ครูให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของทางโรงเรียน					
20	ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของทางโรงเรียน					
	การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา					
21	โรงเรียนมีการเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ					
22	โรงเรียนมีครูแนะแนวหรือครูที่ทำหน้าที่แนะแนวโดยเฉพาะ					
23	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไข้ปัญหา					

ข้อ	สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับสภาพปัญหา				
		5	4	3	2	1
24	โรงเรียนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของตนเอง					
25	โรงเรียนจัดทำรายงานและประเมินผลการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาย่างเป็นระบบ					
26	ครูใช้หลักจิตวิทยาเหมาะสมกับวัยและเหตุการณ์ปัจจุบันในการให้คำปรึกษานักเรียน					
27	โรงเรียนติดตามดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาอย่างใกล้ชิด และต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ					
28	โรงเรียนให้คำปรึกษาและความช่วยเหลือแก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา โดยยึดหลักเมตตาธรรมและใช้หลักจิตวิทยา					
29	การส่งต่อ โรงเรียนแยกกลุ่มนักเรียนที่จะส่งต่อไว้อย่างชัดเจน					
30	โรงเรียนมีการประสานงานกับครูที่จะช่วยเหลือนักเรียนภายในโรงเรียน เช่น ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง ครูฝ่ายวิชาการ เป็นต้น					
31	โรงเรียนชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงความจำเป็นในการส่งต่อ					
32	โรงเรียนมีการประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอก					
33	โรงเรียนมีการบันทึกการส่งต่อนักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร					
34	โรงเรียนมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่องขณะที่นักเรียนอยู่ในระหว่างการดูแลช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ					
35	โรงเรียนมีการสรุปผลการส่งต่ออย่างเป็นระบบ					

ตอนที่ 3

ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม เกี่ยวกับสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

.....

คำชี้แจง : โปรดแสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาที่พบและ
ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา เรื่องการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
(ถ้ามี)

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

.....

.....

.....

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน

.....

.....

.....

3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน

.....

.....

.....

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

.....

.....

.....

5. ด้านการส่งต่อ

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

คำอำนาจจำแนกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ข้อ	สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	t
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนมีข้อมูลทั่ว ๆ ไป ของนักเรียนเป็นปัจจุบันและสามารถนำมาอ้างอิงได้	1.98
2	โรงเรียนมีการจัดทำระเบียบสะสมนักเรียนเป็นระดับชั้นและเป็นปัจจุบัน	1.95
3	โรงเรียนมีการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเพิ่มเติมจากผู้ปกครองนักเรียนและ ชุมชนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การเยี่ยมบ้าน สังเกต สัมภาษณ์ สํารวจ ทดสอบ เป็นต้น	1.77
4	โรงเรียนมีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล สรุปผล และเก็บรวบรวม อย่างเป็นระบบ สามารถให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนได้	2.23
5	ครูมีและทราบข้อมูลของนักเรียนทุกคนที่ตนเองรับผิดชอบ	1.96
	การคัดกรองนักเรียน	
6	โรงเรียนมีการประชุมครูเพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรองในการจัดกลุ่มนักเรียน	1.85
7	ครูเข้าใจในการใช้เครื่องมือคัดกรองและสามารถแปลผลได้	1.77
8	โรงเรียนคัดกรองนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมี ปัญหา ได้อย่างชัดเจน	1.92
9	ครูเก็บผลการคัดกรองเป็นความลับ	1.83
10	โรงเรียนมีการจัดทำเอกสารสารสนเทศผลการคัดกรองนักเรียนที่เป็นปัจจุบัน และจัดเก็บอย่างเป็นระบบ	1.91
11	โรงเรียนมีการแจ้งให้ผู้ปกครองได้ทราบข้อมูลนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง และ กลุ่มมีปัญหา เพื่อขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนอย่างเหมาะสม	1.98
12	โรงเรียนมีการรายงานผลการคัดกรองนักเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ เป็นข้อมูลในการพิจารณาให้การช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม	1.96
	การส่งเสริมนักเรียน	
13	โรงเรียนมีแผน/โครงการ/กิจกรรม ที่ส่งเสริมและพัฒนาเด็กนักเรียนที่ครอบคลุม ทุกกลุ่ม	1.94
14	โรงเรียนจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนทุกชั้นพร้อมกันอย่างสม่ำเสมอ	1.87

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย (ต่อ)

ข้อ	สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	t
15	โรงเรียนมีการรายงานผลการจัดกิจกรรมต่อผู้ปกครองหรือชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	1.79
16	ครูมีการจัดกิจกรรมโฮมรูมที่หลากหลายทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ให้มีบรรยากาศอบอุ่นเหมือนเป็นครอบครัวเดียวกัน	1.91
17	ครูมีการจัดกิจกรรมแนะแนวและบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ	2.01
18	ครูสำรวจความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งร่วมกันกำหนดรูปแบบของกิจกรรมตามความสนใจของใคร	1.88
19	ครูให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของทางโรงเรียน	1.95
20	ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของทางโรงเรียน	2.01
การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา		
21	โรงเรียนมีการเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	1.99
22	โรงเรียนมีครูแนะแนวหรือครูที่ทำหน้าที่แนะแนวโดยเฉพาะ	1.82
23	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไข้ปัญหา	1.92
24	โรงเรียนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของตนเอง	1.99
25	โรงเรียนจัดทำรายงานและประเมินผลการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไข้ปัญหาอย่างเป็นระบบ	2.12
26	ครูใช้หลักจิตวิทยาเหมาะสมกับวัยและเหตุการณ์ปัจจุบันในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน	1.95
27	โรงเรียนติดตามดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาอย่างใกล้ชิด และต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ	1.79
28	โรงเรียนให้คำปรึกษาและความช่วยเหลือแก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา โดยยึดหลักเมตตาธรรมและใช้หลักจิตวิทยา	1.99

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย (ต่อ)

ข้อ	สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	t
	การส่งต่อ	
29	โรงเรียนแยกกลุ่มนักเรียนที่จะส่งต่อไว้อย่างชัดเจน	2.05
30	โรงเรียนมีการประสานงานกับครูที่จะช่วยเหลือนักเรียนภายในโรงเรียน เช่น ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง ครูฝ่ายวิชาการ เป็นต้น	1.90
31	โรงเรียนชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงความจำเป็นในการส่งต่อ	1.93
32	โรงเรียนมีการประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอก	1.87
33	โรงเรียนมีการบันทึกการส่งต่อนักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร	1.83
34	โรงเรียนมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่องขณะที่นักเรียนอยู่ในระหว่างการดูแลช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ	1.92
35	โรงเรียนมีการสรุปผลการส่งต่ออย่างเป็นระบบ	1.79

ภาคผนวก ง

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

A listwise deletion based on all variables in the procedure

Reliability Statistics

N of items	N of cases	Cronbach's Alpha
35	30	.856

ภาคผนวก จ
ค่าความสอดคล้อง (IOC)

ผลการประเมินความสอดคล้อง (IOC)

ข้อ	สภาพปัญหาการดำเนินงาน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC
		1	2	3	
1	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนมีข้อมูลทั่ว ๆ ไป ของนักเรียนเป็นปัจจุบันและสามารถนำมาอ้างอิงได้	1	1	1	1
2	โรงเรียนมีการจัดทำระเบียบสะสมนักเรียนเป็นระดับชั้น และเป็นปัจจุบัน	1	1	1	1
3	โรงเรียนมีการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนเพิ่มเติมจากผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การเยี่ยมบ้าน สัมภาษณ์ สํารวจ ทดสอบ เป็นต้น	1	1	1	1
4	โรงเรียนมีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล สรุปผล และเก็บรวบรวมอย่างเป็นระบบ สามารถให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนได้	1	1	1	1
5	ครูมีและทราบข้อมูลของนักเรียนทุกคนที่ตนเองรับผิดชอบ	1	1	0	0.67
6	การคัดกรองนักเรียน โรงเรียนมีการประชุมครูเพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรองในการจัดกลุ่มนักเรียน	1	1	1	1
7	ครูเข้าใจในการใช้เครื่องมือคัดกรองและสามารถ แปลผลได้	1	1	1	1
8	โรงเรียนคัดกรองนักเรียนเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา ได้อย่างชัดเจน	1	1	1	1
9	ครูเก็บผลการคัดกรองเป็นความลับ	1	1	0	0.67
10	โรงเรียนมีการจัดทำเอกสารสารสนเทศผลการคัดกรองนักเรียนที่เป็นปัจจุบันและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ	1	1	1	1
11	โรงเรียนมีการแจ้งให้ผู้ปกครองได้ทราบข้อมูลนักเรียน ที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา เพื่อขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเหมาะสม	1	1	1	1

ผลการประเมินความสอดคล้อง (IOC)

ข้อ	สภาพปัญหาการดำเนินงาน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC
		1	2	3	
12	โรงเรียนมีการรายงานผลการคัดกรองนักเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณา ให้การช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม	1	1	1	1
13	การส่งเสริมนักเรียน โรงเรียนมีแผน/โครงการ/กิจกรรม ที่ส่งเสริมและพัฒนาเด็กที่ครอบคลุมทุกกลุ่ม	1	1	1	1
14	โรงเรียนจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนทุกชั้นพร้อมกันอย่างสม่ำเสมอ	1	1	1	1
15	โรงเรียนมีการรายงานผลการจัดกิจกรรมต่อผู้ปกครองหรือชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	1	1	1	1
16	ครูมีการจัดกิจกรรมโฮมรูมที่หลากหลายทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ให้มีบรรยากาศอบอุ่นเหมือนเป็นครอบครัวเดียวกัน	1	1	1	1
17	ครูมีการจัดกิจกรรมแนะแนวและบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ	1	1	1	1
18	ครูสำรวจความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ พร้อมทั้งร่วมกันกำหนดรูปแบบของกิจกรรม ตามความสนใจของใคร่	1	1	1	1
19	ครูให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของทางโรงเรียน	1	1	0	0.67
20	ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของทางโรงเรียน	1	1	1	1
	การป้องกันและแก้ไข้ปัญหา				
21	โรงเรียนมีการเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	1	1	1	1
22	โรงเรียนมีครูแนะแนวหรือครูที่ทำหน้าที่แนะแนวโดยเฉพาะ	1	1	1	1
23	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไข้ปัญหา	1	1	1	1

ผลการประเมินความสอดคล้อง (IOC) (ต่อ)

ข้อ	สภาพปัญหาการดำเนินงาน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC
		1	2	3	
24	โรงเรียนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของตนเอง	1	1	1	1
25	โรงเรียนจัดทำรายงานและประเมินผลการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาย่างเป็นระบบ	1	1	1	1
26	ครูใช้หลักจิตวิทยาวัยรุ่น ในการให้คำปรึกษานักเรียน	1	1	0	0.67
27	โรงเรียนติดตามดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาอย่างใกล้ชิด และต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ	1	1	1	1
28	โรงเรียนให้คำปรึกษาและความช่วยเหลือแก่นักเรียน กลุ่มเสี่ยง/ มีปัญหา โดยยึดหลักเมตตาธรรมและ ใช้หลักจิตวิทยา	1	1	1	1
	การส่งต่อ				
29	โรงเรียนแยกกลุ่มนักเรียนที่จะส่งต่อไว้อย่างชัดเจน	1	1	1	1
30	โรงเรียนมีการประสานงานกับครูที่จะช่วยเหลือนักเรียนภายในโรงเรียน เช่น ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง ครูฝ่ายวิชาการ เป็นต้น	1	1	1	1
31	โรงเรียนชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงความจำเป็นในการส่งต่อ	1	1	1	1
32	โรงเรียนมีการประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอก	1	1	1	1
33	โรงเรียนมีการบันทึกการส่งต่อนักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร	1	1	1	1
34	โรงเรียนมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่องขณะที่นักเรียนอยู่ในระหว่างการดูแลช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ	1	1	1	1
35	โรงเรียนมีการสรุปผลการส่งต่ออย่างเป็นระบบ	1	1	1	1

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล	นายวราวุฒิ เหล่าจินดา
วันเดือนปีเกิด	1 สิงหาคม 2518
สถานที่เกิด	52 หมู่ที่ 7 ตำบลไทยเจริญ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ 31220
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	52 หมู่ที่ 7 ตำบลไทยเจริญ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ 31220
ที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนหนองกิ้งพิทยาคม อำเภอหนองกิ้ง จังหวัดบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	ครู คศ. 1
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2529 ประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านไทยเจริญ อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2535 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนละหานทรายรัชดาภิเษก อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2541 ปริญญาตรีครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) วิชาเอกดนตรีศึกษา สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2559 ปริญญาโท ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ บุรีรัมย์ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์